

Lata najnowsze – wybrane obszary

Wybory samorządowe w 2018 roku odbyły się 21 października, a inauguracyjna, pierwsza sesja Rady Gminy - 19 listopada 2018 r. Zgodnie z nowymi regulacjami prawnymi dotyczącymi samorządów, uwzględnionymi w nowym Statucie Gminy, była nagrywana nie tylko do celów protokolarnych, ale także na wideo celem opublikowania na stronie internetowej Gminy. Prowadził ją najstarszy wiekiem radny-senior Eugeniusz Bieńkowski. Po przedstawieniu wyników wyborów, wręczone zostały wójtowi i radnym zaświadczenia o wyborze i przyjęte od nich ślubowanie. Następnie dokonano wyboru przewodniczącego Rady Gminy. W tajnym głosowaniu jednogłośnie funkcję tę powierzono Annie Danucie Dobkowskiej. Wiceprzewodniczącym Rady został Stanisław Szczepanek, przewodniczącym Komisji Rewizyjnej - Dariusz Mróz, Komisji Skarg, Wniosków i Petycji - Jerzy Dawid, Komisji Oświaty i Spraw Socjalnych - Janusz Bałon oraz Komisji Rozwoju Gminy i Ochrony Środowiska - Eugeniusz Bieńkowski. W skład Rady Gminy, oprócz wymienionych wyżej osób, weszli: Andrzej Bakuła, Zdzisław Kołodziejczyk, Tomasz Nalewajk, Paweł Parzychowski, Robert Pianka, Zdzisław Pyskło, Kamil Stepnowski, Józef Szczubefek, Małgorzata Wołosz.

W 2024 roku miały miejsce kolejne wybory samorządowe. O stanowisko wójta ubiegali się dotychczasowy włodarz oraz Kamil Stepnowski. Wójtem został z wynikiem 61% głosów Stefan Prusik. W skład Rady Gminy weszli: Marcin Murach, Jarosław Pierzchała, Radosław Korzeniecki, Zenon Przybyła, Dariusz Józef Mróz, Małgorzata Wołosz, Eugeniusz Bieńkowski, Wojciech Łępicki, Grzegorz Mieczysław Czeleń, Robert Pianka, Paweł Kurpiewski, Jacek Staśkiewicz, Katarzyna Prusaczyk, Robert Tercjak, Katarzyna Staśkiewicz. Przewodniczącym Rady Gminy został wybrany Paweł Kurpiewski, wiceprzewodniczącymi: Robert Pianka oraz Eugeniusz Bieńkowski. Komisji Rewizyjnej przewodniczy Dariusz Józef Mróz. Przewodniczącą Komisji Skarg, Wniosków i Petycji jest Małgorzata Wołosz. Komisji Rozwoju Gminy i Ochrony Środowiska przewodniczy Grzegorz Mieczysław Czeleń, zaś przewodniczącą Komisji Oświaty i Spraw Socjalnych jest Katarzyna Prusaczyk.

Funkcję sekretarza gminy do 15.07.2021 roku sprawowała Halina Gontarzewska. Następnie stanowisko to objęła i sprawuje je do dziś Mirosława Diczek. Skarbnikiem gminy jest Bogusława Parzych. Od 1 sierpnia 2024 roku zastępcą wójta jest Anna Danuta Dobkowska.

Dobkowska Anna,
przewodnicząca Rady Gminy
w latach 2018-2024, od 1 sierpnia
2024 roku - zastępca wójta Gminy Lelis

Paweł Kurpiewski,
przewodniczący Rady Gminy
od 2024 roku

Bieńkowski Eugeniusz,
wiceprzewodniczący Rady Gminy
Lelis od 2024 roku

Pianka Robert,
wiceprzewodniczący Rady Gminy
Lelis od 2024 roku

Szczepanek Stanisław,
wiceprzewodniczący Rady Gminy
Lelis w latach 2018-2024

Halina Gontarzewska,
sekretarz Gminy Lelis do 15.07.2021 r.

Mirosława Diczek,
sekretarz Gminy Lelis

Bogusława Parzych,
skarbnik Gminy Lelis

Sołectwa w gminie Lelis

Sołtysi gminy Lelis, 2023 rok.

Ważną rolę w życiu społeczności wiejskich odgrywali i nadal odgrywają sołtysi. Jest to urząd bardzo stary, wywodzący się jeszcze od Piastów i w zasadzie nieprzerwanie funkcjonujący do czasów obecnych. Jego funkcja, kompetencje i obowiązki ulegały na przestrzeni dziejów pewnym zmianom. Obecnie zadaniem sołtysa jest utrzymywanie kontaktu z urzędem i samorządem w celu bieżącego rozwiązywania lokalnych problemów, odpowiadania na potrzeby mieszkańców i wpływania na rozwój wsi.⁴⁷⁶ W Polsce mamy ponad 40 tysięcy sołtysów, na Mazowszu ponad 7 tysięcy, w powiecie ostrołęckim ponad 300., a w gminie Lelis – 23. A są to w poszczególnych miejscowościach: Aleksandrowo - Przemysław Nieciecki, Białobiel - Robert Tercjak, Dąbrówka - Robert Pianka, Długi Kąt - Monika Krystian, Durlasy - Stanisław Szczepanek, Gąski - Sylwia Kaczyńska, Gibałka - Monika Szczubetek, Gnaty - Andrzej Brzozowski, Kurpiewskie - Paweł Kurpiewski, Lelis - Marcin Murach, Łodziska - Janusz Bałon, Łęg Przedmiejski - Eugeniusz Bieńkowski, Łęg Starościński - Jacek Staśkiewicz, Łęg Starościński - Walery - Grzegorz Czeleń, Nasiadki - Krzysztof Piersa, Obierwia - Małgorzata Mizerek, Olszewka - Joanna Sypniewska, Płoszyce - Jarosław Puławski, Siemnocha - Łukasz Budniak, Szafarczyńska - Marianna Pędzich, Szkwa - Anna Lenkowska, Szafarnia - Jarosław Pierzchała, Szwendrowy Most - Marianna Mrozek.

⁴⁷⁶ *Kapitał społeczny sołtysów*, „Wieś i rolnictwo”, nr 2 z 2017 r.

Aleksandrowo – od 2016 roku, po półwiecznej przerwie, jest samodzielnym sołectwem. Znajduje się na obszarze programu „Natura 2000” (Dolina Omulwi i Płodownicy). Działa tu Koło Gospodyń Wiejskich „Ale Kurde Wianki”. W 2011 roku wieś zamieszkiwało 165 osób, zaś na koniec roku 2022 - 191. Sołtysiem sołectwa do stycznia 2024 roku był Kamil Stepnowski. W styczniu sołtysiem został Przemysław Nieciecki. W skład Rady Sołeckiej wchodzi: Robert Piersa, Grzegorz Gers i Artur Mroczkowski.

WIKIPEDIA

Białobiel – wieś, w której w 2011 roku mieszkało 629 osób, zaś w roku 2022 roku - 995. Działa tu Koło Gospodyń Wiejskich. W miejscowości znajduje się szkoła podstawowa oraz hala sportowa z boiskami. Sołtysiem sołectwa jest Robert Tercjak. Wcześniej funkcję tę sprawował Jerzy Tercjak. W skład Rady Sołeckiej wchodzi: Natalia Murach, Radosław Kowalski, Julita Jakubiak.

 WIKIPEDIA

Dąbrówka – wieś leży nad rzeką Szkwą. Znajduje się w niej Sanktuarium Najświętszej Maryi Panny Dąbrowskiej, Królowej Ludu Kurpiowskiego, Patronki Leśników i Pszczelarzy. Mieści się tu szkoła podstawowa oraz działa Koło Gospodyń Wiejskich „Dąbrowiaki”. Liczba mieszkańców na koniec 2022 roku wynosiła 406 osób. Sołtysem sołectwa jest Robert Pianka. W skład Rady Sołeckiej wchodzi: Tadeusz Duda, Mariusz Kamiński, Roman Mrozek, Katarzyna Kamińska.

 WIKIPEDIA

Długi Kąt – w I poł. XX w. przez ok. 40 lat mieściła się tu siedziba Kadzidłowskiej Marja-wickiej Parafii Przenajświętszego Sakramentu. Śladem po mariawitach w Długim Kącie jest cmentarz na skraju lasu. Liczba mieszkańców miejscowości na koniec 2022 r. wynosiła 276 os. Sołtysem sołectwa jest Monika Krystian. W skład Rady Sołectkiej wchodzi: Sylwester Poremba, Jadwiga Świdwa, Stanisława Kania, Iwona Markowska.

 WIKIPEDIA

Durlasy – miejscowość była niegdyś siedzibą gminy. Znajduje się tu krzyż upamiętniający gajowego W. Małkowskiego, żołnierza Korpusu Ochrony Pogranicza, zamordowanego w kwietniu 1940 r. przez NKWD w Twerze. Znajduje się tu Dzienny Dom Seniora. Liczba ludności wsi na koniec 2022 r. wynosiła 481 osób. Sołtysem sołectwa jest Stanisław Szczepanek. W skład Rady Sołectkiej wchodzi: Zofia Szczubetek, Tomasz Parzych, Tadeusz Szymczyk.

 WIKIPEDIA

Gąski – przez wieś przepływa rzeka Szkwa. Należała niegdyś do gminy Gawrychy, powiat kolneński. Działa tu Koło Gospodyń Wiejskich „Gąszczanki.” Liczba mieszkańców w 2018 r. wynosiła 187 osób, zaś w roku 2022 – 173. Sołtysem sołectwa jest Sylwia Kaczyńska. W skład Rady Sołeckiej wchodzi: Grzegorz Bałdyga, Sebastian Mysza, Dorota Parzych.

 WIKIPEDIA

Gibałka – wzmianka o wsi znajduje się w Słowniku Geograficznym Królestwa Polskiego, który podaje, iż w 1765 r. mieszkało tu 8 gospodarzy. W miejscowości działa Koło Gospodyń Wiejskich. Liczba mieszkańców w 2018 roku wynosiła 127 osób, zaś w roku 2022 - 123. Sołtysem sołectwa jest Monika Szczubetek. W skład Rady Sołeckiej wchodzi: Małgorzata Duszak, Marcin Deptuła, Justyna Deptuła, Andrzej Prachniak.

 WIKIPEDIA

Gnaty – znajduje się tu Stacja Uzdatniania Wody. Działa Koło Gospodyń Wiejskich. W 1827 roku we wsi były 22 domy i 161 mieszkańców, a miejscowość należała do gminy i parafii w Ostrołęce. Liczba mieszkańców w 2018 r. wynosiła 209 osób, zaś w roku 2022 – 232. Sołtysem sołectwa jest Andrzej Brzozowski. W skład Rady Sołeckiej wchodzi: Tomasz Laskowski, Mariusz Olech.

 WIKIPEDIA

Kurpiewskie – wieś leży nad rzeką Szkwą, która wpływa nieopodal do rzeki Narew. Znajduje się tu cmentarz z I wojny światowej. W 1827 roku miejscowość zamieszkiwało 188 osób, w 2018 roku - 282, zaś w 2022 liczba mieszkańców spadła do 265. Sołtysiem sołectwa jest Paweł Kurpiewski. W skład Rady Sołectkiej wchodzi: Piotr Gromek, Renata Surgiewicz, Wojciech Kurpiewski, Daniel Kraska.

 WIKIPEDIA

Lelis – wieś powstała w miejscu kuźnicy żelaza nazywanej Ruda Lelis założonej na pocz. XVII w. Znajduje się tu Urząd Gminy Lelis. W centrum miejscowości uwagę zwraca głąz narzutowy. Nieopodal znajduje się Centrum Kultury-Biblioteki

i Sportu. Jest tu także drewniany kościół pw. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy. Działka KGW „Borówki”. W 2018 roku w Lelisie mieszkało 907 osób, zaś w roku 2022 – 919. Sołtysem sołectwa jest Marcin Murach. W skład Rady Sołectwej wchodzi: Grażyna Parzych, Jacek Popławski, Justyna Przeradzka, Rafał Ostrowski.

 WIKIPEDIA

Łęg Przedmiejski – miejscowość położona nad Narwią. Zlokalizowane tu jest składowisko popiołów ostrołęckiej elektrowni. We wsi znajduje się szkoła podstawowa oraz przedszkole. Działka tu Kółko Rolnicze „Zręczne ręce”. To największa pod względem liczby mieszkańców miejscowość. Liczba ta w 2018 r. wynosiła 1332 osoby, zaś w 2022 roku wzrosła do 1389.

Sołtysem sołectwa jest Eugeniusz Bieńkowski. W skład Rady Sołectwej wchodzi: Hanna Arcichowska, Tomasz Kowalski, Stanisław Kowalski, Alina Pyskło.

 WIKIPEDIA

Łęg Starościński – Walery – przez wieś przepływa rzeka Rozoga, nad którą zagospodarowano plac wiejski. Znajduje się tu kościół pw. Miłosierdzia Bożego. Działka Kółko Rolnicze „Nad Rozogą.” Sołtysem sołectwa jest Grzegorz Czeleń. W skład Rady Sołectkiej wchodzi: Grzegorz Karczewski, Paweł Łepicki, Mirosław Kruczyk, Elżbieta Kozłowska.

 WIKIPEDIA

Łęg Starościński – miejscowość, w której rzeka Rozoga wpływa do Narwi. Znajduje się tu przeprawa z promem rzeczny ręcznym. We wsi jest szkoła podstawowa. Liczba mieszkańców w 2018 r. wynosiła 888 osób, zaś w 2022 roku wzrosła do 907 – liczba łączna z sołectwem Łęg Starościński – Walery. Sołtysem sołectwa jest Jacek Staśkiewicz. W skład Rady Sołectkiej wchodzi: Natalia Staśkiewicz, Paweł Staśkiewicz, Tomasz Korzeniecki.

 WIKIPEDIA

Łodziska – wieś leżąca nad Piasecznicą - dopływem Omulwi. Nazwa Łodziska pochodzi od słowa „łódzie”, którymi mieszkańcy sąsiedniej wsi Dylewo przemieszczali się do pól uprawnych przez rozlewiska rzeki Piasecznicy. Działa tu Kółko Rolnicze „Zagajnica.” Liczba mieszkańców w 2018 r. wynosiła 205 osób, zaś w 2022 r. - 218. Sołtysem sołectwa jest Janusz Bałon. W skład Rady Sołeckiej wchodzi: Aneta Ejzemberg, Andrzej Grzyb, Zdzisław Majk, Danuta Ejdys.

 WIKIPEDIA

Nasiadki – do 1931 roku miejscowość była siedzibą gminy. W Słowniku Geograficznym Królestwa Polskiego czytamy, iż należały do niej wówczas 23 wsie włościańskie, a ludność trudniła się płóciennictwem. W miejscowości mieści się szkoła podstawowa i działa Koło Gospodyń Wiejskich „Bociani Zakątek.” W 2018 roku mieszkało tu 530 osób, zaś w 2022 roku liczba ta zmniejszyła się do 516. Sołtysem sołectwa jest Krzysztof Piersa. W skład Rady Sołeckiej wchodzi: Bogdan Orzołek, Rafał Gromek, Aldona Pajka.

 WIKIPEDIA

Obierwia – w miejscowości znajduje się kościół parafialny pw. Najświętszej Maryi Panny Częstochowskiej. Mieści się tu szkoła, działa Koło Gospodyń Wiejskich „Swojskie Babki”. Liczba mieszkańców w 2018 r. wynosiła 732 osoby, zaś w 2022 roku – 753. Sołtysem sołectwa jest Małgorzata Mizerek. W skład Rady Sołectkiej wchodzi: Patryk Sadłowski, Janusz Kaczyński, Katarzyna Prusaczyk, Michał Kowalczyk.

WIKIPEDIA

Olszewka – wieś należała niegdyś do gminy Dylewo, od 1931 roku - Durlasy, obecnie Lelis. W Słowniku Geograficznym Królestwa Polskiego czytamy, iż w 1827 roku były tu 52 domy. W miejscowości znajduje się szkoła, działa także Koło Gospodyń Wiejskich „Olszewianki.” Liczba mieszkańców w 2018 r. wynosiła 654 osoby, zaś w 2022 roku – 645. Sołtysem sołectwa jest Joanna Sypniewska. W skład Rady Sołectkiej wchodzi: Arkadiusz Pawłowski, Tomasz Antoszewski, Sylwia Wołosz, Monika Pierzchała.

WIKIPEDIA

Płoszyce – według Powszechnego Spisu Ludności z 1921 roku w miejscowości mieszkały 224 osoby i było 41 domów. W leśnictwie Płoszyce znajduje się Rezerwat Przyrody „Olsy Płoszyckie”. Działa tu Koło Gospodyń Wiejskich „Krasne Płoszycanki”. Liczba mieszkańców w 2018 r. wynosiła 302 osoby, zaś w 2022 roku – 300. Sołtysem sołectwa jest Jarosław Puławski. W skład Rady Sołectkiej wchodzi: Ryszard Płoziak, Aneta Ejzemberg, Anna Ejzemberg, Jacek Puławski.

 WIKIPEDIA

Siemnocha – wieś zamieszkuje 3,5% mieszkańców gminy Lelis. Działa tu Koło Gospodyń Wiejskich „Siemnocha”. Niegdyś w granicach miejscowości znajdowała się kapliczka upamiętniająca poległych powstańców we wsi Siemnocha. Obecnie przynależy ona do Zabrodzia. Na kapliczce widnieje data 1863 r., choć istnieją też źródła wskazujące na rok 1831. Liczba mieszkańców w 2018 r. wynosiła 294 osoby, zaś w 2022 roku wzrosła do 332. Sołtysem sołectwa jest Łukasz Budniak. W skład Rady Sołectkiej wchodzi: Zenon Przybyła, Agata Patyra.

 WIKIPEDIA

Szafarczyska – w 1827 roku, jak podaje Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego, w miejscowości było 14 domów i mieszkało 101 osób. W miejscowości zachowały się drewniane domy kurpiowskie z charakterystycznymi dla regionu elementami, jak korony czy śparogi. Liczba mieszkańców w 2018 r. wynosiła 246 osób, zaś w roku 2022 – 248. Sołtysem sołectwa jest Marianna Pędzich. W skład Rady Sołeckiej wchodzi: Ewa Kaliszewska, Marzena Mróz-Kabacik.

 WIKIPEDIA

Szafarnia - przez miejscowość przepływa rzeka Piasecznica. W 1827 roku należała do gminy Dylewo, było tu 21. domów i mieszkało 130 osób. W 1921 roku 6 osób deklarowało wyznanie mariawickie. Liczba mieszkańców w 2018 r. wynosiła 219 osób, natomiast w roku 2022 – 216. Sołtysem sołectwa jest Jarosław Pierzchała. W skład Rady Sołeckiej wchodzi: Elżbieta Bochomulska, Adam Kurpiewski, Ewelina Serowik, Robert Kaliszewski.

 WIKIPEDIA

Szkwa – najmniejsza, pod względem ludności, miejscowość gminy Lelis. Leży nad Szkwą - dopływem Narwi. Działa tu Koło Gospodyń Wiejskich „Szkwiaki”. Liczba mieszkańców w 2018 r. wynosiła 89 osób, zaś w roku 2022 – 94. Sołtysem sołectwa jest Anna Lenkowska. W skład Rady Sołectkiej wchodzi: Monika Nadolna, Tomasz Gacioch, Przemysław Brzozowski.

 WIKIPEDIA

Szwendrowy Most – nazwa miejscowości pojawia się już w Aktach bartnych z lat 1673-1683. We wsi znajdował się niegdyś przystanek osobowy kolejki wąskotorowej na linii Myszyniec-Grabowo Wąskotorowe. Przystanek zlikwidowano w 1973 r. Liczba mieszkańców wsi w 2018 r. wynosiła 193 osoby, zaś w roku 2022 – 206. Sołtysem sołectwa jest Marianna Mrozek. W skład Rady Sołectkiej wchodzi: Andrzej Bałon, Anna Ciuchta, Aldona Olech, Hanna Mrozek.

 WIKIPEDIA

Uczestnicy Turnieju Sołectw na stadionie w Lelisie, 2 lipca 2023 rok.

Strategia gminy i zarządzanie kryzysowe

28 kwietnia 2014 r. Rada Gminy Lelis przyjęła „Strategię Rozwoju Gminy Lelis na lata 2014 - 2030”. Przewidziano w niej, że w latach 2014-2030 zostanie podjęta realizacja 9 celów strategicznych.

Strategia to długookresowy plan działania, określający cele strategiczne rozwoju gminy i przyjmujący takie kierunki oraz priorytety działania, które są niezbędne dla realizacji przyjętych zamierzeń. Strategia jest podstawą do prowadzenia przez władze gminy długookresowej polityki rozwoju społeczno – gospodarczego, zarządzania strategicznego rozwojem gminy i efektywnego pozyskiwania środków zewnętrznych. Ustalenia zawarte w dokumencie wyznaczają kierunki działania władz samorządowych, zmierzające do zapewnienia jak najlepszych warunków życia mieszkańców gminy oraz tworzenia sprzyjających podstaw dla dalszego rozwoju gospodarczego.

W 2022 r. zrealizowano część z 9 przyjętych celów strategicznych:

- Cel 2. „Wzrost konkurencyjności gminy poprzez rozbudowę infrastruktury technicznej” - wskaźnikami wykonania celu była: zakończona rozbudowa stacji uzdatniania wody w miejscowości Olszewka, budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej wraz z przyłączami na terenie gminy Lelis, a także przeciwdziałanie zagrożeniom naturalnym oraz zachowanie stanu środowiska przyrodniczego poprzez odbiór i utylizację wyrobów zawierających azbest (płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa) od właścicieli nieruchomości z terenu Gminy Lelis;

- Cel 3. „Zwiększenie dostępności komunikacyjnej na terenie gminy” - wskaźnikami wykonania celu była przebudowa drogi gminnej w miejscowościach: Białobiel ul. Liliowa, Lelis ul. Słoneczna, Siemnocha, Łęg Przedmiejski, Łęg Starościński (Walery), remont drogi gminnej w msc. Durlasy;
- Cel 4. „Poprawa jakości bazy lokalowej obiektów użyteczności publicznej oraz zagospodarowanie przestrzeni publicznej” - wskaźnikami wykonania celu była: budowa wiaty rekreacyjnej z zadaszeniem w miejscowości Szafarnia, wykonanie budynku gospodarczego na placu wiejskim w msc. Gnaty, wykonanie ogrodzenia placu zabaw w msc. Szafarczyska, zagospodarowanie placu wiejskiego w msc. Siemnocha, zakup wraz z montażem zestawu zabawowego w msc. Płoszyce, budowa świetlicy wiejskiej w msc. Gnaty, przebudowa budynku gospodarczego ze zmianą sposobu użytkowania na świetlicę wiejską na działce nr 98 w obrębie ewidencyjnym Olszewka, rozbudowa świetlicy wiejskiej w msc. Dąbrówka, budowa placu sportowo-rekreacyjnego w msc. Łęg Przedmiejski, wykonanie instalacji fotowoltaicznej na budynku świetlicy wiejskiej w msc. Nasiadki, budowa parkingu przy Szkole Podstawowej w Białobielu;
- Cel 7. „Pobudzenie aktywności mieszkańców w życiu społecznym i gospodarczym gminy” - wskaźnikiem wykonania celu było: zapewnienie funkcjonowania placówki Dziennego Domu „Senior+” dla 15 seniorów z terenu Gminy Lelis umożliwiającej dostęp do usług rehabilitacyjno-aktywizacyjnych, także zapobieganie wykluczeniu cyfrowemu seniorów z Gminy Lelis poprzez doposażenie Dziennego Domu „Senior+” w laptopy oraz zakup zestawu hydraulicznych narzędzi ratowniczych oraz pojazdu ATV/UTV - pojazdu czterokołowego wraz z przyczepą transportową do jego transportu dla OSP Łęg Przedmiejski;
- Cel 9. „Wzrost konkurencyjności gminy poprzez wykorzystanie nowych technologii” - wskaźnikiem wykonania celu była: realizacja wniosku o dofinansowanie polegającego na wspieraniu rozwoju cyfrowego Gminy Lelis oraz zwiększenie jej cyberbezpieczeństwa.

Ostatnie lata przyniosły wiele zmian, nowych wyzwań i zagrożeń. Pandemia COVID-19 zmusiła do zmiany organizacji nauki w szkołach, pracy Urzędu Gminy i jednostek podległych. W 2022 roku Rosja zaatakowała Ukrainę, wojna trwająca do dziś, wymusiła także zmiany w gminie Lelis. Jak podkreślił Stefan Prusik, wójt gminy: *Jako społeczeństwo małej gminy wiejskiej i w tym przypadku wykazaliśmy dojrzałość i wsparcie dla drugiego, nieznanego nam człowieka. Tak wielu osobom udało się pomóc, wesprzeć w różny sposób w ich dramacie. Bardzo dziękuję wszystkim, którzy okazali wsparcie i zrozumienie dla decyzji, które zmuszeni byliśmy podejmować po raz pierwszy. Ta sytuacja również znalazła odbicie w dziedzinie finansów gminy, stopniu zaangażowania pracowników jak również miała i nadal ma przełożenie na proces inwestycyjny.*⁴⁷⁷

⁴⁷⁷Raport o stanie gminy Lelis w roku 2022, www.lelis.pl

Wydarzenia te wymogły do przygotowania i analizy działań dotyczących zarządzania kryzysowego. Opracowania podjął się Stefan Prusik, wójt gminy.

Zarządzanie kryzysowe – to działalność organów administracji publicznej będących elementem kierowania bezpieczeństwem narodowym, polegająca na zapobieganiu sytuacjom kryzysowym, przygotowaniu do przejmowania nad nimi kontroli w drodze zaplanowanych działań, reagowaniu w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych oraz na odtwarzaniu infrastruktury lub przywrócenia jej do pierwotnego charakteru.

Realizacja zadań z zakresu zarządzania kryzysowego w gminie usankcjonowana jest prawnie w oparciu o obowiązujące przepisy prawne, m.in.:

- Ustawa o zarządzaniu kryzysowym z dnia 26 kwietnia 2007 roku
- Ustawa z dnia 18 kwietnia 2002 roku o stanie klęski żywiołowej
- Dekret z dnia 23 kwietnia 1953 roku oświadczeniach w celu zwalczania klęsk żywiołowych
- Rozporządzenie Rady Ministrów w/s z dnia 25 czerwca 2002 roku w sprawie szczegółowego zakresu działania Szefa Obrony Cywilnej Kraju, szefów obrony cywilnej województw, powiatów i gmin

Wydane akty prawne tworzą system zarządzania kryzysowego na wypadek wystąpienia zagrożeń wymagających podjęcia działań ze strony organów administracji publicznej oraz jednostek samorządu terytorialnego. Powyższe akty prawne mają na celu poprawę stanu bezpieczeństwa poprzez zwiększenie efektywności działań tych organów, jako właściwe w sprawach zarządzania kryzysowego jak również określają kompetencje w sytuacjach kryzysowych.

W celu określenia pozycji prawnej Wójta gminy w systemie zarządzania kryzysowego należy zdefiniować takie pojęcia jak:

- **sytuację kryzysową**, która oznacza następstwo zagrożenia, które prowadzi do zerwania lub naruszenia więzów społecznych przy równoczesnym poważnym zakłóceniu w funkcjonowaniu instytucji publicznych, jednak w takim stopniu, że użyte środki do zapewnienia lub przywrócenia bezpieczeństwa nie uzasadniają wprowadzenia żadnego ze stanów nadzwyczajnych,
- **infrastrukturę krytyczną**, przez którą rozumiemy systemy oraz wchodzące w ich skład powiązane ze sobą funkcjonalnie obiekty (obiekty, urządzenia, instalacje), usługi kluczowe dla bezpieczeństwa państwa i jego obywateli oraz służące zapewnieniu sprawnego funkcjonowania organów administracji publicznej, instytucji i przedsiębiorców.

Wójt jest organem właściwym w sprawach zarządzania kryzysowego i realizacja zadań odbywa się poprzez komórkę organizacyjną urzędu właściwą w sprawach zarządzania kryzysowego. W szczególności zadania wójta polegają na:

- kierowaniu działaniami związanymi z monitorowaniem, planowaniem, reagowaniem i usuwaniem skutków zagrożeń na terenie gminy,
- realizacji zadań z zakresu planowania cywilnego,

- zarządzanie, organizowanie i prowadzenie szkoleń, ćwiczeń, treningów,
- wykonywanie przedsięwzięć wynikających z planu operacyjnego funkcjonowania gminy,
- przeciwdziałanie skutkom zdarzeń o charakterze terrorystycznym,
- realizacja zadań z zakresu infrastruktury krytycznej.

Wójt gminy na podstawie obowiązujących przepisów i aktów prawnych zapewnia współdziałanie wszystkich jednostek organizacyjnych administracji rządowej i samorządowej działających na terenie gminy w zakresie zapobiegania zagrożeniom życia i zdrowia ludzi, zagrożeń środowiska, utrzymania porządku publicznego i bezpieczeństwa państwa ochrony praw obywatelskich oraz zapobiegania klęskom żywiołowym i innym nadzwyczajnym zagrożeniom, a także zwalczania i usuwania ich skutków.

Zakres działania, a tym samym odpowiedzialność w odniesieniu do osoby wójta na podległy obszarze tj. na terenie gminy jest bardzo szeroki i obejmuje, m.in.:

- analizę, opracowywanie niezbędnej dokumentacji oraz nadzór na etapie zapobiegania w odniesieniu do zadań z zakresu obrony cywilnej (plany działania, szkolenia, systemy wykrywania i alarmowania zagrożeń, ustalanie wykazu instytucji, organizacji i służb przewidzianych do realizacji zadań w tym zakresie),
- zapewnienie sprawnego funkcjonowania formacji obrony cywilnej, zapewniając im zaopatrzenie w niezbędne środki techniczne, umundurowanie oraz warunki do prowadzenia skutecznych działań,
- przygotowywanie jednostek organizacyjnych do działań na terenie gminy oraz zapewnienie współdziałania wszystkich sił i środków prowadzących działania na danym obszarze,
- przygotowanie, organizacja i prowadzenie w razie potrzeby akcji ewakuacyjnej,
- planowanie i zabezpieczenie środków transportowych, warunków bytowych oraz pomocy medycznej osób poszkodowanych w czasie akcji ewakuacyjnej,
- zabezpieczenie mienia i dóbr kultury w związku z akcją ewakuacyjną lub w przypadku zagrożenia zniszczeniem,
- przygotowanie i zapewnienie niezbędnych sił i środków od doraźnej pomocy w grzebaniu zmarłych.

Z mocy prawa wójt jest szefem obrony cywilnej gminy oraz członkiem Powiatowego Zespołu Reagowania Kryzysowego (PZRK), a tym samym wszystkie siły i środki biorące udział w działaniach ratowniczych będące w dyspozycji wójta podporządkowuje się szefowi PZRK i w tych sytuacjach obowiązuje zasada jednoosobowego kierowania i odpowiedzialności przewodniczącego Zespołu.

Zadania na terenie gminy realizuje w oparciu o jednostkę koordynującą działanie wszystkich organów i służb tj. Gminny Zespół Reagowania Kryzysowego, zadaniem którego jest zapewnienie sprawnego współdziałania w celu zapobiegania i likwidacji nadzwyczajnych zagrożeń ludzi i środowiska, będących następstwem działania sił przyrody lub wypadków i katastrof spowodowanych rozwojem cywilizacyjnym. Funkcjono-

nowanie zespołu na terenie gminy finansowane jest z budżetu jednostek samorządu terytorialnego i wójt wyznacza jego szefa oraz zastępców spośród pracowników w urzędzie gminy, gminnych jednostek organizacyjnych lub z jednostek pomocniczych. Przy wyznaczaniu wójt powinien kierować się również wykształceniem specjalistycznym tych osób w zakresie ratownictwa, ochrony przeciwpożarowej, inżynierii bezpieczeństwa cywilnego lub zarządzania kryzysowego. Wyznaczone osoby są kierowane do grup roboczych o charakterze **stałym**, tj.:

- grupa planowania cywilnego
- grupa monitorowania, prognoz i analiz

pracującym zgodnie z czasem pracy obowiązującym w urzędzie z zapewnieniem dobowych dyżurów oraz grup o charakterze **czasowym**:

- grupa operacji i organizacji działań
- grupa zabezpieczenia logistycznego
- grupa opieki zdrowotnej i pomocy socjalno-bytowej.

W czasie stanu klęski żywiołowej na terenie gminy to właśnie właściwy miejscowo wójt kieruje działaniami w celu zapobieżenia skutkom klęski żywiołowej lub ich usunięcia, jednak jeżeli stan wprowadzono na obszarze więcej niż jednej gminy wówczas kierowanie obejmuje Starosta powiatu, który wydaje wiążące polecenia wójtom oraz innym kierownikom jednostek przekazanych do dyspozycji. Może się zdarzyć, że na obszarze administrowanym przez gminę stopień zagrożenia określonego zdarzenia może oznaczać kryzys, a dla obszaru powiatu ta sama sytuacja będzie postrzegana jako istotne zdarzenie, ale jednak niemające jeszcze znamion i znaczenia kryzysu, mimo, że odbiega ona od normy.

Akty prawne dają wójtowi możliwość występowania do kierowników jednostek organizacyjnych z wnioskami o wykonanie określonych czynności niezbędnych w danym czasie do zapobieżenia skutkom nadzwyczajnych zdarzeń lub ich usunięcia. W przypadku odmowy wykonania wójt jest zobowiązany powiadomić organ nadzorujący, czyli Starostę. W przypadkach szczególnych, gdy wójt gminy z różnych przyczyn nie jest zdolny do kierowania działaniami wojewoda z własnej inicjatywy lub na wniosek może zawiesić uprawnienia wójta i wyznaczyć pełnomocnika do kierowania tymi działaniami.

W przypadku, gdy siły i środki będące w dyspozycji wójta są niewystarczające, wówczas istnieje możliwość prawna nałożenia świadczeń osobistych i rzeczowych na osoby, które z takich świadczeń nie są ustawowo zwolnione z obowiązku polegających na:

- udzielaniu pierwszej pomocy poszkodowanym,
- czynnym udziale w działaniu ratowniczym,
- wykonywaniu określonych prac,
- oddania do użytkowania posiadania nieruchomości lub mienia ruchomego,
- udostępnieniu pomieszczeń dla ewakuowanych,
- użytkowaniu w określony sposób nieruchomości,
- przejście na przechowywanie oraz dozór mienia osób poszkodowanych lub

ewakuowanych,

- zabezpieczenie zagrożonych zwierząt, w tym dostarczanie paszy i schronienia,
- zabezpieczenie zagrożonych roślin lub nasion,
- pełnieniu wart,
- zabezpieczenie własnych źródeł wody pitnej i środków spożywczych przed zanieczyszczeniem, skażeniem lub zakażeniem,
- zabezpieczeniu dóbr kultury.

Wójt ma również przełożenie na lokalne media (prasa, radio, telewizja), które są zobowiązane na jego wniosek publikować lub zamieszczać komunikaty związane z działaniami związanymi z zapobieganiem lub usunięcia skutków zagrożenia. To umocowanie prawne kompetencji wójta daje możliwości skutecznego przeciwdziałania skutkom nadzwyczajnych zdarzeń, działań ograniczających skutki zdarzeń jak również zapewnia ciągłość funkcjonowania organów na terenie gminy. Nie podporządkowanie się powyższym obowiązkom jak również uchylenie się od innych poleceń skutkować może zastosowaniem sankcji karnych – kara grzywny lub aresztu wobec osób naruszających powyższe zalecenia.

Reasumując należy stwierdzić, że wójt gminy jako osoba wybierana na funkcję w bezpośrednich wyborach jest osobą najbardziej kompetentną w sprawach zarządzania kryzysowego i ze względu na ciężar odpowiedzialności powinien dysponować odpowiednimi środkami prawnymi, by móc skutecznie przeciwdziałać w sytuacjach zagrożenia. Konsekwencje niektórych zdarzeń mogą być bardzo poważne i będą oddziaływać na dużą liczbę mieszkańców gminy, stąd pozycja prawna winna być na tyle silna, by nie powodowało to paraliżu organizacyjnego, gdyż w takich przypadkach czas jest czynnikiem decydującym o wielkości strat, a ciągłość funkcjonowania samorządu gminnego nie może być przerwana.

Mieszkańcy gminy

W gminie Lelis, od początku jej powstania, w zasadzie rok po roku, sukcesywnie zwiększała się liczba mieszkańców, co obrazuje poniższa tabela.

Tabela nr 37

Ludność gminy Lelis w latach 1990-2022 (liczba mieszkańców stałych – stan na 31 grudnia).

L. p.	Rok	Liczba mieszkańców	L.p.	Rok	Liczba mieszkańców
1.	1990	7618	5.	1994	7911
2.	1991	7548	6.	1995	7906

L. p.	Rok	Liczba mieszkańców	L.p.	Rok	Liczba mieszkańców
3.	1992	7 624	7.	1996	8 039
4.	1993	7 704	8.	1997	8 002
9.	1998	8 014	22.	2011	8 951
10.	1999	8 152	23.	2012	9 019
11.	2000	8 208	24.	2013	9 157
12.	2001	8 262	25.	2014	9 286
13.	2002	8 257	26.	2015	9 386
14.	2003	8 376	27.	2016	9 468
15.	2004	8 448	28.	2017	9 539
16.	2005	8 612	29.	2018	9 631
17.	2006	8 583	30.	2019	9 695
18.	2007	8 655	31.	2020	9 781
19.	2008	8 712	32.	2021	9 856
20.	2009	8 793	33.	2022	9 890
21.	2010	8 843	34.	2023	9 887

Źródło: Dane Urzędu Gminy.

Spróbujmy bliżej przeanalizować dane o mieszkańcach gminy w 2013 i 2020 r. W 2013 r. ludność gminy (mieszkańcy stali) na dzień 31 grudnia liczyła 9157 osób, w tym 4 551 kobiet i 4 607 mężczyzn. Urodziło się 102 dzieci, zawarto 101 małżeństw i zmarło 55 osób. W 2020 r. jak wynika z Raportu o stanie Gminy Lelis gminę zamieszkiwało 9 781 osób, w tym 4 833 kobiet i 4 948 mężczyzn. W ciągu roku narodziło się 137 dzieci (w 2019 r. - 126), zaś zmarło 89 osób (w 2019 r. - 78 osób), tak więc przyrost naturalny wyniósł 48 osób. Zawartych zostało także 40 małżeństw.⁴⁷⁸

Korzystne dla gminy trendy demograficzne wynikają także z analizy opracowanej przez Zakład Administracji Szkół i Przedszkoli w Lelisie. Wynika z niej, że w ostatnich kilkunastu latach liczba urodzeń w gminie ulega sukcesywnemu, chociaż nierównomiernemu, zwiększeniu.

Tabela nr 38

Lp.	Rok	Liczba urodzeń	Lp.	Rok	Liczba urodzeń
1.	2008	120	4.	2011	103

⁴⁷⁸ Raport o stanie Gminy Lelis w roku 2020, 30 kwietnia 2021 r., s. 15.

Lp.	Rok	Liczba urodzeń	Lp.	Rok	Liczba urodzeń
2.	2009	96	5.	2012	92
3.	2010	121	6.	2013	106
7.	2014	125	12.	2019	126
8.	2015	133	13.	2020	140
9.	2016	112	14.	2021	107
10.	2017	129	15.	2022	104
11.	2018	145	16.	2023	90

Źródło: *Dane Zakładu Administracji Szkół i Przedszkoli w Lelisie.*

Niezależnie od bilansu urodzin i zgonów w gminie znaczny wpływ na zwiększanie liczby mieszkańców ma korzystny bilans migracyjny, czyli przewaga osób przybywających do gminy nad osobami, które się z niej wymeldowują. Dla przykładu w 2013 r. z innych gmin zameldowało się 167 osób, a wymeldowało 74, czyli bilans na plus wyniósł 93 osoby. Należy też zauważyć, iż w roku 2021 i 2022 liczba urodzin była najniższa na przestrzeni dziesięciu lat.

Oświata

Ostatnie lata przyniosły mnóstwo wyzwań w obszarze oświaty w gminie Lelis. O wielu z nich możemy dowiedzieć się z obszernego i bardzo wnikliwego dokumentu jakim jest „Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych w Gminie Lelis w roku szkolnym 2020/2021”, opracowanego przez Zespół Administracyjny Szkół i Przedszkoli kierowany przez dyrektora Andrzeja Przeradzkiego.

Był to kolejny, drugi rok obostrzeń epidemiologicznych związanych z pandemią Covid-19. Wprawdzie rok szkolny rozpoczął się jak zwykle 1 września, ale już od 25 października 2020 r. klasy I-VIII przeszły na zdalne nauczanie. Przedszkole i oddziały przedszkolne w szkołach pracowały w trybie stacjonarnym do 29 marca 2021 r., następnie na trzy tygodnie wprowadzono system nauki zdalnej. Od 26 kwietnia 2021 klasy I-III pracowały w systemie hybrydowym, który zakończył się 4 maja br. Klasy IV-VII z systemu nauczania zdalnego przeszły na system hybrydowy 17 maja, a od 31 maja przywrócono zajęcia opiekuńczo-wychowawcze w szkołach. System pracy zdalnej opracowany został przez dyrektorów i nauczycieli w poszczególnych placówkach, po czym zostali o nim poinformowani rodzice i uczniowie.

Szkoła Podstawowa w Łęgu Starościńskim

Kontakty z uczniami utrzymywano poprzez platformy internetowe, e-maile i telefony komórkowe. We wszystkich szkołach wprowadzone zostały także dzienniki elektroniczne, poprzez które nauczyciele mieli łatwiejszy kontakt z rodzicami oraz możliwość wysyłania materiałów do wykonania dla ucznia. Prowadzone były także lekcje na żywo. Zawieszenie pracy edukacyjnej szkół nie spowodowało całkowitego zawieszenia ich działalności, pracowali bowiem dyrektorzy szkół, część nauczycieli oraz obsługa, oczywiście z zachowaniem obostrzeń sanitarnych.

Szkoła Podstawowa w Nasiadkach

We wrześniu 2020 r. na terenie gminy naukę rozpoczęło 8 szkół z 53. oddziałami i 805. uczniami. W porównaniu z rokiem szkolnym 2019/2020 niezmienną pozostała liczba szkół (8), natomiast liczba uczniów wzrosła o 6 osób, zaś oddziałów o 5 (w 2019/2020 r. 799 uczniów i 49 oddziałów). Podobnie jak w szkołach, tak i przedszkolach, zanotowano niewielki przyrost liczby dzieci i oddziałów. W 9 oddziałach przedszkolnych było 147. dzieci (pięciolatki i sześciolatki), zaś w Przedszkolu Samorządowym przy Szkole Podstawowej w Lelisie 4 oddziały i 97 dzieci (trzy-, cztero- i pięciolatki). Ogółem było to 154. dzieci i 13 oddziałów (w poprzednim roku 233 dzieci i 13 oddziałów).

Mimo bardzo trudnych warunków nauki ze względu na panującą pandemię osiągnięte zostały dobre wyniki. Tylko jeden uczeń nie został promowany, a aż 225, czyli ponad $\frac{1}{4}$ promowanych zostało z wyróżnieniem. Bardzo trudne były także egzaminy ósmoklasistów, które odbyły się 25-27 maja 2021 r., ze względu na zamknięcie szkół i prowadzenie jedynie zdalnej edukacji bowiem dopiero w maju rozpoczęło się nauczanie stacjonarne, stąd ograniczony czas na powtórkę materiału.

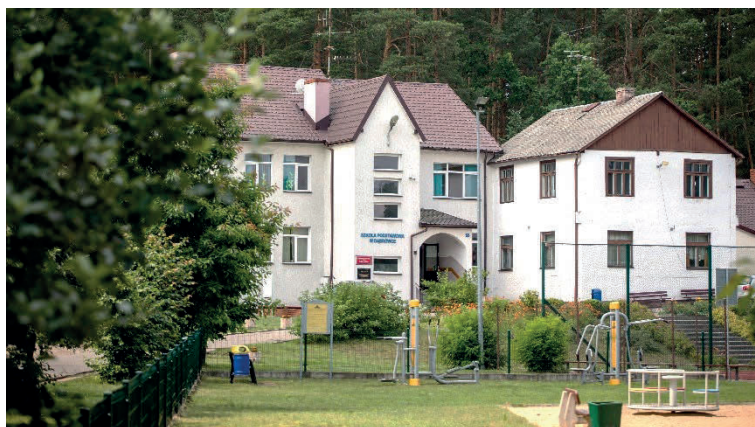
Ogółem w roku szkolnym 2020/2021 w gminie Lelis pracowało 164. nauczycieli (przy 134 etatach), w tym 158 nauczycieli posiadało wykształcenie wyższe magisterskie z przygotowaniem pedagogicznym, 6 wykształcenie wyższe zawodowe z przygotowaniem pedagogicznym. Pod względem stopnia awansu zawodowego zdecydowanie przeważali nauczyciele dyplomowani (117 osób czyli około 80%, 8 było mianowanych – 0,5%, 36 kontraktowych (20%) i 3 stażystów 0,2%). Zatrudnionych było także ponad 40 osób (w tym trzy na umowach z Urzędu Pracy) jako: pomoc nauczyciela, sekretarka, sprzątaczką, woźny (kierowca) i palacz.

Szkoła Podstawowa w Lelisze

Dzieci i młodzież szkolna na terenie gminy korzystały z różnych form pomocy psychologiczno-pedagogicznej, która była udzielana przede wszystkim w trakcie bieżącej pracy z uczniami przez nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych oraz specjalistów, a w szczególności: psychologów, pedagogów, logopedów, doradców zawodowych i terapeutów pedagogicznych.

W roku szkolnym 2020/2021 w celu wyrównania szans edukacyjnych uczniowie szkół z terenu gminy uczestniczyli w różnych formach zajęć wspomagających prawidłowy rozwój. W każdej ze szkół organizowano dla uczniów z orzeczeniami i opiniami poradni psychologiczno-pedagogicznej zajęcia: dydaktyczno-wyrównawcze, logopedyczne, rewalidacyjne, korekcyjno-kompensacyjne, zajęcia wspomagające ogólny rozwój ucznia, zajęcia terapii pedagogicznej, zajęcia edukacyjno-terapeutyczne. Do szkół w roku szkolnym 2020/21 uczęszczało 24 uczniów z orzeczeniami wydanymi przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną. Dla tych uczniów organizowano zajęcia o charakterze socjoterapeutycznym, zajęcia logopedyczne, zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, terapię pedagogiczną, zajęcia edukacyjno-terapeutyczne, zajęcia rozwijające umiejętność uczenia się: z języka polskiego, języka angielskiego, matematyki, zajęcia korekcyjno-kompensacyjne, i zajęcia rewalidacyjne. Pomoc psychologiczno-pedagogiczna była udzielana wszystkim potrzebującym uczniom i w każdej szkole, przy czym największa liczba uczniów korzystała z zajęć dydaktyczno-wyrównawczych, rozwijających uzdolnienia i zainteresowania oraz zajęć logopedycznych. Ogółem zajęciami specjalistycznymi w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej objętych było 971 uczniów, w tym najwięcej stanowiły koła zainteresowań (192 osoby), dydaktyczno-wyrównawcze (182 osoby) i logopedyczne (145 osób). Na terenie gminy było 24 uczniów z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego i 3 uczniów z nauczaniem indywidualnym. Prowadzono łącznie 160 godzin zajęć świetlicowych tygodniowo, na które uczęszczało około 200 uczniów.

Szkoła Podstawowa w Dąbrówce

Przy każdej szkole funkcjonowały boiska wielofunkcyjne, na których młodzież miała możliwość uprawiania różnych dyscyplin sportowych, m.in. takich jak: piłka nożna, ręczna, siatkowa i koszykowa oraz tenis ziemny i lekkoatletyka. Od marca do odwołania przez GIS wszelkie zajęcia na obiektach sportowych, wyjazdy na zawody sportowe oraz rywalizacja sportowa uczniów na szczeblu gminnym i rozgrywki sportowe na wyższych szczeblach zostały odwołane ze względu na pandemię. Wszystkie szkolne obiekty i urządzenia sportowe były bezpłatnie udostępnione na zajęcia pozalekcyjne i potrzeby miejscowego środowiska.

Uczniowie znajdujący się w wyjątkowo trudnej sytuacji materialnej otrzymywali stypendia (od 228 do 248 zł miesięcznie) bądź też zasiłki szkolne. Pierwsza wypłata stypendium nastąpiła w grudniu 2020 r. dla 131 uczniów, druga w czerwcu 2021 r. dla 109 uczniów. Łączna kwota wypłat wyniosła 276 134,00 zł w tym wkład własny Gminy wyniósł 10%. Zgodnie z postanowieniami Rady Gminy 10. najbardziej uzdolnionych uczniów otrzymało nagrody tzw. edukacyjne (łączna kwota nagród – 6 200 zł). Wszyscy uczniowie korzystali także z dofinansowania do podręczników szkolnych.

133 uczniów, w tym 20 niepełnosprawnych, korzystało z różnych form dowożenia do szkół (koszt organizacji dowozu wyniósł 224 217,21 zł). Ze względu na wprowadzenie zdalnego nauczania w roku 2020/2021, zwrot za bilety oraz ekwiwalent za dowóz dzieci do szkół specjalnych wypłacany był w miesiącach działania szkół. Łączny koszt biletów i ekwiwalentu wyniósł ponad 15 tysięcy zł. W szkołach organizowane było dożywianie, zarówno dla 75 uczniów zakwalifikowanych przez OPS, jak i innych chętnych. Pełne wyżywienie otrzymywały także dzieci w przedszkolu samorządowym. Uczniowie szkół podstawowych klas I-V oraz oddziałów przedszkolnych korzystali nieodpłatnie ze szklanki mleka, a szkoły które brały udział w akcji „Owoce i warzywa w szkole” otrzymywały z Agencji Restrukturyzacji Rolnictwa dla uczniów nieodpłatnie jabłka.

Szkoła Podstawowa w Białobielu

Ogólne wydatki na oświatę w gminie, podobnie jak i w innych jednostkach samorządu terytorialnego stanowiły znaczącą część budżetu. W roku szkolnym 2020/2021 wyniosły one w Lelisie około 19 mln zł, z czego 9,4 mln zł stanowiła dotacja rządowa, pozostałą część stanowiły środki własne gminy. Największy udział w tych wydatkach miały płace, które wyniosły około 65% całości.

We wrześniu 2022 roku naukę w szkołach podstawowych rozpoczęło 847 uczennic i uczniów, w stosunku do roku poprzedniego liczba uczniów wzrosła o 39. W szkołach odbywała się nauka języka obcego – języka angielskiego (w zajęciach uczestniczyli wszyscy uczniowie i dzieci z oddziału przedszkolnego) oraz języka niemieckiego – uczyli się uczniowie klas VII i VIII, łącznie 191 uczennic i uczniów.⁴⁷⁹

W ramach projektu „Mazowiecki program przygotowania szkół, nauczycieli i uczniów do nauczania zdalnego” Szkoła Podstawowa w Olszewce pozyskała na zakup wyposażenia pracowni komputerowej i oprogramowania kwotę 136 435,31 zł.

Uzyskano także środki z Funduszu Pomocy dla dzieci z Ukrainy. Dla pięciu szkół otrzymano 113 552,30 zł. W ramach przyznanych środków zorganizowano dla uczniów z Ukrainy naukę języka 30 polskiego oraz zakupiono niezbędne pomoce dydaktyczne. Do szkół od marca do kwietnia uczęszczało 18 uczniów z Ukrainy. W okresie od marca do maja dzieci i uczniowie z Ukrainy uczęszczały na zajęcia opiekuńcze.

We wrześniu 2023 roku naukę w szkołach podstawowych rozpoczęło 806 uczennic i uczniów, w stosunku do roku poprzedniego liczba uczniów zmalała o 31. W szkołach odbywała się nauka języka obcego – języka angielskiego (w zajęciach uczestniczyli wszyscy uczniowie i dzieci z oddziału przedszkolnego) oraz języka niemieckiego – uczyli się uczniowie klas VII i VIII, łącznie 188 uczennic i uczniów. Najwięcej uczniów w klasie jest w Szkole Podstawowej w Łęgu Przedmiejskim – 21,12 (średnia w klasie), najmniej w Szkole Podstawowej w Nasiadkach (SP) – 5,85 (średnia w klasie, klasa VIII – 0 uczniów). Wójt w 2023 r. przyznał stypendia dla uczennic i uczniów – stypendia socjalne, w łącznej kwocie 241 455,24 zł. Przyznano także 38 nagród w ramach programu Nagroda Edukacyjna Gminy Lelis dla uczniów uczęszczających do szkół na terenie gminy Lelis. W stosunku do roku 2022 liczba przyznanych nagród wzrosła o 19.

Oświata w gminie Lelis to ciągłe inwestycje w budynki szkół i przedszkoli, a także boiska sportowe.

W roku 2019 trwała budowa sali gimnastycznej z zapleczem sanitarno - socjalnym przy Szkole Podstawowej w Białobielu, rozbudowa i przebudowa Szkoły Podstawowej o Przedszkole Samorządowe w Łęgu Przedmiejskim oraz urządzenie skweru przy Szkole Podstawowej w Olszewce.

⁴⁷⁹ Raport o stanie gminy Lelis za 2022 r., dostępny na www.lelis.pl

Szkoła Podstawowa w Olszewce

Pozyskano także 122 823,63 zł ze środków unijnych w ramach RPO WM 2014-2020 na realizację projektu „W świetle nauki” realizowanego przez Szkołę Podstawową w Łęgu Przedmiejskim.

W roku 2020 miała miejsce rozbudowa i przebudowa Szkoły Podstawowej o Przedszkole Samorządowe w Łęgu Przedmiejskim.

Szkoła Podstawowa w Obierwi

Zakupiono również wraz z montażem monitoring wizyjny obejmujący teren parkingu przed Szkołą Podstawową w Obierwi oraz plac zabaw dla dzieci.

W 2021 roku dokonano przebudowy kotłowni c.o. w budynku Szkoły Podstawowej w Łęgu Przedmiejskim. Trwała także rozbudowa i przebudowa Szkoły Podstawowej o Przedszkole Samorządowe w tej miejscowości.

Przedszkole w Łęgu Przedmiejskim

Pozyskano 330 000, 00 zł z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 na realizację projektu „Laboratoria Przyszłości” dla szkół na terenie gminy Lelis.

Sportowe sukcesy

Co roku niemal pojawiają się w gminie nowe osoby odnoszące sukcesy sportowe na skalę nie tylko wojewódzką, ale i krajową. Tak np. w 2018 r. doskonale wyniki osiągnęły dwie miejscowe lekkoatletki – Magdalena Żebrowska z Lelisa (skok w dal) i Magdalena Olszewska z Białobieli (dysk). Magdalena Żebrowska uzyskała złoty medal Młodzieżowych Mistrzostw Polski U-23 w Sieradzu (6,10 m, srebrny medal Mistrzostw Polski seniorów w Lublinie (6,33 m, rekord życiowy), 7 miejsce w konkursie Pucharu Świata w Londynie (6,12 m.) i zwycięstwo w mitingu otwarcia sezonu w Białymstoku (6,30 m).

Magdalena Żebrowska – obecnie Bokun to finalistka Mistrzostw Europy w Lekkoatletyce w Rzymie w 2024 roku. Jest wicemistrzynią Uniwersjady w Chengdu w 2023 roku. Reprezentowała Polskę na Igrzyskach Europejskich w 2019 r. w Mińsku i Igrzyskach Europejskich w 2023 r. w Krakowie. Magdalena Bokun jest pięciokrotną medalistką Halowych Mistrzostw Polski w skoku w dal (złoto zdobyła w 2021 r., srebro w 2018 r., 2022 r., 2023 r. oraz brąz w roku 2024. Jest młodzieżową mistrzynią Polski w tej konkurencji z roku 2016, 2017 i 2018. Nagrodzona nagrodą wójta gminy Lelis, starosty ostrołęckiego oraz Kurpikiem 2013.

Magdalena Olszewska to podopieczna Katarzyny i Konrada Szusterów w Ostrołęckim Klubie Lekkiej Atletyki. Zdobyła, m.in. medal w Akademickich Mistrzostwach Polski w Bielsko-Białej. Uzyskała wynik 40.36 m i zdobyła brązowy medal.

Młodym, ale już utytułowanym zawodnikiem jest Adam Pac. 22 lipca 2022 r. zaczął trenować kolarstwo górskie MTB XC, a już w 2024 roku zajął pierwsze miejsce na Mistrzostwach Polski w Białce Tatrzańskiej. Zdobył również 3. miejsce podczas Pucharu Polski Jastrzębie Zdrój, 1. miejsce Pucharu Polski Krynica Zdrój, 3. miejsce Pucharu Polski Wałbrzych. Wyróżniony również nagrodą starosty ostrołęckiego. Ojcem Adama jest Dawid Pac, który boksował, m.in. w elitarnych rozgrywkach World Series of Boxing i miał możliwość stoczenia walk z najlepszymi zawodnikami z całego świata w swojej kategorii. Był reprezentantem naszego kraju. Dziś prowadzi siłownię Pac Boxing Gym Lelis, jest trenerem i sam próbuje swoich sił, m.in. w kolarstwie MTB.

Wspomnieć w tym miejscu należy także o Justynie Niedzwieckiej, która jest mieszkanką Obierwi i podnosi ciężary. Jest zawodniczką klubu UKS Atleta z Ostrołęki.

Centrum Kultury-Biblioteki i Sportu

CKBiS jest kontynuatorem pracy Gminnego Ośrodka Kulturalno-Oświatowego. Zostało utworzone w 2016 r. Dyrektorem Centrum, po przejściu Anny Ogniewskiej na emeryturę, został Bartosz Podolak. W styczniu 2019 r. funkcję tę objęła Katarzyna Dobkowska-Wiśniewska.

Oferta kulturalna dla mieszkańców Gminy jest stale poszerzana. Organizowane są lekcje i zajęcia biblioteczne o charakterze kulturalno-edukacyjnym dla dzieci i młodzieży – w 2023 r. było to 580 spotkań; zajęcia dla dzieci, młodzieży i dorosłych, m.in. wiklina, ceramika, nauka gry na skrzypcach, nauka gry na keyboardzie, nauka gry na gitarze, gimnastyka korekcyjna, warsztaty teatralne, nauka tańców ludowych, Klub Seniora.

Centrum Kultury jest organizatorem imprez, wydarzeń, zajęć, wycieczek. Wymienić tu należy: Regionalny Przegląd Widowisk przedstawiający fragmenty z życia dawnych Kurpiów pt.: „Darcie Pierza”, zajęcia organizowane dla dzieci i młodzieży w ramach ferii zimowych, Konkurs na Palmę Kurpiowską, koncerty, konkurs KURP-BURGER, Dożynki Regionalne na Kurpiach, Konkurs Smaki Regionów, Festiwal Muzyczny „Ostrołęckie Operalia”, Regionalny Przegląd Harmonistów i Skrzypków Ludowych, koncert pieśni patriotycznych z okazji Narodowego Święta Niepodległości, projekt „Świąteczny tydzień z Mazowszem”.

To także współorganizacja pikników rodzinnych, festynów, przedsięwzięć sportowych i współpraca ze stowarzyszeniami, Kołami Gospodyń Wiejskich.

Przy Centrum Kultury-Biblioteki i Sportu działa Orkiestra Kurpiowska. W 2023 r. wystąpiła, m.in. w XVII Regionalnym Przeglądzie Widowisk przedstawiającym fragmenty z życia dawnych Kurpiów pt. „Darcie pierza”, festiwalu Kultury Kurpiowskiej w Broku, podczas imprezy pn. „Święto jagody” w Łodziskach, festynie w Przytułach Starych, w Łęgu Przedmiejskim, festynie pn: „Święto chleba”, dożynkach Regionalnych w Lelisie, dożynkach gminnych w Baranowie, XXVII Edycji Regionalnego Przeglądu Harmonistów i Skrzypków Ludowych, koncercie pieśni patriotycznych z okazji Narodowego Święta Niepodległości, koncercie „Cygańskie kolędowanie z Patrycją Runo” w Dąbrówce, występ Orkiestry w Sejmie podczas wyjazdu do Warszawy.

Biblioteki

Biblioteki na terenie gminy Lelis realizując program upowszechniania czytelnictwa oraz promując książkę, prowadzą różne formy pracy z czytelnikiem, głównie z dziecięcym. Działania bibliotek w tym zakresie koncentrują się głównie na prowadzeniu lekcji bibliotecznych, na których uczniowie kształcą umiejętności wyszukiwania informacji, pasowaniu na czytelnika, konkursach czytelniczych, głośnym czytaniu dla najmłodszych czytelników i spotkaniach z twórcami ludowymi oraz literatami.

W 2018 roku w poszczególnych bibliotekach użytkowano 12 komputerów, w tym 8 komputerów z dostępem do szerokopasmowego internetu. Katalogi on-line zapewniały wszystkie biblioteki: główna i cztery filie. W 2018 możliwość zdalnego (internetowego)

składania zamówień zapewniły biblioteki: Filia w Obierwi, Filia w Łęgu Starościńskim i w Łęgu Przedmiejskim. Biblioteka Publiczna w Lelisie bierze też udział w kampanii „Mała książka – wielki człowiek”. Projekt ten jest realizowany od 2018 r. przez Instytut Książki i ma na celu promocję czytelnictwa. Każde dziecko w wieku przedszkolnym, które odwiedziło bibliotekę otrzymało w prezencie Wyprawkę Czytelniczą, a w niej książkę „Pierwsze czytanki dla...” dostosowaną pod względem formy i treści dla potrzeb przedszkolaka oraz Kartę Małego Czytelnika.

W 2019 r. i w następnych lokal Biblioteki Gminnej był sukcesywnie odnawiany. Położono nowe panele podłogowe, pomalowano ściany, wymieniono drzwi wejściowe, zakupiono żaluzje okienne, biurka pod komputery dla czytelników oraz nowe regały, lamy biblioteczne i szafki na dokumentacje w filiach bibliotecznych.

W gminie działają następujące biblioteki: Biblioteka Główna – budynek CK-BiS w Lelisie, Filia w Łęgu Przedmiejskim – Szkoła Podstawowa w Łęgu Przedmiejskim, Filia w Łęgu Starościńskim - Szkoła Podstawowa w Łęgu Starościńskim im. Św. Jana Pawła II, Filia w Obierwi - Szkoła Podstawowa w Obierwi i Filia w Dąbrówce - Szkoła Podstawowa w Dąbrówce.

Biblioteka w Lelisie została laureatem Ogólnopolskiego Czytania Jezycjady, zajęła III miejsce w rankingu Lider Czytelnictwa 2021 roku w powiecie ostrołęckim.

Stalą formą kontynuowaną od lat przez bibliotekę jest Konkurs Recytatorski „Kurpie Zielone w Literaturze”. W roku 2023 odbył się w Lelisie już 40. finał tego konkursu. Do eliminacji finałowych przystąpiło 36 laureatów eliminacji gminnych. W kategorii: recytacji wierszy o Kurpiowszczyźnie 18 osób, w kategorii gadki kurpiowskiej również 18 osób. Wśród nich byli także młodzi przedstawiciele gminy Lelis. Wywalczyły miejsca na podium oraz wyróżnienia. W kategorii wiersz: II miejsce – Zofia Pyskło (Szkoła Podstawowa w Zespole Szkół im. Kard. Stefana Wyszyńskiego w Lelisie), III miejsce – Marcelina Wołosz (Szkoła Podstawowa w Zespole Szkół im. Kard. Stefana Wyszyńskiego w Lelisie), wyróżnienie – Zuzanna Laskowska (Szkoła Podstawowa w Łęgu Przedmiejskim). W kategorii gadka kurpiowska: wyróżnienie –Katarzyna Mroczkowska (Szkoła Podstawowa w Obierwi).

Księgozbiór na koniec 2023 r. liczył 51 890 woluminów. W roku 2023 zarejestrowano 1 368 czytelników, zaś w 2022 r. – 1269. W roku 2023 wypożyczono 14708 książek.

Polityka senioralna i rodzinna

W 2019 r. powstał Dzienny Dom „Senior+” w Durlasach. To ośrodek skupiający mieszkańców gminy Lelis w wieku powyżej 60 lat. Głównym jego celem jest integracja, ochrona przed samotnością i wykluczeniem. Ośrodek zapewnia ośmiogodzinną ofertę

usług od poniedziałku do piątku. Prowadzenie placówki jest możliwe dzięki współfinansowaniu w 50 % z Programu Wieloletniego Senior+ na lata 2021-2025, pozostałe 50 % to udział środków własnych Gminy. Plan finansowy na rok 2021 zakładał wydatki na poziomie 192 500,00 zł, zaś na rok 2022 na poziomie 204 000,00 zł. W 2022 r. z usług Dziennego Domu skorzystało 15 osób (zgodnie z założeniami projektu) z terenu Gminy Lelis. Usługi świadczone w Dziennym Domu „Senior+” obejmują w szczególności: terapię zajęciową, aktywizację fizyczną i umysłową seniorów, zajęcia edukacyjne, kulturalne, rekreacyjne, kulinarne, prozdrowotne, celebrowanie świąt patriotycznych i religijnych. W 2023 r. Dzienny Dom „Senior+” w Durlasach został doposażony w nowoczesne laptopy. Podopieczni placówki mogą dzięki temu znacząco podnieść swoje cyfrowe kompetencje.

W 2018 r. Rada Gminy Lelis uchwaliła program „Leliska Karta Seniora”, który jest adresowany do seniorów zamieszkałych na terenie Gminy. Rok wcześniej wprowadzono program „Rodzina Trzy Plus”.

Posiadacze kart „Rodzina Trzy Plus” skorzystali z 50% zniżki na zakup biletów do kina objazdowego w Centrum Kultury-Biblioteki i Sportu w Lelis, na zajęcia dla dzieci i młodzieży, organizowane przez Centrum Kultury-Biblioteki i Sportu w Lelis, za wstęp na pływalnię w Miejskim Ośrodku Sportu i Rekreacji w Ostrołęce, wstępu do kinowej Akademii Edukacji Filmowej i Dyskusyjnego Klubu Filmowego oraz dostępu do repertuaru premierowego w Ostrołęckim Centrum Kultury w Ostrołęce, na lodowisko i wypożyczenie łyżew w Miejskim Ośrodku Sportu i Rekreacji w Ostrołęce.

Życie religijne

W roku 2021 na terenie gminy Lelis znajdowały się cztery kościoły i parafie: Lelis, Dąbrówka, Łęg Starościński i Obierwia, tak więc w ostatnich 30 latach przybyły trzy nowe kościoły i parafie: w Lelisie, Obierwi i Łęgu Starościńskim. Oprócz tego część wiernych ma swoje parafie w Ostrołęce, Kadzidle i Dylewie.

W Dąbrówce znajduje się Sanktuarium Matki Bożej Dąbrowskiej, Królowej Ludu Kurpiowskiego i Patronki Leśników i Pszczelarzy. 12 września 2004 r. biskup łomżyński Stanisław Stefanek poświęcił nową murowaną kaplicę zbudowaną na miejscu Objawień Matki Boskiej w Dąbrówce, jakie dokonały się w 1850 roku. Głównym inicjatorem jej powstania był ksiądz proboszcz Stanisław Grosfeld, a tak wyjaśniał tego motywy: *Duchowni, parafianie, jakby zapomnieli, że tej ziemi dotknęła stopa Matki Bożej. To miejsce wskazywały tylko brzozy szumiące, zasadzone dobrą ręką, aby nie zapomnieć tego cudu. Tylko Matka Boża nie zapomniała. Tuż przed jej obrazem przez wszystkie lata wielu*

ludzi w czasie Mszy Świętych odprawianych o uzdrowienie, dawała łaski i nawrócenia. Poznałem historię Matki Bożej, Królowej ludu kurpiowskiego i postanowiłem, że pobuduję tu kaplicę Objawień Matki Bożej. W 2003 r. trzy razy Matka Boża ocaliła mnie od śmierci. Przyszedł czas. Rok 2004 – wieś Dąbrówka przeznaczająca te ziemie na sanktuarium Matki Bożej. Ja zrobiłem projekt kaplicy. Znaleźli się fundatorzy, którzy zaufali Matce Bożej i swemu proboszczowi. Wsparli inni parafianie ofiarami oraz ludzie dobrej woli z innych stron. I tak to „zapomniane Sanktuarium” zajaśnieje nowym blaskiem łask przez ręce Maryi w Dąbrówce.”⁴⁸⁰ Dzień wcześniej, w nocy 11 września 2004 r. po Pasterce Maryjnej obraz przedstawiający objawienie Matki Bożej z Dzieciątkiem na barci, a pod drzewem dziewczynki kurpiowskie Maryna i Rozyna oraz krajobraz okolicy, został wniesiony do kaplicy. Oprócz kaplicy wybudowana została na placu Jana Pawła II stajenka (całoroczna) i Gólgota z kaplicą zmartwychwstania. W rocznicę tego wydarzenia i w dniu imienin Matki Bożej (12 września) odbywają się pielgrzymki do Dąbrówki. Tak np. w pierwszą rocznicę poświęcenia, pielgrzymka miała miejsce 11 września 2005 r. a jej organizatorami byli: proboszcz parafii w Dąbrówce, ks. Stanisław Grosfeld, wójt gminy Lelis, GOK-O oraz Szkoła Podstawowa i Rada Sołecka w Dąbrówce. Na uroczystość przybyły dwie pieszne pielgrzymki – jedna z dekanatu Ostrołęka-Północ, a druga z parafii w Łęgu Starościńskim, jak też pielgrzymi z Łomży, a wśród nich ks. biskup Tadeusz Zawistowski. Uroczystościom towarzyszył II Przegląd Piosenki Pielgrzymkowej, której uczestnicy śpiewali, m.in.:

*„To jest słynna wieś Dąbrówka
Tu się kończy Twa wędrówka
Złóżcie pokłon Naszej matce
za jej troskę i za łaskę...”⁴⁸¹*

Po poświęceniu kaplicy rozpoczęła się duchowa praca mająca na celu doprowadzenie do powstania w Dąbrówce Sanktuarium. Zostało to zrealizowane w 2010 r., kiedy to 12 września ks. biskup ordynariusz łomżyński Stanisław Stefanek ogłosił, że kościół w Dąbrówce stał się Sanktuarium Matki Bożej Dąbrowskiej, Królowej Ludu Kurpiowskiego i Patronki Leśników i Pszczelarzy.⁴⁸²

Dla funkcjonowania kościoła i parafii w Dąbrówce szczególnie duże zasługi wniósł wspomniany wcześniej ks. kan. Stanisław Grosfeld. O niektórych z nich mówił sam kapłan podczas ostatniej, pożegnalnej Mszy św. 20 września 2020 r.: *Te 22 lata mego probostwa, to jedno pokolenie, ale Dąbrówka to już nie ta sama wieś. Brałem udział w jej zmianach i sam je czyniłem. Wygłosiłem setki kazań i odprawiłem tysiące mszy św., ochrzciłem 413.*

⁴⁸⁰ Kosińska M., *Tam, gdzie barć cudowna stała*, „Kurpie” 5-6/2004, s. 16.

⁴⁸¹ „Wieści Gminne”, nr 3/, październik 2005 r., s. 1.

⁴⁸² Dąbrówka Parafia i Sanktuarium Matki Bożej Dąbrowskiej, r. 2018, rękopis w posiadaniu ks. Stanisława Grosfelda, s. 4; tekst dekretu biskupa w Aneksie nr 47.

*dzieci, 400. doprowadziłem do bierzmowania, udzieliłem 215. ślubów, pochowałem 375. parafian, poprzez kolędę, obrazki i zdjęcia z uroczystości jestem w każdym domu, dbałem o środowisko i sądzę, że pozostanę w pamięci. Pobitem kilka rekordów, bo jestem od początku istnienia parafii najdłużej pracującym proboszczem, pierwszym kanonikiem i kustoszem, a nasze sanktuarium przez te lata odwiedziło ponad 70 tysięcy osób.*⁴⁸³

Do parafii należą miejscowości: Dąbrówka, Bienduszka, Gąski, Nasiadki, Płoszyce i Szkwa. Liczba wiernych około 1400 osób. Parafia posiada cmentarz grzebalny w odległości 200 m od kościoła, którego powierzchnia wynosi 2 ha.

Parafia w Łęgu Starościńskim

Parafia pw. Miłosierdzia Bożego została erygowana 29 listopada 1992 r. przez biskupa łomżyńskiego Juliusza Paetza. Powstała z terytorium parafii Nawiedzenia NMP w Ostrołęce w granicach samodzielnego ośrodka duszpasterskiego ustanowionego 7 kwietnia 1991 r. Kościół murowany pw. Miłosierdzia Bożego został zbudowany i wyposażony w latach 1982-1991 staraniem ks. Zygmunta Żukowskiego proboszcza parafii Nawiedzenia NMP w Ostrołęce przy współpracy wikariuszy ks. Mariana Niemyjskiego i ks. Ryszarda Kłosińskiego; poświęcony 8 października 2000 r. przez biskupa łomżyńskiego Stanisława Stefanka. Liczba wiernych – 1900⁴⁸⁴. W skład parafii, w całości wydzielonej z parafii Nawiedzenia NMP w Ostrołęce weszły wioski: Łęg Starościński, Kurpiewskie Stare i Nowe, Szafarczyska oraz Łęg Przedmiejski bez dzielnic Muszyństwo, Wielki Lasek i Księży Lasek. W 2004 r. parafia liczyła 1760 wiernych, a kolejnymi proboszczami byli: ks. Ryszard Kłosiński (1992-2002) i ks. Paweł Sobotka (2002 r. - nadal).

⁴⁸³ A. Kustusz „Dziękczynne pożegnanie zasłużonego duszpasterza, „Wieści Gminne”, nr 6 (93), listopad 2020, s. 7.

⁴⁸⁴ Źródło: <https://diecezja.lomza.pl/parafie-diecezji-lomzynskiej/ad/parafie,1/leg-staroscinski-parafia-pw-milosierdzia-bozego,79>

Parafia Obierwia

Kościół w Obierwi był konsekrowany 15 października 1995 r. przez biskupa pomocniczego Tadeusza Zawistowskiego. W latach 2000-2009 odnowiono front kościoła, ułożono nowe schody wejściowe, wykonano nowe barierki na tarasie. Wewnątrz świątyni ustawiono dwa nowe boczne ołtarze i wykonano witraż na suficie nad ołtarzem. Następnie wykonano marmurową posadzkę prezbiterium, pomalowano kościół wewnątrz, wyremontowano dolny kościół z przeznaczeniem na kaplicę pogrzebową odnowiono parkan wokół kościoła i wykonano podjazd dla osób niepełnosprawnych. Przeprowadzony został także remont plebanii.

Kościół jest ogrzewany, nagłośniony, posiada elektryczne dzwony.⁴⁸⁵ W skład parafii wchodzi miejscowości: Obierwia, Olszewka, Szwendrowy Most, Chudek i Aleksandrowo.

W Obierwi jest przydrożna, murowana kapliczka z początków XIX wieku. Obok kościoła znajduje się cmentarz parafialny o powierzchni 2 ha. Pierwszym kapłanem w parafii Obierwia był ks. Sławomir Sztachański (1975- 1981) - wykaz proboszczów parafii Obierwia w Aneksie nr 4.

Parafia w Lelisie

Wyświęcenie kościoła w Lelisie odbyło się 13 maja 1990 r. przez biskupa Tadeusza Zawistowskiego. Rodzina Prusaczyków ofiarowała środki na zakup obrazu z wizerunkiem Matki Boskiej Nieustającej Pomocy, a trzy rodziny Parzychów złożyło ofiarę na zakup żyrandoli. 7 kwietnia 1991 r. utworzony został w Lelisie ośrodek duszpasterski, a 1 lipca 1993 r. utworzona została parafia Lelis. W jej skład weszły wsie: Lelis, Długi Kąt (część wsi) i Durlasy liczące ogółem 1200 wiernych (2004 r.) Pierwszym proboszczem został ks. Jan Czajkowski (wykaz proboszczów parafii Lelis w Aneksie Nr 4). W 1996 r. postawiono plebanię oraz zbudowano ogrodzenie kościoła i plebanii, w 1999 r. wykonano elewację, w 2000 r. - stacje drogi krzyżowej, a w 2001 r. - dębowe ołtarze.⁴⁸⁶

⁴⁸⁵ ks. W. Jemielity, *Parafie Puszczy Kurpiowskiej*, Łomża 2004, s. 91-92.

⁴⁸⁶ <http://lelis.bho.pl/parafia/cms/?o-parafii,17>

Zabytki

W 2016 roku Rada Gminy Lelis przyjęła uchwałę w sprawie wdrożenia „Gminnego Programu Opieki nad zabytkami na lata 2016-2019”. W Programie zostały określone priorytety i kierunki działań samorządu gminnego, jak i mieszkańców gminy Lelis, obecnych oraz przyszłych właścicieli obiektów zabytkowych. Samorząd musiał podjąć kroki, aby aktywnie i efektywnie zarządzać zasobami dziedzictwa kulturowego gminy Lelis w perspektywie przynajmniej kilku lat. Rezultatami była poprawa stanu zachowania zabytków, wyeksponowanie walorów krajobrazu kulturowego, jak również wykorzystanie zabytków na potrzeby turystyczne.

Kościół i dzwonnica w Dąbrówce.

Na terenie gminy Lelis są trzy obiekty zabytkowe, które są wpisane do rejestru zabytków:

- Kościół Parafialny p.w. św. Anny w Dąbrówce z 1756 r. Został on przeniesiony z Kadzidła w 1883 roku i zestawiony na miejscu słynącej cudami barci w Dąbrówce. Wewnątrz kościoła można podziwiać ołtarze ludowe o charakterze barokowym. Gmina dofinansowała zadanie pod nazwą: „Prace konserwatorskie przy pokryciu dachowym w kościele parafialnym p.w. Św. Anny w Dąbrówce”.

- Dzwonnica drewniana wybudowana w latach 1892-1893.
- Teren wokół kościoła rok 1893.

Wykaz dóbr kultury wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków znajdujących się na wyposażeniu kościoła w Dąbrówce.

- obraz Matka Boska z Dzieciątkiem-barok – I poł. XVIII w.
- obraz Św. Rodzina – klasyczm XIX w.
- feretron z obrazami Matki Boskiej Karmiącej i Św. Szymona XIX w.
- feretron z obrazami Św. Floriana i Św. Walentego- ludowy XIX-XX w.
- feretron z obrazami Matki Boskiej z Dzieciątkiem i Matki Boskiej Częstochowskiej – ludowy – XVIII-XIX.
- rzeźba-Matka Boska z Dzieciątkiem – barok – XVIII w.
- rzeźba- krucyfiks – ludowy – p. XX w.
- rzeźba – krucyfiks – ludowy – II poł. XVIII w.
- rzeźba – krucyfiks – ludowy – p. XX w.
- rzeźba – krucyfiks – ludowy – p. XX w.
- rzeźba – krucyfiks – ludowy – p. XX w.
- rzeźba – krucyfiks – ludowy – p. XX w.
- rzeźba – krucyfiks – ludowy – p. XX w.
- pacyfikał – klasyczm – XIX w.
- kapliczka murowana pocz. XX w.

Kapliczka przy drodze z Lelisa do Dąbrówki, 2012 r.

Na terenie gminy Lelis zachowało się wiele przydrożnych krzyży i kapliczek wykonanych przez miejscowych rzeźbiarzy i kowali. Bezpośrednią opiekę na zabytkami sprawuje proboszcz parafii w Dąbrówce. Na terenie gminy Lelis znajdują się także stanowiska archeologiczne, które świadczą o istniejącym od pradziejów na tym terenie osadnictwie. Osady te rozmieszczone były wzdłuż biegów rzek i strumieni.

Ponadto na terenie gminy znajdują się cztery cmentarze historyczne i 2 mogiły:

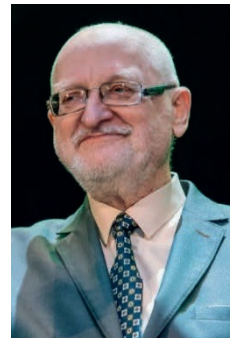
- cmentarz mariawicki w miejscowości Długi Kąt.
- cmentarz parafialny rzymsko – katolicki w Dąbrówce został otoczony opieką proboszcza i parafian, cmentarz powstał w 1894 r. Został wpisany do Gminnej Ewidencji Zabytków w 2012 r. Ogrodzenie cmentarza wykonane jest z elementów metalowych, brama wjazdowa wykonana z metalu.
- cmentarz żołnierzy niemieckich z czasu I wojny światowej w Szkwie - Urząd Gminy opiekuje się nim od 1992 r. Cmentarz został ogrodzony drewnianym płotem, a na środku ustawiono krzyż oraz metalową tablicę pamiątkową. Patronat

nad cmentarzem sprawuje Urząd Gminy w Lelisie i społecznie Szkoła Podstawowa w Dąbrówce.

- cmentarz wojenny żołnierzy niemieckich z czasu I wojny światowej w miejscowości Kurpiewskie został otoczony opieką ze strony Urzędu Gminy w Lelisie od 1992 r. i od tej pory został wpisany do Gminnej Ewidencji Zabytków. Cmentarz jest uporządkowany, ogrodzony płotem drewnianym, krzyże na mogiłach wykonane są z metalu. Znajduje się tam tablica pamiątkowa. Na bieżąco są prowadzone prace porządkowe i konserwacyjne. Patronat nad cmentarzem sprawuje Urząd Gminy w Lelisie i społecznie Szkoła Podstawowa w Łęgu Starościńskim.
- mogiła żołnierza polskiego poległego w 1939 r. w miejscowości Durlasy z II wojny światowej została otoczona opieką ze strony Urzędu Gminy w Lelisie od 1992 r. i wpisana do Gminnej Ewidencji Zabytków. Na mogile ustawiono krzyż i położono betonową płytę. Ogrodzenie wykonane jest z łańcucha podwieszono na metalowych słupkach. Wokół ogrodzenia mogiły posadzono żywopłot. Mogiłą opiekują się także mieszkańcy wsi Durlasy.
- mogiła Polaka zamordowanego przez Niemców z 1943 r. została otoczona opieką przez Urząd Gminy w Lelisie i została wpisana do Gminnej Ewidencji Zabytków w 2012 r. Mogiła jest ogrodzona płotem drewnianym, znajduje się na niej krzyż metalowy.

Wieści Gminne

Istotną rolę informacyjną, ale również i wychowawczą spełniały „Wieści Gminne”. Był to biuletyn Gminy Lelis, początkowo kwartalnik, następnie dwumiesięcznik, rozdawany bezpłatnie i wychodzący od kwietnia 2005 r. Zespół redakcyjny ulegał zmianom. Od numeru 3. do 100. Redaktorem naczelnym nieprzerwanie był Antoni Kustusz, a w skład zespołu redakcyjnego wchodziły m. in.: Halina Gontarzewska, Anna Ogniewska, Beata Kraska-Romanowska, Henryk Kulesza, Urszula Laska, Stefan Prusik i Andrzej Przeradzki. Projekt graficzny pisma, skład i druk wykonywała Agencja Informedia w Ostrołęce. Nakład wynosił 3 tysiące egzemplarzy.⁴⁸⁷

Antoni Kustusz

⁴⁸⁷ Informacje Urzędu Gminy oraz Antoniego Kustusza.

Składowisko odpadów paleniskowych w Łęgu Przedmiejskim⁴⁸⁸

W południowej części gminy Lelis we wsi Łęg Przedmiejski, granicząc z rzeką Narew od południa, znajduje się składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne eksploatowane przez Spółkę Energa Elektrownie Ostrołęka S.A. Teren ten znajduje się w granicach obszaru Natura 2000 „Dolina Dolnej Narwi”- obszar specjalnej ochrony ptaków, którego celem jest zachowanie określonych typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków, które uważane są za cenne i zagrożone w skali całej Europy.

Na obszarze składowiska nie znajdują się odpady niebezpieczne. Przywożone są tu mieszanki popiołowo-żużłowe z mokrego odprowadzania odpadów paleniskowych oraz osady z zakładowych oczyszczalni ścieków. Odpady transportowane są na składowisko w postaci pulpy popiołowo-żużłowo-wodnej. Miejsce składowiska jest na bieżąco zabezpieczane przed pyleniem poprzez zraszanie i obsiewanie trawami.

Istotny jest monitoring, który prowadzi Spółka. Dotyczy on stanu zapylenia w rejonie składowiska, jak również comiesięcznego monitoringu środowiska wodnego. Wyniki prowadzonych od wielu lat badań są uspokajające, wskazują na brak znaczącego negatywnego oddziaływania składowiska na otaczające środowisko.

⁴⁸⁸ Informacja pozyskana od Spółki Energa Elektrownie Ostrołęka S.A. w sprawie składowiska odpadów w Łęgu Przedmiejskim.

Spółka monitoruje także skład gatunkowy i liczebność awifauny⁴⁸⁹ w rejonie składowiska. Corocznie realizowanych jest kilkanaście kontroli, podczas których ornitologzy na zlecenie Spółki liczą występujące tam ptaki, ze szczególnym uwzględnieniem gatunków wodno-błotnych. W trakcie prowadzonych obserwacji na terenie składowiska odpadów paleniskowych zaobserwowano kilkadziesiąt gatunków ptaków. Można tutaj zobaczyć, m.in. żurawie, bociany, cyraneczki i szczygły. Wiele gatunków szuka na tym terenie pożywienia, a czajki, krzyżówki, szpaki i świstuny zatrzymują się tutaj podczas wiosennej i jesiennej migracji. W okresie wiosennej i jesiennej wędrówki kwatery na składowisku odpadów paleniskowych w ENERGA Elektrownie Ostrołęka S.A. stanowią atrakcyjny obszar żerowiskowy i miejsce odpoczynku dla migrujących ptaków.

Świergotek polny fot. Marcin Karetta (Czerwona księga).

Ze względu na skąpą szatę roślinną i ruderalny charakter składowiska mało jest ptaków lęgowych. W trakcie obserwacji zauważono świergotka polnego – gatunku z załącznika I Dyrektywy Ptasiej UE tj. podlegającemu specjalnym środkom ochrony dotyczącym ich naturalnego siedliska w celu zapewnienia im przetrwania oraz reprodukcji na obszarze ich występowania, oraz skowronki. Niska roślinność trawiasta stwarza dobre warunki żerowiskowe dla ptaków przelotnych, jak i gniazdujących w pobliżu. W sezonie wiosenno-letnim zauważono błotniaki stawowe, żurawie i bociany białe. Latem można zaobserwować odpoczywające osobniki kulika wielkiego, ptaka zagrożonego wyginięciem oraz stada czajek liczące do ok. 900 osobników. Składowisko wybierają sobie również ptaki zimujące w Polsce.

⁴⁸⁹ Awifauna – ogół gatunków ptaków zamieszkujących określony obszar geograficzny, rodzaj środowiska lub żyjących w określonym okresie geologicznym. (Źródło: Wikipedia)

Kulik wielki, Fot. Cezary Korkosz (Czerwona księga).

Stado czajek na składowisku, fot. zasoby własne EEO.

Na składowisku licznie bytują jaskółki brzegówki, które wygrzebują nory w pionowych urwiskach hałd popiołowych. Dla ich ochrony, elektrownia utrzymuje maksymalny poziom odpadów poniżej granicy dolnych nor występujących w skarpie kwater.

Tworzeniu koncentracji ptaków sprzyjała specyfika terenu badań:

- duża otwarta powierzchnia z niską roślinnością o dobrej widoczności,
- niedostępność terenu dla osób postronnych dzięki czemu ptaki nie były niepokojone,
- mocno ograniczony i skoncentrowany ruch na składowisku.

Dodatkowo Spółka realizuje projekt prośrodowiskowy i edukacyjny polegający na założeniu łąk kwietnych oraz docelowo wspierający bytowanie pszczoły dzikiej oraz pszczoły miododajnej na terenie składowiska odpadów.

Zakład Gospodarki Komunalnej Gminy Lelis

Zakład Gospodarki Komunalnej Gminy Lelis to spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Lata 2020-2022 dla ZGK były latami tworzenia oraz rozwoju.

Spółka obecnie realizuje zadania zlecone przez Gminę oraz zadania komercyjne:

- administracja siecią kanalizacyjną i wodociągową na terenie Gminy Lelis,
- nadzór nad Stacjami Uzdatniania Wody w miejscowościach: Lelis, Dąbrówka, Gnaty i Olszewka. Zajmuje się ich bieżącą konserwacją oraz naprawami niezbędnymi do utrzymania wysokiej sprawności urządzeń,
- obsługa oraz monitoring pracy oczyszczalni ścieków zlokalizowanej przy ul. Przemysłowej 10 w Lelisie,
- odbiór i transport odpadów komunalnych na terenie Gminy Lelis,
- obsługa mieszkańców w zakresie zaopatrzenia w wodę oraz odbioru i oczyszczania ścieków.
- utrzymanie zieleni obejmujące koszenie skwerów,
- konserwacja i naprawa małej architektury (wiaty, ławeczki),
- usuwanie nieczystości stałych poprzez odbiór odpadów z koszy ulicznych, wiat przystankowych oraz z poboczy będących w zarządzie Gminy Lelis,
- wykonywanie instalacji wodno-kanalizacyjnych na terenie Gminy Lelis,
- obsługa oczyszczalni ścieków zlokalizowanej przy ul. Przemysłowej 10 w Lelisie,
- wywóz nieczystości ciekłych poprzez opróżnianie zbiorników bezodpływowych.

Stacja Uzdatniania Wody.

Oczyszczalnia ścieków w Lelisie.

W celu optymalizacji systemu gospodarki odpadami:

1. zapewniono skuteczne funkcjonowanie systemu odbioru odpadów komunalnych w wyniku organizowania przetargów na odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych z terenu gminy Lelis.
2. gmina prowadzi również Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych w miejscowości Gibałka, do którego mieszkańcy gminy mogą dostarczyć odpady problematyczne takiego rodzaju jak m.in. zużyte opony, odpady wielkogabarytowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, sprzęt AGD, zużyte baterie i akumulatory,
3. poprzez kampanie edukacyjne i działania promocyjne jak: artykuły w prasie lokalnej, plakaty informacyjne i ulotki rozpowszechniane wśród mieszkańców, organizowanie konkursów ekologicznych w szkołach, również poprzez zróżnicowanie stawek za odbiór odpadów, nastąpił znaczący wzrost osób segregujących odpady.,
4. gmina od wielu lat uczestniczy w programie usuwania azbestu poprzez odbiór od właścicieli budynków, pozyskując na ten cel środki zewnętrzne
5. przeprowadzone są mobilne zbiórki elektrośmieci
6. gmina realizowała zadanie pn. „Usuwanie odpadów z folii rolniczych, siatki i sznurka do owijania balotów, opakowań po nawozach i typu Big Bag”. /oprac. Aleksander Prusik/

Ochotnicza Straż Pożarna

Na terenie Gminy Lelis funkcjonują 3 jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych, które skupiają 148 członków czynnych. Są to jednostki typu: S-2 w miejscowości Lelis i Łęg Przedmiejski, które włączone są w Krajowy System Ratowniczo Gaśniczy oraz 1 jednostka straży typu S-1 w miejscowości Dąbrówka.

Na cele ochrony przeciwpożarowej w 2023 roku wydatkowano z budżetu Gminy Lelis kwotę 1 164.498,03 zł (w 2022 r. – 379 788,57 zł).

W roku 2023 w ramach realizacji ogólnopolskiego programu finansowania służb ratowniczych pn: „Dofinansowanie zakupu sprzętu i wyposażenia jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych,” dokonano zakupu samochodu ratowniczo-gaśniczego SCANIA P370, na wyposażenie OSP Łęg Przedmiejski.

- Koszt całkowity zakupu - **1 379.937,00 zł**,
- kwota dofinansowania zakupu - **1 139.000,00 zł**,
- wartość dofinansowania przez Gminę Lelis - **240.937,00 zł**.

Ponadto w **2023 r. dokonano** w ramach realizacji projektu pn.: „Zmniejszenie zapotrzebowania na energię elektryczną poprzez modernizację istniejącego oświetlenia

w budynkach OSP Łęg Przedmiejski, OSP Lelis, OSP Dąbrówka, gm. Lelis” modernizacji oświetlenia poprzez montaż 175 sztuk energooszczędnych opraw oświetleniowych, w tym: OSP Lelis – 69 szt., OSP Łęg Przedmiejski – 91 szt., OSP Dąbrówka – 15 szt. Koszt całkowity zadania - **44.884,72 zł**, kwota dofinansowania zadania - **39.996,77 zł**, poziom dofinansowania - **89,11%** kosztu całkowitego zadania. Zrealizowano także projekt „Nadbudowa budynku OSP w Łęgu Przedmiejskim” i dokonano zmiany konstrukcji dachu płaskiego na budynku głównym na dach czterospadowy o konstrukcji płatwiow-kleszczowej krytej blachodachówką. Koszt całkowity zadania - **298 484,98 zł**, kwota dofinansowania zadania – **20 000,00 zł**, wartość finansowania zadania przez Gminę Lelis – **278 484,98 zł**.

Na terenie Gminy Lelis w roku 2023 odnotowano 75 zdarzeń w tym: pożary – 23, miejscowe zagrożenia 47, fałszywe alarmy – 5.

W roku 2023 odnotowano 22% spadek ogólnej liczby zdarzeń w stosunku do roku 2022. Należy zwrócić przy tym uwagę, że nastąpił 42,5% spadek liczby pożarów, przy jednoczesnym 9,5% spadku liczby miejscowych zagrożeń.

19 kwietnia 2023 roku w celu sprawdzenia gotowości bojowej strażacy z jednostek OSP z terenu gminy przeprowadzili ćwiczenia na obiektach (szkołach). Celem ćwiczenia była ewakuacja uczniów i pracowników ze szkoły, w której doszło do wybuchu pożaru.

17 listopada 2023 roku jednostki **OSP Lelis** oraz jednostka **OSP Łęg Przedmiejski** uczestniczyły w ćwiczeniach przeznaczonych dla jednostek OSP w KSRG, które odbyły się na terenie zakładu Stora Enso Poland S.A. w Ostrołęce. Celem ćwiczeń było praktyczne sprawdzenie przygotowania i doskonalenia współdziałania sił i środków krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego do prowadzenia działań ratowniczo-gaśniczych podczas pożarów na ww. obiekcie.

Zarząd OSP, 2023 r.

Ośrodek Pomocy Społecznej

Głównym obszarem, którym zajmuje się Ośrodek Pomocy Społecznej w Lelisie jest wspieranie osób i całych rodzin, pomoc w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb, umożliwianie życia w warunkach odpowiadających godności człowieka, a także podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielniania oraz integracji ze środowiskiem.

Wraz z przemianami zarówno ustrojowymi, jak i społecznymi rola OPS ulegała i niemalże, co roku ulega zmianie, dostosowuje się do oczekiwań i czasów.

Pomoc społeczna udzielana jest mieszkańcom gminy w formie pieniężnej, niepieniężnej lub usług. Na uwagę zasługuje program rządowy „Posiłek w szkole i w domu”, który gmina finansuje w 40 proc. ze środków własnych. Istotnym działaniem jest zapewnienie potrzebującym rodzinom asystenta. W 2020 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Lelisie zatrudnił dwóch asystentów rodzin. Asystenci wspierali 20 rodzin, w których przebywało 36. nieletnich dzieci. Główne zadanie asystentów rodziny to współpraca z rodzinami przeżywającymi trudności w sprawowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Asystent rodziny zajmuje się niemal wszystkimi aspektami życia. Podejmowano działania zindywidualizowane, dostosowane do istniejących problemów w danej rodzinie. Działania wspierające miały, najczęściej, wymiar długoterminowy. W 2023 r. Ośrodek Pomocy Społecznej w Lelisie zatrudnił jednego asystenta rodziny.

Ośrodek Pomocy Społecznej koordynuje także program związany z opieką wychnieniową. Wsparcie takie przyznaje się na wniosek członka rodziny lub opiekuna sprawującego bezpośrednią opiekę nad dzieckiem lub osobą dorosłą z niepełnosprawnością. W 2022 r. gmina Lelis otrzymała środki na realizację projektu o 206% wyższe w porównaniu do 2021 r. W 2023 r. Gmina Lelis otrzymała środki na realizację projektu o 8,3% niższe w porównaniu do 2022 r.

W 2022 r. po raz pierwszy OPS realizował program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” - edycja 2022. Na realizację tego programu gmina Lelis otrzymała środki w wysokości 159 273,00 zł. W programie uczestniczyło 5 osób niepełnosprawnych z orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności. W 2023 r. liczba osób objętych wsparciem była taka sama.

OPS zaangażowany był także w realizację ogólnopolskiego programu wsparcia finansowego na wymianę źródeł ciepła „CZYSTE POWIETRZE”. To kompleksowy program, którego celem jest zmniejszenie lub uniknięcie emisji pyłów i innych zanieczyszczeń wprowadzanych do atmosfery przez domy jednorodzinne. Program skupia się na wymianie starych pieców i kotłów na paliwo stałe oraz termomodernizacji budynków jednorodzinnych, aby efektywnie zarządzać energią. Działania te nie tylko pomagają chronić środowisko, ale dodatkowo zwiększają domowy budżet, dzięki oszczędnościom finansowym. Obecnie w Urzędzie Gminy funkcjonuje punkt

konsultacyjno-informacyjny dotyczący programu „Czyste Powietrze”. W 2023 r. udzielono pomocy 42. mieszkańcom Gminy Lelis w złożeniu wniosków o dofinansowanie na wymianę źródeł ciepła oraz wykonanie działań termomodernizacyjnych na terenie gminy Lelis, w 2022 r. - 37.

Ponadto w ramach działalności punktu podejmowane są działania edukacyjne dotyczące Programu „Czyste Powietrze” oraz Programu Ochrony Powietrza dla województwa mazowieckiego.

Leliski Ośrodek Pomocy Społecznej zaangażowany jest także w ochronę najsłabszych, ofiar przemocy. W 2011 r. powołano Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, realizujący ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. W skład zespołu wchodzi: przedstawiciele Komendy Miejskiej Policji w Ostrołęce, Sądu Rodzinnego w Ostrołęce, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówek oświatowych, służby zdrowia, Rady Gminy.

W 2021 roku wpłynęło o 7 „Niebieskich Kart” mniej niż w roku 2020. Powodem tej optymistycznej tendencji jest zmiana przepisów prawa karnego, dotycząca m.in. wydawania zakazu zbliżania się sprawcom przemocy do ofiar przemocy oraz skuteczne oddziaływanie procedury „Niebieskiej Karty” w rodzinach dotkniętych przemocą. W 2023 r. wzrosła niestety o 12,9% liczba prowadzonej Procedury „Niebieska Karta” w porównaniu do 2022 r. W 2023 r. zakończono o 42,1% więcej Procedur „Niebieskiej Karty” w porównaniu do 2022 r.

Ostatnie lata przyniosły pandemię Covid-19, wojnę w Ukrainie i problemy z nią związane, które dotknęły także Polskę, otwarcie na przyjęcie uchodźców i otoczenie ich opieką. Tu także zaangażowaniem wykazywał się OPS, m.in. przy przyjmowaniu wniosków o tzw. dodatek węglowy wypłacany na podstawie ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o dodatku węglowym (Dz. U. poz. 1692 z późn. zm.). Wypłacono dodatki węglowe na kwotę 4 206 000,00 zł.

Kierownikiem Ośrodka Pomocy Społecznej w Lelisie jest Grażyna Piersa.

Wybrane inwestycje w latach 2018-2023

Nie sposób wymienić wszystkie inwestycje na przestrzeni ostatnich kilku lat. Gmina Lelis co roku inwestuje w drogi, budowę wodociągów, sieci kanalizacyjnej, remonty budynków, budowę nowych na użytek lokalnych społeczności.

Często przy realizacji inwestycji wykorzystywane są środki pozyskiwane z funduszy unijnych, krajowych czy wojewódzkich. I tak, na przykład w 2018 r. zrealizowano następujące projekty ze środków unijnych:

1. Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Lelisie i budowa kanalizacji sanitarnej ciśnieniowej w obrębie ewidencyjnym: Lelis, Durlasy oraz budowa sieci 6 wodociągowej rozdzielczej w obrębie ewidencyjnym : Durlasy gm. Lelis.
2. Przebudowa drogi gminnej Gibałka - Szafarnia.
3. Budowa Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych w miejscowości Gibałka.
4. Zagospodarowanie skweru w msc. Długi Kąt. Plac zabaw.
5. Budowa placu wiejskiego w sołectwie Łęg Starościński – Walery, gm. Lelis.
6. Budowa wraz z zagospodarowaniem placu rekreacyjnego w miejscowości Łodziska gm. Lelis.

Ważną inwestycją było utworzenie i wyposażenie Dziennego Domu „Senior+ w świetlicy wiejskiej w Durlasach. Dla mieszkańców Łęgu Starościńskiego na pewno ważne było wybudowanie sceny z zadaszeniem na placu wiejskim. W Łęgu Przedmiejskim wyposażono świetlicę wiejską, w Lelisie wyremontowano strażnicę OSP. W tej ostatniej miejscowości powstała ścieżka przyrodniczo-dydaktyczna. W Białobielu trwała budowa sali gimnastycznej z zapleczem sanitarno - socjalnym przy Szkole Podstawowej w Białobielu. OSP Lelis i OSP Łęg Przedmiejski wzbogaciły się o wyposażenie i urządzenia ratownicze, niezbędne do udzielania pomocy poszkodowanym bezpośrednio na miejscu popełnienia przestępstwa.

Niezwykle ważną inwestycją była budowa budynku Urzędu Gminy w Lelisie. Dzięki temu mieszkańcy zyskali nowoczesny i funkcjonalny Urząd.

Zagospodarowano skwer w Długim Kącie, wybudowano parking wiejski w Lelisie, a w Kurpiewskich powstał plac do rekreacji i wypoczynku.

Gmina Lelis bardzo często wykorzystuje ogłaszane konkursy i możliwości pozyskania środków na inwestycje. W 2020 roku złożono i uzupełniono 23 wnioski o przyznanie pomocy, z czego 18 przeszło pozytywną ocenę formalną i merytoryczną. Dla porównania w roku 2019 tylko 13 wniosków uzyskało dofinansowanie. Na 31 grudnia 2020 r. 16 wniosków zostało skierowanych do dofinansowania. Całkowita wartość 16 dofinansowanych projektów opiewała na kwotę 5.808.080,24 zł, z czego wartość wnioskowana/dofinansowana wyniosła 2.933.052,63 zł. Dodatkowo w 2020 r. Gmina zakończyła realizację dwóch projektów wieloletnich dotyczących: rozbudowy dróg gminnych w Białobielu oraz przebudowy drogi gminnej w Łęgu Starościńskim a także przedłużyła do 30 czerwca 2021 r. okres realizacji trzeciego zadania wieloletniego polegającego na organizacji zajęć dla uczniów SP w Łęgu Przedmiejskim, całkowita wartość wniosków to 4.195.197,6 zł, a wartość dofinansowania 2.356.752,76 zł. W roku 2023 gmina Lelis złożyła 33 wnioski o przyznanie pomocy, z czego 31 przeszło pozytywnie ocenę formalną i merytoryczną. Całkowita wartość dofinansowanych projektów opiewała na kwotę 31 586 383,39 zł, z czego wartość wnioskowana/dofinansowana wyniosła 23 157 273,60 zł. W roku 2022 gmina Lelis złożyła 22 wnioski, w tym 2 znalazły się na liście rezerwowej.

Realizacja projektów i inwestycji odbywała się przy udziale środków pochodzących,

m.in. z Unii Europejskiej i budżetu państwa. Gmina ubiegała się o dofinansowanie z różnych programów: Program Wieloletni „Senior+”, Programy Wsparcia Samorządu Województwa Mazowieckiego, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych, Program Inwestycji Strategicznych Polski Ład, Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy, Starostwo Powiatowe, Interreg NeXt Poland-Ukraine.

Z punktu widzenia mieszkańca na pewno ogromne znaczenie ma jakość dróg przebiegających przez gminę. Jednym z instrumentów jest wspieranie Powiatu Ostrołęckiego podczas inwestycji na terenie gminy. Pomocy finansowej udzielono, m.in. na rozbudowę drogi powiatowej Ostrołęka - Łęg Starościński - Kurpiewskie – Szkwa, na zadanie pn. „Budowa mostu na rzece Narew wraz z dojazdami”, na rozbudowę i przebudowę ciągu komunikacyjnego dróg powiatowych: Wach-Piasecznia - Gleba, Chudek - Gleba - Kierzek - Zawady, od drogi 53 - Obierwia - Chudek - Baranowo na terenie gminy Lelis i Kadzidło, czy też na wykonanie oznakowania poziomego dróg powiatowych.

W 2020 roku zakupiono działkę pod przystań kajakową w sołectwie Łęg Starościński – Walery, zakupiono także działki z przeznaczeniem na plac wiejski w msc. Siemnocha.

Dużych nakładów wymagała rozbudowa i przebudowa Szkoły Podstawowej o Przedszkole Samorządowe w Łęgu Przedmiejskim.

Wygląd skrzyżowania i wjazdu z Durlasów do Lelisa zmieniła budowa Centrum Rekreacyjno – Edukacyjnego Gminy Lelis. Gmina zyskała rodzaj wizytówki, znaku rozpoznawalnego. Centrum służy rekreacji i odpoczynkowi, estetycznie też wygląda, a uroku szczególnie nabiera nocą, kiedy jest podświetlone.

W 2022 roku zagospodarowano plac w miejscowości Łęg Przedmiejski w ramach zadania „Budowa placu sportowo-rekreacyjnego w msc. Łęg Przedmiejski”. Poniesione koszty to 828 429,59 zł. Szafarnia w tym roku wzbogaciła się o wiatę i ogrodzenie na placu wiejskim.

Rok 2023 był także rokiem inwestycji zarówno w infrastrukturę, jak i w bezpieczeństwo. Satisfakcję odczuwali niewątpliwie strażacy Ochotniczej Straży Pożarnej w Łęgu Przedmiejskim, którzy zyskali nowy ciężki samochód ratowniczo-gaśniczy. Zakup był możliwy dzięki dofinansowaniu z Powiatu Ostrołęckiego, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (MSWiA/KSRG), Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW/WFOŚiGW) oraz gminy Lelis.

Dzięki pomocy gminy Lelis był możliwy także zakup dwóch nowych pojazdów dla ostrołęckiej policji. To pierwsze radiowozy, które zostały przekazane policjantom w nowych barwach. Łączny koszt zakupionych pojazdów wyniósł 400 tysięcy złotych.

Niezwykle istotne są także inwestycje w ludzi, szczególnie tych młodych, dlatego wręczono nagrody pieniężne w ramach programu Nagrody Edukacyjnej Gminy Lelis. Nagroda za rok szkolny 2022/2023 trafiła do 38. szczególnie utalentowanych uczniów za ich osiągnięcia w nauce, sporcie oraz działalności artystycznej.

Ważnym elementem poprawiającym bezpieczeństwo użytkowników dróg jest oświetlenie. W roku 2023 zmodernizowano oświetlenie na ulicy Słonecznej i Szkolnej w Lelisie w ramach programu „Modernizacja oświetlenia”. Wymieniono 58 opraw sodowych na oprawy oświetlenia ulicznego typu LED. Wartość zadania wyniosła 171 765,76 zł. Na realizację projektu pozyskano dotację ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie w wysokości 95 329,99 zł.

W kwietniu 2023 roku w Muzeum Żołnierzy Wyklętych w Ostrołęce odbyła się konferencja Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, podczas której podpisano z lokalnymi samorządami umowy dotacyjne na działania związane z edukacją ekologiczną. Ich łączna wartość wynosiła ponad 621 tys. zł. Wójt Stefan Prusik oraz Bogusława Parzych, skarbnik gminy odebrali symboliczne czeki na 30 tys. zł przeznaczone na organizację ekologicznego pikniku rodzinnego w Szkole Podstawowej im. Św. Jana Pawła II w Łęgu Starościńskim oraz 99 360 zł na utworzenie ścieżki edukacyjnej w miejscowości Lelis.

Nieustannie w gminie Lelis trwają inwestycje drogowe. Unowocześniono drogę gminną w miejscowości Łęg Starościński – Walery. Długość tej drogi wynosi 225 metrów, a jej szerokość to 3,50 metra. Nową nawierzchnię stanowi kostka betonowa brukowa. Całkowity koszt prac budowlanych wyniósł 178 595,39 złotych. Trwały także prace na ulicy Magnolii w Łęgu Przedmiejskim. Droga o długości 209 metrów i szerokości 5 metrów została wyłożona kostką betonową brukową. Koszt robót budowlanych wyniósł 261 253,87 zł. Kolejny istotny projekt to przebudowa drogi gminnej w miejscowości Łęg Przedmiejski. Droga o nawierzchni bitumicznej ma długość 725 metrów i szerokość 5 metrów. Całkowity koszt prac budowlanych wyniósł 979 729,38 zł.

Gmina Lelis, tak jak już zaznaczano to wcześniej, niejednokrotnie korzystała z możliwości pozyskiwania środków z zewnątrz, zarówno krajowych, jak i unijnych. W 2023 roku pozyskano w ramach Polskiego Ładu z Rządowego Programu Inwestycji Strategicznych dofinansowanie na przebudowę sieci dróg gminnych na terenie gminy Lelis wraz z zakupem sprzętu do ich utrzymania w wysokości 6 000 000 zł oraz na budowę budynków świetlic wiejskich w wysokości 2 000 000 zł. OSP w Łęgu Przedmiejskim otrzymało z WFOŚiGW w Warszawie dofinansowanie w wysokości 625 000 zł na zakup średniego samochodu ratowniczo-gaśniczego. Również z WFOŚiGW gmina Lelis otrzymała dofinansowanie w kwocie 70 875 zł w ramach „Ogólnopolskiego programu finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest”.

Jednym z najważniejszych projektów, który otrzymał dofinansowanie, jest przebudowa stacji uzdatniania wody oraz budowa sieci wodociągowej z przyłączami w miejscowości Olszewka. Pozyskano kwotę 3 960 000 zł. W roku 2023 realizowano inwestycję dotyczącą budowy sieci wodociągowej w miejscowości Kurpiewskie. Wartość zadania to 1 392 152,49 zł. Warto wspomnieć także o budowie zadaszenia trybun na stadionie sportowym w Lelisie - łącznie poniesione koszty wynoszą 1 549 235,28 zł oraz o budowie Punktu Przedszkolnego przy Szkole Podstawowej w Białobieli – w 2023 r. wykonano I etap

prac za kwotę 506 823,23 zł. Zadanie kontynuowane było w 2024 r., a całkowita wartość umowy opiewa na 1 586 883,70 zł.

Rok 2023 upływał także pod znakiem inwestycji, która jest istotna dla całego regionu. Powiat ostrołęcki realizuje budowę mostu na Narwi w Teodorowie. Koszt inwestycji wynosi 124 193 099,99 zł, może jednak sięgnąć nawet ok. 150 mln zł. Na budowę mostu powiat ostrołęcki otrzymał dofinansowanie w ramach Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg w wysokości 98,4 mln zł.

W kosztach budowy mostu partycypują również gmina Lelis w kwocie 1 617 000 zł oraz gmina Rzekuń - 1 014 000 zł. Budowa zaplanowana jest na lata 2023–2026.

Podczas ostatniej w 2023 roku sesji Rady Gminy Lelis uchwalono budżet na rok 2024. Plan finansowy przewiduje dochody w wysokości 63 260 000,00 zł, podczas gdy wydatki sięgają 68 925 562,87 zł. Aż 34% całości wydatków gminy stanowią wydatki majątkowe. Dzięki temu zostaną przebudowane drogi gminne i powiatowe, rozbudowana Stacja Uzdatniania Wody w miejscowości Olszewka, trwać będzie budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej wraz z przyłączami na terenie gminy Lelis, rozbudowa oświetlenia ulicznego, rozbudowa PSZOK, budowa świetlic w miejscowościach: Gnaty, Łodziska, Kurpiewskie, Łęg Starościński-Walery, czy remont budynku CK-BiS w Lelisie. Warto podkreślić, iż na koniec **grudnia 2023 r. Gmina nie posiadała zadłużenia.**

Kalendarium wydarzeń – lata 2012-2024

Rok 2012

- **2 stycznia** – Od nowego roku w Zespole Szkół w Łęgu Przedmiejskim rozpoczęło działalność przedszkole.
- **8 stycznia** – 20. finał WOŚP Jurka Owsiaaka nie ominął również gminy Lelis. Zebrano i przekazano do sztabu 900,34 zł.
- **STYCZEŃ** – Gmina otrzymała dofinansowanie do projektów budowy skwerków w centrum Lelisa i Dąbrówki.

Skwer w Dąbrówce

- **1 marca** – W Szkole Podstawowej w Dąbrówce zaczęło działać „Otwarte Przedszkole”, współfinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, prowadzone są zajęcia dodatkowe dla dzieci w wieku przedszkolnym.
- **14 czerwca** – Uroczyste otwarcie kompleksu boisk sportowych przy Zespole Szkół w Lelisie zakończyło realizację projektu „Wyrównanie szans edukacyjnych oraz podniesienie jakości kształcenia uczniów wiejskiej gminy Lelis poprzez przebudowę zespołu boisk przy Zespole Szkół w Lelisie.”

- **LIPIEC** – Rozpoczęła się realizacja przedsięwzięcia „Przebudowa mostów na rzece Rozoga wraz z dojazdami, odcinek Łęg Starościński-Kurpiewskie-Szkwa-Dąbrówka, a także ciągu drogowego Łęg Walery-Szafarczyska-Nasiadki-Dąbrówka-Płoszyce.”
- **15-16 września** – Delegacja Gminy Lelis w składzie: Stefan Prusik, Bogusława Parzych, Maria Puławska i Henryk Chorąży wzięła udział w uroczystościach dożynkowych Rejonu Solecznickiego na Litwie. Pobyt delegacji był związany z realizacją porozumienia o współpracy i wymianie doświadczeń samorządowych pomiędzy Gminą Butrymańce a Gminą Lelis.
- **5 października** – W Lelisie odbyła się konferencja naukowa pt. Kościół rzymskokatolicki na północnym Mazowszu w XIX i XX wieku. Był to owoc współpracy Ostrołęckiego Towarzystwa Naukowego im. Adama Chętnika z władzami gminy Lelis oraz GOK-O.
- **8 października** – Decyzją Ogólnopolskiej Kapituły Inicjatywy Pozytywistycznej „Polski Producent Żywności”, firma „U Tereski” z Aleksandrowa, której właścicielem jest Teresa Stepnowska, została wyróżniona prestiżowym tytułem „Polski producent żywności 2012” za produkt „Szynka z szynki”.
- **1 grudnia** – W trakcie uroczystego spotkania z okazji obchodów Dni Honorowego Dawcy Krwi, które odbyło się w Sali OCK w Ostrołęce, po raz pierwszy w naszym regionie wręczono medal Honorowy Dawca Krwi – Zasłużony dla Zdrowia Narodu. Medal ten, przyznawany przez ministra zdrowia otrzymał Henryk Chorąży, prezes HDK przy OSP w Lelisie.

Rok 2013

- **1 lutego** – Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej przekazało na ręce Wójta Gminy Stanisława Subdy oraz Rady Gminy Lelis podziękowania za współpracę i wieloletni wkład finansowy w poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego na drogach powiatowych.
- **3 kwietnia** – Mieszkanca Łęgu Przedmiejskiego Józefa Laskowska, w gronie rodziny oraz licznie zebranych gości, obchodziła swoje 100. urodziny.
- **18 kwietnia** – W ramach obchodów 150. rocznicy Powstania Styczniowego, które było najbardziej dramatycznym i najważniejszym wydarzeniem w dziejach Polski, w Gminnym Ośrodku Kulturalno-Oświatowym w Lelisie zorganizowano konferencję popularnonaukową, mającą na celu uczczenie bohaterów powstania i przybliżenie wydarzeń zapoczątkowanych w styczniu 1863 r.

- **12 maja** – W Mińsku Mazowieckim odbył się XII Festiwal Kapel i Śpiewaków Ludowych, który stanowił przepustkę na Ogólnopolski Festiwal Kapel i Śpiewaków Ludowych w Kazimierzu Dolnym. II nagrodę oraz nominację na Ogólnopolski Festiwal Kapel i Śpiewaków Ludowych do Kazimierza Dolnego zdobyli: Mateusz Milewski, Radosław Boruch, Łukasz Olbryś.
- **8-9 czerwca** – Odbyły się Dni Kultury Polskiej w Kiejdanach na Litwie, które były niezwykle barwne i bogate, w programie znalazł się także XI Festyn Kultury Polskiej „Znad Issy”, w którym uczestniczyła Orkiestra Kurpiowska z Lelisa oraz wielu innych utalentowanych artystów. Występ naszych muzyków zrobił ogromne wrażenie na gospodarzach wydarzenia oraz jego uczestnikach.
- **12 czerwca** – Otwarto i poświęcono boisko wielofunkcyjne przy Szkole Podstawowej w Łęgu Starościńskim.
- **5 lipca** – Uroczyste otwarto most na Rozodze w Łęgu Starościńskim. Wstęgę przecięli wojewoda mazowiecki Jacek Kozłowski, starosta Stanisław Kubeł oraz wójt gminy Stanisław Subda.

Łęg Starościński -Walery

- **14 lipca** – Świątowano obchody 20-lecia parafii Matki Bożej Nieustającej Pomocy w Lelisie. W programie, po mszy świętej, którą celebrował biskup łomżyński Janusz Stepnowski, przed kościołem zaplanowano występ Orkiestry Kurpiowskiej i zespołu Nowe Latko, swoją poezję zaprezentowali lokalni poeci: Edward Parzych, Teresa Szymczyk i Henryk Kulesza. Gościnnie wystąpił Teatr Form Różnych z Zambrowa.

- **3 sierpnia** – Uroczyście przekazano do użytku nowe wozy bojowe dla OSP Lelis oraz OSP Łęg Przedmiejski. Nowoczesne wozy z odpowiednim sprzętem technicznym i ratowniczym, zapewniły tym jednostkom pełnoprawne miejsce w Krajowym Systemie Ratowniczym i gotowość do podjęcia każdego wezwania.
- **19 listopada** – W Sali GOK-O w Lelisie odbył się XXX Konkurs Recytatorski „Kurpie Zielone w Literaturze”. Uczestniczyli w nim reprezentanci z powiatów: ostrołęckiego, szczycieńskiego oraz łomżyńskiego. Reprezentantka Gminy Lelis Emilia Chaberek zdobyła IV miejsce za recytację wiersza Edyty Kaczmarczyk „Moja ziemia.”

Rok 2014

- **5 maja** – Wojewoda mazowiecki Jacek Kozłowski oficjalnie odebrał odcinek drogi Olszewka-Obierwia w ciągu drogi Szwendrowy Most.
- **14 czerwca** – Strażacy OSP w Dąbrówce otrzymali nowoczesny wóz bojowy Renault GCBA 5/27 Kerax. Odnowiony 10-letni wóz zastąpi wysłużonego Stara 200, którym strażacy jeździli już 18 lat do częstych w tej okolicy pożarów.
- **27 września** – Mieszkańcy wsi Durlasy spotkali się na Jesiennym Festynie Rodzinnym, aby uczcić zakończenie prac remontowych świetlicy w budynku byłej szkoły podstawowej w Durlasach oraz układania nawierzchni i ogrodzenia boiska.
- **19 grudnia** – Świątowano Jubileusz 5-lecia istnienia Orkiestry Kurpiewskiej.

Rok 2015

- **STYCZEŃ** – Odbyły się wybory sołtysów i rad sołeckich w poszczególnych miejscowościach gminy Lelis.
- **12 kwietnia** – W hali Zespołu Szkół w Lelisie odbyła się akcja profilaktyczna chorób układu oddechowego, w ramach której mieszkańcy mogli bezpłatnie skorzystać z badań oraz uczestniczyć w warsztatach prozdrowotnych.
- **29 kwietnia** – Odbyła się IV sesja Rady Gminy, która zbiegła się z 10. rocznicą wydania pierwszego numeru „Wieści Gminnych”, z tej okazji z inicjatywy wójta gminy Stefana Prusika zorganizowano wystawę wszystkich 59. okładek dotychczasowych wydań czasopisma.

- **16 maja** – W remizie OSP w Lelisie, po jej remoncie oraz wymianie elewacji, odbyła się uroczystość jubileuszu 50-lecia OSP oraz 15-lecia działalności Klubu Honorowych Dawców Krwi.
- **26 czerwca** – W Łęgu Starościńskim miała miejsce oficjalna uroczystość nadania Szkole Podstawowej imienia św. Jana Pawła II.
- **4 października** – W Zespole Szkół w Łęgu Przedmiejskim odbyła się akcja profilaktyczna „Dbam o oddech”. Mieszkańcy gminy mogli zrobić bezpłatne badania, a wyniki skonsultować z lekarzami oraz dietetykami.

Rok 2016

- **21 marca** – W Szkole Podstawowej w Białobieli odbył się finał VII Powiatowego Konkursu Języka Angielskiego organizowanego pod honorowym patronatem Starosty Ostrołęckiego i Wójta Gminy Lelis. Do finału zakwalifikowało się 38. uczniów, w tym znacząca grupa uczniów z gminy Lelis.
- **13 maja** – Gminny Zjazd ZOSP RP w Lelisie dokonał podsumowania kadencji władz gminnych oraz strażaków ochotników z OSP w Dąbrówce, Lelisie i w Łęgu Przedmiejskim, a także wybrał nowe gminne władze Związku OSP i swoich delegatów na zjazd powiatowy.

X Ogólnopolski Turniej Ringo, 2016 r.

- **18 czerwca** – Odbył się X Ogólnopolski Turniej w Ringo „Kurpiowski Jantar”.
- **13 września** – Setne urodziny obchodziła pani Stanisława Puchalska z Lelisa. Na uroczystości pojawiła się rodzina Jubilatki, przedstawiciele Urzędu Wojewódzkiego, KRUS i Urzędu Gminy w Lelisie. Jubilatka otrzymała moc życzeń i kwiatów, a także list gratulacyjny od Premiera Rzeczypospolitej Polskiej.

Jubileusz Długoletniego Pożycia Małżeństw, 2016 r.

○ **15 września** –Srebrne, złote i diamentowe gody obchodziły pary małżeńskie z gminy Lelis. 60-lecie pożycia małżeńskiego - diamentowe gody obchodzili:

- Wanda i Franciszek Kraska,
- Henryka i Czesław Ogniewscy,
- Stanisława i Czesław Prusaczyk,
- Irena i Ryszard Prusaczyk,
- Czesława i Tadeusz Salamucha.

50-lecie pożycia małżeńskiego - złote gody obchodzili:

- Henryka i Czesław Deptuła,
- Teresa i Czesław Grzyb,
- Stanisława i Tadeusz Kozłowski,
- Irena i Władysław Laskowski,
- Marianna i Władysław Łepiccy,
- Teresa i Czesław Piersa,
- Wanda i Ryszard Szczepanek,
- Daniela i Kazimierz Szczubełek,
- Jadwiga i Czesław Traczewscy,
- Stanisława i Edward Wołosz.

Rok 2017

- **28 marca** – Odbyła się IX edycja Powiatowego Konkursu Języka Angielskiego w Szkole Podstawowej w Białobielu.
- **22 maja** – Odbył się gminny finał XXXIV konkursu recytatorskiego „Kurpie Zielone w literaturze”.
- **25 maja** – Zorganizowano kampanię społeczną uczniów Zespołu Szkół w Lelisie pt. „Jesteś widoczny, jesteś bezpieczny”.
- **4 czerwca** – Mieszkańcy gminy mogli wziąć udział w koncercie „Etnosakralia Kurpiowskie”.
- **19 czerwca** – Odbył się Dębowy Jubileusz 80-lecia Szkoły Podstawowej w Dąbrówce.
- **22-25 czerwca** – Artyści z gminy Lelis wzięli udział w 51. Ogólnopolskim Festiwalu Kapel i Śpiewaków Ludowych w Kazimierzu nad Wisłą.
- **20 sierpnia** – Odbyło się tradycyjne regionalne święto plonów „Dożynki na Kurpiach”.
- **31 sierpnia** – Orkiestra Kurpiowska wystąpiła na III Ogólnopolskim Turnieju Muzyków Prawdziwych w Filharmonii Szczecińskiej.
- **10 września** – Odbyło się spotkanie pielgrzymkowe w Dąbrówce – w miejscu kultu Maryjnego.
- **1 października** – Po raz XXI zorganizowano Regionalny Przegląd Kurpiowskich Harmonistów i Skrzypków Ludowych „Kurpiowskie granie”.
- **17 października** – W Szkole Podstawowej w Dąbrówce odbył się VIII Konkurs Gminny „Jan Paweł II w oczach dziecka – malujemy, recytujemy i śpiewamy Ojcu Świętemu Janowi Pawłowi II”.

Rok 2018

- **6 stycznia** – Po raz trzeci w historii Lelisa zorganizowany został pochód Trzech Króli, który przeszedł trasą spod Urzędu Gminy do CK-BiS. Tam przedstawiono jasełka bożonarodzeniowe w formie teatru ludowego przygotowane w gwarze kurpiowskiej i nawiązujące do sądu nad Herodem.
- **9 stycznia** – W Plebiscycie „Tygodnika Ostrołęckiego” na Sportowca Roku wyróżniony został reprezentant LZS Obierwia Hubert Kaliszewski, otrzymał puchar z rąk wiceprezesa Mazowieckiego LZS – Leszka Piórkowskiego.

- 8 lutego** – XIII edycja Regionalnego Przeglądu Widowisk z Życia Dawnych Kurpiów „Darcie Pierza” odbyła się w tradycyjny Tłusty Czwartek w CK-BiS. W przeglądzie udział wzięło 10 zespołów, a wśród gości byli, m.in. eurodeputowany Jarosław Kalinowski, radni sejmiku wojewódzkiego - Marian Krupiński i Mirosław Augustyniak oraz starosta ostrołęcki Stanisław Kubeł. Pojawili się także goście z Ukrainy – delegacja sołtysów z obwodu wołyńskiego. W kategorii szkoły podstawowe i gimnazja I miejsce zdobył zespół Nowe latko CK-BiS Lelis wraz z uczniami SP Łęg Starościński, w kategorii młodzież i dorośli I miejsce wywalczył zespół Lelisiacy i Nasiadczanki z CK-BiS Lelis.
- 10 lutego** – W Szkole Podstawowej w Łęgu Starościńskim zgodnie z ponad dziesięcioletnią tradycją odbył się bal karnawałowy, którego główną atrakcją był spektakl z cyklu „Rodzice-Dzieciom”. Tym razem była to inscenizacja znanej baśni „Kopciuszek”.
- 12 marca** – Podczas XVIII gali prezes Związku Kurpiów wręczył 13 statuetek „Kurpików”, wśród których znalazła się solistka Orkiestry Kurpiowskiej w Lelisie Elżbieta Kasznia.
- 17 marca** – W Dąbrówce odbył się kolejny „Boży Obiad” - prastary zwyczaj kurpiowski. Najpierw była śpiewana modlitwa za zmarłych, następnie msza św., krótka modlitwa przy Kaplicy Objawień, po czym uczestnicy udali się do Szkoły Podstawowej, gdzie nastąpiła dalsza część śpiewanej modlitwy za zmarłych. Warto podkreślić, że w 50-osobowej grupie śpiewaków znalazły się osoby, m.in. ze Szczecina, Warszawy, Gdańska, Torunia, Sopotu, Rzekunia, Łsych oraz okolicznych wsi.
- 24 marca** – W Lelisie odbyła się druga gala sportów walki Kurpiowska Kuźnia Mistrzów zorganizowana przez klub Fight Academy z Ostrołęki i CK-BiS. Licznie przybyła publiczność obejrzała walki bokserskie, kick boxingu i MMA oraz pokazy dziecięcego karate, a nawet popisy mistrza karate starosty ostrołęckiego Stanisława Kubła i wójta Stefana Prusika.
- 27 marca** – W turnieju szachowym, który odbył się w bibliotece w Dąbrówce z udziałem 16. młodych szachistów I miejsce zajął Wiktor Potkaj przed Mikołajem Brzeskim i Miłozsem Niechodą.
- 28 marca** – W Szkole Podstawowej w Białobielu odbył się X Finał Powiatowego Konkursu Języka Angielskiego. Ogółem w konkursie na szczeblu szkolnych eliminacji uczestniczyło 290. uczniów z 17. szkół w gminach: Baranowo, Kadzidło, Lelis, Myszyniec, Olszewo-Borki i Troszyn, do rozgrywek finałowych przystąpiły 54 osoby. Nagrody laureatom zostały wręczone 24 kwietnia w Zespole Szkół w Lelisie.

- **28 marca** – Podczas XXXIV sesji Rady Gminy jednogłośnie decyzją wszystkich radnych wprowadzono na terenie gminy Lelis „Leliską Kartę Seniora.”
- **KWIECIEŃ** – Jak podał „Zeszyt Biblioteczny” nr 1/2018 wydany przez Miejską Bibliotekę Publiczną w Ostrołęce biblioteki w gminie Lelis mogą się poszczycić największą w powiecie ostrołęckim liczbą nowości zakupionych w 2017 r. na 100. mieszkańców (16,22 egz.). Również pod względem wypożyczeń na 100. Mieszkańców (329 wypożyczeń) i wypożyczeń na jednego czytelnika (24,87). Było to pierwsze miejsce w powiecie.
- **5 kwietnia** – W Teleexpressie extra ukazane zostało Widowisko z Życia Dawnych Kurpiów Darcie Pierza. Prezenterkami były panie z zespołu „Krzaki i pniaki” z Łęgu Przedmiejskiego działającego przy CK-BiS w Lelisie.
- **7 kwietnia** – Na zaproszenie europośła Jarosława Kalinowskiego gościła w Brukseli 20-osobowa grupa radnych i sołtysów wraz z wójtem Stefanem Prusikiem i dyrektorem CK-BiS Bartoszem Podolakiem.
- **14 kwietnia** – Grupa śpiewacza działająca przy CK-BiS w Lelisie uczestniczyła w XI Festiwalu Mivena-Etno Kabaret w Mińsku Mazowieckim, zdobywając Grand Prix za artyzm i poczucie humoru.
- **25 kwietnia** – „Jego Miłosierdzie na wieki” - pod takim hasłem już po raz szósty w Szkole Podstawowej w Białobielu zorganizowano Powiatowy Dzień Kultury Chrześcijańskiej objęty Honorowym Patronatem JE Janusza Stepnowskiego, biskupa łomżyńskiego. Najważniejszym akcentem dorocznej imprezy, która odbyła się w nowo wybudowanej hali sportowej był konkurs piosenki religijnej poświęcony Miłości i Miłosierdziu Bożemu.
- **27 kwietnia** – Z okazji Konstytucji 3 Maja na stadionie Zespołu Szkół w Lelisie odbyły się biegi przełajowe. W punktacji drużynowej szkół zwyciężyła Szkoła Podstawowa w Lelisie przed Białobielą i Nasiadkami.
- **5 maja** – Obchody dni strażaka organizowała OSP Lelis. Uroczystości rozpoczęły się od mszy św. w intencji strażaków w kościele pw. Matki Bożej Nieustającej Pomocy w Lelisie. Po powitaniu gości, wśród nich przedstawiciele samorządu i straży pożarnych z litewskich Sołecznik i Butrymańców, radnych sejmiku wojewódzkiego i władz powiatu, odbyło się poświęcenie drewnianej figury św. Floriana, patrona strażaków. Odznaczono także kilkudziesięciu działaczy strażackich medalami za zasługi dla pożarnictwa, „Wzorowego Strażaka” i odznakami za wysługę lat w OSP.
- **2 czerwca** – Na powitanie lata do Łodzisk zjechali artyści ludowi i panie z Avalonu, liczni goście oraz mieszkańcy wraz z rodzinami i znajomymi. Odbył

się konkurs rodzin, zagrała Orkiestra Kurpiowska, wystąpił zespół „Krzaki i Pniaki”, męska grupa śpiewacza z Henrykiem Kuleszą, a także gościnnie Marianna i Marian Grzegorzczakowie z Wykrotu.

- **3 czerwca** – W Szkole Podstawowej im. Św. Jana Pawła II w Łęgu Starościńskim odbyły się uroczystości związane ze 100-leciem szkolnictwa w Łęgu Starościńskim i Kurpiowskich. W ich trakcie odsłonięte zostały okolicznościowe tablice na głazach przed szkołą upamiętniające ten jubileusz. Tablice ufundowało Sołectwo Łęg Starościński oraz Sylwia i Tadeusz Nalewajk.
- **3 czerwca** – Po niedzielnym nabożeństwie ks. proboszcz Janusz Kotowski otworzył podwoje świątyni pw. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy w Lelisie do wysłuchania koncertu kameralnego pt. „Historia tańca”, który zamknął tegoroczny cykl ośmiu kościelnych koncertów w ramach II Festiwalu Etnosakralia. W programie koncertu znalazły się utwory, m.in. Haendla, Bacha i Muffata.
- **5 czerwca** – W 35. edycji Konkursu Recytatorskiego „Kurpie Zielone w literaturze”, który tradycyjnie odbył się w Myszyncu wielki sukces odnieśli uczniowie z Lelisa. I miejsce zdobyła Nikola Grala, a III miejsce Gabrysia Kowalczyk; w gadce wygrała Maja Zera.
- **9 czerwca** – Na stadionie Zespołu Szkół w Lelisie odbył się XII Ogólnopolski Turniej w Ringo „Kurpiowski Jantar”. Startowało ponad 120. zawodników z powiatu ostrołęckiego i czterech największych ośrodków reprezentujących Polskie Towarzystwo Ringo.
- **10 czerwca** – Na Ogólnopolskich Dniach Kultury Kurpiowskiej w Skansenie Kurpiowskim w Nowogrodzie w przeglądzie w kategorii zespołów folklorystycznych II nagrodę otrzymał debiutujący na nowogrodzkiej scenie zespół Krzaki i Pniaki z Łęgu Przedmiejskiego, a III zespół dziecięco-młodzieżowy Nowe Latko. W kategorii solistów II nagrodę otrzymał Henryk Kulesza, zaś III Izabela Marzewska.
- **12 czerwca** – W Gminnym Konkursie Matematycznym „MatemASY” z szóstej klasy, który odbył się w Szkole Podstawowej w Obierwi I miejsce zajęła Katarzyna Orzechowska ze Szkoły Podstawowej w Lelisie przed Nicolą Domurad (SP Białobiel) oraz Małgorzatą Sęk (SP Obierwia) i Anną Kubel (SP Łęg Starościński)
- **17 czerwca** – 100-lecie Niepodległości oraz 100-lecie istnienia obchodziła Szkoła Podstawowa w Łęgu Przedmiejskim. Uroczystości poprzedziła msza św. w kościele parafialnym w Łęgu Starościńskim, po czym uroczystości przeniosły się do budynku szkoły. O historii szkolnictwa we wsi przypominała okolicznościowa wystawa, zaś o współczesności wielkie, pamiątkowe zdjęcie całej

społeczności wykonane z drona. Podczas przyszkolnego festynu zaprezentowany został dorobek szkoły, wystąpił kabaret szkolny, odbyły się taneczne popisy przedszkolaków i zespołów uczniowskich oraz solistów i Koła Gospodyń Wiejskich.

- **22-24 czerwca** – Prawdziwą furorę zrobiła Orkiestra Kurpiowska działająca przy CK-BiS w Lelisie na 52. Ogólnopolskim Festiwalu Kapel i Śpiewaków Ludowych w Kazimierzu. Jej występ został gorąco przyjęty przez publiczność oraz nagrany i wyemitowany w wiadomościach TVP i TVP Info.
- **24 czerwca** – Po zakończonych sianokosach mieszkańcy Długiego Kątu na zaproszenie wójta, miejscowego koła LZS i CK-BiS wspólnie bawili się i rywalizowali na boisku szkolnym. Odbył się mecz w piłkę nożną Żonaci-Kawalerowie (wynik 4:2 dla Żonaty), konkurs przeciągania liny i podnoszenia ciężarka dla mężczyzn i kobiet, konkurs kulinarny i konkurs Mama+Dziecko.
- **2 lipca** – Samorząd Mazowsza przyznał dotacje na prace konserwatorskie i restauracyjne. Wśród 15 projektów z subregionu ostrołęckiego znalazł się kościół św. Anny w Dąbrówce. Otrzymał on 50 tys. zł, które ks. proboszcz Stanisław Grosfeld przeznaczył na remont dachu.
- **15 lipca** – W związku z obchodami XXV-lecia utworzenia parafii pw. Matki Bożej Nieustającej Pomocy odprawiona została uroczysta msza św. pod przewodnictwem JE biskupa łomżyńskiego ks. dr. Janusza Stepnowskiego. Wójt Stefan Prusik wręczył parafii dar od gminy w postaci nowego mszału rzymskiego. W trakcie procesji ks. biskup poświęcił nowy krzyż misyjny przy kościele.
- **22 lipca** – Na stadionie w Gibałce odbył się III Powiatowy Turniej Piłki Nożnej o Puchar Wójta Gminy Lelis. Wygrali ubiegłoroczni zwycięzcy – Promil Olszewka przed Czarnowykiem i Potężnymi Santosami z Ostrowi Mazowieckiej.
- **SIERPIEŃ** – Połączone uroczystości XXV-lecia parafii pw. MBNP i Dożynki na Kurpiach odbyły się w Lelisie najpierw w kościele, a potem dożynkowej scenie. Najważniejszym gościem był ks. kard. Gerhard L. Müller, a starostami – Anna Dobkowska i Eugeniusz Bieńkowski z Łęgu Przedmiejskiego. W konkursie na najładniejszy wieniec dożynkowy I miejsce zajęł Długi Kąt i Łodziska, II miejsce Aleksandrowo i Łęg Przedmiejski, a III Durlasy i Gnaty.
- **25 sierpnia** – Na boisku wiejskim w Durlasach odbyło się pożegnanie lata. W programie były liczne konkursy, gry i zabawy sportowo-rekreacyjne. Była także dobra muzyka i smaczne przekąski.
- **9 września** – Diecezjalne Święto Plonów, połączone z doroczną pielgrzymką do sanktuarium Matki Boskiej Dąbrowskiej, patronki ludu kurpiowskiego, leśników i pszczelarzy stało się historycznym wydarzeniem nie tylko dla parafian

kościółka pw. św. Anny w Dąbrówce, ale także dla gminy Lelis, powiatu ostrołęckiego i całego regionu. Wzięło w nim udział tysiące pielgrzymów oraz delegacje z ponad 100. parafii z dożynkowymi wieńcami. Gospodarzem uroczystości dożynkowych był JE ks. biskup Janusz Stepnowski, który poświęcił wszystkie wieńce, następnie udzielił błogosławieństwa poszczególnym reprezentacjom parafialnym. Przyjął także i pobłogosławił dożynkowy bochenek upieczony z pierwszych ziaren z tegorocznego zboża przekazany przez starostów dożynek Krystynę i Tadeusza Dudów z Dąbrówki.

- **15 września i 10 października** – W trakcie spotkań ze strażakami w Łęgu Przedmiejskim, Lelisie i Dąbrówce dokonano przekazania nowoczesnego sprzętu dla załóg wozów bojowych ufundowanego ze środków Urzędu Marszałkowskiego. Strażacy otrzymali po 6 kompletów o łącznej wartości ok. 30 tysięcy zł.
- **7 października** – XXII Regionalny Przegląd Harmonistów i Skrzypków Ludowych „Kurpiowskie Granie” odbył się tradycyjnie na scenie CK-BiS w Lelisie. W przeglądzie udział wzięło 51. uczestników w tym 33. harmonistów, 8. skrzypków, 9 osób grających na harmonijce ustnej i jedna na klarncie.
- **11 października** – Jubileuszowa uroczystość Złotych i Srebrnych Godów zorganizowana w kościele parafialnym w Lelisie i CK-BiS zgromadziła 12 par złotych i 14 srebrnych. Złoci jubileci otrzymali Medale za długoletnie pożycie małżeńskie nadane przez Prezydenta RP, a wręczone przez wójta gminy.
- **16 października** – Szkoła Podstawowa w Dąbrówce zorganizowała IX edycję Gminnego Konkursu „Jan Paweł II w oczach dziecka”. Konkurs przebiegał w trzech kategoriach wiekowych (klasy I-III, IV-VI i VII-VIII) i obejmował konkurs plastyczny, piosenkę papieską i recytację.
- **17 października** – W bardzo rodzinnej atmosferze, obchodząc jednocześnie 84. urodziny ks. kan. Witolda Brulińskiego, seniorzy z gminy Lelis otworzyli swój klub. Dzięki pozyskanym środkom zewnętrznym i wsparciu budżetu gminy w świetlicy wiejskiej w Durlasach powstał Dzienny Dom „Senior+”.
- **18 października** – W sali widowiskowej CK-BiS odbyła się promocja książki Jerzego Kijowskiego „Dzieje Ludowych Zespołów Sportowych w gminie Lelis”. W trakcie spotkania wręczone zostały odznaki Zasłużonego Działacza LZS oraz brązowe, srebrne i złote Odznaki LZS, jak też okolicznościowe medale przygotowane przez Gminne zrzeszenie LZS. Bardzo liczne i ciekawe były wspomnienia byłych działaczy LZS oraz ich przyjaciół i sympatyków.
- **20 października** – W Ostrołęce odbyły się Mistrzostwa Międzypowiatowe w piłce nożnej dziewcząt w kategorii dzieci Kl. IV-VI zwyciężyły reprezentantki Makowa, a dziewczęta z Lelisa zajęły II miejsce.

- **26 października** – W bibliotece w Kadzidle dokonano podsumowania współzawodnictwa sportowego szkół za rok 2017/2018 powiatu ostrołęckiego. Zwyciężyło Kadzidło, a Lelis zajął 4. miejsce.
- **19 listopada** – W sali konferencyjnej Urzędu Gminy odbyła się sesja inauguracyjna kadencji władz gminy na lata 2018-2023. Sesję prowadził radny senior Eugeniusz Bienkowski. Sekretarz Gminy Halina Gontarzewska przedstawiła wyniki wyborów, Barbara Żebrowska wręczyła zaświadczenia o wyborze na radnego i wójta, którym wybrano Stefana Prusika, po czym wybrane osoby złożyły ślubowanie. Wybrano przewodniczącą Rady Gminy, którą jednogłośnie została Anna Danuta Dobkowska oraz przewodniczących komisji stałych rady.
- **30 listopada** – Na II sesji Rady Gminy powołano Dzienny Dom „Senior +” w Durlasach.
- **8 grudnia** – Po wielu latach zakończone zostało krycie blachą miedzianą kościoła parafialnego pw. św. Anny w Dąbrówce. Wykonawcą była firma Dach-Plus Rafała Bednarczyka z Rzekunia.
- **23 grudnia** – Na placu przed CK-BiS odbyło się gminne wigilijne spotkanie opłatkowe. Były życzenia świąteczne, występy artystyczne. Można było podziwiać przedszkolaków z Przedszkola Samorządowego, zespół „Nowe Latko”, zespół „Pniaki i Krzaki”, Orkiestrę Kurpiowską, męską grupę śpiewaczą Henryka Kuleszy, panie z zespołu „Nasiadczanki” i Kółka Rolniczego „Zagajnica”.

Rok 2019

- **16 stycznia – 10 lutego** – Wybory sołtysów i rad sołeckich przyniosły zmiany sołtysów w 10. sołectwach, przy czym na 23 sołectwa tylko w 5. sołtysami zostały kobiety (Długi Kąt, Gąski, Gibałka, Szkwa i Szwendrowy Most).
- **9 i 23 lutego** – W Lelisie (9 lutego) i w Łęgu Przedmiejskim (23 lutego) odbyły się zebrania sprawozdawcze miejscowych Ochotniczych Straży Pożarnych. Jak wynikało ze sprawozdań, OSP w Lelisie liczyła 54. członków zwyczajnych i 1. członka honorowego, w tym 14 kobiet działających w Kobiecej Drużynie Pożarniczej. Działa także chłopięca młodzieżowa drużyna pożarnicza (10 osób) i dziewczęca (10 osób). OSP w Łęgu Przedmiejskim skupiała 42. członków zwyczajnych i 3. wspierających w tym 11 kobiet, a strażacy brali udział w 22. akcjach, w tym 9. pożarach.

- **13 lutego** – Po raz 13. w gminie zagrała Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy, tym razem pod hasłem „Gramy dla dzieci małych i bez focha - na zakup sprzętu medycznego dla specjalistycznych szpitali dziecięcych”. Koordynatorem akcji był Jarosław Kraska. Ogółem zebrano ponad 4 tysiące złotych.
- **27 lutego** – Odbyły się eliminacje gminne XLII Ogólnopolskiego Turnieju Wiedzy Pożarniczej – Młodzież Zapobiega Pożarom. W grupie młodszej wygrała Julita Szymczyk z SP Dąbrówka (która uzyskała też najlepszy wynik w eliminacjach powiatowych), a w grupie starszej - Dominik Antoszewski z Lelisa.
- **10 marca** – Gminny Turniej Tenisa Stołowego o Puchar Wójta Gminy Lelis zorganizowany przez Szkolny Związek Sportowy i Gminne Zrzeszenie LZS odbył się w sali Szkoły Podstawowej w Obierwi. Wzięło w nim udział 60. dzieci i młodzieży oraz 25 osób dorosłych, w tym 3 kobiety.
- **19 marca** – Odbyła się uroczystość oficjalnego oddania do użytku nowej siedziby Urzędu Gminy. Koszt inwestycji to 3 400 000 zł, do tego należy dodać około 350 000 zł na wyposażenie, zabudowę, wzniesienie muru oporowego i zagospodarowanie terenu. Powierzchnia użytkowa wynosi 1 140 m², pomieszczenia są w większości dwuosobowe, wyposażone w niezbędne i nowoczesne urządzenia. Przeprowadzka do nowego budynku rozpoczęła się już 29 grudnia 2018 r. Budynek został w pełni zintegrowany internetowo i multimedialnie.
- **KWIECIEŃ** – Powstało Koło Gospodyń Wiejskich „Borówki” w Lelisie. Przewodniczącą została Grażyna Parzych. W ogólnopolskim Plebiscycie Mistrzowie Agro KGW zajęło pierwsze miejsce, uzyskując ponad 5 tysięcy głosów i zdobywając dyplom, statuetkę i nagrodę finansową w wysokości 5 000 złotych.
- **2 kwietnia** – Uroczyste otwarcie placówki Banku Spółdzielczego w Ostrowi Mazowieckiej, Punkt Obsługi Klienta w Lelisie. Siedziba mieści się w budynku nowego Urzędu Gminy.
- **8 kwietnia** – Trzy szkoły z terenu gminy Lelis przystąpiły do akcji protestacyjnej (strajku). Była to szkoła w Lelisie, Nasiadkach i Łęgu Przedmiejskim. Strajk trwał do 18 kwietnia (Nasiadki), 23 kwietnia (Łęg Przedmiejski) i 26 kwietnia (Lelis).
- **28 kwietnia** – Podczas odbywających się na scenie Ostrołęckiego Centrum Kultury, już po raz 36. Kurpiowskich Prezentacji Artystycznych drugie miejsce w kategorii solistów zajął znany artysta z Lelisa – Henryk Kulesza.
- **MAJ-CZERWIEC** – W różnych miejscowościach gminy odbyły się festyny i pikniki. Były to, m.in. Imieniny Wsi (Aleksandrowo), pokazy siły i sprawności

(Długi Kąt), Powitanie Lata (Łodziska), Młodzieżowa Noc Świętojańska (Szafarczyńska) oraz bezpieczny i aktywny senior (Łęg Przedmiejski).

- **12 maja** – XV Majówka Kurpiowska odbyła się w Obierwi i stała się okazją do spotkania szkolnej i lokalnej społeczności, zaprezentowania dorobku uczniów i ich wychowawców. W programie były, m.in. występy artystyczne (w tym kabaretu „Babeczki Podlaskie”), zawody sportowe i rozstrzygnięcie Gminnego Konkursu Wycinanki Kurpiowskiej.
- **17 maja** – Gminne eliminacje 36. Konkursu Recytatorskiego „Kurpie Zielone w Literaturze” odbyły się w CK-BiS. W gadce I miejsce zajęła Maja Zera z Obierwi, zaś w recytacji Julia Pawelczyk z Lelisa i Zuzanna Staśkiewicz z Łęgu Starościńskiego.
- **27 maja** – W sali konferencyjnej UG odbyło się okolicznościowe spotkanie z okazji Dnia Pracownika Samorządowego. W jego trakcie wójt Gminy Stefan Prusik i przewodnicząca Rady Gminy Anna Dobkowska wręczyli wszystkim pracownikom urzędu pamiątkowe podziękowania.
- **29-31 maja** – Reprezentacja Szkoły Podstawowej w Białobielu, jako pierwsza w dziejach szkoły i gminy, startowała w Mistrzostwach Mazowsza w piłce nożnej dziewcząt rozegranych w ramach XX Mazowieckich Igrzysk Młodzieży Szkolnej, zajmując 7. miejsce.
- **1 czerwca** – XIII Ogólnopolski Turniej Ringo „Kurpiowski Jantar” rozegrany na stadionie w Lelisie zgromadził ponad 160. zawodników z 10. szkół i klubów sportowych powiatu ostrołęckiego oraz zespoły z różnych stron Polski. Najlepszymi zawodnikami zostali: Przemysław Duszak oraz Anna Szporko.
- **6 czerwca** – 14 edycja Olimpiady Wiadomości i Umiejętności Matematycznych dla uczniów klas I-III odbyła się w Nasiadkach. Startowało 21 uczniów z 7 szkół. I miejsce z klas I zajął Wojciech Bakuła ze SP w Białobielu, z klas II Ada Śnietka ze SP w Dąbrówce, a z klas III Wojciech Piekarski ze SP w Białobielu.
- **16 czerwca** – I Sportowy Festyn Sołectw odbył się na stadionie Zespołu Szkół w Lelisie. Udział wzięło 9 wielopokoleniowych drużyn liczących po 12 osób. Rozegranych zostało 9 niezwykle różnorodnych i wymagających, a przy tym niejednokrotnie dowcipnych konkurencji, jak np.: piłka rzućkana, walki piratów, snopkowa sztafeta, żabka i drużynowe ringo. I miejsce zdobyło sołectwo Nasiadki (59 pkt.), przed Łęgiem Starościńskim Walery (55 pkt.) i Obierwią (51 pkt.).
- **23 czerwca** – Kościół parafialny pw. MBNP w Lelisie już po raz drugi gościł muzyków koncertujących w ramach Festiwalu Etnosakralia. Artyści wystąpili z koncertem „Ad fontes – inspiracje”, prezentując muzykę kameralną trzech

polskich kompozytorów: Stanisława Moniuszki, Karola Szymanowskiego i Szymona Łąksy.

- **25 czerwca** – Odbyła się VIII sesja Rady Gminy. Przyjęty został „Raport o stanie gminy” i jednogłośnie udzielono wotum zaufania wójtowi.
- **29 czerwca** – Podczas sesji Rady Powiatu starosta ostrołęcki Stanisław Kubeł wręczył nagrodę okolicznościową Julicie Sęk, trenującej w leliskiej sekcji ostrołęckiego klubu Karate Kyokushin za zdobycie brązowego medalu Mistrzostw Europy we Wrocławiu.
- **LIPIEC** – Czasopismo „Wspólnota” przedstawiło ranking samorządów pod względem zamożności za 2018 r. Powiat ostrołęcki, choć wygrywa rankingi inwestycyjne, to pod względem zamożności zajął odległe, bo 289. miejsce (na 314 powiatów w kraju) z kwotą 570,11 zł na mieszkańca. Gmina Lelis wśród gmin wiejskich zajęła 698. miejsce z kwotą 2994,40 zł na mieszkańca.
- **3 lipca** – W 46. Międzynarodowych Mistrzostwach Polski w ringo, które odbyły się w Jedliczu uczestniczyło niemal 200. zawodników z kraju oraz Białorusi i Litwy. Reprezentanci Kurpiowskiego Towarzystwa Ringo „Jantar” zdobyli 6 medali, zajmując drużynowo IV miejsce.
- **28 lipca** – Podczas niedzielnej mszy św. w kościele parafialnym pw. Najświętszej Marii Panny Częstochowskiej w Obierwi parafianie z Aleksandrowa, Chudka, Obierwi, Olszewki i Szwendrowego Mostu uroczystie pożegnali swego proboszcza ks. Zdzisława Izydora Dylnickiego, który po siedmiu latach pracy duszpasterskiej w Obierwi podjął się misji duszpasterskiej jako proboszcz Bazyliki Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Sokołach (woj. podlaskie).
- **Lipiec** – Bardzo bogaty był program wakacyjnych zajęć realizowanych w CK-BiS. Złożyły się na niego, m.in. kurs tańca towarzyskiego, zajęcia karate, dzień kulinarno-plastyczny, wycieczka do siłowni, spektakl o książkowych tajemnicach (Teatr Maska z Krakowa) i spotkanie z pracownikami Zakładu Karnego w Przytułach Starych.
- **7 lipca** – IV Powiatowy Turniej LZS Piłki Nożnej o Puchar Wójta Gminy Lelis rozegrano na boisku w Gibałce. Uczestniczyło w nim 8 drużyn z gminy Lelis i Kadzidło. Zwyciężył zespół Priviet Lelis przed zespołem Kolesie Kadzidło i FC Promil Olszewka.
- **14 lipca** – Kółko Rolnicze „Nad Rozogą” z Łęgu Starościńskiego-Walery zorganizowało spływ kajakowy rzeką Rozogą na trasie Długi Kąt do jazu w Łęgu Starościńskim. Organizatorem był sołtys Grzegorz Czeleń.

- **14 lipca** – Kółko Rolnicze „Zagajnica” i Rada Sołecka w Łodziskach wsparte przez CK-BiS, starostwo powiatowe i Związek Kurpiów zorganizowały na placu wiejskim festyn wiejski „Święto Jagody”. Festynowi towarzyszyły: kiermasz kurpiowskiej sztuki ludowej, stoiska gastronomiczne, grill i wiele innych atrakcji. W części artystycznej prezentowały się panie z Kółka Rolniczego „Zagajnica” pod okiem Anny Ogniewskiej, dzieci z Łodzisk, panie z KGW „Bociani Zakątek” oraz z KGW z Dylewa, muzycy Kapeli Kurpiowskiej i kapela tradycyjna „Przekrój” z Ostrołęki.
- **22 lipca** – W sali konferencyjnej Urzędu Gminy odbyło się uroczyste podpisanie umów z urzędem marszałkowskim na dofinansowanie inwestycji we wsiach wszystkich gmin powiatu ostrołęckiego. Umowy, z ramienia urzędu marszałkowskiego, podpisały Elżbieta Lanc i Ewa Orzełowska, członkinie zarządu województwa mazowieckiego. Dzięki tym umowom, z budżetu Mazowsza, ponad milion złotych trafiło do miejscowości z powiatu ostrołęckiego oraz miasta Ostrołęki.
- **4 sierpnia** – Wprowadzenia ks. dr. Sławomira Bartnickiego na urząd proboszcza w Obierwi dokonał ks. Robert Zieliński, proboszcz z Dylewa, zastępca dziekana dekanatu z Kadzidła. Odczytał on dekret biskupa łomżyńskiego o mianowaniu z dniem 1 sierpnia nowego administratora parafii w Obierwi, wygłosił homilię dotyczącą obowiązków i powinności proboszcza oraz przyjął przysięgę proboszczowską.
- **18 sierpnia** – Dożynki na Kurpiach przyciągnęły do Lelisa liczne rzesze dożynkowych miłośników atrakcji, folkloru, muzyki ludowej, a także disco polo i bluesa. Otwarcia dożynek dokonał wójt Stefan Prusik, a korowód bochnów chleba z tegorocznego ziarna otworzyli starostowie dożynek Monika Kobrzeniecka Szczubełek, sołtys wsi Gibałka oraz Jarosław Puławski, sołtys wsi Płoszyce. W trakcie uroczystości wręczone zostały medale Pro Masovia, które otrzymali: Anna Dobkowska, przewodnicząca Rady Gminy i Eugeniusz Bieńkowski, sołtys i radny z Łęgu Przedmiejskiego. W konkursie na najlepszy wieniec dożynkowy zwyciężył Łęg Starościński-Walery.
- **25 sierpnia** – Po raz pierwszy mieszkańcy Białobieli i sąsiednich miejscowości spotkali się na Festynie Wiejskim pod nazwą „Zakończ wakacje razem z nami” na placu parkingowym położonym w sąsiedztwie Szkoły Podstawowej. Były różne pokazy, konkursy i dużo dobrej muzyki.
- **27 sierpnia** – Podczas IX sesji Rady Gminy dr Antoni Kustusz, redaktor naczelny „Wieści Gminnych” i członek Ostrołęckiego Towarzystwa Naukowego wygłosił referat związany z 80. rocznicą wybuchu II wojny światowej.

- **31 sierpnia** – Na placu przy świetlicy wiejskiej i Domu „Senior+” w Durlasach nastąpiło pożegnanie lata. Udział wzięły w nim zespoły z Łęgu Przedmiejskiego, Łodzisk, Chudka, Klub Seniora z CK-BiS i inne. Odbyły się liczne konkurencje sportowo-rekreacyjne i konkursy.
- **1 września** – Dla upamiętnienia 80. rocznicy wybuchu II wojny światowej, przy symbolicznej mogile wachmistrza Władysława Małkowskiego, gajowego w Durlasach, żołnierza Września 1939 roku zamordowanego w Twerze w kwietniu 1940 r. i pochowanego w Miednoje odbyła się uroczystość, w której udział wzięły władze gminy, leśnicy, rodzina zamordowanego, księża i harcerze.
- **24 września** – „Porozmawiajmy o bezpieczeństwie – możesz mieć na nie wpływ”. Pod takim hasłem w Urzędzie Gminy przeprowadzono debatę społeczną dla mieszkańców gminy Lelis.
- **3 października** – Podczas II Mazowieckiego Kongresu Aktywizacji Sołectw, który odbył się w Otrębusach III miejsce w ramach Mazowieckiego Instrumentu Aktywizacji Sołectw MAZOWSZE 2019 zajęło sołectwo Aleksandrowo.
- **6 października** – „Kurpiowskie granie ile sił starczy” tak zatytułowana była informacja zawarta w „Wieściach gminnych” o XXIII Przeglądzie Harmonistów i Skrzypków Ludowych”. Na scenie CK-BiS pojawiło się 57. uczestników: 34. harmonistów, 11. skrzypków, 12 osób grających na harmonijce ustnej i jedna osoba grająca na klarnecie.
- **11 listopada** – Odbyły się uroczystości związane ze 101. rocznicą odzyskania niepodległości. Odprawiona została Msza św. w intencji ojczyzny z piękną homilią ks. Witolda Brulińskiego, odśpiewano hymn narodowy, okolicznościowe przemówienie wygłosił wójt Stefan Prusik, a następnie odbył się koncert prowadzony przez Agnieszkę Gromek. Dla uczczenia rocznicy uczniowie Szkoły Podstawowej w Obierwi zaprezentowali spektakl pt. „Dzieci z Wrześni”, nawiązujący do wydarzeń historycznych z 1901 r. w zaborze pruskim.
- **30 listopada** – Podczas uroczystego, rejonowego spotkania honorowych dawców krwi, które odbyło się w Ostrołęckim Centrum Kultury medal 100-lecia PCK otrzymał Urząd Gminy w Lelisie, Klub Honorowych Dawców Krwi przy OSP w Lelisie oraz indywidualnie: Henryk Chorąży, Jarosław Ciuchta, Kazimierz Gromek, Jacek Popławski i Stefan Prusik. Odznakę „Honorowy Dawca Krwi Zasłużony dla Zdrowia Narodu” - Dariusz Mróz i Paweł Przeradzki.
- **13 grudnia** – W Centrum Kultury-Biblioteki i Sportu odbył się gminny konkurs recytatorski „Kurpie Zielone w literaturze”. Wzięli w nim udział uczniowie z klas V-VIII z następujących szkół podstawowych: Białobiel, Lelis, Łęg Przedmiejski, Łęg Starościński i Olszewka. Tydzień później również w sali

widowiskowej CK-BiS w Lelisie przeprowadzony został XXXVI finał tego konkursu, w którym udział wzięli uczniowie z 7. gmin.

22 grudnia – W sali widowiskowej CK-BiS odbyło się gminne spotkanie opłatkowe. Po wspólnym odśpiewaniu kolędy, gminną wigilię otworzył wójt Stefan Prusik, składając wszystkim życzenia świąteczne oraz noworoczne. Życzenia złożyła także przewodnicząca Rady Gminy Anna Dobkowska. Przed dzieleniem się opłatkiem modlitwę wspólnie z uczestnikami odmówił ks. proboszcz Janusz Kotowski. Wystąpił zespół chóralny CK-BiS i gościnnie solistka Beata Wojtałewska, a panie z KGW z Gnatów, Nasiadek, Olszewki i Łęgu Przedmiejskiego zaprezentowały swoje rękodzieło.

30 grudnia – Podczas sesji Rady Gminy uroczyste pożegnana została przechodząca na emeryturę Danuta Piersa, długoletnia kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej. W administracji samorządowej pracowała ponad 40 lat, w tym jako kierownik GOPS - 29.

Również podczas tej samej sesji wręczono nagrodę Kazimierzowi Gromkowi, honorowemu dawcy krwi (oddał jej 70 litrów).

Uchwalony został budżet gminy na rok 2020. Zakładał on dochody w wysokości 44 530 000 zł i wydatki 51 082 570 zł. Najważniejsze zadania inwestycyjne realizowane w roku 2020 to: rozbudowa drogi w Białobieli – 3,15 mln zł (czyli około 1/3 całości wydatków inwestycyjnych), następnie budowa przedszkola w Łęgu Przedmiejskim – 1,88 mln zł, przebudowa drogi w Łęgu Starościńskim – 0,9 mln zł i rozbudowa SUW w Gnatach – 0,85 mln zł.

Gmina Lelis w 2019 r., podobnie zresztą jak i w latach poprzednich, pozyskała znaczne środki zewnętrzne, zarówno z województwa, jak też rządowe. Całkowita wartość projektów wynosiła ponad 8 mln, a dotacja ponad 4,6 mln zł. Oprócz tego na utylizację azbestu w gminie uzyskano 9,3 mln zł.

Rok 2020

20 lutego – Tradycyjnie w Tłusty Czwartek w sali widowiskowej CK-BiS odbył się XV Regionalny Przegląd Widowisk z Życia Dawnych Kurpiów „Darcie Pierza”.

5 marca – Odbyła się 19. Gala wręczenia Kurpików, czyli nagrody przyznawanej corocznie przez prezesa Związku Kurpiów Mirosława Grzyba. Wśród 13. laureatów znalazł się dr Antoni Kustusz, otrzymując to wyróżnienie w kategorii „Nauka i pióro”. Antoni Kustusz urodził się w Jastarni, to członek Ostrołęckiego Towarzystwa Naukowego, długoletni dziennikarz „Tygodnika Ostrołęckiego”, korespondent „Radia dla Ciebie”, od 2006 r. redaktor naczelny biuletynu Gminy Lelis „Więści Gminne”. Wędkarz i działkowicz. Z gminy Lelis

laureatem w kategorii „Budzenie tożsamości” został Jan Karczewski z Łęgu Przedmiejskiego, animator kultury, regionalista, gawędziarz, utalentowany akordeonista i tancerz, twórca zespołu folklorystycznego „Podszybka Kurpiowska” oraz współtwórca zespołu „Krzaki i Pniaki”.

- **6 marca** – W bibliotece w Lelisie odbyło się spotkanie autorskie z Natalią Madrak, mieszkanką Obierwi, studentką filologii polskiej na Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie. Interesuje się ona filozofią, językiem koreańskim i prawami człowieka oraz pisze wiersze, które prezentowała na spotkaniu.
- **7 marca** – Odbyło się zebranie sprawozdawcze w OSP w Lelisie, największej i najbardziej aktywnej OSP w gminie. Skupiała ona w 2019 r. 51. strażaków, w tym 13 kobiet i jednego członka honorowego. Działały także liczące po 10 osób drużyny dziewczęce i chłopięce. Straż uczestniczyła w 75. zdarzeniach, w tym 33. pożarach. Wszystkie sprawozdania oraz wnioski o udzielenie absolutorium przegłosowane zostały jednogłośnie.
- **24 kwietnia** – Na terenie gminy stwierdzono obecność koronawirusa COVID-19 u pięciu osób. Podjęto szereg działań, takich jak: zakup rękawiczek jednorazowych, zakup kombinezonów jednorazowych, płynów antybakteryjnych, płynów do dezynfekcji, masek jednorazowych i innych potrzebnych materiałów. Maseczki wykonywali, m.in. pracownicy CK-BiS, seniorzy z Domu „Senior+” w Durlasach i panie z KGW w gminie.
- **11 maja** – Na skwerku w Obierwi niedaleko szkoły odsłonięto i poświęcono obelisk upamiętniający tragiczne losy 9. małoletnich mieszkańców Obierwi i Aleksandra, którzy ponieśli śmierć podczas próby rozbrojenia niewybuchu w 1945 r.
- **16 czerwca** – W celu zachęcenia mieszkańców gminy do pozostania w domach w czasie epidemii koronawirusa pracownicy CK-BiS wymyślili konkurs plastyczny pod nazwą „Zostań w domu. Będzie fajnie.” Nadesłanych zostało 16 prac, z których najlepsze były: w kategorii klas 0-III Kacper Jaworski (SP w Obierwi), IV-VI Maria Staniek (SP w Lelisie) i kategorii VII-VII Dominik Kozłowski (SP w Obierwi).
- **19 czerwca** – W Urzędzie Gminy przekazanych zostało do 7. szkół w gminie 35 laptopów, które szkoły będą udostępniać najbardziej potrzebującym, wielodzietnym rodzinom.
- **19 czerwca** – W bibliotece w Lelisie nastąpiło podsumowanie pierwszej edycji konkursu Wielka Liga Czytelnictwa. W gronie laureatów z dorobkiem 144. punktów znalazła się Maria Staniek z Lelisa, otrzymując tytuł Wicemistrza Powiatu Ostrołęckiego.

- **4 czerwca** – Oddano do użytku przeprawę na rzece Szkwa w Stanisławowie, łączącą gminę Lelis z gminą Zbójna i powiat ostrołęcki z powiatem łomżyńskim. Wykonawcami byli żołnierze, koszty inwestycji wyniosły 400 tysięcy zł, z czego 100 tysięcy zł pochodziło z budżetu gminy Lelis.
- **26 czerwca** – W sali konferencyjnej Urzędu Gminy obradowała na XVIII sesji Rada Gminy. Wójt Stefan Prusik przedstawił informacje z działalności za okres od 27 lutego do 25 czerwca (ze względu na epidemię koronawirusa nie było w tym czasie posiedzeń Rady). Zapoznał zebranych z realizacją inwestycji, sytuacją w szkolnictwie, kulturze, gospodarce komunalnej i opiece społecznej. Radni po zapoznaniu się z raportem udzielili jednogłośnie wójtowi wotum zaufania.
- **28 czerwca** – W pierwszej turze wyborów prezydenckich w gminie uczestniczyło 4 657 osób na 7 430 wyborców (62,7%). Najwięcej głosów uzyskał Andrzej Duda (3 048, tj. 73,5%), drugi był Rafał Trzaskowski (504 głosy), a trzeci Szymon Hołownia (479 głosów).
- **5 lipca** – Proboszcz parafii pw. Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny w Ostrołęce ks. dr Wiesław Białczak dokonał poświęcenia nowo wybudowanej kaplicy i stojącego obok zabytkowego krzyża w kol. Muszyństwo w Łęgu Przedmiejskim (najstarsze dzieje kaplicy sięgają drugiej połowy XIX wieku).
- **13 lipca** – Na cmentarzu parafialnym w Lelisie pochowany został Edward Pyskło, pochodzący z Lelisa, zasłużony pracownik samorządowy i działacz społeczny. Pierwszy po niemal 200. latach prezydent Ostrołęki. Zmarł w Ostrołęce w wieku 79 lat. Pożegnał go podczas mszy pogrzebowej ks. Janusz Kotowski oraz na cmentarzu przewodniczący Rady Miasta Ostrołęki Wojciech Zarzycki. Obecny był także wiceprezydent Ostrołęki Maciej Kleczkowski.
- **17 lipca** – W siedzibie delegatury Urzędu Marszałkowskiego w Ostrołęce marszałek Adam Struzik podpisał umowy z gminami, które otrzymały dofinansowanie w ramach drugiej edycji Mazowieckiego Instrumentu Wsparcia Ochrony Środowiska. Gmina Lelis otrzymała 56 tysięcy złotych na dokonanie inwentaryzacji indywidualnych źródeł ciepła na terenie gminy.
- **31 lipca** – Po kilkudziesięciu latach pracy w Lelisie, w tym 30. w Urzędzie Gminy odszedł na emeryturę Kazimierz Majk, zasłużony pracownik, aktywny działacz społeczny (działał, m.in. w straży pożarnej i LZS). Były podziękowania od wójtów (Stanisława Subdy i Stefana Prusika), kwiaty, prezenty i serdeczne życzenia.
- **30 lipca** – Miało miejsce podpisanie umowy na realizację Mazowieckiego Instrumentu Wsparcia Infrastruktury Sportowej MAZOWSZE 2020. Gmina Lelis otrzymała 100 000 złotych dofinansowania na zadanie „Budowa przystani kajakowej w miejscowości Łęg Starościński-Walery”.

- **23 sierpnia** – Mimo panującej epidemii wirusa COVID-19, odbyły się dożynkowe obchody święta plonów. Po poświęceniu wieńców dożynkowych w kościele parafialnym pw. MBNP, proboszcz ks. Janusz Kotowski przekazał zebranym przesłanie od ordynariusza łomżyńskiego ks. dr. Biskupa Janusza Stepnowskiego, zaś homilię poświęconą liturgii chleba w tradycji biblijnej i teraźniejszości wygłosił ks. Zbigniew Piętka. Podziękowania za tegoroczne zbiory oraz wspomniał postawę podczas żniw przekazał rolnikom wójt Stefan Prusik. Gminny konkurs na najładniejszy wieniec dożynkowy wygrało Kółko Rolnicze „Nad Rozogą” Łęg Starościński przed Kółkiem „Zręczne ręce” Łęg Przedmiejski i Sołectwem Łodziska.
- **30 sierpnia** – W Obierwi odbył się odpust parafialny ku czci Matki Bożej Częstochowskiej, na który zaprosił ks. dr Sławomir Bartnicki. Mszę św. odprawił i homilię wygłosił kanclerz łomżyńskiej kurii diecezjalnej ks. kan. Artur Szurawski. Po Mszy odbyła się procesja wokół kościoła.
- **30 sierpnia** – W ramach V edycji Festiwalu Muzycznego Ostrołęckich Operaliów w sali widowiskowej CK-BiS w Lelisie odbył się koncert znanych i popularnych arii operetkowych „Nie kochać w taką noc?”. Pomysłodawcą i dyrektorem artystycznym był Jakub Milewski, patronat sprawował wójt Stefan Prusik.
- **3 września** – Z powodu ograniczeń sanitarnych tegoroczne Narodowe Czytanie „Balladyny” pracownicy CK-BiS zorganizowali sami korzystając z transmisji opublikowanej na stronie internetowej.
- **12 września** – Koło Gospodyń Wiejskich w Białobieli zorganizowało I Kurpiowskie Grzybobranie pod hasłem „Panienki za wysmukłym gonią borowikiem”. Głównym inicjatorem tej imprezy był Paweł Parzychowski, radny i prezes KGW. Miejscem zbiórki grzybów był las w Siemnosze. Wręczone zostały nagrody, m.in. za zebranie największej ilości grzybów nagrodzony został Grzegorz Baczewski, w rywalizacji rodzinnej zwyciężyli państwo Garbalińscy, najmłodszym uczestnikiem był Patryk Garbaliński, a najstarszym - Antoni Kustusz.
- **13 września** – Kolejna pielgrzymka do sanktuarium Matki Boskiej Dąbrowskiej. Oprócz pielgrzymek pieszych z Kadzidła i Płoszyc udział wzięli uczestnicy pielgrzymki rowerowej z Kolna. Uroczystość odbyła się na placu Jana Pawła II przy kościele parafialnym pw. Św. Anny oraz przy kaplicy Matki Boskiej Królowej Ludu Kurpiowskiego. Pielgrzymkową Mszę św. celebrował nowy proboszcz w Dąbrówce ks. Artur Akimowicz, którego przedstawił odchodzący na emeryturę dotychczasowy proboszcz ks. Kan. Stanisław Grosfeld.

- **13 września** – W Turnieju Piłki Nożnej o Puchar Wójta Gminy wzięło udział 10 drużyn. Zwycięstwo odniósł zespół FC Promil Olszewka, który w finale pokonał 3:0 Olisar Lelis, zaś III miejsce zajęła drużyna z Czarni (gm. Kadzidło).
- **13 września** – W ostrołęckiej farze pw. NNMP odprawiona została uroczysta Msza św. dziękczynna za tegoroczne zbiory i trud rolników, celebrowana przez duchownych parafii z ks. kan. dr. Wiesławem Białczakiem na czele. Delegacje sołectw z gminy Lelis wchodzące w skład tej parafii (Białobiel, Siemnocha, Gnaty i część Łęgu Przedmiejskiego) przekazały dary z tegorocznych zbiorów.
- **20 września** – W kościele pw. Św. Anny w Dąbrówce odbyło się pożegnanie długoletniego proboszcza ks. kan. Stanisława Grosfelda.
- **26 września** – Dzięki dobrej współpracy prezydenta Ostrołęki Łukasza Kulika i wójta Lelisa Stefana Prusika, kilkudziesięciu rowerzystów wzięło udział w Wakacyjnym Rodzinnym Rajdzie Rowerowym. Trasa (około 35 km) prowadziła z Ostrołęki przez Siemnochę, Durlasy, Gibalkę, Długi Kąt do Lelisa, a następnie powrót do miasta przez Durlasy i Białobiel.
- **30 września** – W Dziennym Domu „Senior+” w Durlasach odbyło się spotkanie Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Lelisie. Udział w spotkaniu wzięli: wójt gminy Stefan Prusik, dzielnicowi, pracownicy socjalni, kurator sądowy oraz psycholog z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie. Podczas spotkania psycholog Ewa Mitra wygłosiła wykład pt. „Psychologiczny obraz sprawcy przemocy”.
- **4 października** – 24. Kurpiowskie Granie odbyło się przy zachowaniu rygorów epidemiologicznych czyli bez udziału publiczności i gości, którzy swe pozdrowienia przekazali w formie nagrań wideo. Do przeglądu zgłosiło się 40. uczestników, w tym 25. harmonistów, 11. skrzypków i 4 osoby grające na harmonijkach ustnych.
- **7 października** – Rozpoczęła działalność świetlica wiejska w Nasiadkach. Na inaugurację Koło Gospodyń Wiejskich „Bociani Zakątek” wraz z sołtysem zorganizowało kurs komputerowy.
- **18 października** – W świetlicy Ochotniczej Straży Pożarnej w Łęgu Przedmiejskim odbyła się uroczystość 100-lecia urodzin Konstantego Muracha. Jubilat otrzymał życzenia od prezydenta Andrzeja Dudy, premiera Mateusza Morawieckiego, wójta Stefana Prusika, rodziny, sąsiadów, znajomych, strażaków oraz zespołu „Krzaki i Pniaki”.
- **24-25 października** – Podczas Międzynarodowych Mistrzostw Polski Masters w podnoszeniu ciężarów w kategorii do 71 kg, które odbyły się

w Piekarach Śląskich, w dwuboju olimpijskim pochodząca z Obierwi, obecnie zawodniczka UKS Atleta Ostrołęka, Justyna Niedzwiedzka zdobyła złoty medal i tytuł mistrzowski z rezultatem 92 kg (39 kg w rwanu i 53 kg w podrzucie).

- **28 października** – Na cmentarzu parafialnym w Dąbrówce odbył się pogrzeb ks. Zygmunta Gontarza. Kapłan urodził się w Dąbrówce w 1934 r., święcenia przyjął we Wrocławiu w 1959 r. Posługę duszpasterską pełnił w kilku parafiach na Dolnym Śląsku. Po przejściu na emeryturę w 2010 r. mieszkał w Legnicy.
- **17 listopada** – W Lelisie odbyły się eliminacje finałowe XXXVII Konkursu Recytatorskiego „Kurpie Zielone w literaturze”. Ze względu na pandemię recytatorzy przesłali swoje filmiki z prezentacjami wybranych utworów, a komisja opublikowała protokół z wynikami po obejrzeniu wszystkich zgłoszonych filmów. Ogółem w konkursie udział wzięło 21 uczestników z klas V-VIII z sześciu gmin.
- **29 grudnia** – XXIII sesja Rady Gminy przyjęła projekt budżetu na 2021 rok. Zaplanowano dochody w wysokości ok. 48 mln zł i wydatki ok. 53 mln zł. Przewidywany deficyt w wysokości ok. 5 mln zł pokryty będzie z dochodów poprzednich okresów oraz różnic po rozliczeniu inwestycji konkursowych.
- **30 grudnia** – Tradycyjnie na ostatniej w roku sesji Rady Powiatu przyznane zostały Nagrody Starosty Ostrołęckiego w uznaniu działalności na rzecz powiatu w różnych dziedzinach. Wśród wyróżnionych znalazła się Anna Ogniewska za działalność na rzecz upowszechniania i ochrony kultury oraz Jan Karczewski - młody, lecz bardzo już zasłużony animator kultury, muzykant i instruktor regionalista.

Rok 2021

- **13 stycznia** – Podsumowane zostały wyniki konkursu „Zaszyfrowana muzyka”, w którym udział wzięło 15. uczestników. W kategorii klas I-IV pierwsze miejsce zajął Kacper Jaworski (SP w Obierwi), a w kategorii klas V-VIII Rafał Ciak (SP w Olszewce).
- **22 lutego** – Pochodząca z Lelisa, a obecnie występująca w barwach AZS AWF Katowice Magdalena Żebrowska, podczas 65. Halowych Mistrzostw Polski w Toruniu zdobyła złoty medal w skoku w dal uzyskując 6,30 m.
- **LUTY** – W całej Polsce, w tym i w gminie Lelis, odbył się Powszechny Spis Rolny 2020. Jak informowała Zofia Kozłowska, zastępca Wojewódzkiego Komisarza Spisowego obowiązek spisowy na Mazowszu wypełniło ponad 246 tysięcy użytkowników gospodarstw rolnych (97%). W Lelisie Gminnym Komisarzem

Spisowym był wójt Stefan Prusik, upoważnioną do obsługi akcji spisowej Mirosława Dzięczek, a rachmistrzami – Magdalena Łępicka, Klaudia Rudnicka i Beata Rydel.

- **17 lutego** – Na cmentarzu parafialnym w Obierwi odbył się pogrzeb Wandy Barbary Pieńkosz, zmarłej po długiej i ciężkiej chorobie w wieku 61 lat, zasłużonej nauczycielki i byłej dyrektor Zespołu Szkół w Obierwi. Zmarłą żegnali licznie zebrani mieszkańcy Aleksandrowa i Obierwi, rodzina, uczniowie i nauczyciele oraz przedstawiciele gminy. Mszę św. celebrował ks. proboszcz dr Sławomir Bartnicki, a słowa pożegnania przekazał wójt gminy Stefan Prusik.
- **26 lutego** – Odbyła się XXIV sesja Rady Gminy z udziałem 14. radnych, dyrektorów jednostek gminnych i grupy sołtysów. Poprzedziło ją wystąpienie wójta gminy Stefana Prusika poświęcone pamięci zmarłej 15 lutego Wandy Barbary Pieńkosz, wieloletniej dyrektor szkoły w Obierwi. Rada przyjęła sprawozdanie wójta z działalności międzysesyjnej, sprawozdanie Ośrodka Pomocy Społecznej, informację z realizacji Programu Usuwania Azbestu, z realizacji Wieloletniego Programu Osłonowego w zakresie żywienia oraz kilka innych uchwał.
- **KWIECIEŃ** – Dzięki zaangażowaniu mieszkańców sołectwa Łęg Starościński-Walery przystań kajakowa na rzece Rozodze uzyskała infrastrukturę. W korycie rzeki powstał port do ustawiania kajaków, na placu wybudowano toalety, przebieralnię, kącik przy kamiennym ognisku do spożywania posiłków, podpórki pod kajaki, kosze na śmieci, a w zadaszonej altance piec do grilowania.
- **30 kwietnia** – W Nasiadkach odbyła się jubileuszowa uroczystość 100-lecia urodzin Antoniny Chorążewicz. Przybyli na nią Czesława Ziemak, kierownik Urzędu Stanu Cywilnego, Agnieszka Krupińska z ostrołęckiej delegatury Urzędu Wojewódzkiego i Antoni Kustusz, redaktor „Wieści Gminnych”. Jubilatka otrzymała listy gratulacyjne od premiera Mateusza Morawieckiego i wójta gminy Stefana Prusika oraz prezenty i kwiaty.
- **24 maja** – Nastąpiło formalne uruchomienie przedszkola w Łęgu Przedmiejskim.
- **27 maja** – Z okazji Dnia Samorządowca w świetlicy CK-BiS spotkali się pracownicy Urzędu Gminy oraz jednostek samorządu gminnego (Ośrodka Pomocy Społecznej, Centrum Kultury-Biblioteki i Sportu, Zakładu Administracyjnego Szkół i Przedszkoli oraz Domu Dziennego „Senior+” w Durlasach).
- **30 maja** – W Łodziskach poświęcony został nowy krzyż dębowy w miejsce starego ustawionego w 1949 r. Fundatorami byli mieszkańcy miejscowości, a inicjatorem sołtys i radny Janusz Bałon oraz panie z Kółka Rolniczego „Zagajnica.”

- **CZERWIEC** – W istniejących na terenie gminy Ochotniczych Strażach Pożarnych odbyły się zebrania sprawozdawczo-wyborcze: 6 czerwca w Łęgu Przedmiejskim, 19 czerwca w Lelisie i 26 czerwca w Dąbrówce. Przyjęto sprawozdania z dotychczasowej działalności i dokonano wyboru nowych władz. Prezesami zostali: w Łęgu Przedmiejskim – Hubert Parzych, w Lelisie – Mariusz Chorąży i w Dąbrówce – Zbigniew Żelazny.
- **13 czerwca** – Podczas 37. Kurpiowskiego Przeglądu Artystycznego w Ostrołęce Henryk Kulesza z Lelisa otrzymał nagrodę w kategorii Soliści Seniorzy+. Ten sam artysta zajął III miejsce w kategorii solistów śpiewaków na 55. Festiwalu Kapel i Śpiewaków Ludowych w Kazimierzu Wielkim.
- **26-27 czerwca** – Odbył się Kurpiowski Piknik Siatkarski Lato 2021 w trakcie, którego rywalizowali podczas meczy siatkarskich w różnych kategoriach wiekowych zarówno panie, jak i panowie.

Piknik siatkarski w 2021 r.

- **29 czerwca** – Podczas XXVIII sesji Rady Gminy uhonorowana została Magdalena Żebrowska, mistrzyni Polski w skoku w dal (wynik 6,71 m) i zdobywczyni tytułu drużynowego mistrza Europy. Starosta Stanisław Kubeł wręczył lekkoatletce list gratulacyjny i decyzję o przyznaniu Nagrody Okolicznościowej, zaś wójt Stefan Prusik i przewodnicząca Rady Anna Dobkowska przekazali zawodniczce nagrodę rzeczową.
- **LIPIEC** – W lipcu odbyło się w gminie wiele imprez o charakterze kulturalnym i sportowo-rekreacyjnym:
 - **3 lipca** w Nasiadkach - festyn nawiązujący do tradycji festynów Nocy Świętojańskiej, połączony był z otwarciem nowej świetlicy wiejskiej.
 - **10-20 lipca** – Kółka rolnicze z Łęgu Przedmiejskiego i Starościńskiego-Walery oraz Nasiadek uczestniczyły w serii spotkań warsztatowych mających na celu propagowanie folkloru kurpiowskiego.

- **25 lipca** w trakcie festynu rodzinnego w Gibałce nastąpiło oddanie do użytku placu wiejskiego.
 - **25 lipca** na placu przy świetlicy wiejskiej w Dąbrówce, po zakończeniu odpustowych ceremonii w kościele, odbył się pierwszy festyn pod nazwą „Święto Barci”.
- **7 lipca** – W Łęgu Przedmiejskim powstało stowarzyszenie „Podszybka Kurpiowska” w oparciu o istniejący Zespół Folklorystyczny o tej samej nazwie, którego głównym celem będzie kultywowanie regionalnej kultury ludowej.
- **15 lipca** – Halina Gontarzewska sekretarz gminy, po 44. latach pracy w Urzędzie Gminy przeszła na zasłużoną emeryturę. Zaczynała pracę jako stażystka, potem była referentem, starszym referentem, inspektorem, kierownikiem referatu i przez 32 lata sekretarzem Urzędu Gminy, Sekretarzem Gminy i zastępcą Wójta Gminy.
- **SIERPIEŃ** – Kamil Stepnowski, sołtys wsi Aleksandrowo, jako jeden z dziesięciu w Polsce, został wyróżniony w konkursie „Sołtys Roku 2020” organizowany po raz 19. przez redakcję „Gazety Sołeckiej” i Krajowe Stowarzyszenie Sołtysów.
- **22 sierpnia** – Tegoroczne Regionalne Dożynki „Na Kurpiach”, były jubileuszowe, ponieważ odbyły się już po raz 30. Starostami byli: Anna Ogniewska, b. dyrektor GOK, obecnie prezes Kółka Rolniczego „Zagajnica” w Łodziskach i Jan Bałon, radny i sołtys z Łodzisk. Zwycięski wieniec dożynek z Łęgu Starościńskiego-Walery zajął następnie II miejsce w konkursie wojewódzkim.

Dożynki Regionalne w 2021 r.

- **11 września** – Na stadionie Zespołu Szkół w Lelisie odbyły się XXII Jesienne Biegi Przełajowe o puchar Marszałka Województwa Mazowieckiego, Starosty Powiatu Ostrołęckiego i Wójta Gminy. Udział wzięło ponad 300. zawodników ze szkół i przedszkoli z gminy Lelis i okolicznych miejscowości (m.in. z Ostrołęki, Myszyńca i Czarni).
- **12 września** – W tradycyjnej pielgrzymce do Sanktuarium Matki Boskiej Dąbrowskiej, Patronki Kurpiów i Pszczelarzy wzięła udział liczna rzesza wierznych. Obowiązki gospodarza po raz pierwszy pełnił ks. Artur Akimowicz. Mszy św. przewodniczył ks. Stanisław Grosfeld, a homilię wygłosił prof. dr hab. ks. Przemysław Artemiuk.
- **12 września** – Uczniowie Zespołu Szkół w Lelisie przyszli w niedzielę do szkoły, by świętować beatyfikację swojego, od 20. lat patrona szkoły, ks. kardynała Stefana Wyszyńskiego.
- **18 września** – W siedzibie Kółka Rolniczego „Zagajnica” w Łodziskach dokonano podsumowania warsztatów kurpiowskiej sztuki ludowej pn. „Z tradycją w przyszłość”.
- **29 września** – Gminna konferencja sprawozdawczo-wyborcza Polskiego Stronnictwa Ludowego wyłoniła nowe władze gminne (prezes Stanisław Szczepanek) oraz delegatów na zjazd powiatowy (Stanisław Szczepanek, Robert Pianka i Celina Bałon).
- **29 września** – Z okazji Ogólnopolskiego Dnia Głośnego Czytania w sali widowiskowej CK-BiS i filiach bibliotecznych zorganizowana została dla przedszkolaków akcja czytania na głos. Również uczniowie ZS w Lelisie wspólnie z wójtem Stefanem Prusikiem głośno czytali „Moralność pani Dulskiej” Gabrieli Zapolskiej.
- **29 września** – Na trasach wokół stadionu w Lelisie członkowie grupy Biegam Bo Lubię Ostrołęka zorganizowali biegi przełajowe dla uczczenia bohaterów z harcerskich Szarych Szeregów.
- **3 października** – XXV Jubileuszowy Przegląd Harmonistów i Skrzypków Ludowych, ze względu na pandemię bez udziału publiczności, odbył się w sali widowiskowej CK-BiS w Lelisie.
- **20 października** – Z okazji Międzynarodowego Dnia Walki z Ubóstwem Ośrodek Pomocy Społecznej w Lelisie zorganizował konferencje na temat „Znaczenie bezpieczeństwa w budowaniu partnerstwa lokalnego w systemie pomocy społecznej.”
- **27 października** – Zmarła w Lelisie w wieku 65. lat Teresa Szymczyk. Była to

niezwykła osoba, która śpiewała, pisała wiersze, prowadziła gospodarstwo agroturystyczne, udzielała się w kółku różańcowym i przewodziła pielgrzymkom.

- **28 października** – Na Zjeździe Gminnego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych podsumowano dorobek pięcioletniej kadencji i wybrano władze. Prezesem został Zbigniew Żelazny. W gminie są trzy koła, liczące 131 członków (51 w Lelisie, 42. w Łęgu Przedmiejskim i 33. w Dąbrówce).

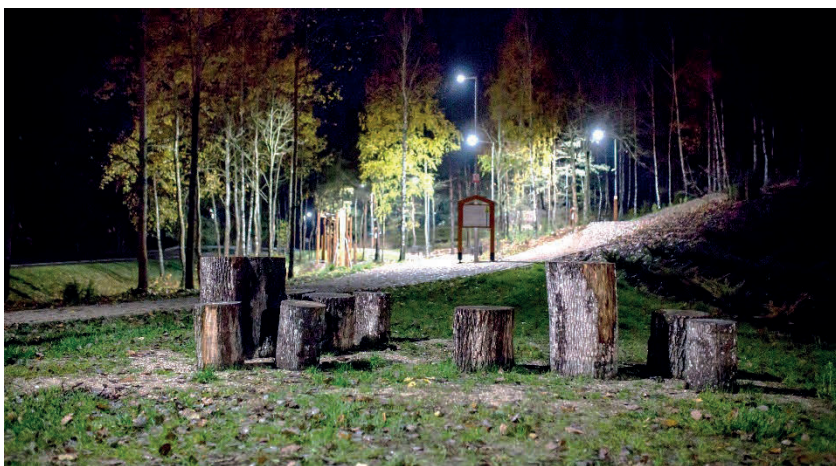
Koncert dla Niepodległej, 2021 r.

- **10 listopada** – Na sali widowiskowej CK-BiS odbył się Koncert dla Niepodległej z okazji Święta Niepodległości. Wystąpiła Orkiestra Kurpiowska, Zespół 30+ z Olszawa-Borek, przedstawicielki KGW „Krasne Płoszycanki” z Płoszyc, Kółko Rolnicze „Nad Rozogą” z Łęgu Starościńskiego-Walery, Męska Grupa Śpiewacza oraz pracownicy CK-BiS.
- **16 listopada** – W Lelisie odbyła się gala laureatów XXXVIII Konkursu Recytatorskiego „Kurpie Zielone w Literaturze” dla uczniów klas V-VIII szkół podstawowych, w eliminacjach gminnych wzięło udział 89. uczestników z 8. gmin kurpiowskich, do eliminacji finałowych przeszło 29. uczestników.

Konferencja Wieści Gminnych 2021 r.

- 18 listopada** – W Lelisie odbyła się konferencja naukowa pt. „Prasa samorządowa w promocji gminy i utrwalaniu dziedzictwa kulturalnego na Mazowszu ze szczególnym uwzględnieniem Kurpiowszczyzny”. Patronat honorowy nad konferencją objął marszałek województwa mazowieckiego Adam Struzik, zaś naukowy - Ostrołęckie Towarzystwo Naukowe im. Adama Chętnika. Referaty na sesji wygłosili: Jerzy Kijowski, Antoni Kustusz, Marta Łepicka i Barbara Sęk. Konferencja odbyła się z okazji wydania 100. numeru „Więści Gminnych”.
- 21 grudnia** – Nagrodę starosty ostrołęckiego z rąk Stanisława Kubła otrzymało dwoje dzudoków z Lelisa: Julita Sęk i Paweł Goździewski.
- 28 grudnia** – Na XXIV sesji Rady Gminy przyjęty został budżet na rok 2022. Po stronie dochodów zakładał on 44 750 000,00 zł, a po stronie wydatków 49 510 590, 37 zł. Największe wydatki to: oświata (prawie 19 168 749, 00 zł) oraz opieka społeczna i rodzinna (11 2441 375, 00 zł), co razem wynosi ponad 60% ogółu wydatków.
- GRUDZIEŃ** – Zakończyły się prace związane z budową Centrum Rekreacyjno-Edukacyjnego w miejscowości Durlasy na terenie gminy Lelisa. Centrum powstało w miejscu, które mijamy kierując się w stronę Lelisa. Na Centrum Rekreacyjno-Edukacyjne składają się ścieżki spacerowe, place widokowe, altana wypoczynkowa, tablice edukacyjne. Całość jest odpowiednio oświetlona, wokół posadzono roślinność. Inwestycja otrzymała dofinansowanie w wysokości 200 tysięcy złotych z Urzędu Marszałkowskiego w ramach Mazowieckiego Instrumentu Wsparcia Infrastruktury Sportowej. Łączna wartość inwestycji to 850 000 zł.

Centrum Rekreacyjno-Edukacyjne w Durlasach

Rok 2022

- **28 lutego** – Niestacjonarnie, on-line ze względu na pandemię Covid 19, odbył się po raz 16. Przegląd widowisk przedstawiających fragmenty z życia dawnych Kurpiów pt. „Darcie pierza”. W kategorii dorosłych przesłano na konkurs siedem nagranych wcześniej prezentacji, zaś w kategorii dzieci do lat 16 zgłoszono dwie prezentacje.
- **MARZEC** – Odbyła się II edycja wydarzenia „Portret kobiety” z podtytułem „Pokoleniowy Portret Kobiety.” Z okazji Dnia Kobiet odbył się koncert zespołu Nixon.
- **MAJ - LISTOPAD** – Odbył się cykl konkursów recytatorskich „Kurpie Zielone w literaturze dla klas: I-IV i V-VIII” - eliminacje gminne oraz etap międzygminny - finałowy. Do eliminacji gminnych (klasy I-IV) przystąpiło 21 osób z sześciu szkół. Do finału konkursu komisja zakwalifikowała 4 osoby ze szkoły z Lelisa, Nasiadek, Łęgu Starościńskiego i Obierwi. Do eliminacji gminnych (klas V-VIII), przystąpiły 22. osoby z sześciu szkół gminy Lelis: SP w Dąbrówce, SP w Łęgu Starościńskim, SP w Łęgu Przedmiejskim, SP w Lelisie, SP w Nasiadkach i SP w Obierwi. Do eliminacji finałowych (dla uczniów klas V-VIII szkół podstawowych) przystąpiło łącznie 32. laureatów eliminacji gminnych. W kategorii recytacji wierszy o Kurpiowszczyźnie – 19. finalistów i w kategorii gadki kurpiowskiej – 13. uczestników. Uczestnicy reprezentowali 8 gmin kurpiowskich położonych na terenie trzech powiatów.
- **2 czerwca** – Udział bibliotekarzy w konferencji organizowanej przez MBP w Ostrołęce z okazji Dnia Bibliotekarza i Bibliotek.
- **CZERWIEC** – W gminie Lelis świętowano Dzień Dziecka. Zaproszono na dwa koncerty edukacyjne prowadzone przez Michała Sawickiego oraz na spektakl „Kopciuszek” Teatru Piasku.
- **11 czerwca** – Odbyła się druga edycja konkursu kulinarnego „Kurp burger”. I miejsce zdobyło KGW „Bociani Zakątek” oraz Beata Kowalska z Łęgu Przedmiejskiego.
- **18-19 czerwca** – W Lelisie odbył się Międzynarodowy Turniej Piłki Siatkowej Kobiet i Mężczyzn pod nazwą Kurpiowski Piknik Siatkarski Lelis 2022.
- **LIPIEC-SIERPIEŃ** – W CKBiS zorganizowano wakacyjne zajęcia dla dzieci.
- **28 sierpnia** – Miłośnicy jazdy rowerowej mogli wziąć udział w Rodzinnym Rajdzie Rowerowym organizowanym we współpracy z Miastem Ostrołęką i Gminą Lelis.

- **27 sierpnia** – Odbył się VII Festiwal Muzyczny Ostrołęckie Operalia. W Lelisie można było spędzić „Popołudnie/Wieczór z operetką, musicaliem i piosenką” i zobaczyć na scenie Joannę Trzepiecińską, Joannę Nawrot, Rafała Szatana, Jakuba Milewskiego, Strauss Ensemble oraz Artura Jaronia.

Dożynki na Kurpiach, 2022 r.

- **4 września** – W Lelisie odbyły się Dożynki Województwa Mazowieckiego, których głównym organizatorem był Marszałek Województwa Mazowieckiego, a współorganizatorami: Gmina Lelis, Starostwo Powiatowe w Ostrołęce, Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce oraz CK-BiS. Dożynki odbyły się na stadionie przy Zespole Szkół im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Towarzyszył im barwny korowód, wieńce oraz występy i koncerty. Można było również skosztować tradycyjnej kuchni mazowieckiej.
- **16 września** – W gminie Lelis świętowano Jubileusze 50-lecia i 60-lecia pożycia małżeńskiego. Podczas uroczystej mszy świętej małżonkowie powtórzyli przysięgę małżeńską, otrzymali również życzenia i gratulacje od wójta gminy Stefana Prusika oraz kierownik Urzędu Stanu Cywilnego Marzeny Bralskiej.

Jubileusz 50-lecia i 60-lecia pożycia małżeńskiego w 2022 r.

Małżeństwa świętujące jubileusz 60-lecia:

- ⦿ Halina i Czesław Gawrychowic
- ⦿ Jadwiga i Jan Pędzichowie

Małżeństwa świętujące Jubileusz 50-lecia:

- ⦿ Zofia i Czesław Baclawscy
- ⦿ Janina i Stanisław Michał Dziewitowie
- ⦿ Aleksandra i Mieczysław Henryk Gruzewscy
- ⦿ Teresa i Edward Kraśniewscy
- ⦿ Jadwiga i Antoni Łempiccy
- ⦿ Helena i Tadeusz Mielniccy
- ⦿ Marianna i Jan Mrozkowie
- ⦿ Jadwiga i Jan Parzychowie
- ⦿ Elżbieta Maria i Kazimierz Tadeusz Pieńkowsy
- ⦿ Teresa i Stanisław Przybyłowie

⦿ **2 października** – Odbył się XXVI Przegląd Harmonistów i Skrzypków Ludowych „Kurpiowskie Granie”.

⦿ **28 listopada** – W Lelisic rywalizowało 69 szachistek i szachistów podczas Turnieju Szachowego o Złotą Wieżę.

Wyniki turnieju szachowego:

Kategoria open

1. Piotr Obiedziński
2. Romuald Romankiewicz
3. Paweł Bakiera
4. Bartosz Chełstowski
5. Cezary Siurnicki

Klasyfikacja dziewcząt do 9 lat

1. Eliza Grzyb
2. Maria Bakiera
3. Lilianna Frydrych

Klasyfikacja chłopców 9 lat

1. Patryk Potkaj
2. Antoni Fabiszewski
3. Szymon Grochocki, Szymon

Klasyfikacja dziewcząt 10-12 lat

1. Adrianna Żelazna
2. Maja Kurpiewska

Klasyfikacja chłopców 10-12 lat

1. Jerzy Chełstowski
2. Jakub Krystosik
3. Łukasz Staśkiewicz

Klasyfikacja dziewcząt 13-14 lat

1. Natalia Andrzejczyk
2. Nikola Grała

Klasyfikacja chłopców 13 - 14 lat

1. Bartosz Chełstowski
2. Mikołaj Brzeski
3. Wojciech Tadrzak

🟢 **18 grudnia** – Po raz 15. odbył się Turniej Piłki Nożnej Halowej o Puchar Wójta Gminy Lelisa. Głównym organizatorem była Rada Gminna LZS Lelisa.

🟢 **12-18 grudnia** – W ramach projektu „Świąteczny tydzień z Mazowszem”, którego Partnerem był Samorząd Województwa Mazowieckiego w CK-BiS odbyły się: świąteczne inspiracje w bibliotece (warsztaty ozdób bożonarodzeniowych), spektakl „Polarna Przygoda”, świąteczne warsztaty z makramy, „Zimowy koncert Stwora Głodomora”, „Wokół choinki” kolędujemy z Michałem Sawickim, Koncert „Sercem zagrane”, spotkanie opłatkowe, które odbyło się

18 grudnia. Mieszkańcy gminy spotkali się, aby tradycyjnie podzielić się opłatkiem. Były życzenia, występy lokalnych artystów, a także wigilijne potrawy. Nie zabrakło atrakcji dla dzieci. Były alpaki, kozy oraz Święty Mikołaj.

Gminne spotkanie świąteczne w 2022 r.

- **Grudzień** – Gminna Biblioteka Publiczna w Lelisie otrzymała tytuł Lidera Czytelnictwa 2022 w Rankingu Czytelnictwa w Bibliotekach Publicznych Powiatu Ostrołęckiego. Ponadto wśród Najlepszych Czytelników Roku 2022 w rankingu czytelnictwa w Bibliotekach Publicznych Powiatu Ostrołęckiego znalazło się trzech czytelników bibliotek: Dagmara Staśkiewicz (w kategorii wiekowej 0-5), Stanisław Żelazny (w kategorii wiekowej 6-10), Katarzyna Andrzejczyk (w kategorii wiekowej 11-15).

Rok 2023

- **16 lutego** – Odbył się XVII Regionalny Przegląd Widowisk przedstawiający fragmenty z życia dawnych Kurpiów „Darcie Pierza”. W przeglądzie można było zobaczyć 8 widowisk.

Darcie Pierza 2023 r.

○ **11 marca** – W CKBiS odbył się koncert i wystawa podsumowująca akcję „KOBIEȚA I JEJ MIŁOŚĆ”.

○ **11 marca** – W Szkole Podstawowej w Obierwi odbył się turniej sportowy dla uczniów szkół podstawowych gminy Lelis – koszykówka 3x3. Młodzież z klas VII i VIII walczyła o tytuł mistrzów/mistrzyń gminy.

Wyniki turnieju chłopców:

1. Szkoła Podstawowa w Białobielu
2. Szkoła Podstawowa w Lelisie
3. Szkoła Podstawowa w Obierwi
4. Szkoła Podstawowa w Nasiadkach
5. Szkoła Podstawowa w Łęgu Przedmiejskim

Wyniki turnieju dziewcząt:

1. Szkoła Podstawowa w Lelisie
2. Szkoła Podstawowa w Nasiadkach
3. Szkoła Podstawowa w Łęgu Przedmiejskim.

○ **29 marca** – Rozstrzygnięto konkurs na palmę kurpiowską, do którego zgłoszono 16 palm. Przyznano następujące miejsca:

Kategoria prac zbiorowych:

I miejsce – KGW w Gibałce oraz Koło Gospodyń Wiejskich ZAGAJNICA w Łodziskach

II miejsce – Sołectwo Olszewka i Szkoła Podstawowa w Zespole Szkół im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Lelisie

III miejsce – Dzienny Dom „Senior +” w Durlasach, KGW Dąbrowiaki, Oddział Przedszkolny przy Szkole Podstawowej w Dąbrówce.

Wyróżnienia:

Szkoła Podstawowa w Białobielu, Kółko Rolnicze Nad Rozogą, Koło Gospodyń Wiejskich SWOJSKIE BABKI w Obierwi, Kółko Rolnicze Zręczne Ręce w Łęgu Przedmiejskim

Kategoria prac indywidualnych:

I miejsce – Oliwia Pabich, Magdalena Nalewajk

II miejsce – Aleksander Pianka

III miejsce – Agnieszka Urszula Kowalska oraz Jadwiga Kowalska.

○ **18 maja** – Odbył się XL Konkurs Recytatorski „Kurpie Zielone w Literaturze” dla uczniów klas I -IV szkół Podstawowych - etap gminny. Do eliminacji gminnych przystąpiły 32 osoby z ośmiu szkół.

Komisja wyłoniła 4 osoby, które reprezentowały gminę Lelis na spotkaniu finałowym w Myszyńcu 6 czerwca 2023 r. Lista laureatów: Antoni Dziekoński - SP w Łęgu Starościńskim, Zuzanna Kruczyk - SP w Białobielu, Lena Małkowska - SP w ZS w Lelisie, Łucja Piaścik - SP w Łęgu Starościńskim.

- **27 maja** – Zorganizowano MazoPiknik na stadionie w Lelisie. Głównym organizatorem był Samorząd Województwa Mazowieckiego.
- **30 maja** – W Urzędzie Gminy odbył się wyjątkowy jubileusz **upamiętniający 50-lecie samorządu Gminy Lelis**. Dr Jerzy Kijowski, wybitny historyk i autor książki „Dzieje Lelisa i okolic” wygłosił okolicznościowy referat na temat samorządu i zmian administracyjnych w gminie Lelis na przestrzeni ostatnich 50 lat. Odsłonięcie fotografii urzędujących naczelników i wójtów było nie tylko symbolicznym wydarzeniem, ale także doskonałą okazją do przypomnienia historii gminy i docenienia pracy tych, którzy pełnili funkcje kierownicze przez te wszystkie lata. W uroczystości udział wzięło 4 naczelników/wójtów sprawujących urząd w tutejszej gminie.

- **16 czerwca** – Na scenie przed CK-BiS w Lelisie odbył się koncert zespołu HALISIJE z Bośni i Hercegowiny.
- **CZERWIEC** – Grupa teatralna „Wisienki”, działająca przy CK-BiS, gościnnie wystąpiła w szkołach w Łęgu Starościńskim i w Łęgu Przedmiejskim, opowiadając uczestnikom spotkania, jak ważne jest zdrowie i co należy robić, by zachować je na długie lata.
- **17 czerwca** – Odbył się konkurs kulinarny Kurp-Burger - III edycja. Wyniki konkursu:

I miejsce – Kółko Rolnicze Zagajnica z Łodzisk za „Bieda Burger Bezmięśny”

II miejsce – Sołectwo Szkwa za „Burgera Wege”

III miejsce – Koło Gospodyń Wiejskich w Gnatach za „Kurp-burgra”

IV miejsce – KGW Ale Kurde Wianki za „Ale Kurde Burgera”

IV miejsce – KGW "Bociani Zakątek" za „Dziki burger w pokrzywach z konfiturą z cebuli”

IV miejsce – Koło Gospodyń Wiejskich w Kamiance za Kurp-Burgra „Kuszenie Kurpiany pod pierzyną”

IV miejsce – Stowarzyszenie Babeczki z Lelisa za „Burgera z szarpaną wieprzowiną”

IV miejsce – KGW Olszewianki za „Burgera z buraka i ciecierzycy z karmelizowaną cebulką”

Wyróżnienia:

KGW SZKWIAKI w Szkwie za „Smacznego Burgera”, Stowarzyszenie Sami Swoi z Białobieli za „Burgera z Białobieli”, Agnieszka Parzych za „Kurp Burgera”, Dzienny Dom "Senior + w Durlasach" za „Kurp-Burgra”, Beata Kowalska za „Kurp-Burgra”, Marzena Mrozek Prusaczyk za „Kurp-Burgra”, Edyta Pyskło za „Burgera z lasu”.

- **17 czerwca** – Odbyły się 51. Otwarte Mistrzostwa Polski w Ringo. Wyłoniono indywidualnych Mistrzów Polski w siedemnastu kategoriach indywidualnych i w sześciu drużynowych.

Podpisanie porozumienia gminy Lelis z gminą Skole.

- **28 czerwca** – Odbyła się sesja Rady Gminy Lelis, podczas której wójt gminy

Lelis Stefan Prusik zaprezentował „Raport o stanie gminy za rok 2022”. Radni Rady Gminy udzielili Wójtowi Gminy wotum zaufania i absolutorium z tytułu wykonania budżetu na 2022 rok. Po zakończeniu Sesji Rady Gminy Lelis, odbyło się uroczyste podpisanie porozumienia z Gminą Skole w Ukrainie. Porozumienie otwiera gminie Lelis nowe możliwości rozwoju, w tym również stwarza możliwość ubiegania się o środki zewnętrzne w ramach programu INNERREG NEXT Polska – Ukraina.

- **2 lipca** – Zorganizowano Turniej Sołectw w Lelisie. Do zawodów przystąpiło 8 drużyn. Drużyny rywalizowały w 5 konkurencjach: slalom- Sołtys na taczce, strzelanie, toczenie opon na czas, wodnik - slalom z kubkami z wodą, rzut jajkiem na odległość.

Wyniki zmagani:

I miejsce – Sołectwo Obierwia,

II miejsce – Sołectwo Długi Kąt,

III miejsce – Sołectwo Białobiel,

IV miejsce – Sołectwo Lelis,

V miejsce – Sołectwo Łęg Starościński- Walery,

VI miejsce – Sołectwo Olszewka,

VII miejsce – Sołectwo Nasiadki,

VIII miejsce – Sołectwo Płoszyce.

- **15 sierpnia** – W sanktuarium w Dąbrówce odbyły się uroczystości związane ze 103. rocznicą Bitwy Warszawskiej i 160. rocznicą Powstania Styczniowego. Odsłonięto i poświęcono nagrobek **ks. Walentego Placyda Podgórskiego** - kapłana, zasłużonego duszpasterza Dąbrówki, pochowanego w 1888 roku przy kaplicy w wymurowanym grobie. Odsłonięta została też tablica przekazana przez Prezydenta RP upamiętniająca wydarzenia z 1920 roku.

- **20 sierpnia** – Tradycyjnie, jak co roku, odbyły się Regionalne Dożynki na Kurpiach. Nie mogło też zabraknąć konkursu na Wieniec Dożynkowy.

Wyniki konkursu:

I miejsce – Kółko Rolnicze „Nad Rozogą” w Łęgu Starościńskim,

II miejsce – Sołectwo Łodziska oraz Koło Gospodyń Wiejskich w Gibalce,

III miejsce – Dzienny Dom „SENIOR+” w Durlasach, Sołectwo Nasiadki i Koło Gospodyń Wiejskich „Bociani Zakątek” w Nasiadkach,

Podczas Dożynek rozstrzygnięto także IV edycję konkursu na „Smaki Regionu.”

- **27 sierpnia** – Prezydent Miasta Ostrołęki Łukasz Kulik oraz Wójt Gminy Lelis Stefan Prusik zaprosili na Rodzinny Rajd Rowerowy z okazji pożegnania wakacji.

Spotkanie z Parą Prezydencką w Łodziskach w 2023 r.

- **31 sierpnia** – W Łodziskach gościł prezydent Polski Andrzej Duda wraz z małżonką Agatą Kornhauser-Dudą. Tak wyjątkowa wizyta była spowodowana zwycięstwem w 2022 roku wieńca przygotowanego przez Kółko Rolnicze „Zagajnica” z Łodzisk w konkursie na najpiękniejszy wieniec dożynkowy w Polsce. W spotkaniu wzięli udział mieszkańcy wsi, władze Powiatu Ostrołęckiego ze Stanisławem Kublęm, starostą ostrołęckim, Stefan Prusik, wójt gminy Lelisz, Henryk Toryfter, wójt gminy Baranowo, Anna Dobkowska, przewodnicząca Rady Gminy w Lelisz. Gospodarzami spotkania byli: Anna Ogniewska, Celina Bałon oraz sołtys Janusz Bałon. Goście mogli wysłuchać koncertów Orkiestry Kurpiowskiej działającej przy CKBiS w Lelisz i Kurpiowskiego Zespołu Pod Borem z Zawad. Nie zabrakło także przysmaków kuchni kurpiowskiej - rejbaka i piwa koziczowego.
- **2 września** – Na placu przy CKBiS odbyła się „Potańcówka we wsi obok”.
- **2 września** – W Łęgu Przedmiejskim zorganizowano Festyn Miodem i Mlekiem.
- **2 września** – W Lelisz zaproszono na koncert Festiwalu Muzycznego „Ostrołęckie Operalia”.
- **3 września** – W Centrum Kultury - Biblioteki i Sportu w Lelisz odbył się występ „Muzyka południa”. Przed publicznością wystąpili soliści: Katarzyna Zielińska, Natalia Rubiś, Krystian Krzeszowiak oraz Jakub Milewski. Wykonawcom towarzyszył zespół Tango Attack.
- **3 września** – Na Placu Wiejskim w Łęgu Starościńskim-Walerach odbyło się Święto Chleba nad Rozogą.

- **8 września** – Centrum Kultury- Biblioteki i Sportu w Lelisie zaprosiło do udziału w dwunastej edycji ogólnopolskiej akcji Narodowego Czytania, organizowanej przez Parę Prezydencką RP. Podczas tegorocznej edycji czytano „Nad Niemnem” Elizy Orzeszkowej.

Narodowe czytanie, 2023 r.

- **16 września** – Uczestnicy XXIV Jesiennych Biegów Przełajowych rywalizowali o Puchar Marszałka Województwa Mazowieckiego i Wójta Gminy Lelis.
- **23 września** – Na stadionie sportowym w Lelisie odbyły się Mistrzostwa Mazowsza Pracowników Oświaty w Nordic Walking. Miłośnicy chodzenia z kijkami zmierzili się z czterokilometrowym dystansem.

Jesienne Biegi Przełajowe w 2023 r.

- **1 października** – Podczas XXVII edycji Regionalnego Przeglądu Harmonistów i Skrzypków Ludowych Kurpiowskiego Grania można było podziwiać kurpiowskich mistrzów gry na harmonii pedałowej, skrzypkach oraz harmonijce ustnej.

A oto wyniki rywalizacji:

W kategorii - harmonia pedałowca:

Debiutanci (po raz pierwszy):

I miejsce - Mańkiewicz Miłosz oraz Gołaś Piotr

II miejsce – Płoski Marcin

III miejsce – Tański Oliwier

Wyróżnienie – Bakula Maria

Uczestnicy od 8 do 16 lat:

I miejsce – Saciłowski Karol

II miejsce – Maniurski Marcin

III miejsce – Bakula Jan

Uczestnicy od 16 do 25 lat:

I miejsce – Zielińska Wiktoria oraz Sutkowski Dawid

Uczestnicy od 25 do 60 lat:

I miejsce – Czyż Mieczysław

III miejsce – Butler Wiesław

Uczestnicy powyżej 60 lat:

I miejsce – Maniurski Ryszard

II miejsce – Czyż Czesław

III miejsce – Kowalczyk Jan

Wyróżnienie – Koziątek Zygmunt

W kategorii - skrzypce:

Debiutanci (po raz pierwszy):

I miejsce – Zęgota Hanna

II miejsce – Ostrowicka Łucja

Wyróżnienie – Domalewska Julia oraz Laskowska Zuzanna

Uczestnicy od 8 do 16 lat:

I miejsce – Mrozek Natalia oraz Wiśniewska Łucja

II miejsce – Kulas Aurelia

III miejsce – Jędrzejczyk Nadia

Wyróżnienie – Dręzek Zofia, Lemańska Julia, Michalak Karolina,
Ruszczyk Emilian, Stęcel Diana

Uczestnicy od 16 do 25 lat:

II miejsce – Zadroga Natalia

W kategorii - harmonijka ustna:

I miejsce – Wąsiewski Józef oraz Kuskowski Wiesław

II miejsce – Mielnicki Bogdan

III miejsce – Gromadzka Krystyna oraz Wilczek Stanisław

Do Kurpiowskich Prezentacji Artystycznych w Ostrołęce w 2024 roku zostali nominowani:

Zielińska Wiktoria, Sutkowski Dawid, Czyż Mieczysław, Maniurski Ryszard, Zadroga Natalia, Koziątek Zygmunt, Kowalczyk Jan, Butler Wiesław, Czyż Czesław.

- **18 października** – Świętowano Dzień Edukacji Narodowej w Lelisie. W Centrum Kultury - Biblioteki i Sportu odbyła się akademie z koncertem Michała Sawickiego. Podczas uroczystości wręczono nagrody dyrektorskie oraz nagrody Wójta pracownikom oświaty z terenu gminy Lelis.
- **24 października** – Zaproszono na XL Konkurs Recytatorski „Kurpie Zielone w literaturze” dla uczniów klas V-VIII szkół podstawowych. Do eliminacji finałowych przystąpiło 36. laureatów eliminacji gminnych.
- **13 Listopada** – W Centrum Kultury - Biblioteki i Sportu w Lelisie odbył się koncert pieśni patriotycznych z okazji Narodowego Święta Niepodległości. W koncercie wzięli udział: Orkiestra Kurpiowska działająca przy CK-BiS w Lelisie, Koło Gospodyń Wiejskich Babeczki z Lelisa, Zespół Folklorystyczny „Podszybka Kurpiowska”, Kółko Rolnicze „Zagajnica” z Łodzisk, strażacy z Ochotniczej Straży Pożarnej w Łęgu Przedmiejskim, OSP w Dąbrówce i OSP Lelis, seniorzy z Domu „Senior+” Durlasy, Klub Seniora działający przy CK-BiS w Lelisie, mieszkańcy wsi Obierwia i Olszewka.
- **25 listopada** – Po raz trzeci zorganizowano Turniej Fifa XBOX. Zgłosiło się 24. uczestników, którzy rywalizowali w dwóch kategoriach wiekowych: do lat 16 oraz 16+. W Turnieju FC24 zwyciężyli:

KATEGORIA DO LAT 16:

- I miejsce – Adam Stolarczyk
- II miejsce – Bartosz Zyśk
- III miejsce - Aleks Bieńkowski
- IV miejsce – Bartosz Cichocki

KATEGORIA 16+:

- I miejsce – Szymon Sakowski
- II miejsce – Michał Sikora
- III miejsce – Michał Polewaczyk
- IV miejsce – Karol Stolarczyk

- **8 grudnia** – Rozstrzygnięto konkurs plastyczny na kartkę bożonarodzeniową.
- **11-17 grudnia** – CKBiS zaprosiło na Świąteczny Tydzień z Mazowszem. W ramach inicjatywy zorganizowano, m.in. spotkanie z pisarkami Zuzanną Dobrucką i Beatą Harasimowicz, warsztaty, a 17 grudnia odbyło się spotkanie opłatkowe i wspólne kolędowanie mieszkańców gminy Lelis. Przybyli mogli podzielić się opłatkiem, złożyć sobie życzenia, a także skosztować potraw wigilijnych. Partnerem wydarzenia był Samorząd Województwa Mazowieckiego. Mazowsze serce Polski.
- **12 grudnia** – W Dąbrówce odbyło się Cygańskie Kolędowanie z Patrycją Runo.

Rok 2024

- **26 stycznia** – Podczas LX sesji Rady Gminy Lelis wręczono nagrody pieniężne, przyznane w ramach programu Nagrody Edukacyjnej Gminy Lelis. Trafiły na konta 38. szczególnie utalentowanych uczniów za ich osiągnięcia w nauce, sporcie oraz działalności artystycznej.
- **28 stycznia** – Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy zagrała w Lelisie! Zbiórka była przeznaczona na potrzeby osób zmagających się z chorobami płuc po pandemii. Wystąpili lokalni artyści, organizatorzy przygotowali warsztaty plastyczne dla dzieci, słodki poczęstunek i światełko do nieba.
- **16 lutego** – Wójt Gminy Stefan Prusik spotkał się Babisem Tsairelis, założycielem i właścicielem EKPEDEFTIKI PAREMVASI KDVM Saloniki Grecja, członkiem Polsko-Greckiej Izby Przemysłowo-Handlowej. Rozmowy dotyczyły możliwości podjęcia współpracy Gminy Lelis z partnerami greckimi w zakresie rozwoju gospodarczego oraz wspierania edukacji. Ciekawym obszarem współpracy, o którym także rozmawiano, jest wsparcie seniorów z naszej Gminy. Podczas rozmowy określono możliwe obszary współpracy projektowej, w tym w ramach projektów Erasmusplus i Interreg Europa. EKPEDEFTIKI PAREMVASI KDVM to instytucja zajmująca się między innymi kształceniem zawodowym i ustawicznym. Działa na rzecz przedsiębiorców, pracowników sektora MSP, bezrobotnych w całej Grecji. Realizuje projekty z instytucjami z całej Unii Europejskiej dotyczące rozwoju społeczno-gospodarczego. W rozmowach uczestniczyli przedstawiciele Międzynarodowej Akademii Nauk Stosowanych w Łomży: dr inż. Ireneusz Żuchowski i mgr inż. Marek Mielnicki.
- **1 marca** – Urząd Gminy Lelis poinformował mieszkańców o nowych rozkładach jazdy autobusów Miejskiego Zakładu Komunikacji (MZK). Kursy na nowej

linii autobusowej będą obejmować trasy z Ostrołęki przez Białobiel, Durlasy do Lelisa oraz z Ostrołęki przez Łęg Przedmiejski do Łęgu Starościńskiego (do parkingu przy kościele), umożliwiając sprawny transport pomiędzy tymi lokalizacjami.

- **7 maja** – W sali konferencyjnej Urzędu Gminy w Lelisie odbyła się uroczysta Sesja inauguracyjna nowej Rady Gminy. Sesja została zwołana przez Komisarza Wyborczego w Ostrołęce, a jej przebieg nadzorował najstarszy radny, Eugeniusz Bieńkowski. Przewodniczącym Rady został Paweł Kurpiewski. Zaświadczenie o wyborze na wójta odebrał Stefan Prusik.
- **11 maja** – W Lelisie świętowano 60-lecie istnienia Ochotniczej Straży Pożarnej. Dzień ten nie tylko upamiętniał sześć dekad niezwykle poświęcenia i oddania druhów dla bezpieczeństwa społeczności, ale także był okazją do uhonorowania bohaterów lokalnych, którzy niezmiennie służą swoim mieszkańcom. Medal „Za zasługi dla pożarnictwa” otrzymało 18 druhów, 12 odznak „Za zasługi dla ochrony przeciwpożarowej powiatu ostrołęckiego” zostało przyznane tym, którzy niezawodnie pełnili swą służbę na rzecz społeczności. Wręczenie 31. odznak „Za wysługę lat” stało się wyrazem uznania dla tych, którzy oddali OSP długie lata swojego życia. Szczególnym momentem było ślubowanie Dziecięcej i Młodzieżowej Drużyny Pożarniczej, przyszłych strażaków gotowych kontynuować dziedzictwo swoich poprzedników.
- **26 maja** – Na stadionie Szkoły Podstawowej w Lelisie odbył się III Sportowy Turniej Sołectw pod hasłem „W zdrowym ciele zdrowy duch”. Po ponad trzygodzinnej rywalizacji wyłoniono zwycięzców:
 - I miejsce** – Sołectwo Białobiel
 - II miejsce** – Sołectwo Obierwia
 - III miejsce** – Sołectwo Nasiadki
 - IV-V miejsce** – Sołectwa Łęg Przedmiejski i Kurpiewskie
 - VI miejsce** – Sołectwo Durlasy
 - VII-VIII miejsce** – Sołectwa Łęg Starościński-Walery i Lelis.
- **23 czerwca** – Stowarzyszenie Babeczki z Lelisa wzięło udział w Festiwalu Polska od Kuchni, reprezentując gminę Lelis w wyborach Miss Wdzięku. Reprezentantkami Gminy były Angelika Ostrowska oraz Danuta Karczewska. Panie zajęły pierwsze miejsce w kategorii Miss Wdzięku oraz zdobyły wyróżnienie w kategorii Miss Wdzięku 45+.
- **23 czerwca** – a stadionie w Lelisie odbyły się Gminne Zawody Jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych. W rywalizacji wzięły udział zarówno kobiece, jak i męskie drużyny pożarnicze, które zmagaly się w dwóch konkurencjach:

sztafecie pożarniczej 7x50 m z przeszkodami oraz ćwiczeniu bojowym. Kobiety z OSP Łęg Przedmiejski w sztafecie pożarniczej osiągnęły wynik 84,5 pkt, a w ćwiczeniu bojowym uzyskały 66,1 pkt. W klasyfikacji generalnej, OSP Łęg Przedmiejski zdobyło łącznie 150,6 pkt, co zapewniło im pewne zwycięstwo.

W kategorii mężczyzn w sztafecie pożarniczej najlepszy wynik, 66,5 pkt, uzyskała drużyna OSP Łęg Przedmiejski, wyprzedzając OSP Lelis (68,9 pkt) oraz OSP Dąbrówka (71,8 pkt). Ćwiczenie bojowe wygrała drużyna OSP Lelis z wynikiem 40,7 pkt, pozostawiając za sobą OSP Łęg Przedmiejski (42,4 pkt) oraz OSP Dąbrówka (60 pkt).

Klasyfikacja generalna męskich drużyn przedstawia się następująco:

1. OSP Łęg Przedmiejski – 108,9 pkt
2. OSP Lelis – 109,6 pkt
3. OSP Dąbrówka – 131,8 pkt

Poza klasyfikacją wystartowała drużyna oldbojów z OSP Łęg Przedmiejski. W sztafecie pożarniczej uzyskali wynik 76,9 pkt, a w ćwiczeniu bojowym 52,1 pkt.

○ **4 lipca** – Grupa seniorów z Klubu Seniora w Lelisie, na zaproszenie wójta Stefana Prusika, uczestniczyła w spotkaniu w Urzędzie Gminy. Gościom przedstawiono między innymi prezentację dotyczącą zasobów oraz inwestycji prowadzonych na obszarze naszej gminy.

○ **18 sierpnia** – Na nowo wyremontowanym stadionie w Lelisie odbyły się Dożynki Regionalne na Kurpiach. Uroczystości rozpoczęły się Mszą Świętą w kościele Matki Bożej Nieustającej Pomocy w Lelisie. Korowód z wieńcami dożynkowymi przemaszerował na scenę, gdzie zaprezentowano, m.in. tradycyjny obrzęd dożynkowy.

○ **28 sierpnia** – W Szkole Podstawowej w Obierwi odbyło się zebranie założycielskie stowarzyszenia Ochotnicza Straż Pożarna w Obierwi. Podczas zebrania podjęto uchwały dotyczące powołania stowarzyszenia oraz przyjęcia statutu OSP. Wybrano również siedmioosobowy zarząd. W skład zarządu weszli:

- Roman Marcin Staniec-Prusaczyk – prezes
- Sebastian Cezary Majk – wiceprezes;
- Małgorzata Kaczyńska – skarbnik
- Wioletta Święcka – sekretarz
- Małgorzata Taradejna – członek Zarządu
- Adam Drewnowski – gospodarz
- Mateusz Łukasik – naczelnik.

Powołano również Komisję Rewizyjną w składzie:

- Małgorzata Mizerek – przewodnicząca
- Mariusz Daniel Baczewski – sekretarz
- Emilia Patrycja Boruch – wiceprzewodnicząca.

- 7 września** – Odbył się IX Festiwal Muzyczny „Ostrołęckie Operalia”. Na scenie wystąpili soliści: Paulina Janczaruk, Jacek Szymański, Jakub Milewski przy akompaniamencie zespołu Strauss Ensemble. Jako narrator wystąpił Łukasz Nowicki. To była wyborna uczta dla miłośników muzyki i poezji.
- 21 września** – Na terenie koszar Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Ostrołęce, odbyły się pełne emocji zawody Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych (MDP). Zawody składały się z dwóch głównych konkurencji: rozwinięcia bojowego oraz biegu sztafetowego. Spośród licznych drużyn, które wzięły udział w zawodach, bezapelacyjnie triumfowała drużyna z OSP Lelis, która zajęła pierwsze miejsce, prezentując doskonałą formę i zgranie zespołu.
- 22 września** – Samorządowcy z gminy Lelis zdobyli drugie miejsce w Powiatowym Turnieju Piłki Nożnej. Turniej odbył się na stadionie w Lelisie.

Wyniki rywalizacji:

 - **I miejsce** – Drużyna Samorządowców z Czerwina
 - **II miejsce** – Drużyna Samorządowców z Lelisa
 - **III miejsce** – Drużyna Samorządowców z Kadzidla
 - **IV miejsce** – Drużyna Samorządowców z Baranowa.

Indywidualne wyróżnienia:

 - Król strzelców – Grzegorz Tokarzewski
 - Najlepszy zawodnik – Anna Godlewska
 - Najlepszy bramkarz – Jacek Staśkiewicz
 - Najlepsza zawodniczka – Małgorzata Mizerek
 - Drużyna fair-play – Drużyna Baranowo.
- 25 września** – W miejscowości Białobiel miało miejsce uroczyste otwarcie nowo powstałego punktu przedszkolnego. Placówka zapewni opiekę i edukację dla ok. 50 dzieci w wieku przedszkolnym. Całkowita wartość inwestycji to prawie 1.632.874 zł, w tym wartość dofinansowania wynosi 60%, tj. 979.724 zł. Zadanie pn. „Umożliwienie dostępu do edukacji przedszkolnej dzieci i mieszkańców gminy Lelis poprzez budowę Punktu Przedszkolnego przy Szkole Podstawowej w Białobielu zrealizowano przy współfinansowaniu z budżetu Województwa Mazowieckiego w ramach wsparcia zadań ważnych dla równomiernego rozwoju województwa mazowieckiego.
- 4 października** – W Szkole Podstawowej w Zespole Szkół im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Lelisie odbyło się spotkanie profilaktyczne, które poprowadziła znana sędzia Anna Maria Wesołowska. Wydarzenie zorganizowano z inicjatywy wójta gminy Lelis, który realizuje zadania wynikające z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

- **5 października** – Odbyła się 25. edycja Jesiennych Biegów Przełajowych o Puchar Wójta Gminy Lelis. W rywalizacji wzięło udział ok. 700 uczestników.
- **16 października** – Podpisano umowę na realizację projektu „Lelis-Skole: budowa infrastruktury technicznej i zakup sprzętu do zarządzania katastrofami” w ramach Programu Interreg NEXT Polska-Ukraina na lata 2021-2027. Kwota dofinansowania, sięgająca niemal 2,2 miliona euro, otwiera nowe możliwości rozwoju dla lokalnej społeczności. Projekt Lelis-Skole to nie tylko inwestycja w konkretną infrastrukturę, lecz również krok w stronę budowania partnerskich relacji między gminami. Już wcześniej, przedstawiciele gminy Skole prowadzili rozmowy z władzami gminy Lelis. 28 czerwca 2023 roku na sesji Rady Gminy doszło do symbolicznego podpisania porozumienia, które otworzyło drogę do wielopłaszczyznowej współpracy. Porozumienie obejmuje szereg obszarów, od wymiany doświadczeń po koordynację działań w dziedzinach kultury, edukacji, turystyki i gospodarki lokalnej.
- **Grudzień** – W roku 2024 zrealizowano szereg inwestycji:
 - Zakończono budowę magistrali wodociągowo kanalizacyjnej o wartości ponad 10 mln zł.
 - Od paru lat sukcesywnie prowadzone są prace konserwatorsko-restauratorskie elewacji zabytkowego drewnianego kościoła z II połowy XIX wieku znajdującego się w Dąbrówce.
 - W 2024 roku oddano do użytku świetlicę w Olszewce (przebudowano budynek gospodarczy) i Dąbrówce (przebudowano budynek dawnej zlewni mleka). W trakcie przebudowy jest świetlica w Obierwiu.
 - Rozpoczęły się prace przy budowie świetlic w Kurpiewskich, Gnatach i wkrótce rozpoczną się prace na placach w Łęgu Starościńskim – Walerach i w Łodziskach.
 - Zakupiono sprzęt do utrzymania dróg gminnych o wartości 670 000 zł.

Polecamy stronę www.lelis.pl

oraz www.ckbislelis.pl

– tam można znaleźć informacje o działaniach inwestycyjnych, integrujących lokalną społeczność oraz kulturalnych.

Biogramy osób zasłużonych dla Gminy Lelis

1. Antońkiewicz Eugeniusz

Urodzony 12 czerwca 1934 roku w Szkwie, gmina Durlasy (obecnie Lelis), powiat ostrołęcki. Ojciec Szczepan, matka Józefa z domu Korzeniecka. Wykształcenie wyższe zawodowe, nauczyciel, działacz ludowy, członek Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego i Stronnictwa Ludowego. Nauczyciel Szkoły Powszechnej w Długim Kącie i Szkoły dla Pracujących, potem kierownik tej szkoły i ponownie nauczyciel (na ½ etatu). Zasłużony działacz społeczny. Przez sześć kadencji był radnym Gminnej Rady Narodowej w Lelisie, opiekun koła ZMW, organizator kółka rolniczego, założyciel i opiekun Zespołu Przynależenia Rolniczego, inicjator powstania i kierownik Uniwersytetu Powszechnego dla Rodziców.

2. ks. Chrapkiewicz Franciszek

Proboszcz parafii w Dąbrówce. Urodzony w 1813 r. Wikariusz w Świdziebni i Strzygach, potem administrator w parafii Rogowo, Mokowo i Samowo, a następnie w Suminie. Aresztowany 19 grudnia 1863 r. za udział w powstaniu styczniowym przez sześć lat przebywał na zesłaniu. Po powrocie do kraju osiadł w 1869 r. w Dąbrówce pełniąc posługę kapłańską aż do śmierci w 1882 r. Mimo sprzeciwu parafian pochowany w Kadzidle.

3. Daniłowicz Anatoliusz

Urodzony 19 czerwca 1919 r. Nauczyciel, pierwszy po II wojnie światowej kierownik Szkoły Powszechnej w Łęgu Przedmiejskim (1945-1949), następnie długoletni (1949-1972) kierownik szkoły w Dąbrówce i nauczyciel w tej szkole. Podczas okupacji działacz niepodległościowy i więzień Dachau. Członek i działacz ruchu ludowego, członek Związku Nauczycielstwa Polskiego (długoletni prezes Ogniska w Lelisie) oraz Związku Bojowników o Wolność i Demokrację. Inicjator elektryfikacji i telefonizacji Dąbrówki oraz budowy Ośrodka Zdrowia, Domu Nauczyciela i sklepu. Zmarł 5 listopada 1980 r. Pochowany na cmentarzu parafialnym w Dąbrówce.

4. Dąbrowski Henryk

Urodzony 18 lutego 1934 roku w Dąbrówce. Nauczyciel, wykształcenie wyższe – biologia z chemią. Uczył w Szkole Podstawowej w Brzózce, potem w Zawojkach, Rozogach oraz Zasadniczej Szkole Rolniczej i Średnim Studium Zawodowym w Rozogach. Działacz społeczny, członek m. in. Związku Nauczycielstwa Polskiego, Ligi Obrony Kraju i Ludowych Zespołów Sportowych. Organizator Oddziału Związku Kurpiów w Rozogach i jego pierwszy prezes, a następnie prezes honorowy, założyciel Społecznego Muzeum Kurpiowsko-Mazurskiego oraz Towarzystwa Kultury Literackiej im. Ireny Helman. Autor licznych artykułów, zbiorów wierszy i pieśni oraz opracowań o tematyce regionalnej m. in. „Poradnika do nauczania gwary kurpiowskiej i mazurskiej”, „Porednika do nołucania mowy-gwary kurpiowskiej w szkołach” oraz „Królowa Kurpiowszczyzny” (o Walerii Żarnoch)

5. Dymerski Rafał Janusz

Urodzony 24 października 1953 r. w Kadzidle (powiat ostrołęcki). Inżynier-rolnik. Pracował w Wojewódzkim Zarządzie Kółek Rolniczych w Ostrołęce, potem w SKR Czerwin i Goworowo, prezes zarządu Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w Ponikwi Dużej, w latach 1982-1987 naczelnik gminy Lelis, starszy inspektor i zastępca dyrektora Wydziału Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego w Ostrołęce, roczna praca w USA, dyrektor d/s rozwoju w Przedsiębiorstwie Wielobranżowym „Kurpex”, pracownik Agencji Rozwoju Regionalnego, od 1993 r. aż do końca życia, prezes Spółdzielni Mieszkaniowej „Centrum” w Ostrołęce.

Aktywny działacz młodzieżowy, polityczny i społeczno-samorządowy. Przewodniczący Zarządu Wojewódzkiego Związku Młodzieży Wiejskiej (1981-1987), członek Zarządu Krajowego ZMW, członek prezydium Zarządu Wojewódzkiego Ludowych Zespołów Sportowych w Ostrołęce, członek Prezydium Wojewódzkiego Komitetu Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego, prezes Zarządu Wojewódzkiego Polskiego Stronnictwa Ludowego „Odrodzenie” w Ostrołęce, radny Sejmiku Województwa Ostrołęckiego i członek jego prezydium, długoletni radny Rady Miejskiej w Ostrołęce (nieprzerwanie od 1994 r. przez pięć kadencji), wiceprzewodniczący tej Rady. Zmarł 22 marca 2015 roku, spoczywa na cmentarzu parafialnym w Ostrołęce.

6. Gawrych Roman

Urodzony 1966 r. w Kadzidle. Doktor nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki, specjalizujący się w organizacji i zarządzaniu oświatą, problematyce edukacji wczesnoszkolnej i terapii pedagogicznej oraz pedagogice specjalnej. Pracę zawodową rozpoczął w 1987 r. jako nauczyciel nauczania początkowego w Szkole Podstawowej w Lelisie, następnie w Nasiadkach. Osiągał wysokie wyniki dydaktyczne i wychowawcze, prowadził drużynę harcerską, Szkolne Koło Sportowe, realizował autorski program w zakresie edukacji muzycznej. Społecznie działał w Związku Młodzieży Wiejskiej, jako przewodniczący koła w Nasiadkach, a w latach 1990-1998 przewodniczący Zarządu Wojewódzkiego ZMW w Ostrołęce. W latach 1992-1995 prowadził dla młodzieży i dorosłych Oddział Społecznego Katolickiego Uniwersytetu Ludowego w Dąbrowce oraz pracował jako dziennikarz miesięcznika „Nowa Wieś”. Pracownik naukowo-dydaktyczny m. in. w Niepaństwowej Wyższej Szkole Pedagogicznej w Białymstoku, na Uniwersytecie Łódzkim i Wyższej Szkole Handlu i Prawa im. Ryszarda Łazarskiego w Warszawie, zaangażowany także w działalność Stowarzyszenia Inicjatyw Gospodarczych i Ekonomicznych im. Karola Adamieckiego w Ostrołęce. Ekspert wchodzący w skład komisji egzaminacyjnych i kwalifikacyjnych, autor kilku publikacji książkowych i kilkudziesięciu artykułów naukowych. Rektor Wyższej Szkoły Społeczno-Ekonomicznej w Gdańsku.

7. Grec Tadeusz

Urodzony 2 grudnia 1933 r. w Obierwi gmina Durlasy. Wykształcenie wyższe – filologia rosyjska, nauczyciel. Pracę zawodową rozpoczął w 1951 roku w Szkole Powszechnej w Borawem, potem nauczyciel i dyrektor szkoły w Zabieli Wielkim i zastępca dyrektora w Nowej Wsi Zachodniej oraz wychowawca internatu w Zespole Szkół Zawodowych nr 2 w Ostrołęce-Wojciechowicach. Działacz Związku Nauczycielstwa Polskiego, członek Towarzystwa Przyjaciół Ostrołęki, Ostrołęckiego Towarzystwa Naukowego im. Adama Chętnika, współzałożyciel i działacz Związku Kurpiów. Popularyzator kultury kurpiowskiej i wiedzy o Kurpiowszczyźnie, szczególnie zasłużony w opracowaniu i propagowaniu dialektu kurpiowskiego. Zmarł 16 listopada 2021 r.

8. Ks. Grosfeld Stanisław

Urodzony 13 listopada 1950 r. w Białaszewie, podlaskiej wsi w gminie Grajewo. Świecenia kapłańskie przyjął w 1975 r. z rąk biskupa łomżyńskiego ks. dr. Mikołaja Sasinowskiego. Sprawował posługę duszpasterską w 9. parafiach początkowo jako wikariusz m. in. Augustowie, Grajewie i Łapach, a następnie jako proboszcz. Od 1998 r. do 2020 r. był proboszczem parafii w Dąbrówce. Kanonik kapituły myszynieckiej, kustosz Sanktuarium Najświętszej Matki Boskiej Dąbrowskiej Ludu Kurpiowskiego, Patronki Leśników i Pszczelarzy (od 2010 r.) i asystent Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży Dąbrówka (od 2011 r.) Bardzo zasłużony w utrzymaniu w dobrym stanie zabytkowej świątyni i budowie domu parafialnego (2000 r.) oraz kaplicy objawień Matki Boskiej Dąbrowskiej (2004 r.). Zbieracz pamiątek, badacz, autor dwóch monografii kościoła w Dąbrówce: „*Sanktuarium w Dąbrówce* (2009 r.) i „*20 lat w Dąbrówce. Od „barci” do Sanktuarium*” (2018 r.)

9. Jastrzębski Stanisław

Urodzony 1 czerwca 1947 r. w rodzinie chłopskiej w Księżopolu gm. Piski (pow. ostrołęcki). Posiada wykształcenie wyższe – mgr nauk politycznych oraz dyplomowe z zakresu zarządzania i marketingu. Rozpoczął pracę zawodową w 1968 r. jako sekretarz Zarządu Powiatowego Związku Młodzieży Wiejskiej w Ostrołęce. Następnie po utworzeniu gmin był pierwszym naczelnikiem Gminy Lelis (1973-1976). W znacznym stopniu przyczynił się do rozwoju gminy, która w wielu dziedzinach zajmowała czołowe miejsce w powiecie (a po 1 czerwca 1975 r. w województwie) ostrołęckim. W latach 1977-1982 pracował w Ostrołęce, jako kierownik Wydziału Społeczno-Politycznego Zarządu Wojewódzkiego Ligi Obrony Kraju oraz dyrektor Uniwersytetu Robotniczego Związku Młodzieży Socjalistycznej. Od 1983 r. mieszka i pracuje w Warszawie. Był zastępcą dyrektora Biura Uniwersytetów Robotniczych Zarządu Głównego ZMS, zastępcą dyrektora d/s wdrożeń i dyrektorem Przedsiębiorstwa Doradztwa i Wdrożeń Przemysłowych „Dorawex”, prezesem zarządu Przedsiębiorstwa Konsultingowo-Gospodarczego Doradztwa i Wdrożeń „Coimplex, prezesem zarządu Spółdzielni Budowlano-Mieszkaniowej „Lipków-Eko”, a obecnie prezesem Spółdzielni Mieszkaniowo-Rekreacyjnej „Ekoland 2000”.

Członek PZPR (1968-1988) obecnie SLD i wielu organizacji społecznych, m. in. Związku Młodzieży Wiejskiej, Związku Harcerstwa Polskiego, Związku

Socjalistycznej Młodzieży Polskiej, Ligi Obrony Kraju, Ochotniczej Straży Pożarnej, Towarzystwa Krzewienia Kultury Fizycznej, w latach 2000-2002 radny gminy Warszawa Centrum, wiceprezes, następnie prezes warszawskiego koła Towarzystwa Przyjaciół Ostrołęki, wiceprezes, prezes i prezes honorowy Mazowieckiego Towarzystwa Kultury.

10. Kacprzak Kazimierz

Urodzony 16 stycznia 1942 r w Ciechanowie. Wykształcenie wyższe pedagogiczne – nauczyciel matematyki, absolwent Wyższej Szkoły Rolniczo-Pedagogicznej w Siedlcach. Kierownik (potem dyrektor Szkoły Podstawowej w Lelisie (od 1 września 1971 r. do 28 sierpnia 1991 r.). Radny Gminnej Rady Narodowej i Rady Gminy w Lelisie (cztery kadencje), w tym przewodniczący rady (trzy kadencje 1980-1990, 1990-1994, 1994-1998). Zasłużony działacz społeczny i polityczny (m. in I sekretarz Komitetu Gminnego PZPR w Lelisie), członek ZNP i ZHP. Przez wiele lat zarządzał oświatą w gminie Lelis, był dyrektorem Zakładu Administracji Szkół i Przedszkoli. Zmarł 18 maja 2024 r.

11. Kawalek Zygmunt

Urodzony w Szkwie. Długoletni pracownik administracji samorządowej. Od 1 lutego 1957 r. do 31 października 1958 r. delegat ds. skupu w Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej w Dąbrówce. Po odbyciu zasadniczej służby wojskowej od 15 czerwca 1961 r. do 28 lutego 1962 r. Sekretarz Gromadzki w Dąbrówce, przy czym praca w Dąbrówce w styczniu i lutym 1962 r. związana była z likwidacją Gromadzkiej Rady Narodowej w tej miejscowości. Od 1 marca 1962 r. do 30 września 1965 r. Sekretarz Gromadzki w Lelisie. Potem m. in. sekretarz Urzędu Miasta Ostrołęka i pracownik Urzędu Wojewódzkiego w Ostrołęce.

Z kolei 22 lipca 1988 r. emerytowany rolnik z gminy Lelis, Józef Kolimaga otrzymał jedno z najwyższych odznaczeń w Polsce – Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski „w uznaniu zasług w pracy zawodowej i społecznej na rzecz najbliższego środowiska”.⁴⁹⁰ Było to zresztą odznaczenie jak najbardziej zasłużone, bowiem Józef Kolimaga należał do jednych z najbardziej aktywnych działaczy na terenie nie tylko zresztą swej miejscowości i gminy, ale i całego regionu. Był sołtysiem przez prawie dwadzieścia lat, radnym przez cztery kadencje, inicjatorem wielu przedsięwzięć, takich jak budowa żwirowej drogi, zlewni mleka, sklepu, czy też Spółdzielni Zdrowia w Dąbrówce.⁴⁹¹

⁴⁹⁰ „Tygodnik Ostrołęcki”, nr 32, 1988.08.07, s. 2.

⁴⁹¹ Relacja córki Jadwigi Kurpiewskiej; Józef Kolimaga zmarł 6 listopada 1992 r. i spoczywa na cmentarzu

12. Kraska Franciszek

Urodzony w Szkwie, 7 października 1900 r. Rodzice – Józef i Marianna z domu Korzeniecka. Rolnik, działacz ludowy, samorządowy i społeczny. Po wojnie wójt gminy Lelis, następnie sekretarz i przewodniczący Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej w Dąbrówce. Po likwidacji Gromadzkiej Rady Narodowej w Dąbrówce (od 1 stycznia 1961 r.) kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w Lelisie. Zmarł 8 października 1965 r. w Szkwie.

13. Kraśniewski Marian „Burza”

Urodzony w Olszewce (gmina Nasiadki) 23 grudnia 1917 r. Od 1940 r. Należał do Związku Walki Zbrojnej, następnie do Armii Krajowej w obwodzie Maków Mazowiecki. Działał tam w grupie przerzutowej obsługującej granicę między Rzeszą a Generalną Gubernią. Po zakończeniu wojny przeszedł do NSZ-NZW. W maju 1945 r. Utworzona została nowa komenda Powiatu Narodowego Zjednoczenia Wojskowego „Orawa”. Ppor. Marian Kraśniewski znalazł się w jej składzie pełniąc między innymi obowiązki zastępcy komendanta. W czerwcu 1945 r. został komendantem tej jednostki. doprowadził do połączenia dwu ostrołęckich komend NZW w jedną całość, w ramach „XVI” Okręgu tej organizacji. Został adiutantem i zastępcą kpt Zbigniewa Kuleszy „Młota”. Ujawnił się po amnestii w kwietniu 1947 r. i pracował na rodzinnym gospodarstwie w Olszewce. Po zamachu dokonanym na nim 12 czerwca 1947 r. przez dawnych towarzyszy broni wyjechał z Kurpiowszczyzny.

14. Kulesza Henryk

Urodzony 1 maja 1950 r. w rodzinie chłopskiej w Olszynach (gmina Myszyniec). Ojciec Władysław, matka Anna z domu Gałązka. Wykształcenie wyższe – magister historii, nauczyciel mianowany. Pracownik Urzędu Gminy w Lelisie, nauczyciel w Zespole Szkół w Lelisie, I sekretarz Komitetu Gminnego PZPR w Lelisie, ponownie nauczyciel Zespołu Szkół w Lelisie. Twórca i kierownik oraz kustosz i przewodnik Ośrodka Etnograficznego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego Kurpiów w Lelisie, działacz społeczny i regionalny, organizator olimpiad wiedzy o Kurpiowszczyźnie oraz o dziedzictwie

parafialnym w Dąbrówce.

kulturowym i historycznym powiatu ostrołęckiego. Stworzył widowisko teatralne pt. „W chacie szkwańskiego bartnika – o zagajnicy szkwańskiej po mysianiecką”. Jest doskonałym gawędziarzem. Na Ogólnopolskich Dniach Kultury Kurpiowskiej w Nowogrodzie kilkakrotnie zdobywał czołowe miejsca. Założyciel męskiej grupy śpiewaczej w Lelisie w 2005 r., z którą występował na wielu imprezach zdobywając liczne nagrody i wyróżnienia, również jako solista zanotował wiele znaczących sukcesów w Kazimierzu Dolnym, Ostrołęce i Myszyncu. Propagator ludowej kultury kurpiowskiej m. in. poprzez różne media: radio, telewizję i czasopisma, w tym „Tygodnik Ostrołęcki”, „Kurpie”, „Wieści Gminne”, „Tygodnik Ciechanowski”, „Gazeta Współczesna”, „Gazeta Wyborcza”, czy też „Nasz Dziennik”. Nagrodzony medalem „Kurpika” oraz Nagrodą Marszałka Województwa Mazowieckiego i medalem Pro Masovia. Zmarł 24 lipca 2024 r.

15. Kurpiewski Stanisław

Urodzony 5 listopada 1956 r. w wielodzietnej, ubogiej rodzinie chłopskiej (15 rodzeństwa). Pochodzi z Durlasów. Magister zarządzania, inżynier rolnictwa – absolwent Akademii Rolniczo-Technicznej w Olsztynie, Wyższej Szkoły Agrobiznesu w Łomży oraz Wydziału Zarządzania Politechniki Białostockiej. Pracę zawodową rozpoczął w 1974 r. jako młodszy maszynista na PKP, potem pracownik Urzędu Gminy w Lelisie, brygadzysta-mechanik w Spółdzielni Kółek Rolniczych w Lelisie, kierownik Zakładu Usług Mechanizacyjnych i wiceprezes zarządu SKR. W latach 1985-1991 wiceprzewodniczący i przewodniczący Zarządu Wojewódzkiego ZSMP w Ostrołęce, następnie własna agencja Handlowo-Usługowa „Kurpie”, wykładowca w Wyższej Szkole Ekonomiczno-Społecznej w Ostrołęce (2005-2009), ponownie własna działalność.

Od 1965 r. członek ZHP, od 1970 Związku Młodzieży Wiejskiej, następnie Związku Socjalistycznej Młodzieży Polskiej, członek PZPR i SLD. Długoletni działacz społeczny m. in. radny gminy Lelis (1978-1994), radny Rady Miejskiej w Ostrołęce (1994-1998), członek zarządu miasta i wiceprzewodniczący Sejmiku Samorządowego Województwa Ostrołęckiego, radny województwa mazowieckiego (1998 - 2001), poseł na Sejm IV kadencji (2001-2005). Członek i działacz Ludowych Zespołów Sportowych (przewodniczący Zarządu Gminnego, Wojewódzkiego i członek Rady Głównej), Ochotniczych Straży Pożarnych, Towarzystwa Przyjaciół Dzieci, Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej oraz Związku Kurpiów (jego współzałożyciel i członek Zarządu Głównego).

16. Kustusz Antoni

Urodzony 27 marca 1948 r. w rodzinie rybackiej w Jastarni, powiat pucki, syn Zygmunta i Urszuli z domu Szczepankowska. Doktor nauk humanistycznych. Nauczyciel, wykładowca akademicki, działacz polityczny i społeczny. Od 1987 r. redaktor „Tygodnika Ostrołęckiego” i korespondent terenowy Warszawskiej Rozgłośni Terenowej „Radio dla Ciebie”, w latach 2005-2022 redaktor naczelny „Wieści Gminnych” w Lelisie.

Członek i działacz Zrzeszenia Studentów Polskich, Związku Młodzieży Socjalistycznej, Akademickiego Związku Sportowego, Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej, Socjaldemokracji Rzeczypospolitej Polskiej, Sojuszu Lewicy Demokratycznej, Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Radzieckiej, prezes Oddziału Ostrołęckiego Stowarzyszenia Polska-Wschód, członek Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich, Ostrołęckiego Towarzystwa Naukowego (członek Zarządu), Polskiego Związku Wędkarskiego (rzecznik prasowy Zarządu Głównego), założyciel i członek Zarządu Szkolnego Klubu Sportowego „Jantar”. Odznaczony wieloma krzyżami, medalami i odznakami m. in: Srebrnym Krzyżem Zasługi, Srebrną odznaką AZS, medalem 40-lecia PRL, Złotą odznaką z wieńcami PZW, Złotą odznaką TPPR, Złotym, Srebrnym i Brązowym Medalem im. Janka Krasickiego, Złotą Odznaką Zasłużony Działacz Kultury Fizycznej, Srebrną Odznaką Polskiego Związku Działkowców, Brązowym Medalem Zasłużony Działacz Polskiego Brydża Sportowego”, medalami „Zasłużony dla województwa koszalińskiego, słupskiego i ostrołęckiego.

17. Małkowski Władysław

Urodzony 15 maja 1914 (lub 1915 r.) we wsi Andrzejówka (Jędrzejówka) w powiecie stopnickim. Jego ojciec Andrzej był leśniczym, matka Agnieszka z domu Prucnal pochodziła z rodziny młynarskiej. W. Małkowski szkołę powszechną ukończył w Stopnicy, a średnią w Busku-Zdroju. Po odbyciu służby wojskowej, w Korpusie Ochrony Pogranicza w latach 1934-1936 powrócił do domu gdzie wziął ślub z Julianną Jop. Pracę zawodową jako gajowy rozpoczął w Łomży, następnie przeniósł się do Durlasów. Otrzymał tam będąc już leśniczym odpowiednie pomieszczenie, działkę, pole i staw.

W trakcie służby wojskowej i kolejnych kursów otrzymał stopień wachmistrza i będąc zmobilizowany przez jednostkę w Łomży wyruszył na front. We wrześniu 1939 r. w trakcie potyczek z oddziałami radzieckimi został

wzięty do niewoli. W kwietniu lub maju 1940 r. zamordowany w Ostaszkwie. Pośmiertnie otrzymał stopień podporucznika, w Busku-Zdroju posadzono poświęcony jemu Dąb Pamięci, zaś w lesie pod Durlasami odsłonięty został pamiątkowy obelisk.

18. Mrozek Jan

Urodzony 5 grudnia 1951 r. w Nasiadkach, gmina Lelis. Absolwent Technikum Budowlanego w Ostrołęce. Od 1972 do 1973 r. pracował w Olsztyńskich Zakładach Opon Samochodowych „Stomil”, a od 1973 do 1974 r. w Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska” w Kadzidle. Lata 1974 do 1987 r. to praca w Banku Spółdzielczym w Ostrołęce na stanowisku kierownika oddziału w Lelisie (z półrocznym oddelegowaniem od 16 października 1981 do 15 marca 1982 r. do pełnienia funkcji naczelnika gminy), następnie do końca 2000 r. kierownik kadr i prezes zarządu w Spółdzielni Kółek Rolniczych w Lelisie.

Znany działacz społeczny i samorządowy. Radny Gminnej Rady Narodowej z okręgu wyborczego Nasiadki i Wojewódzkiej Rady Narodowej, wiceprzewodniczący komisji rozwoju społeczno-gospodarczego, delegat na Sejmik Samorządowy Województwa Ostrołęckiego w latach 1997-1998. Radny Rady Gminy w Lelisie cztery kadencje (lata 1994-2010), przewodniczący Rady przez trzy kadencje (lata 1998-2010)

19. Nieciecki Stanisław

Urodzony w 1953 roku w Gibałce. Sportowiec i działacz sportowy. Czołowy lekkoatleta w Polsce w latach siedemdziesiątych, kandydat na Olimpiadę w Moskwie, w rzucie oszczepem (niestety podczas mistrzostw Polski w Olsztynie złamał rękę). Zawodnik LZS Lelis, potem WLKS Ziemia Kurpiowska. Od 1975 r. pracownik Urzędu Gminy w Lelisie, organizator kół LZS. Startował na wszelkich zawodach i festynach w rzucie oszczepem i dyskiem, pchnięciu kula i wyciskaniu ciężarka 17,5 kg oraz 25 kg, mistrz Mazowska w 10.-boju. Od 1980 r. inspektor ds. budownictwa dla m. Ostrołęka, specjalista budowlany w biurze konserwatora zabytków, następnie praca za granicą (Belgia, Niemcy). Od 1985 r. mieszkał w Jazgarce organizując kół LZS w gminie Kadzidło. Uczestnik X Krajowego Zjazdu Zrzeszenia LZS, odznaczony pamiątkowym medalem i dyplomem z okazji 40.-lecia LZS. Obecnie mieszka w Ostrołęce.

20. Niedźwiecki Jan

Urodzony 28 maja 1951 r. w Obierwi. Wykształcenie średnie (Technikum Ogólnobudowlane) Pracował w OZCP i Zespole Elektrowni. Najwybitniejszy sportowiec wywodzący się z gminy Lelis, trenujący w Międzyzakładowym Klubie Sportowym (MZKS) „Narew” Ostrołęka, odnoszący sukcesy w kraju i poza granicą. Czołowy zawodnik w Polsce w podnoszeniu ciężarów w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych. Mistrz Polski Juniorów, dwukrotny Młodzieżowy Mistrz Polski i pięciokrotny Mistrz Polski oraz wielokrotny rekordzista kraju. Trzykrotny uczestnik Mistrzostw Europy i Świata.

21. Ogiński Józef

Urodzony 7 lipca 1897 r. w Warszawie. Wykształcenie średnie, zawodowy wojskowy i nauczyciel. Pracował w Straży Granicznej w Ciechanowie (1935-1939). W czasie okupacji początkowo był w Komendzie Obrońców Polski, jako jeden z jej organizatorów i głównych przywódców na terenie powiatu ostrołęckiego, następnie w Armii Krajowej. Starszy ogniomistrz, awansowany na podporucznika czasu wojny. Posługiwał się pseudonimami „Odrowąż”, „Sybirak” i „Ostoja”. Od 1944 r. drugi zastępca komendanta Obwodu Ostrołęka AK, a potem zastępca prezesa Obwodu WiN i pełniący obowiązki prezesa Obwodu. Po wyzwoleniu południowej części powiatu ostrołęckiego został komendantem powiatowym Milicji Obywatelskiej w Ostrołęce. Ujawniony 7 kwietnia 1947 r. w Wojewódzkim Urzędzie Bezpieczeństwa Publicznego w Warszawie. Od 1947 r. nauczyciel w Obierwi, gm. Durlasy, a od 1952 do 1959 r. kierownik tej szkoły.. W latach 1959 -1971 pracował w Państwowym Domu Dziecka w Płocku oraz Gródku k/Warszawy. Zmarł w 1971 r. Wraz z Józefem Ogińskim w Obierwi w latach 1946-1959 pracowała jego żona Helena Ogińska, jako nauczycielka i kierownik szkoły.

22. Parzych Czesław

Urodzony 21 grudnia 1938 r. w Durlasach. Od 1960 r. pracował w Ostrołęce w Prezydium Powiatowej Rady Narodowej, Państwowym Zakładzie Ubezpieczeń, kinie „Jantar”, Urzędzie Miejskim, Izbie Skarbowej, Muzeum Okręgowym i Urzędzie Miasta. Od 2005 r. na emeryturze. Od 1984 r. prowadzi

Kronikę Miasta Ostrołęki licząca aktualnie prawie sto tomów i zawierającą artykuły, wycinki prasowe, zdjęcia i druki ulotne. Pisarz, poeta, historyk. Autor kilku książek: „Mówi do nas przez wieki ciszę” (1988), „Sala Wiktora Gomulickiego” (1988), „Sto lat kolei w Ostrołęce” (1993), „Cmentarz parafialny w Ostrołęce” (1997) i „600 lat parafii w Ostrołęce” (1999). Jako poeta debiutował w 1966 r. Wydał kilkanaście tomików wierszy i opowiadań, m. in., „Znaki oczyszczenia” (1982), „Dotyk cienia” (1984), „Płonący wiatr” (1985), „Biały cień” (1986), „Zatrzymane w spojrzeniu” - zbiór opowiadań (2000), „W pajęczynie życia” (2008)

Członek Grupy Literackiej „Narew” i Klubu Literackiego „Narew”, długoletni członek Związku Literatów Polskich, Towarzystwa Przyjaciół Ostrołęki, Związku Kurpiów.

23. Pędzich Waldemar

Urodzony w Szafarczyskach. Jeden z najlepszych zawodników na świecie w biegach długich i ultra długich. Członek Akademickiego Ludowego Klubu Sportowego „Kurp Ostrołęka”. Rozpoczął bieganie w 1981 r. Jego wynik w biegu 24-godzinnym 243 km i 621 m jest piątym wynikiem na świecie. Wielokrotnie uczestnik biegów długich i ultra długich we Włoszech, Francji, Belgii, Holandii, Stanach Zjednoczonych, Czechach oraz innych krajach różnych kontynentów. Zwycięzca wielu biegów m. in. Międzynarodowego Biegu 12 godzinnego w Rudzie Śląskiej (trzykrotnie), Maratonu Juranda w Szczytnie (dwukrotnie), Mistrzostw Polski na 100 km w Kaliszu, mistrzostw Polski w Biegu 24-godzinnym w Krakowie, Międzynarodowego Biegu w Niemczech. Wielokrotny reprezentant Polski w maratonach i biegach ultra długich. oraz rekordzista Polski. W 2000 r. zdobył IV miejsce w Plebiscycie na Najpopularniejszego Sportowca Mazowsza, wielokrotny zwycięzca Plebiscytu „Tygodnika Ostrołęckiego” na Najpopularniejszego Sportowca. Radny Rady Powiatu i członek Zarządu Powiatu. Wspólnie z żoną Marianną inicjator i organizator wielu imprez sportowych dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych.

24. Piersa Franciszek

Urodzony 1 stycznia 1919 r. we wsi Łęg Przedmiejski, kolonia Piersy w rodzinie chłopskiej. Ukończył Szkołę Powszechną w Łegu Przedmiejskim. W 1941 r. ożenił się w Nasiadkach i tam mieszkał aż do śmierci prowadząc gospodarstwo

rolne. Po wojnie został wybrany sołtysem w Nasiadkach (po Konstantym Bastku), zaś w 1953 r. radnym Gromadzkiej Rady Narodowej w Lelisie i przewodniczącym Prezydium tej Rady. Stanowisko przewodniczącego piastował nieprzerwanie przez 15 lat aż do końca czerwca 1969 r. Znany działacz samorządowy i społeczny. Inicjator wielu ważnych przedsięwzięć w Nasiadkach i gminie. W 2011 r. wraz z żoną Zofią obchodził 70. rocznicę pożycia małżeńskiego.

Zmarł 18 września 2016 r., w wieku 97 lat i spoczywa na cmentarzu parafialnym w Dąbrówce.

25. ks. Podgórski Walenty Placyd

Proboszcz parafii w Dąbrówce w latach 1886-1888. Benedyktyn, chóralista klasztoru w Pułtusk. Wziął aktywny udział w powstaniu styczniowym, za co został aresztowany przez władze carskie. Zwolniony po interwencji administratora diecezji płockiej ks. Tomasza Myślińskiego. Zmarł 1 kwietnia 1888 r. . Pochowany w Dąbrówce przy kaplicy w wymurowanym grobie, mimo braku pozwolenia na cmentarz. Po demonstracyjnym pogrzebie biskup płocki nakazał zamknąć kaplicę w Dąbrówce.

26. Pyskło Edward

Urodzony 18 maja 1941 r. w Lelisie. Ojciec Władysław, matka Katarzyna z domu Samsel. Wykształcenie wyższe – mgr inż. mechanicznej technologii drewna (Wyższa Szkoła Rolnicza w Poznaniu – 1965 r.). praca zawodowa – pracownik i kierownik zakładu w Kłodzkich Zakładach Drzewnych Przemysłu Terenowego (1965-1969), starszy inspektor nadzoru w Ostrołęckich Zakładach Celulozowo-Papierniczych (1969-1971), zastępca przewodniczącego Powiatowej Rady Narodowej i zastępca naczelnika powiatu w Ostrołęce (1971-1975), Prezydent Miasta Ostrołęki (1975-1978), kierownik Wydziału Ekonomicznego KW PZPR w Ostrołęce (1978-1982), zastępca dyrektora Wojewódzkiej Dyrekcji Inwestycji (1982-1989), zastępca prezesa w Spółdzielni Pracy „Przyszłość” (1989-1991), w Stanach Zjednoczonych (1991-2003), emeryt (od 2006 r). Zmarł 10 lipca 2020 r. w Ostrołęce, pochowany z honorami 13 lipca, na cmentarzu parafialnym w Lelisie.

27. Sierzputowski Alfred

Urodzony 17 lipca 1937 r. w Łęgu Przedmiejskim. Absolwent Technikum Samochodowego w Olsztynie. Pracownik Państwowej Komunikacji Samochodowej w Ostrołęce, Zespołu Elektrowni Ostrołęka i Ostrołęckiego Centrum Kultury. Działacz społeczny i kulturalny, radny Rady Miejskiej w Ostrołęce (dwie kadencje) i sejmiku województwa ostrołęckiego. Publicysta, poeta, satyryk. Członek Korespondencyjnego Klubu Młodych Pisarzy (1964-1970), współtwórca Grupy Poetyckiej „Narew” następnie Klubu Literackiego „Narew”, członek Stowarzyszenia Pisarzy Polskich. Współredaktor kwartalnika literackiego „Parnasik” wydawanego przez Zespół Kolegiów Nauczycielskich, współorganizator i przewodniczący Koła Literatów przy Towarzystwie Przyjaciół Ostrołęki. Debiut literacki w 1968 r. w czasopiśmie „5 rzek”, potem drukował m. in. w „Tygodniku Ostrołęckim” (długoletni autor felietonów pt. „Obserwacje”), „Pracowni” i literackich pismach ogólnopolskich. Dotychczas opublikował tomiki poezji: „Akt wiary” (1975), „Epitafia” (1980), „Wyjęte spod brawa” (1982), „Pod humorkiem” (1984), „Ponad obojętność” (1985), „Obrzeża powagi” (1991), „Serc ludzkich wzajemnej potrzebie” (1995), „Tryptyk Polski” (1995), „Między Satyrem a Stańczykiem” (1999), „Znamiona czasu” (2001), „Stańczyk na Pegazie” (2009) oraz zbiór opowiadań „Władcy świata” (2007). Jego fraszki znajdują się w antologiach „Z kobietą nie ma żartu – 600 lat fraszki polskiej” (2000), „Fraszki polskie” (2002), „Z fraszką przez stulecia (2005). Wiersze dedykowane papieżowi opublikowane zostały w zbiorze „Ku wolności wyswobodził nas Chrystus” oraz w almanachu „Wtajemniczenia”. Opracował pamiętniki Janiny Grali oraz (wspólnie z Czesławem Parzychem) „Poetycki almanach Kurpiowszczyzny” (2002). Zmarł 7 listopada 2015 r. Spoczywa na ostrołęckim cmentarzu parafialnym.

28. Subda Stanisław

Urodzony 3 maja 1947 r. w Kalinowie, pow. Ostrów Mazowiecka. Wykształcenie wyższe – mgr inż. rolnictwa w Akademii Rolniczo-Technicznej w Olsztynie oraz studia podyplomowe z zakresu prawa administracyjnego na Uniwersytecie Warszawskim i studium pedagogiczne w Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Warszawie. Pracownik Państwowego Ośrodka Maszynowego w Zambrowie – instruktor mechanizacji rolnictwa i kierownik filii (1968-1972), Powiatowego Związku Kółek Rolniczych w Ostrowi Mazowieckiej – instruktor d/s mechanizacji (1972-1975) i Wojewódzkiego Związku Kółek Rolniczych

w Ostrołęce – instruktor d/s mechanizacji (1975-1982), Urzędu Wojewódzkiego w Ostrołęce – instruktor (1982-1983), Wojewódzkiego Zrzeszenia Hodowców i Producentów Trzody Chlewnej w Ostrołęce – kierownik (1983-1985), ponownie Wojewódzkiego Związku Kółek Rolniczych w Ostrołęce – zastępca kierownika (1986-1987). Od 1988 r. naczelnik, a od 1990 r. wójt gminy Lelis (wybierany pięciokrotnie na to stanowisko). Od 1981 r. członek Stronnictwa Demokratycznego. Długoletni działacz strażacki, prezes Zarządu Gminnego Ochotniczych Straży Pożarnych w Lelisie i wiceprezes Zarządu Powiatowego OSP, radny powiatu ostrołęckiego (2002-2006) i (2018-2024), wiceprzewodniczący Rady Powiatu. Od 2016 r. na emeryturze.

29. Ks. Stanisław Tworkowski

Urodzony 1 stycznia 1901 r. w leśniczówce Dudy koło Zalesia. Ojciec był leśniczym, ale pochodził ze szlachty i posiadał herb „Osoryja”. Zarówno w latach młodości, jak i na kilka lat przed śmiercią mieszkał w Dąbrówce. W czasie I wojny światowej i wojny polsko-rosyjskiej jako ochotnik brał udział w wielu walkach m. in. w obronie Warszawy. Święcenia kapłańskie przyjął w 1926 r. W czasie II wojny światowej był kapłanem w szpitalach wojskowych, brał udział w tajnym nauczaniu i powstaniu warszawskim. Dosłużył się stopnia pułkownika. Był autorem kilku książek, sztuk scenicznych i wielu artykułów. Zmarł w Dąbrówce 7 marca 1999 r., w wieku 98 lat, pochowany, w rodzinnym grobie, na cmentarzu w Kadzidle.

30. ks. Umiński Edward Adam

Urodził się w 1860 r. w miejscowości Mysłakówek na Mazowszu. Początkowo był nauczycielem. Święcenia kapłańskie otrzymał w 1888 roku, po czym został wikariuszem w Myszyńcu. Prowadził tam działalność patriotyczną i społeczną, a po jej wykryciu przez władze carskie przez Prusy wyjechał do Stanów Zjednoczonych. Tam również prowadził szeroką działalność religijno-patriotyczną. Organizował polskie parafie, wydawał czasopisma, pisał artykuły i zasiadał w parlamencie amerykańskim. Po powrocie do kraju w latach 1894-1899 był proboszczem w Dąbrówce.

Oczywiście powyższy wykaz nie jest pełny, natomiast jest mocno subiektywny i nie uwzględnia wszystkich, którzy urodzili się na tym terenie, lub tu pracowali, i którzy zapisali się w różny sposób w dziejach leliskiej gminy. Wymieńmy więc jeszcze niektórych z nich (z zachowaniem kolejności alfabetycznej):

Berg Stanisław, ur. w Obierwi, podpułkownik Wojska Polskiego, kierownik stacji Meteorologicznej w Pułku Lotniczym w Goleniowie, starszy synoptyk w Biurze Meteorologicznym Wojsk Lotniczych w Poznaniu, starszy oficer d/s mobilizacji w Pułku Zaopatrzenia Wojsk Lotniczych

Dawid Krzysztof, ur. w Szafarni, mgr historii, nauczyciel, kierownik punktu filialnego w Długim Kącie, następnie dyrektor szkoły w Kamiance i Borawem

Gąska Stanisław, ur. w Szafarni, długoletni radny Rady Miejskiej w Ostrołęce, przewodniczący rady osiedla Łazek, społecznik, inicjator budowy pomnika poświęconego pamięci więźniów karnego obozu w Łazku, opiekun miejsc pamięci narodowej

Golan Zdzisław Stanisław, ur. w Płoszycach, ksiądz, dr nauk humanistycznych w zakresie psychologii, wykładowca w Wyższym seminarium duchownym w Łomży i Ełku oraz na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego

Grzyb Czesław, ur. w Szafarni, nauczyciel w szkołach na terenie powiatu ostrołęckiego i otwockiego, dyrektor szkół, inspektor oświaty

Jurga Czesław, ur. w Szkwie, wykształcenie wyższe, rolnicze, naczelnik gminy w Czarni (1982-1990) i wójt Czarni (od 1990 r.), działacz PSL i OSP

Kaczyński Edward, ur. w Gibałce, technik-leśnik, pracownik Urzędu Gminy w Lelisie, leśniczy i nadleśniczy, organizator i właściciel fermy drobiarskiej w Gibałce

Kochanek Jerzy, kierownik Szkoły Podstawowej w Łęgu Starościńskim, potem w Kurkowie, Jakaci Dwornej, i Pniewie. Poeta, autor licznych opracowań literackich, działacz społeczny

Kulas Adam, mgr wychowania fizycznego, nauczyciel m. in. w Szafarczyskach i Nasiadkach, pracownik Kuratorium Oświaty i Wychowania, działacz sportowy, kulturalny i harcerski

Kwiatkowski Stefan, nauczyciel m. in. w Szkwie i Lelisie, kierownik szkoły w Durlasach (1957-1968) i Olszewce (1968-1975), radny Gromadzkiej Rady Narodowej w Lelisie (1969-1973)

Lewiński Edmund, mgr nauk politycznych, nauczyciel, kierownik Szkoły Podstawowej w Szafarczyskach (1955-1965), Nasiadkach, Lelisie, dyrektor szkół podstawowych w Ostrołęce (nr 3, nr 6, nr 2)

Lipka Józef, urodzony 8 sierpnia 1901 r. w Płoszycach, uczestnik walk z 1920 r. odznaczony m. in. medalem „Polska swojemu obrońcy”, długoletni sołtys Płoszyc, założyciel Ochotniczej Straży Pożarnej w tej wsi, w czasie okupacji żołnierz WiN-u, ps. „Kalina”, dowódca drużyny, zabity podczas ucieczki 14 października 1945 r. przez służbę bezpieczeństwa.

Mróz Lucjan, ur. w Obierwi, w czasie wojny na przymusowych robotach, po utworzeniu Gromadzkiej Rady Narodowej przewodniczący rady w Olszewce (przez trzy kadencje)

Ogniewska Anna – znana i ceniona organizatorka i animatorka kultury w gminie. Dyrektor Gminnej Biblioteki Publicznej, a od 1992 r. dyrektor Gminnego Ośrodka Kulturalno-Oświatowego w Lelisie, pomysłodawca wielu imprez regionalnych (Dożynki, Darcie Pierza, Kurpiowskie Granie, konkurs na Palmę Wielkanocną), założycielka Zespołu Folklorystycznego „Nowe Latko”, prezes Stowarzyszenia Przyjaciół Ziemi Kurpiowskiej „Puszcza”, prezes Kółka rolniczego „Zagajnica” w Łodziskach, wykonawca szydełkowych koronek, serwetek i obrusów, kwiatów z bibuły oraz tradycyjnych ozdób choinkowych

Piersa Antoni, ur. w Łęgu Przedmiejskim, wiceprzewodniczący i przewodniczący Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Ostrołęce, prezes Zarządu PSS „Społem”, zastępca dyrektora d/s handlowych w Przedsiębiorstwie Hurtu Spożywczego i Przedsiębiorstwie Handlu Wewnętrznego, prezes Spółdzielni Inwalidów „Narew”

Piersa Henryk, ur. w Gnatach, dr hab. prof. nadzw. z zakresu filozofii i przyrodoznawstwa, kierownik Katedry Fizyki na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, autor kilku naukowych pozycji książkowych i kilkudziesięciu artykułów

Piersa Józef, ur. w Łęgu Przedmiejskim, uczestnik polskiej wojny w 1939 r., żołnierz II Korpusu Armii Polskiej na Zachodzie, walczył na terenie Francji, Syrii, Libii (Tobruk), Włoch (pod Monte Cassino), działacz kombatancki

Piersa Maria (z domu Mróz), nauczycielka i kierownik Szkoły Powszechnej w Obierwi oraz Szafarni, następnie nauczycielka i długoletnia dyrektor Szkoły dla Pracujących w Ostrołęce, działaczka społeczna, radna Powiatowej, Wojewódzkiej i Miejskiej Rady Narodowej, matka chrzestna sztandaru miasta Ostrołęki

Przeradzki Andrzej, długoletni nauczyciel w szkołach na terenie gminy Lelis (w Lelisie, Szafarni, Durlasach), dyrektor szkoły w Durlasach i Dąbrówce, dyrektor Zakładu Administracji Szkół i Przedszkoli w Lelisie, działacz ZHP i ZNP

Pyskło Władysław, (1904-1995), urodzony w Lelisie, całe życie spędził w tej wsi, działacz społeczny, długoletni sołtys, postępowy rolnik cieszący się dużym autorytetem wśród mieszkańców wsi, wprowadzał pierwsze maszyny, założył dużą pasiekę i sad owocowy, udostępnił własny budynek na potrzeby szkoły

Szczepanek Karol, (1912-2004), ur. w Obierwi, absolwent tajnych studiów teologicznych, zakonnik w Zakonie Braci Mniejszych Kapucynów, otrzymał święcenia kapłańskie, pracował na Białorusi, w Przełomie nad Niemnem i w parafii Lipniszki (tam zmarł i jest pochowany)

Szlachetka Helena (z domu Staśkiewicz), ur. w Łęgu Starościńskim, nauczycielka, a potem długoletni (1971-1998) dyrektor Szkoły Podstawowej w Łęgu Starościńskim

Trzeciak Henryk, nauczyciel dyplomowany, mgr w-f, nauczyciel szkół ostrołęckich, kierownik Biura Zarządu Oddziału Wojewódzkiego Szkolnego związku Sportowego, pracownik Urzędu Wojewódzkiego, dyrektor Zespołu Szkół w Lelisie w latach 1994-2002, działacz sportowy i turystyczny

Wilga Roman, mgr biologii, nauczyciel dyplomowany, kierownik (dyrektor) szkoły w Obierwi i Olszewce, Gminny Dyrektor Szkół w Lelisie, radny gminy Lelis i przewodniczący Gminnej Rady Narodowej (1973-1974)

Zwaliński Roman, mgr w-f, nauczyciel dyplomowany, sekretarz i przewodniczący Wojewódzkiego Komitetu Stronnictwa Demokratycznego w Ostrołęce, dyrektor szkoły w Obierwi, członek władz naczelnych SD, wiceprzewodniczący Wojewódzkiej Rady Narodowej.

Zyśk Wacław, ur. w Kurpiewskich, mgr inż., nauczyciel w Dąbrówce, radny i członek Zarządu GRN Dąbrówka, podinspektor i zastępca inspektora szkolnego w Ostrołęce, pracownik Kuratorium Oświaty i Wychowania, inspektor w Zakładzie Administracji Szkół i Przedszkoli w Lelisie

Aneksy

Aneks nr 1

Strzelcy w pochodzie

Ostrołęka, miasto czuwa
Brzask na niebie, tuman w dali,
Czajki budzą się na piachach
A zza Narwi co tak wali?

Jakieś cienie, jakieś tłumy,
Za pasami ich króćce,
U tych kosy i siekiery
a u innych , wej, rusznice

Idą chyłkiem od Kadzidła,
Od Olszewki, od Dylewa
Od Brzozówki, Łęgu, Łodzisk.
Od Lelisa Czarnotrzewa

Od Nowej Wsi, Gralów, Nasiadk
Idą łowcy i smolarze
Osadnicy z starych kniei
I rudnicy i węglarze.

Walą strzelcy i bartniki,
Uzbrojeni, w co kto może,
A od wschodu już poranne
Patrzą w oczy pierwsze zorze.

W imię Ojca... już i miasto,
Póki tuman – tłum na moście
Strzelcy naprzód! - dał znak młodzian
Co podległy był staroście.

Patrzą w mieście, jak lud wali,
Uzbrojony, w co kto może ...
Toć Kurpiki! Toć to pomoc!
W sama porę, Panie Boże!

Toć „puszczyki” - dzielni strzelcy
Już od dawna kraj ich chwali,
Który zmierzy – trafi zawsze
Są cierpliwi i wytrwali.

*/Adam Chętnik, Strzelcy w pochodzie, w: Jak Kurpie ze Szwedami wojowali,
Warszawa 1986, s. 40-41/*

Aneks nr 2

Leśny bój

Ej Kurpiku, ej Kurpiku!
Na co strzelbę masz?
Abym bronił swej ojczyzny
kiedy przyjdzie czas

Jakże bronić będziesz kraju
gdy siedzisz wśród drzew
Ej, niejeden Kurp już oddał
za Ojczyzną krew

Poprzez puszcze, poprzez bory
niejeden szedł wróg
a gęstwiną niósł się tylko
łomot, grzmot i stuk

A my zaraz, hej! Za strzelby
do zasadzki wraz
w szarej kurcie szary Kurpik
wygląda jak głąz

Ho – zapada wróg w głąb puszczy
a tu nagle: - Stój!
Zza pni drzewnych, od wykrotów
leci kulek rój!

Hej! Nie damy naszej puszczy
obcemu do rąk,
bronić będziem chat i pola,
i tych naszych łąk!

Ej Kurpiku, ej Kurpiku
z kim walczyłeś już?
czyś już bronił życiem swoim
tych lesistych głusz?

Ech mój panie, miły panie
ty historie znaj
w niej się dowiesz: ponad życie
Kurp miłuje kraj.

*/St. Kossuthówna, Leśny bój, w: „Płomyk”, Tygodnik dla dzieci i młodzieży, rok 20,
Tom 1, Nr 19, Warszawa, 20 stycznia 1936 r., s. 514/*

Aneks nr 3

Hej bracie – łza, łzę goni,
serce z żalu pęka
Już Kurpik nie ma broni
Las pod zwierzem stęka

Hej, moją ci zabrali
Gwintówkę z lotkami
I jeszcze się naśmiewali
Com ją żegnał łzami.

Ni mi tera chatka miła,
ni bezpieczna szyja,
Tak ci się już rozgościła
Ta straszna bestyja.

Że kieni się nie powrócisz,
Wszędy niedźwiedź sapi,
Strzymaj dech, tamuj mowę,
bo cie za łeb scapi

Lecz już chyba nie scieprzewa
Jego ciężkiej łapy
Chociaż kosa łeb zetniewa
wyrzucim na chrapy

Lub może Bóg pomoże
I zesze kaganiec,
misiowi na nos go wbijem
A potem z nim w taniec
/Pieśń kurpiowska/

Aneks nr 4

Wykaz proboszczów parafii, do których należą mieszkańcy gminy Lelisa

I. Parafia pw. Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny

(kościół farny w Ostrołęce)

1. Jan (1426 r.)
2. Grzegorz (1450-1456)
3. Jan (1468 r.)
4. Maciej (1476 r.)
5. Jan (1486 r.)
6. Jakub, syn Jana z Bagienic (1515-1524)
7. Hieronim Wróblewski (1534-1561)
8. Stanisław Kłodziński (1561)
9. Piotr Borukowski (1561-1564)

10. Wojciech Borukowski (1564-1569)
11. Franciszek Grodzki (1569-1574)
12. Piotr Ciecierski (1574-1578)
13. Marcin Nagórka (1578-1593)
14. Marcin Krajewski (1593-1618)
15. Jan Goworowski (1618-1637)
16. Jan Gołembiewski (1637-1641)
17. Jan Zajdlicz (1641-1659)
18. Marcin Gulczewski (1659-1673)
19. Kazimierz Pienkowski (1673-1680)
20. Walentyn Humiecki (1680-1700)
21. Franciszek Ignacy Wysocki (1700-1709)
22. Mateusz Niski (1710-1752)
23. Michał Kazimierz Małachowski (1752-1754)
24. Stanisław Kostka Zacharkiewicz ((1754-1788)
25. Antoni Dzierżański (1788)
26. Marcin Szweykowski (1788-1802)
27. Józef Budny (1803-1823)
28. Wojciech Antoni Dłużniewski (1823-1861)
29. Marian Marcin Skowroński (1861-1875)
30. Józef Krężelski (1875-1891)
31. Józef Stelmach (1891-1898)
32. Kajetan Śmiechowski (1898-1907)
33. Antoni Wołyński (1907-1909)
34. Franciszek Olszewicz (1909)
35. Józef Pielaszewski (1909-1915)
36. Feliks Marcei Dublasiewicz (1915-1918)
37. Władysław Serejko (1918-1931)
38. Edmund Walter (1931-1940)
39. Eugeniusz Kłosowski (1944- 1945)
40. Eugeniusz Gosiewski (1945-1949)
41. Bronisław Tałandzewicz (1949-1970)
42. Józef Biernacki (1970-1978)
43. Zygmunt Żukowski (1978-2010)
44. Wiesław Białczak (od 2010 r. - nadal)

II. **Dąbrówka (pod wezwaniem św. Anny)**

1. Podgórski (od 1855 r.)
2. J. Kulesza
3. Tercjak
4. Bielański

5. Charapkiewicz
6. Włostowski
7. Walenty Placyd Podgórski
8. Adam Edward Umiński
9. Stanisław Zybert
10. Antoni Pawelski
11. Józef Gromek
12. Lipski,
13. Myśliwski
14. Kolator
15. Stanisław Rejmentowski (1926-1933)
16. Franciszek Sokołowski (1933-1940)
17. Stanisław Murawski (1940-1945)
18. Józef Łapiński (1945-1948)
19. Eugeniusz Jan Berezowski (1950)
20. Jan Snarski (1950-1955)
21. Józef Napiórkowski (1955-1957)
22. Eugeniusz Święcki (1957-1973)
23. Marian Borecki (1973-1982)
24. Stefan Pupek (1982-1985)
25. Fabian Piotrowski (1985-1998)
26. Stanisław Grosfeld (1998-2020)
27. Artur Akimowicz (2020-nadal)

III. Obierwia (pod wezwaniem Matki Boskiej Częstochowskiej)

1. Sławomir Sztachański (1975-1981 jako wikariusz)
2. Edward Zambrzycki (1981-1986 jako wikariusz)
3. Jan Jerzy Macek (1986-1991)
4. Józef Kulesza (1991-2012)
5. Zdzisław Dylnicki (2012 - 2019)
6. Sławomir Bartnicki (2021 – nadal)

IV. Łęg Starościński (pod wezwaniem Miłosierdzia Bożego)

1. Ryszard Kłosiński (1992-2002)
2. Paweł Sobotka (2002-nadal)

V. Lelis (pod wezwaniem Matki Boskiej Nieustającej Pomocy)

1. Jan Józef Czajkowski (1993-1994)
2. Marian Mieczkowski (1994-1996)
3. Bogdan Najda (1996-1999)
4. Franciszek Lesiecki (1999-2012)
5. Janusz Kotowski 2012– nadal)

VI. Dylewo (pod wezwaniem NMP Ostrobramskiej Matki Miłosierdzia)

1. Jacek Majkowski (2005-2017)
2. Robert Zieliński (2017-2022)
3. Karol Źochowski (2022-nadal)

Aneks Nr 5

Prośba dotycząca zbycia nieruchomości należącej do parafii mariawickiej w Długim Kącie

Do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego
Józefa Wiśniewskiego, zam. we wsi Lelisie
gm. Durlasy pow. Ostrołęka

Podanie

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego uwzględniło zatwierdzenie darowizny działu gruntu o powierzchni 49 przętów (1 przęt to ok. 1/12 łana, czyli 1,5 ha – p.m. JK.), wydzielonego z osady włościańskiej w obrębie wsi Długi Kąt, o czym powiadomiony został Proboszcz parafii Mariawickiej „Kadzidło” pismem z dnia 13.XI.1925 r. Nr 1455 O praw. 25. Nieruchomość powyższa została ujawniona w hipotece Nr hip. 145 lit. D i po komasacji zawiera obszar 1196 km kw.

Na mocy protokołu uchwały zebrania ogólnego Kadzidleńskiej Marjawickiej Parafii i pełnomocnictwa Arcybiskupa Kościoła Marjawitów Nr 483/33 upoważniony zostałem sprzedać wspomnianą nieruchomość.

Wobec powyższego i na zasadzie art. 8 i 13 dekretu o fundacjach uprzejmie proszę o zezwolenie mnie, w imieniu parafii, sprzedać osobie prywatnej wspomnianą nieruchomość (Marjannie Jaksinowej, rolnicze zam. we wsi Długi Kąt lub innej osobie)

17 sierpnia 1934

Załączników 7

(-) Józef Wiśniewski

Źródło: Źródła historyczne do dziejów Kurpiowszczyzny 1789-1956. Wybór materiałów źródłowych pod redakcją Wojciecha Łukaszewskiego, Truskaw-Żelazna Rządowa 2020, s. 255, Archiwum Akt Nowych (AAN), Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, sekty (katolickie) Mariawici, k. 87

Aneks Nr 6

Szkoła rolnicza na Kurpiach we wsi Nasiadki, gm. Durlasy, pow. ostrołęcki

Przyjemnie jest podzielić się wiadomością, że nawet tak odległe, zapadłe kąty w jakie obfituje kurpiowszczyzna, garną się do oświaty i starają o podniesienie kultury społeczeństwa. Dnia 6 lutego br. (1936 – p.m. JK.) we wsi Nasiadki została otwarta Szkoła Rolnicza dla dziewcząt. Historia powstania tej szkoły w zapadłej wsi na kurpiach świadczy o tem, że starania ludzi dobrej woli, których zasługi docenia społeczeństwo wiejskie, zawdzięczamy pozyskanie tak pożytecznej placówki oświatowej. W pierwszym rządzie wymienić należy wójta naszej gminy p. A. Nalewajka. P. Wójt A. Nalewajk skwapliwie podchwycił myśl p. Sekretarza Wydziału Powiatowego w Ostrołęce St. Kiełczewskiego, prezesa Powiatowego Koła Młodej Wsi, o założenie szkoły w Nasiadkach dla pożytku okolicznych Kół Młodej Wsi. Na jego prośbę p. starosta Kulikowski, jako znany przyjaciel i opiekun Kurpi, wystąpił do Kuratorium Okręgu Brzeskiego z wnioskiem o skierowanie wspomnianej szkoły do Nasiadk. Na pomieszczenie dla szkoły p. Wójt wyznaczył budynek, w którym poprzednio mieścił się Urząd Gminy. Z wielką radością przyjęło społeczeństwo miejscowe fakt otwarcia szkoły o czym świadczy liczba zgłaszających się kandydatek, która przekroczyła liczbę 54. Z żalem trzeba stwierdzić, że nie wszystkie mogły być przyjęte z powodu szczupłości lokalu. Jednak w liczbie przyjętych 30-tu słuchaczek są przyjezdne z sąsiednich gmin, a nawet z innych powiatów; szkoła posiada własny internat. Słuchaczki prowadzą zespołową kuchnię. Biedniejszym słuchaczkom gmina przychodzi z pomocą, pokrywając koszty ich utrzymania. Prócz tego p. Wójt zwrócił się do urzędników i inteligencji na terenie gminy o pomoc dla biedniejszych słuchaczek. Odezwa p. Wójta dała pożądaną rezultaty i już na ten cel wpłynęło kilkadziesiąt złotych. Szkoła cieszy się ogromną empatią miejscowego społeczeństwa, a także wydatną pomocą czynników administracyjnych na terenie gminy. Komendant posterunku P. P. p. Zieliński wiele okazał serdeczności i pomocy w zainstalowaniu się szkoły. Pan komendant jest dawnym pracownikiem na terenie Kurpiowszczyzny i zna dobrze potrzeby tutejszej ludności. Fakt powstania nowej placówki oświatowej nie mógł być dla niego rzeczą obojętną. Obecnie w szkole rozpoczęła się praca. Ludność miejscowa dużo spodziewa się po tych, którym dane będzie ukończyć szkołę i życzy im, aby wiadomości wyniesione ze szkoły dopomogły im w życiu być dobru obywatelkami.

/Źródło: „Przegląd Ostrołęcki”, nr 9, 1 marca 1936 r., s. 4-5/

Aneks nr 7

I szła legenda poprzez wrzesień

(pamięci Eugeniusza Czaplickiego obrońcy ojczyzny i kurpiowskiej ziemi)

a gdy stałeś białą ciszą
w armatnim krzyku konał dzień
żałobny płomień w zniczach włosów
rozniecał pszczeli rój

i szła legenda poprzez wrzesień
zdradzona prawda w krwawy bój
a tyś już wracał poprzez błękit
poprzez więdnącą przestrzeń pól

na powitanie wyszła żona
w czarnym welonie byś ją poznać mógł
wśród tłumu pustych ulic i
pękających z bólu tyłu ludzkich serc

/Źródło: Cz. Parzych, Znaki oczyszczenia, Ostrołęka 1982, s. 23/

Aneks nr 8

Lista mieszkańców Gminy Durlasy represjonowanych przez Niemców w czasie okupacji

1. Antonie – 1943

Kłos Antoni, rolnik, mieszkaniec wsi Antonie, w czerwcu 1944 roku aresztowany przez gestapo ostrołęckie zesłany został do obozu koncentracyjnego, gdzie zmarł.

2. Antonie – 1944

Pędzich Jan, rolnik ze wsi Antonie, zastępca sołtysa, aresztowany w czerwcu 1944 roku, przez żandarmerię zesłany został do obozu koncentracyjnego, gdzie zmarł.

3. Kurpiewskie – 1939-1944

Gawrych Jan, aresztowany w 1939 roku w miejscowości Kurpiewskie, zmarł w trzy dni po powrocie z obozu w Działdowie (Główna Komisja Badania Zbrodni Hitlerowskich w Polsce, Instytut Pamięci Narodowej (dalej: GKBZH w P. IPN),

Rejestr miejsc i faktów zbrodni popełnionych przez okupanta hitlerowskiego na ziemiach polskich w latach 1939-1945, województwo ostrołęckie, Warszawa 1985, s. 65).

4. Kurpiewskie – 1940-1944

Szczubełek Paweł, zmarł na skutek pobicia przez hitlerowców (GKBZH w P, Rejestr...s, 65).

5. Lelis – 1944

Jachimczyk (brak imienia), żołnierz AK, zastrzelony został przez żandarmerię z Kadzidła w Gnatach, w domu Józefa Kaczyńskiego.

6. Lelis – 1944

Hitlerowcy zamordowali trzech jeńców radzieckich aresztowanych w miejscowości Długi Kąt, gdzie byli ukrywani przez Polaków (GKBZH w P, Rejestr...s. 66).

7. Nasiadki – lato 1944

Żołnierze Wehrmachtu zastrzelili w pobliżu kopanych okopów rolnika ze wsi Dzbenin o nazwisku Lipowski (imię nie znane), który uciekał z robót przymusowych.

8. Nasiadki - 1944

Żołnierze Wehrmachtu zastrzelili w lesie rolnika ze wsi Pomorze o nazwisku Kuczyński (imię nieznane) - GKBZH w P, Rejestr...s. 86.

9. Nasiadki – 1944

Żandarmi zastrzelili w lesie Polaka Józefa Ropiaka, za to tylko, że przyglądał się przymusowo lądującemu samolotowi niemieckiemu.

10. Szkwa – 20.10.1943 r.

Na polecenie gestapo z Ciechanowa powieszony został Franciszek Klimek, ur. 24.03.1900 r. w Dzbeninie, mieszkaniec wsi, rolnik. Źródło: GKBZH w P, Akta oskarżenia w sprawie H. Pulmera i innych, s. 155-157, GKBZH w P, rejestr...s. 133).

Aneks nr 9

Działalność Zarządów Gminnych i Gminnych Rad Narodowych w powiecie ostrołęckim

Pracę w terenie charakteryzuje działalność Zarządów Gminnych i Gminnych Rad Narodowych. Zarządy Gminne, zorganizowane tymczasowo w wyzwolonej na jesieni ub. r. części lewobrzeżnej powiatu, zaś na prawostronnej w lutym i marcu b. r. – stanęły, jak i cała administracja państwowa, przed olbrzymimi zadaniami. Ciężar tych zadań określały w szczególności absolutne zniszczenia zamieszkałego terenu, które w strefie 10-kilometrowej wzdłuż rzeki Narwi, wynosiły sto procent (tak było m.in. w gminie Durlasy

– p.m. J.K.), zaś w gminach lewobrzeżnych na skutek kilkutygodniowych walk, przed ustaleniem obrony przed ofensywą zimową – wyniosły 50-70%. Gminy prawobrzeżne, kurpiowskie, na pograniczu b. Prus Wschodnich ucierpiały oprócz strefy 5 km. – mniej w zabudowaniach, za to również znacznie w inwentarzu, zapasach żywności i ludziach, których pognano w czasie 5-miesięcznego trwania obrony Niemców – do Prus.

Zorganizowane tymczasowe Zarządy Gminne z wybranymi tymczasowo wójtami, pełnią służbę w trudnych warunkach tak gospodarczych, jak i politycznych. Gospodarcze – to brak lokali urzędowych, urządzeń biurowych, brak, lub słaby stan komunikacji (...) wyniszczenie ludności wreszcie. Polityczne – to początkowo, za czasów przyfrontowych komendantów wojennych radzieckich, częste narzucanie swoich kandydatów na wójtów, sekretarzy i sołtysów. Stan ten administracja chciała usunąć z własnej inicjatywy, jak i przez zarządzone przez Wydz. Samorz. Urz. Wojew. – wybory do Zarządów Gminnych. Rozpisany w miesiącu kwietniu kalendarzyk wyborów nie doszedł do skutku.

Wreszcie, wobec trudności aprowizacji – istnieją wypadki opuszczania pracy przez pracowników gminnych. Te więc trudności sprawiają, że aparat administracyjny i samorządowy nie może należycie funkcjonować. Stosunek ich do Starostwa dobry, oparty na dobrze zrozumianej współpracy. Stosunek ludności do władz i ich zarządzeń – zależy od poszczególnych gmin i stopnia ich zniszczenia przez wojnę. Ten motyw zniszczenia powoduje u ludności zniszczonej we wspomnianej strefie 10-kilometrowej duże rozgoryczenie na brak opieki ze strony władz w kierunku zaopatrzenia ludności rolniczej, a zniszczonej, w żywność i sprzężaj. Na ogół stosunek, wypływający z więzi obywatela do państwa, jest poprawny. Zarządzenia władz są respektowane o tyle, o ile nie ma w terenie wystąpień band, które terroryzują ludność, grożąc represjami posłusznym i chętnym do współpracy.

Stosunek ludności do Armii Czerwonej poprawny; ludność zgrzytów unika. Większe rozgoryczenie wywołuje niszczenie zasiewów i łąk przez transporty bydła prowadzone z b. Prus. Wsch.; bydło i konie wypasa wszystko, co rośnie wzdłuż traktów (...). Na skutek długotrwałych działań woj. na terenie powiatu powstały ogromne zniszczenia budynków mieszkalnych i gospodarczych, przeważnie budowanych z drzewa. Ogólne zubożenie z wyżej podanego powodu i nieprzeprowadzenie wymiany marki niemieckiej na złote polskie, przy równoczesnym nieuzasadnionym stanowisku Dyrekcji Lasów, wstrzymującej sprzedaż drzewa po cenach ulgowych stanowi podłoże tej kategorii wykroczeń. Podłożem tej kategorii wykroczeń jest działalność elementów wywrotowych, bojkotujących wszelkie instytucje demokracji i rozmyślnie wprowadzających chaos do administracji. Starosta odniósł się również do sytuacji gospodarczej i aprowizacyjnej powiatu. Z powodu zniszczenia działaniami wojennymi większości powiatu, sytuacja gospodarcza przedstawia się wprost katastrofalnie. Nieobscianie ozimin z powodu bliskości frontu w jesieni r. ub., brak zboża na zasiew na wiosnę, zaminowanie pól, brak inwentarza żywego, stwarza sytuację bardzo trudną i nie należy spodziewać się większej poprawy w krótkim czasie. Sytuacja aprowizacyjna: obecnie ze względu na bardziej regularne stosowanie zwolnień

na art. przemysłowe sytuacja aprowizacyjna ludności pracującej nieco się poprawia. Całkiem źle natomiast przedstawia się sprawa przydziału tłuszczów, których ludność absolutnie nie otrzymuje z powodu nie dostarczania kontyngentu mięsnego. Nadmienić należy, że stan bezpieczeństwa w powiecie pozostawia wiele do życzenia, co wpływa bardzo ujemnie na świadczenie obowiązkowe dostaw ludności w ogóle.

Kształtowanie się cen: W ostatnich czasach daje się zauważyć na wolnym rynku tendencja niżkowa. Mimo wszystko istniejące ceny, za wyjątkiem masła, od 30 do 50% wyższe od cen w mieście st. Warszawie.

Świadczenia rzeczowe: Ze względu na stan bezpieczeństwa w powiecie, świadczenia rzeczowe nie są zupełnie realizowane. Świadczenia osobiste z braku siły pociągowej w gospodarstwach lewobrzeżnej części powiatu, ograniczają się łącznie do najbardziej koniecznych potrzeb.

Sprawy mieszkaniowe: Gminy wiejskie, domów niezniszczonych około 12.000, nowozbudowanych - prowizorycznych 300, ziemianek zam. przez ludność 1800. Mieszkanie w ziemiankach powoduje liczne choroby – brak warunków higienicznych, szczupłość lokalu. Na poprawę budynków zniszczonych nieliczni otrzymali od 3 – 5 budulca po cenach ulgowych. Szczególnie katastrofalnie przedstawia się ta sprawa po prawej stronie Narwi – gm. Lelis i część gm. Rzekuń. Stan użytkowy domów zamieszkałych – średni.

Sytuacja finansowa związków samorządowych: 1/ Związki samorządowe poza skromnymi wpływami z opłat administracyjnych, przeciętna których wynosi przeciętnie 3000 zł, nie posiadają żadnych innych dochodów. Budżet swój opierają na skromnych subwencjach.

2/ Budżet szkół, gruntowy remont budynków gminnych: Podstawą finansową dla gmin winny być subwencje do czasu zagospodarowania się rolnictwa, powiat Ostrołęcki bowiem, wskutek działań wojennych w ciągu 5 miesięcy na linii Narwi, został gospodarczo wyeksploatowany i zniszczony. Zdolność płatnicza ludności jest niedostateczna.

/Źródło: Starosta Powiatowy w Ostrołęce. Ostrołęka, dnia czerwca 1945 r. L.dz.I.S41/45. Sprawozdanie za miesiąc maj 1945 r./

Aneks nr 10

Lista imienna ujawniających się osób z podziemia na terenie gminy Lelis

L.p	Nazwisko i imię	Data urodz.	Pseudonim	Miejsce zam.	Uwagi
1.	Konzniewski Aleksander s. Aleksandra	28.3.1910	„Wróbel”	Durlasy	WiN
2.	Parzych Zygmunt s. Józefa	20.10.1922	„Chyzy”	Durlasy	AK
3.	Parzych Józef s. Adama	18.8.1910	„Wolny”	Durlasy	WiN
4.	Suhecki Aleksander s. Franciszka	28.1.1908	„Karaś”	Durlasy	Sekcyjny AK
5.	Purzczała Aleksander s. Stanisława	26.9.1907	„Pękała”	Olszewka	WiN
6.	Szklarski Antoni s. Antoniego	24.8.1896	„Pszczola”	Dąbrówka	AK
7.	Denkiewicz Franciszek s. Dominika	2.11.1923	„Sowa”	Łęg Staroscinski	WiN
8.	Prachniak Bolesław s. Bolesława	12.5.1924	„Bocian”	Gibałka	AK
9.	Łępicki Feliks s. Franciszka	23.3.1897	„Dąb”	Łęg Staroscinski	AK
10.	Łępicki Mieczysław s. Feliksa	1.2.1926	„Olszynka”	Łęg Staroscinski	AK
11.	Krysiak Stanisław s. Jakuba	21.2.1903	„Lipa”	Dąbrówka	AK
12.	Mrozek Czesław s. Stanisława	27.7.1918	„Świerk”	Siemnochy	WiN
13.	Lenkiewicz Władysław s. Władysława	23.5.1920	„Okoń”	Siemnochy	AK
14.	Kaczyński Marian s. Józefa	27.1.1922	„Chwył”	Nasiadka	AK
15.	Roicki Aleksander s. Antoniego	8.12.1920	„Kwiat”	Łęg Staroscinski	WiN
16.	Piersa Konstanty s. Hipolita	27.11.1911	„Muszka”	Płoszyce	WiN
17.	Rojewski Władysław s. Antoniego	16.5.1922	„Sierp”	Łęg	WiN
18.	Piersa Józef s. Jana	6.4.1905	„Bąk”	Gontarze	WiN
19.	Piekarski Władysław s. Aleksandra	27.6.1922	„Oset”	Łęg Przedmiejski	WiN
20.	Plona Józef s. Walentego	13.5.1903	„Szczupak”	Płoszyce	WiN
21.	Kurpiewski Bronisław s. Antoniego	25.2.1907	„Jabłoń”	Kurpiewskie	WiN sekcyjny
22.	Sęk Józef s. Teofila	17.3.1904	„Zapalnik”	Płoszyce	Drużynowy WiN
23.	Nadrowski Roman s. Franciszka	26.4.1910	„Łubek”	Łęg Staroscinski	AK
24.	Korzeniewski Franciszek s. Aleksandra	16.4.1922	„Skowronek”	Durlasy	AK
25.	Nowak Bolesław s. Jakuba	8.12.1902	„Wicher”	Dąbrówka	Zastępca dowódcy drużyny AK

26.	Parzych Czesław s. Józefa	30.6.1902	„Jaskółka”	Durlasy	Dowódca plutonu WiN
27.	Mucha Stanisław s. Juliana	2.5.1916	„Sikorka”	Szkwa	AK
28.	Murach Bolesław s. Józefa	21.3.1924	„Oskierka”	Kłoszyce	WiN
29.	Majewski Antoni s. Jana	3.4.1905	„Marchewka”	Łęka Starościński	Łącznik AK
30.	Satrzykowski Stanisław s. Franciszka	27.8.1905	„Śliwa”	Nasiadka	AK
31.	Bastek Czesław s. Feliksa	17.11.1912	„Marks”	Nasiadki	AK
32.	Mrozek Franciszek s. Józefa	7.4.1917	„Topol”	Kurpiewskie	AK
33.	Murach Jan s. Jana	10.1.1909	„Bystry”	Płoszyce	WiN
34.	Bieńkowski Jan s. Antoniego	10.4.1916	„Akcja”	Łęka Starościński	AK
35.	Laskowski Aleksander s. Franciszka	23.3.1909	„Dzięcioł”	Łęka Starościński	AK
36.	Zysk Bolesław s. Józefa	23.1.1920	„Świerk’	Kurpiewskie	WiN
37.	Kamiński Władysław s. Jana	24.6.1905	„Duch”	Łęka Starościński	WiN
38.	Kruczyk Czesław s. Mikołaja	6.1.1906	„Palma”	Gnaty	WiN
39.	Ryszka Edward s. Józefa	19.10.1922		Łęka Starościński	WiN
40.	Bastek Władysław s. Stanisława	10.7.1909	„Kruk’	Płoszyce	AK
41.	Puchalski Bolesław s. Stanisława	3.5.1924	„Wieloryb”	Długi Kąt	AK

/Źródło: Nr 125, 1947 maj 5. Lista imienna ujawniających się osób z podziemia na terenie powiatu Ostrołęka, w: *Źródła historyczne do dziejów Kurpiowszczyzny, pod red. Wojciecha Łukaszewskiego*, Truskaw-Żelazna Rządowa 2020, s. 432-435./

Aneks nr 11

Protokół z przeprowadzenia wyborów sołtysa i podsółtysa wsi Płoszyce w gminie Durlasy w dniu 10 lipca 1949 r.

Przewodniczący Ob. Kraska wójt gminy. Ogólna ilość mających prawo głosu 58. Obecnych na zebraniu 58. Początek zebrania godz. 16

Przewodniczący otwiera zebranie i oświadcza, że dotychczasowy sołtys ob. Kulas Franciszek, złożył rezygnację z zajmowanego stanowiska i zachodzi konieczna potrzeba wyboru nowego sołtysa. Po krótkiej dyskusji zebrani wystawili 3 kandydatów, a mianowicie: Sęka Aleksandra lat 50 posiadającego 10 ha ziemi, Puławskiego Feliksa lat 46 posiadającego 8 ha ziemi, Prajsa Bolesława lat 40 rolnik posiadający 10 ha ziemi

W wyniku głosowania, większością głosów wybrano na stanowisko sołtysa ob. Sęka Aleksandra i na podsołtysa Bolesława Prajsa. Wynik głosowania zebrani uznali za prawy i wybory zostały zaakceptowane przez wyborców. Wybrani kandydaci przyjęli zaoferowane im stanowiska i jednocześnie przekazano agendy służbowe nowo wybranemu sołtysowi, który od dnia dzisiejszego objął urządowanie.

Na tym protokół zakończono i zebranie zamknięto o godz. 20

Przewodniczący: (-) Kraska

Ustępujący sołtys gromady Płoszyce

(-) Kulas Franciszek

Nowowybrany

(-) Sęk Aleksander

Aneks nr 12

Radni Gromadzkiej Rady Narodowej w Lelisie (19.II.1958 r.)

Lp.	Nazwisko i imię	Miejscowość
1	Jechanowska Zofia	Lelis
2	Domański Wacław	Lelis
3	Gontarzewski Aleksander	Lelis
4	Piersa Józef	Durlasy
5	Kurpiewski Stanisław	Lelis
6	Parzych Zygmunt	Durlasy
7	Parzych Jan	Lelis
8	Łada Stanisław	Gibałka
9	Nalewajk Józef	Łodziska
10	Antośkiewicz Eugeniusz	Długi Kąt
11	Kaczyński Franciszek	Gibałka
12	Antoszewski Henryk	Łodziska
13	Bakuła Aleksander	Długi Kąt
14	Prachniak Piotr	Gibałka
15	Piasta Konstanty	Długi Kąt
16	Piersa Franciszek	Nasiadki
17	Laskowski Henryk	Szafarczyska
18	Zaniewski Konstanty	Nasiadki
19	Parzych Józef	Nasiadki
20	Parzych Wincenty	Szafarczyska

Aneks nr 13

Wykaz osobowy radnych Gromadzkiej Rady Narodowej w Dąbrówce (12 marca 1958 r.)

Lp.	Nazwisko i imię	Imię ojca	Data i miejsce urodzenia	Wykształcenie	Zawód
1.	Antoškiewicz Jerzy	Szczepan	15.10.1937 Szkwa	X klas	Pr. um.
2.	Barszcz Jan	Stanisław	03.05.1926 Gąski	II kl szk. podst.	Rolnik
3.	Deptuła Czesław	Władysław	10.06.1924 Gąski	IV kl szk. podst.	Rolnik
4.	Kołodziejczyk Józef	Jakub	06.11.1913 Piasecznia	IV kl szk. podst.	Rolnik
5.	Kraska Franciszek	Józef	07.10.1900 Szkwa	IV kl szk. podst.	Rolnik
6.	Kurpiewski Henryk	Franciszek	04.07.1925 Kurpiewskie	IV kl szk. podst.	Rolnik
7.	Kurpiewski Józef	Antoni	04.07.1902 Dąbrówka	IV kl szk. podst.	Rolnik
8.	Mąka Józef	Piotr	24.12. 1924 Dąbrówka	IV kl szk. podst.	Rolnik
9.	Mucha Stanisław	Julian	02.05.1916 Uzda ZSRR	IV kl szk. podst.	Rolnik
10	Parciak Antoni	Franciszek	14.11.1906 Kurpiewskie	II kl szk. podst.	Rolnik
11	Potkaj Stanisław	Jan	26.04.1910 Dąbrówka	II kl szk. podst.	Rolnik
12	Prajs Bolesław	Józef	14.09.1919 Płoszyce	II kl szk. podst.	Rolnik
13	Puławski Feliks	Jan	05.09.1903 Golanka	II kl. szk. podst.	Rolnik
14	Sacharski Jan	Andrzej	12.05.1920 Juwsiec ZSRR	I kl. szk. podst.	Rolnik
15	Zyśk Wacław	Aleksander	28.11.1934 Kurpiewskie	XI kl. Lic.Ped.	Naucz.

Lp.	Nazwisko i imię	Ilość posiad. ha	Miejsce pracy obecnie	Przynależność	
				Partyjna	Org. Społ.
1.	Antoškiewicz Jerzy	-	Dąbrówka Prez. GRN	ZSL	ZMW KR
2.	Barszcz Jan	5,15	Gąski	Bezp.	
3.	Deptuła Czesław	5,15	Gąski	ZSL	
4.	Kołodziejczyk Józef	8,11	Płoszyce	Bezp.	K R
5.	Kraska Franciszek	14,90	Dąbrówka Prez. GRN	ZSL	K R
6.	Kurpiewski Henryk	8,00	Kurpiewskie	ZSL	
7.	Kurpiewski Józef	14,00	Dąbrówka	ZSL	
8.	Mąka Józef	7,50	Dąbrówka	PZPR	
9.	Mucha Stanisław	7,40	Szkwa	ZSL	
10.	Parciak Antoni	9,80	Kurpiewskie	ZSL	

Lp.	Nazwisko i imię	Ilość posiad. ha	Miejsce pracy obecnie	Przynależność	
11.	Potkaj Stanisław	12,50	Dąbrówka	Bezp.	
12.	Prajs Bolesław	13,66	Płoszyce	PZPR	k R
13.	Puławski Feliks	8,63	Płoszyce	Bezp.	K R
14.	Sacharski Jan	7,20	Płoszyce	PZPR	K R
15.	Zyśk Wacław	-	Dąbrówka	PZPR	

Lp.	Nazwisko i imię	Posiadane odznac.	Stanowisko w radzie	Czy pracował w poprz. Radzie	Miejsce zamieszkania
1.	Antośkiewicz Jerzy		Sekr. Grom.	Nie	Szkwa
2.	Barszcz Jan			Nie	Gąski
3.	Deptuła Czesław			Tak	Gąski
4.	Kołodziejczyk Józef			Tak	Płoszyce
5.	Kraska Franciszek	Medal X-lecia PL		Tak	Szkwa
6.	Kurpiewski Henryk			Nie	Kurpiewskie
7.	Kurpiewski Józef			Nie	Dąbrówka
8.	Mąka Józef			Nie	Dąbrówka
9.	Mucha Stanisław			Nie	Szkwa
10.	Parciak Antoni			Tak	Kurpiewskie
11.	Potkaj Stanisław			Nie	Dąbrówka
12.	Prajs Bolesław			Tak	Płoszyce
13.	Puławski Feliks			Nie	Płoszyce
14.	Sacharski Jan			Tak	Płoszyce
15.	Zyśk Wacław			Nie	Dąbrówka

Aneks nr 13

Radni Gromadzkiej Rady Narodowej w Lelisie (25.IV.1961 r.)

L.P.	Nazwisko i imię	Miejscowość	Tytuł służbowy
1	Karczewski Czesław	Łęg-Starościński	Sołtys – rolnik
2	Lubak Remigiusz	Łęg-Starościński	Nauczyciel
3	Bednarczyk Józef	Łęg-Starościński	Rolnik
4	Majewski Antoni	Łęg-Starościński	Rolnik
5	Staśkiewicz Stanisław	Łęg-Starościński	Rolnik
6	Kaliszewski Antoni	Szafarczyńska	Rolnik
7	Parzych Józef	Nasiadki	Sołtys-rolnik
8	Laskowski Henryk	Szafarczyńska	Sołtys-rolnik
9	Lewiński Edmund	Nasiadki	Nauczyciel
10	Piersa Franciszek	Nasiadki	Przewodniczący GRN
11	Szmigiel Bolesław	Gibałka	Rolnik
12	Gałązka Józef	Łodziska	Rolnik
13	Głażewski Franciszek	Durlasy	Rolnik
14	Prachniak Piotr	Gibałka	Rolnik-sołtys
15	Antoszewski Henryk	Łodziska	Leśniczy
16	Piersa Józef	Durlasy	Rolnik
17	Łada Stanisław	Gibałka	Leśniczy
18	Szymczyk Bolesław	Durlasy	Pracownik umysłowy
19	Bakuła Aleksander	Długi-Kąt	Sołtys-rolnik
20	Napiórkowski Stanisław	Lelis	Nauczyciel
21	Stodolski Czesław	Lelis	Rolnik-sołtys
22	Puchalski Henryk	Długi-Kąt	Rolnik
23	Domański Wacław	Lelis	Komendant M.O.
24	Jechanowska Zofia	Lelis	Sekretarz gromady
25	Antośkiewicz Eugeniusz	Długi Kąt	Nauczyciel

Aneks nr 15

Radni Gromadzkiej Rady Narodowej w Lelisie (19.I.1962 r.)

L.P.	Nazwisko i imię	Miejsce zamieszkania	Funkcja lub stanowisko służbowe
1	Antoszewski Henryk	Łodziska	
2	Antońkiewicz Eugeniusz	Długi-Kąt	
3	Bakuła Aleksander	Długi-Kąt	
4	Bednarczyk Józef	Łęg-Starościński	
5	Domański Wacław	Lelis	
6	Gałązka Józef	Łodziska	
7	Głazewski Franciszek	Durlasy	
8	Jechanowska Zofia	Lelis	
9	Karczewski Czesław	Łęg-Starościński	
10	Kaliszewski Antoni	Szafarczyska	
11	Laskowski Henryk	Szafarczyska	
12	Lewiński Edmund	Nasiadki	
13	Łada Stanisław	Gibałka	
14	Majewski Antoni	Łęg-Starościński	
15	Napiórkowski Stanisław	Lelis	
16	Piersa Franciszek	Nasiadki	
17	Parzych Józef	Nasiadki	
18	Prachniak Piotr	Gibałka	
19	Piersa Józef	Durlasy	
20	Puchalski Henryk	Długi-Kąt	
21	Staśkiewicz Stanisław	Łęg-Starościński	
22	Szmigiel Bolesław	Gibałka	
23	Szymczyk Bolesława	Durlasy	
24	Stodelski Czesław	Lelis	

Zaproponowani członkowie Rady z byłej GRN Dąbrówki

L.P.	Nazwisko i imię	Miejsce zamieszkania	Funkcja lub stanowisko służbowe
25	Daniłowicz Anatoliusz	Dąbrówka	Nauczyciel
26	Bączek Stanisław	Płoszyce	Rolnik
27	Denkiewicz Aleksander	Kurpiewskie	Rolnik
28	Olbrys Aleksander	Gąski	Rolnik
29	Szymczyk Stanisław	Czarnia	Rolnik
30	Kołodziejczyk Józef	Płoszyce	Rolnik

Aneks nr 16

Radni Gromadzkiej Rady Narodowej w Lelisie (26 stycznia 1966 r.)

Lp.	Nazwisko i imię	Funkcja	Adres
1	Piersa Franciszek	Przewodniczący GRN	Nasiadki
2	Reska Stanisław	Członek Prezydium	Lelis
3	Kołodziejczyk Józef		Płoszyce
4	Napiórkowski Stanisław		Lelis
5	Kawałek Władysława	Radny	Dąbrówka
6	Mąka Jan		
7	Dobek Andrzej		
8	Antośkiewicz Eugeniusz		Długi-Kąt
9	Bednarczyk Henryka		
10	Kwiatkowski Stefan		Durlasy
11	Wiktorek Stanisław		
12	Olbrys Aleksander		Gąski
13	Deptuła Stanisław		Gibałka
14	Wieczorek Apolonia		Gibałka
15	Kurpiewska Wanda		Kurpiewskie

Lp.	Nazwisko i imię	Funkcja	Adres
16	Marcińczyk Jan		
17	Domański Wacław		Lelis
18	Trzaska Helena		Lelis
19	Dymerski Józef		Łęg Starościński
20	Karczewski Czesław		
21	Staśkiewicz Stanisław		
22	Nalewajk Józef		Łodziska
23	Parzych Józef		Nasiadki
24	Bączek Stanisław		Płoszyce
25	Plona Zofia		
26	Szewczyk Józef		Szafarczyska
27	Nalewajk Józef		Szkwa

Aneks nr 17

Uchwała Nr I/3/60

Gromadzkiej Rady Narodowej w Dąbrówce z dnia 25 lutego 1960 r. w sprawie powołania Społecznego Komitetu Budowy Ośrodka Zdrowia w Dąbrówce na podstawie art. 24 pkt 3 ustawy o radach narodowych z dnia 25 stycznia 1958 r /Dz. U. Nr 5 poz. 16/.

Gromadzka Rada Narodowa postanawia:

1. Powołuje się społeczny Komitet Budowy Ośrodka Zdrowia w Dąbrówce zgodnie z załączonym składem osobowym.

2. Do zadań Komitetu będą sprawy związane ze zwózką i zakupem materiałów oraz zbiórką ofiar na cele budowy Ośrodka Zdrowia jak również organizacja pracy przy budowie itp.

Odpowiedzialny za wykonanie uchwały ob. Franciszek Kraska – Przewodniczący GRN.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Aneks Nr 18

Wykaz przewodniczących Rad Gminnych Zrzeszenia Ludowych Zespołów Sportowych w Lelisie w latach 1977-2020

1. Stanisław Nieciecki (1977)
2. Stanisław Kurpiewski (1977-1984)
3. Anna Ogniewska (1985)
4. Ryszard Parzych (1986)
5. Dariusz Wołosz (1987)
6. Ryszard Parzych (1988)
7. Mirosław Parzych (1991)
8. Kazimierz Gromek (1992)
9. Dariusz Prachniak (1993)
10. Bogdan Plona (1994)
11. Robert Michałkiewicz (1995)
12. Stanisław Szczepanek (1998-2010)
13. Dariusz Mróz (2010-nadal)

/Źródło: dokumenty RG LZS, ustalenia własne/

Aneks nr 19

Skład Społecznego Komitetu Budowy Ośrodka Zdrowia w Dąbrowce

L.p	Nazwisko i imię	Adres	Stanowisko w K.S.B.O.Z.	Obsada
1	Kraska Franciszek	Szkwa	Przewodniczący	Przewodniczący R.N.
2	Mąka Józef	Dąbrowka	Z-ca przewodniczącego	Członek Prezydium
3	Antośkiewicz Jerzy		Sekretarz	Sekretarz Grom.
4	Puławski Feliks	Płoszyce	Skarbnik	Członek Rady
5	Mróz Stanisław	Dąbrowka	członek	Softys
6	Gadomski Mikołaj			Członek komitetu
7	Olbrys Aleksander	Gąski		Softys
8	Barszcz Jan			Członek rady
9	Kobrzyński Mieczysław			Członek komitetu

L.p	Nazwisko i imię	Adres	Stanowisko w K.S.B.O.Z.	Obsada
10	Mrozek Franciszek	Kurpiewskie		Aktyw
11	Kurpiewski Henryk			Sołtys
12	Kurpiewski Franciszek			Członek komitetu
13	Murach Józef s. P.	Płoszyce		Członek K.R.
14	Kołodziejczyk Józef			Sołtys
15	Kubeł Józef	Szkwa		Sołtys

Aneks nr 20

Wykaz rzemieślników z terenu dzisiejszej gminy Lelis (stan z 1970 r.)

I. Murarstwo

1. Stanisław Łępicki – Łęg Przedmiejski
2. Antoni Szczubełek – Łęg Przedmiejski
3. Władysław Gers – Olszewka
4. Stanisław Prusaczyk - Lelis
5. Czesław Parzych – Dąbrówka
6. Franciszek Laska – Obierwia
7. Władysław Kraśniewski – Obierwia
8. Marian Kaczyński – Obierwia
9. Edward Prusaczyk -

II. Stolarstwo

1. Józef Wołosz – Olszewka
2. Aleksander Pierzchała - Olszewka
3. Stanisław Kaliszewski – Długi Kąt
4. Józef Kraśniewski – Obierwia

III. Kamieniarstwo

1. Eugeniusz Pyskło – Lelis

IV. Betoniarstwo

1. Stanisław Prusaczyk – Olszewka

V. Kowalstwo

1. Franciszek Kowalski – Białobiel

/Źródło: Rejestr zakładów rzemieślniczych, w posiadaniu autora/

Aneks nr 21

Wspomnienia Marii Mróz (Piersy) z pracy w Szkole Powszechnej w Szafarni w latach 1947-1953 (fragmenty)

Po zajęciach lekcyjnych z dziećmi prowadziłam wieczorami przy lampach naftowych kursy dla analfabetów. Gospodarze chętnie uczęszczali na naukę. Miałam więc kontakt, aby przypomnieć o powinnościach dla państwa. Zbieraliśmy z p. sołtysem podatki, wykonywaliśmy różnego rodzaju spisy dla gminy i GUS-u. Wieczorem wracałam zmęczona, upojona dymem kopiących lamp. Nie pytałam się o wynagrodzenie. Pierwsza pensja wynosiła 600 zł, można było kupić 2 kg słoniny. Zresztą nigdy nie byłam materialistką, cieszyłam się, że mogę nieść kaganek oświaty nie tylko dzieciom ale i dorosłym. Kocham dzieci i w ogóle ludzi. Szafarnia to mniejsza wioska od Obierwi i dlatego łatwiej mi było kontaktować się z gospodarzami. Organizowaliśmy przedstawienia na różne okoliczności szkolne. Cała wioska włączała się i czynnie uczestniczyła w imprezach szkolnych. Przynosili różne broszurki, ja też przywoziłam z Ostrołki różne inscenizacje sceniczne, których treści chętnie się uczyli. Czasami nie miałam tylu ról ilu chętnych się zgłaszało. Jeździliśmy do Dylewa, Kadzidla, Lelisa i występowaliśmy na scenach w tych wioskach, gdzie schodzili się ludzie gromadnie i podziwiali talent swoich sąsiadów z Szafarni. Muszę się przyznać, że oprócz zamięłowania do pracy z młodzieżą w szkole lubię grać na akordeonie i pianinie oraz śpiewać, tańczyć i deklamować, zdolności swe wykorzystywałam do organizowania i reżyserowania inscenizacji. Często przyjeżdżało wojsko i milicja pomagając nam przy organizowaniu występów (robili scenę, dekorację i siedzenia z desek, gdyż odbywało się to w stodole u p. Gąski, czy p. Grzyba. Współpraca układała się nam wspaniale. To były najprzyjemniejsze lata mojej pracy. Zorganizowałam Koło Gospodyń Wiejskich, propagowałam, aby przy każdej zagrodzie był ogródek warzywny i kwiatowy; dla młodzieży zorganizowałam LZS (Ludowy Zespół Sportowy), przewodniczyłam również w Związku Samopomocy Chłopskiej. Mimo braku radia i telewizora wioska Szafarnia tętniła życiem kulturalnym i sportowym. Zawsze się coś w szkole działo: choinka, śpiewanie kolęd, łamanie opłatkiem, dzielenie jajkiem, majowe nabożeństwa, w październiku różaniec, przygotowywałam dzieci do Pierwszej Komunii, bo oprócz przedmiotów świeckich uczyłam religii w szkole. Nauczyciel musiał być na wsi księdzem, lekarzem, doradcą, pisać listy do różnych krajów, szczególnie do USA, prośby do instytucji w różnych sprawach. Gospodarze zapraszali mnie na różne imprezy rodzinne: chrzciny (mam 27 chrześniaków), wesela, spotkania: jak krojenie kapusty, mielenie lnu, konopi, bo to była jedyna rozrywka w czasie długich wieczorów i śpiewanie różnych pieśni kurpiowskich, których i ja się uczyłam. Potem była kasza jaglana ze słoniną, chleb i piwo „kozicowe” z jagód jałowca. Na weselach też podawano takie potrawy i alkohol swojego wyrobu „samogon”.

/Źródło: APW, UWW, Wyd. Sam., sygn. 140, s. 5/

Aneks nr 22

Wykaz nauczycieli w szkołach na terenie dzisiejszej gminy Lelis (1971 r.)

- w nawiasie data rozpoczęcia pracy.

Antonie

1. Staśkiewicz Cecylia (1955)
2. Mrozek Alfreda (brak daty)

Białobiel

1. Gałązka Antoni (1954)
2. Grala Zofia (1953)
3. Tyborowska Krystyna (1968)
4. Cicha Aleksandra (1962)
5. Wilczek Jadwiga (1965)
6. Szewczyk Henryk (1959)
7. Warszawik Anna (1971)

Dąbrowka

1. Daniłowicz Anatoliusz (1945)
2. Szczubefek Zofia (1961)
3. Bednarczyk Helena (1960)
4. Daniłowicz Elżbieta (1966)
5. Śniadach Władysława (1965)
6. Bakula Teresa (1969)
7. Chochół Janina (1971)
8. Podgórska Grażyna (brak daty)
9. Chamryk Bogdan (1964)

Długi Kąt

1. Antośkiewicz Eugeniusz (1953)

Durlasy

1. Kowalczyk Alina (1959)

Gąski

1. Prusińska Jadwiga (1954)

Kurpiewskie

1. Parzych Janina (1969)

Lelis

1. Kacprzak Kazimierz (1966)
2. Kacprzak Zofia (1966)
3. Olkowska Jadwiga (1960)

4. Piersa Danuta (1958)
5. Klewicka Wanda (1962)
6. Kowalczyk Zdzisław (1959)
7. Bucińska Krystyna (1970)
8. Załuska Mirosława (1971)
9. Daniłowicz Maria (1967)
10. Gerhard Róża (1971)

Łęg Przedmiejski

1. Szlachetka Helena (1967)
2. Kowalska Alina (1967)
3. Późniewska Halina (1968)
4. Żebrowska Irena (1970)
5. Ciszowska Halina (1970)
6. Żelechowska Halina (1971)
7. Dawid Krystyna (1967)
8. Wiśniewska Jadwiga (1967)

Łęg Starościński

1. Szewczyk Janina (1945)
2. Zyśk Czesława (1960)
3. Piersa Zofia (1967)
4. Krupka Irena (1970)
5. Górska Helena (1967)
6. Koper Grzegorz (1971)
7. Kałątek Teresa (1972)

Łodziska

1. Antoszevska Seweryna (1948)

Nasiadki

1. Parzych Halina (1960)
2. Nakielska Halina (1967)
3. Pfajfer Jadwiga (1967)
4. Prusaczyk Teresa (1968)
5. Stepnowska Jadwiga (1966)
6. Kulas Elżbieta (1966)
7. Łyszkowska Halina (1961)
8. Kraska Halina (1969)

Obierwia

1. Wilga Roman (1956)
2. Chrzanowska Danuta (1964)
3. Szczepanek Wanda (1949)

4. Szczepanek Henryk (194)
5. Augustyniak Halina (1954)
6. Bojarska Krystyna (1953)
7. Stelmaszczyk Bożena (1967)

Olszewka

1. Kwiatkowski Stefan (1953)
2. Kwiatkowska Wanda (1953)
3. Duszak Genowefa (1968)
4. Kaliszewska Regina (1961)
5. Gałązka Alina (1967)
6. Opęchowska Elżbieta (1968)
7. Gers Sabina (1967)

Płoszyce

1. Sęk Sabina (1962)

Szkwa

1. Godzina Jan (1952)

Aneks nr 21

Wystąpienie przewodniczącego PGRN w Lelisie na sesji GRN w 1962 r.

Sprawy oświatowe oraz działalność Komitetów Rodzicielskich

Wysoka Rado!

Sprawy oświaty – to sprawy z którymi na co dzień spotykamy się, zdajemy sobie również sprawę z ważności tego zagadnienia w życiu społeczeństwa. Nie zawsze jednak uprzytomniamy sobie postęp w dziedzinie oświaty, jaki nastąpił na naszym terenie w porównaniu do lat władzy sanacyjnej, w których to sprawy szkolnictwa traktowane były w inny sposób jak obecnie. Dlatego też na wstępie chcę przedstawić postęp jaki nastąpił w latach powojennych w dziedzinie oświaty.

W okresie przedwojennym na terenie gminy Lelis, w skład której wchodziło 19 wsi z liczbą około 5,500 ludności mieliśmy zaledwie 1 szkołę 6-klasową i 4 czteroklasowe. Obecnie na terenie naszej gromady w skład której wchodzi 13 wsi z liczbą 4000 ludności mamy 4 Szkoły 7-klasowe i 7 szkół 4-klasowych – w których uczą się najmłodsze dzieci. Cyfry te mówią dobitnie o postępie na odcinku szkolnictwa w okresie powojennym, dodając ponadto fakt, że w okresie przedwojennym do szkoły podstawowej nie wszystkie dzieci uczęszczały, nie było pojęcia powszechności nauczania, czyli władzom sanacyjnym nie zależało na zdobywaniu przez obywateli podstawowego wykształcenia. Stąd częste

zjawisko, że starsi za wyjątkiem złożenia podpisu, którego z przekonania o potrzebie, we własnym zakresie wyuczili się, w licznych wypadkach nie umieją pisać ani też czytać. Obecnie wszystkie dzieci w wieku do lat 16 objęte są powszechnością nauczania i nauka w Szkołach Podstawowych jest obowiązkowa. W okresie przedwojennym, młodzież uczęszczająca z naszego terenu do szkół średnich można było wyliczać na palcach, obecnie większość młodzieży po zakończeniu 7 klas uczęszcza do szkół średnich, zdobywając wykształcenie ogólne względnie średnie.

Poważnym jednak problemem na naszym terenie jest jeszcze dotychczas problem izb lekcyjnych. Większość izb lekcyjnych mieści się dotychczas w budynkach prywatnych, nie dostosowanych do potrzeb nauki. Obecnie zaledwie 1 Szkoła Podstawowa w Dąbrówce ma własny budynek i znośniejsze warunki do nauki, pozostałe natomiast mieszczą się w budynkach prywatnych wydzierżawionych na sale szkolne. Stąd też pomimo że Państwo przeznaczając ogromne kwoty na pomoce szkolne, nie ma możliwości na wykorzystanie takich z powodu braku pomieszczeń. Sytuacja ta jednak i na tym odcinku ulega poważnej poprawie. W budowie jest już budynek szkolny dla Szkoły Podstawowej w Lelisie, zaplanowana jest również budowa Szkoły w Nasiadkach i Łęgu Starościńskim. Pozwoli to na częściowe zaspokojenie potrzeb w zakresie izb lekcyjnych w Szkołach Podstawowych 7-klasowych, zostaną stworzone dogodniejsze warunki nauczania dla nauczycieli, gdyż praktyka wykazuje, że nauczanie w izbach lekcyjnych, porzucanych po wsi wpływa ujemnie na poziom nauki. Zabezpieczenie odpowiednich izb lekcyjnych wpłynie również dodatnio na wykorzystanie w nauce pomocy naukowych, na odpowiednie prowadzenie zajęć praktycznych, korzystanie z gabinetów chemicznych, fizycznych itp.

Dużej miary zagadnieniem jest zagadnienie oświaty rolniczej w formie organizowania Szkół Przysposobienia Rolniczego. Na naszym terenie jest jedna Szkoła Przysposobienia Rolniczego w Dąbrówce, w której młodzież pozostająca po ukończeniu 7 klas na gospodarstwach rolnych uczy się zawodu rolnika. Nie trzeba przekonywać jak duże znaczenie mają takie Szkoły w środowisku wiejskim, pomimo to brak wśród rolników przekonania o potrzebie posyłania swych dzieci do takich szkół. Świadczy o tym słaba frekwencja w Szkole Przysposobienia Rolniczego w Dąbrówce, i trudno pogodzić się z tym, że na 4 wioski przyległe do Szkoły w Dąbrówce do Szkoły Przysposobienia Rolniczego uczęszcza tylko 12 osób, pomimo że młodzieży przebywającej na wsi która ukończyła 7 klas jest znacznie więcej. Jedna Szkoła Przysposobienia Rolniczego nie wystarcza jednak na naszym terenie, i wydaje mi się słuszne zorganizowanie takiej Szkoły w przyszłości także w Lelisie.

Wracając do spraw szkolnictwa podstawowego chcę zatrzymać się nad zagadnieniem frekwencji w szkołach. Nie wszyscy rodzice rozumieją jak szkodzą swym dzieciom, zatrzymując je w domu do wykonania prac domowych w czasie godzin zajęć szkolnych, co szczególnie zdarza się w okresie jesiennym i wiosennym. Analizując wykazy kierowników Szkół dotyczące frekwencji oraz wykazy opuszczonych dni lekcyjnych przez

niektórych uczni w przytoczonych okresach zauważa się, że niektórzy uczniowie nie uczęszczają do szkoły z rzędu nawet do 20 dni, co z kolei wpływa na słaby poziom tych uczni i drugoroczność. Za taki stan nie tylko ponoszą winę rodzice tych dzieci, lecz również my radni, gdy widząc w swych wsiach taki stan rzeczy nie reagujemy na to. Doświadczenia wskazują że w najczęstszych wypadkach słuszna uwaga aktywisty wiejskiego skierowana do takich rodziców skuteczniej działa jak wniosek skierowany do ukarania przez Kolegium Orzekające. Dlatego też sprawy frekwencji w szkołach winny być nam bliskie, jako radni – a często również członkowie Komitetów Rodzicielskich przy szkołach, winniśmy na co dzień żyć tym zagadnieniem.

Analizując działalność Komitetów Rodzicielskich, chcę stwierdzić, że obok pewnych osiągnięć pracy Komitetów istnieje również szereg niedociągnięć. Komitety Rodzicielskie przy Szkołach Podstawowych zajmują się w szczególności takimi zagadnieniami jak współpraca z kierownictwem Szkół na odcinku komisowej sprzedaży i wyceny podręczników szkolnych, organizowania choinki noworocznej, organizowanie dowozu dzieci do szkoły w okresie zimowym, gdy wymagają tego warunki drogowe, analiza frekwencji w szkole itp. Jednak pole działania Komitetów Rodzicielskich winno być o wiele szersze. Komitety Rodzicielskie mogły by dużo pomóc w podniesieniu poziomu nauki poszczególnych uczniów, winny wpływać na rodziców by nie odrywali swych dzieci od nauki, prowadzić działalność gospodarczą w szkołach w miarę możliwości i warunków szkoły, winny zająć się sprawami sanitarnymi przy szkołach, wpływać na czystość dzieci szkolnych oraz stan sanitarny.

Jednak na tych odcinkach odczuwa się brak zainteresowania ze strony Komitetów Rodzicielskich, co potwierdzają uwagi zgłaszane często przez Kierownictwa Szkół. Zagadnieniom tym mało poświęcała uwagi i Gromadzka Rada Narodowa, brak było współpracy między Gromadzką Radą Narodową a Komitetami Rodzicielskimi, co może również ujemnie wpływało na całokształt ich pracy. Dlatego też dziś winniśmy pomyśleć w jaki sposób ze strony Gromadzkiej Rady Narodowej pomóc w pracy Komitetem Rodzicielskim, a przez to samo Kierownictwom Szkół.

Kończąc proszę radę o dyskusję nad omawianymi zagadnieniami, proszę o wnioski dotyczące naszej pracy na odcinku oświatowym co pozwoli na podjęcie środków zmierzających do poprawy sytuacji na odcinkach gdzie występujące niedociągnięcia mogą poprzez naszą pracę być likwidowane dla dobra społeczeństwa gromady.

Aneks nr 23

Wystąpienie przewodniczącego Gromadzkiej Rady Narodowej w Lelisie (22 lipca 1963 r.)

Wysoka Rado!

Cały naród Polski obchodzi 22 lipca Święto Odrodzenia Polski. Właśnie w dniu 22 lipca mija 19 lat, gdy Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego ogłosił manifest, którego główną tezę było hasło „równość dla wszystkich” realizowane później po przeprowadzeniu reformy rolnej, w wyniku której ogromne powierzchnie majątków obszarowych przeszły w ręce bezrolnych i mało rolnych chłopów oraz nacjonalizację przemysłu, to jest przejęcie przez Państwo ośrodków przemysłowych po byłych Polskich i zagranicznych kapitalistach. Warunki powstania Polski Ludowej są nam wszystkim znane, lud objął władzę w ręce, gdy cały kraj był ogromnie zniszczony pożogą wojenną, gdy zniszczone były fabryki, zatopione kopalnie, zaminowane pola. Pozostała nam w tym okresie nędzna spuścizna władzy sanacyjnej, to jest ogólne zacofanie gospodarcze, poparte analfabetyzmem społeczeństwa. Pamiętamy również fakty, że w pierwszych latach Władzy Ludowej, gdy lud swą ofiarną pracą dźwigał z ruin ojczyznę, rodzima i obca reakcja starała się za wszelką cenę zdusić młodą władzę ludową, mordując działaczy politycznych i społecznych, terroryzując bezbrońną ludność oraz niszcząc owoce ofiarnej pracy ludu. Mimo wszystko Władza Ludowa wytrwała i w ciągu 19 lat istnienia stworzyła po prostu cud gospodarczy. Dziś i na naszym terenie nikt nie może powiedzieć, że nic nie zmieniło się na lepsze, gdyż na każdym odcinku widoczne są dowody zmian.

Spójrzmy zatem jakie zmiany nastąpiły na naszym podwórku, na terenie Gromadzkiej Rady Narodowej w okresie istnienia Władzy Ludowej. Teren naszej Gromady jest terenem typowo rolniczym, dlatego też głównym zajęciem społeczeństwa naszego jest rolnictwo. Rozwój produkcji rolnej zależy jednak od wielu czynników, jak regulacja warunków wilgotnościowych, odpowiednie gospodarowanie, nawożenie itp. W okresie władzy sanacyjnej poważna część użytków rolnych nie nadawała się do użytkowania z powodu nadmiaru, względnie niedoboru wody. Obok innych czynników jak prymitywna gospodarka, brak nawozów sztucznych, brak opieki ze strony władzy dla gospodarstw, wszystko to wpływało na to, że Polska znajdowała się pod względem rozwoju produkcji rolnej na szarym końcu wśród państw europejskich. Dla przykładu warto przytoczyć fakt, że na terenie byłej gminy Lelis w okresie przedwojennym średnie zbiory 4 podstawowych zbóż wynosiły zaledwie od 9-10 z ha, ziemniaków około 100 kwintali z ha. Obecnie zbiory 4 podstawowych zbóż z 1 ha na terenie gromady wynoszą około 14 z ha, natomiast ziemniaków 150 z ha. Jak widzimy nastąpił poważny wzrost wydajności z ha podstawowych upraw. Na wzrost ten wpłynęło szereg czynników. Po pierwsze została

przeprowadzona melioracja użytków zielonych oraz gruntów ornych. Przeprowadzenie melioracji poprzez uregulowanie stosunków wodnych pozwoliło na użytkowanie szeregu łąk i użytków ornych, które przedtem nie nadawały się do uprawy. Obok tego na szeroką skalę zakrojona jest akcja upowszechniania wiedzy rolniczej wśród społeczeństwa, przeprowadzenie zmiany struktury zasiewów, stosowanie nawozów sztucznych, wymiana ziarna siewnego kwalifikowanego, walka z chwastami i szkodnikami roślin. Obok tych form zmierzających do systematycznego wzrostu produkcji rolnej państwo kładzie również poważne środki pieniężne w postaci Funduszu Rozwoju Rolnictwa na mechanizację rolnictwa. Naszej władzy ludowej chodzi nie tylko o to by systematycznie wzrastała produkcja rolna, lecz również na tym, by ulżyć w jakiś sposób ciężkiej pracy rolnika, a ulżyć można tylko poprzez wykonywanie większości prac w rolnictwie maszynami rolniczymi. Tu trzeba stwierdzić, że cokolwiek na terenie gromady na 13 wsi jest 10 Kółek Rolniczych to jednak Kółka Rolnicze przejawiają zbyt słabą działalność w kierunku zakupu maszyn rolniczych z Funduszu Rozwoju Rolnictwa. Jak widzimy dzięki temu, że państwo otacza szczególną opieką rolnictwo mamy poważne osiągnięcia na tym odcinku.

Niezmiernie ważnym zagadnieniem w życiu społeczeństwa jest oświata. W Polsce sanacyjnej zagadnienie nauki w szkole odniosło się tylko do niewielkiej części społeczeństwa. Na terenie byłej gminy Lelis w okresie przedwojennym była tylko 1 szkoła w zakresie nauki podstawowej oraz 3 szkoły 1-klasowe. Nie było pojęcia o powszechności nauczania i stąd też niewiele dzieci chłopskich uczyło się. Wpłynęło to właśnie na duży procent analfabetyzmu w naszym kraju. Obecnie na 13 wsi wchodzących w skład Gromadzkiej rady Narodowej są 4 szkoły 7-klasowe i 7 szkół o zakresie 4 klasowym. Dzieci w wieku od 7 do 16 lat objęte są powszechnością nauczania. W okresie przedwojennym młodzież uczącą się w szkołach średnich można było wyliczyć na palcach, obecnie większość młodzieży po ukończeniu 7 klas uczy się w szkołach ogólnokształcących i zawodowych, a również na studiach wyższych, ucząc się zawodu. W przeciwieństwie do lat przedwojennych nauka w szkole jest bezpłatna, stąd też każdy młody obywatel może korzystać z dobrodziejstw nauki. Państwo kładzie ogromne sumy na rozwój oświaty, które to sumy trafiają również i na nasz teren, w formie pomocy naukowych dla szkół względnie budowy obiektów szkolnych. W wyniku troski władzy ludowej o zabezpieczenie dla dzieci odpowiednich warunków do nauki została pobudowana Szkoła w Lelisie i dziś w przeddzień Święta Odrodzenia Polski zostaje oddana do użytku. W roku 1964 zostanie rozpoczęta również budowa szkoły w Nasiadkach i Łęgu Starościńskim o czym nie śmiała nawet śnić ludność tych wsi w okresie przedwojennym.

Nastąpiły również poważne osiągnięcia na odcinku stanu dróg i komunikacji. W okresie przedwojennym na terenie gromady nie było w ogóle dróg o powierzchni twardej stąd też wsie nasze odcięte były od świata. Obecnie i na tym odcinku sytuacja z roku na rok poprawia się. Wybudowana została droga o nawierzchni twardej z Łodzi do Dąbrówki, dzięki czemu wsie nasze otrzymały połączenie z miastem, kursuje również 2 razy na dobę PKS stwarzając warunki komunikacyjne dla naszego społeczeństwa.

Ponadto w formie społecznych czynów drogowych i funduszu gromadzkiego wybudowaliśmy 3 km drogi o nawierzchni twardej żwirowej.

W trosce o ogólny rozwój wsi o stworzenie znośnych warunków dla ludności w roku ubiegłym przeprowadzona została na terenie 6 wsi elektryfikacja. Dzięki temu obok umożliwienia z korzystania przez rolników z dobrodziejstw energii elektrycznej stworzone zostały warunki do rozwoju kultury w społeczeństwie. Poważna ilość rolników korzysta z własnego radia, rolnicy wsi Dąbrówka oglądają programy telewizyjne przy przydzielonym dla Szkoły w Dąbrówce telewizorze. Coraz częściej dociera do naszego społeczeństwa kino. O tym wszystkim nie śmieli śnić nasi ojcowie w Polsce sanacyjnej.

W okresie władzy ludowej nastąpił ogromny rozwój placówek handlowych na naszym terenie. Aby rolnicy nie tracili czasu na zakupy niezbędnych artykułów w każdej prawie wsi zorganizowane zostały sklepy, jak placówki handlowe „Gminnej Spółdzielni Samopomoc Chłopska” w Lelisie.

Obok wielu osiągnięć jakie nastąpiły na naszym terenie w okresie 19 lat władzy ludowej mamy jeszcze i poważne braki. Zbyt często narzeka się na złe zaopatrzenie w materiały budowlane jak cegła, cement oraz prefabrykaty budowlane, na złe zaopatrzenie w nawozy sztuczne i artykuły spożywcze. Na taki stan często wpływają warunki nieudolnego podejścia do tych spraw instytucji handlowych, występują również pewne braki w produkcji tych artykułów. I tu jednak sytuacja z roku na rok polepsza się.

Wysoka Rado!

Przytoczone fakty osiągnięć gospodarczych naszej gromady w okresie 19-lecia Polski Ludowej rentuje na całokształt przemian jakie nastąpiły na naszym terenie, jak również w całym kraju. Wszelkie osiągnięcia stwarzają dogodniejsze warunki życiowe dla społeczeństwa.

Aneks nr 25

Wystąpienie przewodniczącego PGRN na sesji GRN w Lelisie w dniu 25 czerwca 1963 r.

Sprawy kulturalno-oświatowe

Wysoka Rado!

Sprawy kulturalno-oświatowe były przedmiotem obrad III zwyczajnej sesji GRN w miesiącu marcu br. Dlatego też na dzisiejszej Sesji ograniczę się do złożenia pewnej informacji odnośnie spraw kulturalno-oświatowych.

Aczkolwiek w porównaniu do okresu władzy sanacyjnej nastąpił poważny postęp w dziedzinie krzewienia kultury na wsi, a na odcinku oświatowym sytuacja wygląda

bardzo korzystnie, to jednak jeszcze dotychczas życie kulturalne do naszych wsi wkracza w dość wolnym tempie.

Najpoważniejszym dotychczas problemem jest brak placówek życia kulturalnego, jak świetlice wiejskie, kino itp. Na terenie 13 wsi wchodzących w skład Gromadzkiej Rady Narodowej istnieje tylko 1 świetlica wiejska, jednak i w tej za wyjątkiem wykorzystania sali na zebrania wiejskie nie ma żadnego życia świetlicowego, chyba że od czasu do czasu przyjedzie kino objazdowe i wyświetli jakiś film, a i ta rozrywka już od dłuższego czasu do Płoszyc, gdzie właśnie znajduje się świetlica, nie dociera.

Jedynym kierunkiem życia kulturalnego wsi jest czytelnictwo. Na terenie gromady jest 1 Biblioteka Gromadzka w Lelisie, która posiada 3289 książek. Biblioteka gromadzka posiada na dzień 25 czerwca (1963 r. - p.m. JK.) 346 czytelników. Z pośród tej liczby czytelników około 20% to ucząca się młodzież, 15% młodzież starsza, 8% pracownicy umysłowi oraz 57% czytelników to rolnicy. Ponadto na terenie gromady jest 10 punktów bibliotecznych, w których przeciętnie znajduje się po 100 książek. W punktach bibliotecznych jest 773 czytelników. W porównaniu do roku 1962 nastąpił w roku bieżącym pewien wzrost liczby czytelników. Ilość czytelników wzrosła o 60, w tym 39 w punktach bibliotecznych. Obok wypożyczalni książek biblioteka gromadzka prowadziła konkursy „Złoty Kłos” oraz konkurs punktów bibliotecznych. Najlepsze wyniki w konkursie osiągnęły punkty biblioteczne w Szkwie, Olszewce i Płoszycach.

Poważne znaczenie w rozwoju życia kulturalnego dla Dąbrówki i okolicznych wiosek odgrywa telewizor znajdujący się w Szkole Podstawowej w Dąbrówce. Oglądanie programów telewizyjnych umożliwiające jest wszystkim mieszkańcom. Ponadto coraz większe znaczenie w rozrywkach kulturalnych naszej wsi zaczyna odgrywać radio.

Szkoła Podstawowa w Dąbrówce posiada również aparaturę do wyświetlania filmów i obok dzieci szkolnych od czasu do czasu mogli by również skorzystać z wyświetlanego filmu dorośli, gdyby jednak było umożliwiające wypożyczenie filmu. Jak dotychczas jednak aparat stoi bezczynnie, gdyż nie ma gdzie wypożyczyć filmu.

W chwili obecnej najaktualniejszym problemem na odcinku oświatowym jest sprawa remontu izb lekcyjnych, oraz przygotowania szkół w opał na zimę. Jeśli chodzi o zaopatrzenie szkół w opał Prezydium dokonało już zakupu węgla dla szkół, za wyjątkiem Szkoły Podstawowej w Lelisie i Durlasach. Na wymienione szkoły nie można w chwili obecnej dokonać zakupu opału, gdyż w związku ze zmianą przydziału opału na te szkoły nie przyszły dotychczas kontrolki opałowe do GS w Lelisie z Okręgowego Przedsiębiorstwa Handlu Opałem w Warszawie. Z chwilą przesłania kontrolki Prezydium zaopatrzy te szkoły w opał. Zaraz w początkach miesiąca lipca należy rozpocząć remonty bieżące w Szkołach Podstawowych, by najpóźniej do 15 sierpnia szkoły były przygotowane do rozpoczęcia nowego roku szkolnego.

Poważnym dotychczas problemem jest problem izb lekcyjnych. Większość izb lekcyjnych mieści się dotychczas w budynkach prywatnych, niedostosowanych do potrzeb nauczania. Dlatego też potrzebą dla szkół 7-klasowych na naszym terenie jest budowa

budynków szkolnych. Na odcinku tym zaznacza się poważny postęp. W miesiącu sierpniu zostanie oddany do użytku nowy budynek szkolny dla Szkoły Podstawowej w Lelisie, co rozwiąże nieodpowiedni stan izb lekcyjnych w tej szkole. Ponadto w roku 1964 rozpocznie się budowa obiektu szkolnego w Nasiadkach i Łęgu Starościńskim. Po wybudowaniu tych obiektów wszystkie szkoły 7-klasowe na terenie gromady będą posiadały własne nowoczesnie urządzone budynki szkolne. Zabezpieczenie odpowiednich izb lekcyjnych w Szkołach Podstawowych wpłynie dodatnio na wykorzystanie w nauce pomocy naukowych, na odpowiednie prowadzenie zajęć praktycznych, korzystanie z gabinetów chemicznych, fizycznych itp.

Poważnym zagadnieniem w dziedzinie krzewienia oświaty rolniczej jest rozwój Szkół Przysposobienia Rolniczego. Na terenie GRN w chwili obecnej jest 1 Szkoła Przysposobienia Rolniczego w Dąbrówce, gdzie w roku bieżącym skończyła naukę II klasa SPR. Najpoważniejszym zadaniem w tej chwili jest zorganizowanie w roku szkolnym 1963/1964 I-szej klasy SPR w Dąbrówce oraz Szkoły Przysposobienia Rolniczego w Lelisie. Dlatego też apeluje do rady o pomoc w jednaniu kandydatów do SPR spośród młodzieży pozostającej po ukończeniu Szkoły Podstawowej na gospodarstwach rolnych.

Te kilka uwag rzutuje w pewnym stopniu na obraz spraw kulturalnych i oświatowych na terenie GRN, szereg spraw jednak nie zostało załatwionych.

Aneks nr 26

UCHWAŁA Nr VIII/10/63

Gromadzkiej Rady Narodowej w Lelisie z dnia 26 sierpnia 1963 r. w sprawie poprawy stanu zdrowotnego na terenie gromady.

Gromadzka Rada Narodowa, analizując sytuację na odcinku zdrowotnym, stwierdza, że obok pewnych osiągnięć zdrowotnych istnieje jeszcze szereg niedociągnięć, które stopniowo należałoby wyeliminować. Dlatego też, mając na uwadze ogólne dobro tutejszego terenu Gromadzka Rada Narodowa postanawia:

Mając na uwadze znaczenie zorganizowanej Spółdzielni Zdrowia w Dąbrówce w poprawie warunków zdrowotnych tutejszego środowiska udzielić pomocy w dalszym rozwoju Spółdzielni Zdrowia, poprzez jednanie członków dla Spółdzielni Zdrowia, oraz współdziałanie w kierunku zapewnienia czasowego lokalu na gabinety lekarskie i mieszkania dla lekarzy. W związku ze słabą działalnością punktu felczerskiego w Dąbrówce oraz niskimi dochodami finansowymi punktu zobowiązać Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej i Komisję Finansową do kontrolowania działalności finansowej punktu felczerskiego z tytułu opłat za porady lekarskie oraz wpłynięcia na felczera, by co najmniej

2 razy w miesiącu rozliczał się z zainkasowanych kwot od pacjentów za porady lekarskie i usługi.

Biorąc pod uwagę warunki zdrowotne Lelisa i okolicznych wiosek zobowiązać Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej do:

- zapewnienia lokalu na punkt felczerski w Lelisie oraz na mieszkanie dla felczera w budynku, gdzie dotychczas mieściło się Przedszkole Wiejskie.
- wystąpienia z wnioskiem do PPRN Wydział Zdrowia w Ostrołęce o zorganizowanie z dniem 1 października 1963 r. punktu felczerskiego i aptecznego w Lelisie.
- zwrócić większą uwagę na okresowe badania dzieci szkolnych poprzez nawiązanie kontaktu w tej sprawie z Wydziałem Zdrowia PPRN i felczerm punktu felczerskiego w Dąbrówce.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Odpowiedzialny za wykonanie Przewodniczący GRN.

Aneks nr 27

Sprawy kulturalno-oświatowe (1964 r.)

Sprawy oświaty i kultury to sprawy z którymi na co dzień spotykamy się, zdajemy sobie również sprawę z tego zagadnienia w życiu społecznym. Nie zawsze jednak uprzytomniamy sobie postęp w tej dziedzinie jaki nastąpił na naszym terenie w porównaniu z okresem władzy sanacyjnej, która sprawy oświaty i kultury traktowała w inny sposób niż nasza władza ludowa. Weźmy za przykład chociażby sprawy oświaty.

W okresie przedwojennym na terenie byłej gminy Lelisz, w skład której wchodziło 19 wsi z liczbą około 5.500 ludności mieliśmy zaledwie 1 szkołę 6-cio klasową i 4 cztero-klasowe. Obecnie na terenie naszej gromady w skład której wchodzi 13 wsi z liczbą 4.200 ludności mamy 4 szkoły 7-klasowe i 7 szkół 4-klasowych w których uczą się najmłodsze dzieci. Natomiast od roku 1966 cztery szkoły na naszym terenie będzie realizować program 8-klasowej Szkoły Podstawowej. Cyfry te mówią dobitnie o postępie na odcinku szkolnictwa w okresie powojennym, ponadto trzeba dodać, że w okresie przedwojennym nie wszystkie dzieci uczęszczały do szkoły, nie było pojęcia powszechności nauczania, czyli władzy sanacyjnej nie zależało na zdobywaniu przez obywateli podstawowego wykształcenia. Stąd częste zjawisko, że starsi obywatele za wyjątkiem złożenia podpisu, którego z konieczności we własnym zakresie nauczyli się poza tym nie umieją pisać ani czytać. Obecnie wszystkie dzieci do 16 lat objęte są powszechnością nauczania i nauka stała się obowiązkiem.

W okresie przedwojennym młodzież uczęszczającą z naszego terenu do szkół średnich można było policzyć na palcach, obecnie natomiast większość młodzieży po ukończeniu szkoły podstawowej idzie do szkół średnich zdobywając tam wykształcenie zawodowe bądź ogólne.

Poważnym jeszcze zagadnieniem naszego terenu jest problem izb lekcyjnych. Większość izb lekcyjnych mieści się w budynkach prywatnych nie dostosowanych do potrzeb i wymogów nauki. Zaledwie dwie szkoły to jest w Dąbrówce i w Lelisie mają własne budynki i dobre warunki do nauki. Stąd też, mimo że Państwo przeznacza ogromne kwoty na pomoce naukowe, nie ma możliwości na całkowite wykorzystanie takowych z braku odpowiednich pomieszczeń. Mamy jednak nadzieję, że sytuacja i na tym odcinku ulegnie poważnej poprawie, gdyż przewidziana jest budowa szkoły w Nasiadkach i Łęgu Starościńskim co umożliwiłoby całkowite rozwiązanie problemu izb lekcyjnych w szkołach 7-klasowych.

Bardzo ważnym zagadnieniem jest zagadnienie oświaty rolniczej – Szkół Przystosowania Rolniczego. Obecnie na naszym terenie mamy 2 Szkoły Przystosowania Rolniczego, to jest w Dąbrówce i w Lelisie, do których uczęszcza łącznie 46 osób uczących się po ukończeniu szkoły podstawowej zawodu rolnika. Nie trzeba przekonywać jak duże znaczenie mają takie szkoły w środowisku wiejskim mimo to brak zrozumienia i przekonania wśród rolników o potrzebie posyłania swych dzieci do takich szkół. Świadczy o tym fakt, że młodzieży, która ukończyła w ostatnich dwóch latach Szkołę 7-klasową i przebywa na gospodarstwach rolnych przy rodzicach jest 86 osób, a więc zaledwie 50% uczęszcza do Szkoły Przystosowania Rolniczego.

Wracając do spraw szkolnictwa podstawowego chcę zatrzymać się nad zagadnieniem frekwencji w szkołach. Nie wszyscy rodzice rozumieją jak szkodzą swym dzieciom zatrzymując je do wykonywania prac domowych w czasie godzin zajęć szkolnych co szczególnie zdarza się w okresie wiosennym i jesiennym. Analizując składane przez kierownictwo niektórych szkół wykazy opuszczonych przez uczni dni lekcyjnych zauważa się, że niektórzy uczniowie nie uczęszczają do szkoły z rzędu nawet do 20 dni, co z kolei wpływa na słaby poziom tych uczni i drugoroczność. Za taki stan nie tylko ponoszą winę rodzice tych dzieci, lecz również aktyw wiejski szczególnie Komitety Rodzicielskie, które widząc taki stan rzeczy nie reagują na to w swym środowisku. Doświadczenia wskazują, że w najczęstszych wypadkach słuszna uwaga aktywisty wiejskiego skierowana do takich rodziców skuteczniej działa niż wniosek skierowany na Kolegium Orzekające. Dlatego też sprawy frekwencji w szkołach winny być nam bliskie, winniśmy na co dzień żyć tym zagadnieniem.

Przechodząc do spraw kultury w naszych wsiach chcę stwierdzić że jedyną ważniejszą placówką kulturalną na terenie gromady jest Gromadzka Biblioteka Publiczna założona w 1950 r. Przy pomocy 10 punktów bibliotecznych obsługuje ona 13 wsi z liczbą ponad 4 tys. mieszkańców, a do roku 1963 obsługiwała również GRN Dylewo i Zabrodzie.

Jak rozwijało się czytelnictwo w naszej gromadzie na przestrzeni ostatnich trzech lat zobrazuje nam następujące zestawienie: W 1961 r. Gromadzka Biblioteka posiadała 3.394 książek, czytelników zaś było 954, natomiast wypożyczeń w ciągu roku było 18.760. W 1962 r. księgozbiór liczył 3.168 tomów, a czytelników zarejestrowano 1.059, którzy wypożyczyli w ciągu roku 22.762 książek. W 1963 r. księgozbiór liczył 3.301 woluminów w tym ponad 300 książek rolniczych, czytelników zarejestrowano w tym roku 1.203, którzy wypożyczyli na przestrzeni ubiegłego roku 18.699 tomów. Wypożyczenia na jednego czytelnika wahały się od 19 do 22 tomów.

Z powyższego wynika, że liczba czytelników z roku na rok się zwiększa mimo że odpadły 3 punkty biblioteczne jak Łęg Przedmiejski, Obierwia i Olszewka, które przed tym wykazywały największą liczbę czytelników.

W roku bieżącym wypożyczalnia Gromadzkiej Biblioteki Publicznej w Lelisie zarejestrowała 254 czytelników i 506 czytelników zarejestrowały punkty biblioteczne. Razem z biblioteki korzysta w tej chwili 760 czytelników, którzy wypożyczyli 7.972 książki.

Liczby te w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku są nieco niższe. Na słabsze wyniki czytelnictwa w roku bieżącym wpłynął fakt, że w okresie zimowym największego nasilenia wypożyczeń biblioteka przeniesiona została z lokalu Prezydium do budynku innego, następnie remont tego budynku: bielenie i malowanie wskutek czego nastąpiła przerwa w wypożyczaniu oraz to, że brak było węgla do opalania lokalu (brak funduszu na ten cel). Jest nadzieja, że straty te zostaną nadrobione w okresie jesienno-zimowym bieżącego roku ponieważ w obecnym okresie letnim zresztą jak co roku nastąpił poważny spadek wypożyczeń.

Gromadzka Biblioteka Publiczna nie ograniczała i nie ogranicza swej działalności wyłącznie do wypożyczeń, ale organizuje różne imprezy i konkursy: okolicznościowe wystawy oraz od trzech lat jest stosowane, że na podsumowanie Dni Oświaty Książki i Prasy organizowała Zjazdy czytelników i kierowników punktów bibliotecznych, z których których najlepszym wręczano nagrody.

Jeśli chodzi o działalność punktów bibliotecznych to na ogół wywiązują się one ze swych obowiązków. Poprawiła się sytuacja na odcinku wymiany książek między Gromadzką Biblioteką, a Punktami tak, że jeśli w latach ubiegłych wymiana odbywała się raz na rok to w roku bieżącym zaczynają przyzwyczajać się do wymiany co kwartał i w związku z tym czytelnicy mają zawsze wybór świeżej i nowej książki.

Największe osiągnięcia mają punkty biblioteczne: w Dąbrówce, Gibałce, Płoszycach i Nasiadkach. Jeśli chodzi o punkt biblioteczny w Nasiadkach to poza wypożyczaniem książek czytelnikom prowadzi głośne czytanie i zespołowe dyskusje nad książką.

W roku bieżącym wszystkie punkty biblioteczne naszej gromady otrzymają szafki do przechowywania książek, które są już u wykonawcy. W związku z tym problem zabezpieczenia księgozbioru na punktach bibliotecznych został wreszcie rozwiązany. Niedostateczne jest jeszcze u nas czytelnictwo książek fachowo rolniczych, mimo że 65% zarejestrowanych czytelników to chłopi. Na 18.699 wypożyczeń w roku 1963

wypożyczono tylko 1.065 książek i broszur rolniczych co stanowi 6% w stosunku do ogólnej liczby wypożyczeń. W dalszym ciągu jest pęd na piękną literaturę tradycyjną mniej na literaturę pisarzy współczesnych. A więc wielkim zadaniem dla biblioteki, punktów bibliotecznych i całego aktywu naszego jest popularyzacja i zainteresowanie rolników książką rolniczą co w efekcie przyniesie korzyści samym rolnikom i Państwu w postaci podniesienia produkcji rolnej.

Sprawa czytelnictwa to tylko jedna z form pracy kulturalnej na wsi. Jednak na naszym terenie w zasadzie brak jest innej działalności kulturalnej. Brak świetlic, gdyż na terenie gromady jest tylko jedna świetlica w Płoszycach, która i tak nie prowadzi żadnej pracy świetlicowej. Na 13 wsi wchodzących w skład gromady nie ma kina stałego, a tylko raz w miesiącu kino objazdowe dojeżdża do Lelisa i od przypadku do przypadku do Nasiadk. Jeszcze w 1962 r. kino objazdowe dojeżdżało również i do Dąbrówki od roku jednak już nie dojeżdża tłumacząc tym, że w szkole w Dąbrówce jest telewizor. Mimo braku placówek kulturalnych na wieś naszą wkracza i na tym odcinku pewien postęp. Gdy w okresie przedwojennym w naszych wsiach nie było pojęcia, co to jest radio, to obecnie sytuacja ta uległa radykalnej zmianie. Na koniec 1963 roku na 800 rodzin zamieszkujących w gromadzie mieliśmy około 280 odbiorników radiowych, czyli co trzecia rodzina posiada odbiornik radiowy, gdy w roku 1962 mieliśmy zaledwie 150 radioodbiorników. Na tak poważne zwiększenie ilości odbiorników wpłynęła elektryfikacja wsi na terenie gromady.

Jak widzimy z danych sprawozdania są poważne osiągnięcia na odcinku kulturalno-oświatowym, a szczególnie osiągnięcia w rozwoju szkolnictwa. Nie poruszyłem tu również wszystkich spraw dotyczących tak poważnego zagadnienia. Jednak sporo jest jeszcze różnego rodzaju braków, które jeszcze nie szybko zostaną usunięte. Niemniej jednak przy dobrej organizacji i zainteresowaniu ze strony aktywu, a przeważnie szkół, bibliotek i innych placówek dużo można byłoby zmienić w naszym życiu na lepsze, by główną rozrywką nie była wódka, lecz dobrze zorganizowana placówka kulturalna.

Dlatego też kończąc proszę o wnikliwą dyskusję nad tym bardzo ważnym w życiu społeczeństwa zagadnieniem.

Aneks nr 28

INFORMACJA

O realizacji postulatów i wniosków ludności zgłoszonych w czasie spotkań posłów na Sejm PRL i radnych rad narodowych wszystkich szczebli, zgłoszonych do dnia 20 marca 1967 roku.

I. Postulaty inwestycyjne.

1. Budowa szkoły podstawowej w Nasiadkach – postulat w trakcie realizacji Szkoła zostanie oddana do użytku od 1 lipca 1967 roku.
2. Budowa szkoły podstawowej w Łęgu Starościńskim – postulat przyjęty do realizacji w roku 1967-1968. Obecnie chodzi o zakup placu przez wieś.
3. Założenie telefonu we wsi Płoszyce – postulat będzie wykonany w 1969 roku kosztem 44.800 złotych.
4. Dokończenie drogi żwirowej Durlasy-Białobiel-Łazek oraz drogi smołowej Łodziska-Nasiadki. Postulat ten będzie realizowany i wykonany do roku 1970.
5. Dokończenie melioracji w Długim Kącie nad rzeką Rozogą (nieokreślony).
6. Przydzielenie dotacji na budowę szkoły w Kurpiewskich w kwocie 20 tysięcy złotych, ponieważ wieś posiada drugie tyle zebranej gotówki. Postulat ten jest w trakcie załatwiania w Prezydium PRN.

II. Postulaty nieinwestycyjne.

1. Zorganizowanie dziedzica we wsi Płoszyce na okres żniw. Postulat został zrealizowany, ponieważ począwszy od roku 1966 dziedzic ten będzie realizowany co roku.
2. Zabieranie pasażerów w pierwszej kolejności do najdalszych przystanków na trasie Ostrołęka-Gąski. Zgodnie z informacją Wydziału Komunikacji w Ostrołęce załogi autobusowe zostały zobowiązane do przestrzegania tej zasady, chociaż w praktyce nie jest ona realizowana. Musimy więc wystąpić z pytaniem dlaczego zasada ta przez kierowców i konduktorów nie jest przestrzegana.

Aneks nr 29

INFORMACJA

O realizacji postulatów i wniosków zgłoszonych w kampanii wyborczej do Sejmu i rad narodowych (na kadencję 1965-1969)

I. Postulaty inwestycyjne.

1. Elektryfikacja wsi Gibałka – wieś zelektryfikowana jesienią 1965 roku pozostały kolonie – kilku rolników.
2. Elektryfikacja wsi Gąski wykonana zostanie w 1968 roku.
3. Dokończenie melioracji w Płoszycach – wykonana zostanie w 1967 r.
4. Budowa drogi żwirowej Dąbrówka-Płoszyce na odcinku 2 km. Postulat

w trakcie realizacji, wykonano już 1 km drogi, 2 km wykonane zostanie w 1967 r.

5. Budowa drogi żwirowej Nasiadki-Długi Kąt-Kadzidło do roku 1970 nie jest przewidziana ze względu na wielkie nakłady finansowe.
6. Budowa świetlicy w Gibałce – postulat nie zostanie zrealizowany, ze względu na małą wieś i bliskość świetlicy w Szafarni, z której młodzież może korzystać. Brak jest na to czynów społecznych i środków państwowych.
7. Zorganizowanie punktu felczerskiego w Lelisie - postulat nie zostanie wykonany, ponieważ dobrze pracująca Spółdzielnia Zdrowia w Dąbrówce zapewnia właściwy poziom usług społeczeństwa naszej gromady.

II. Postulaty nieinwestycyjne

1. Zorganizowanie Przedszkola we wsi Płoszyce – postulat nie będzie zrealizowany ze względu na niedostateczną ilość dzieci.
2. Zorganizowanie apteki przy Spółdzielni Zdrowia w Dąbrówce postulat został wykonany, ponieważ punkt apteczny został tam zorganizowany od 1 stycznia 1967 roku.
3. Skierowanie drugiego autobusu w dni targowe na trasie Ostrołęka – Dąbrówka – postulat został wykonany w 1965 roku w ten sposób, że autobus ten kursuje codziennie rano i wieczorem.
4. Zwiększenie nawozów sztucznych i pasz treściwych – postulat jest realizowany z wyjątkiem zaopatrzenia w dostateczną ilość soli potasowej – nawozu deficytowego.
5. Zwiększenie przydziałów materiałów budowlanych – postulat jest realizowany w miarę możliwości powiatu. Materiały te w pierwszej kolejności otrzymują rolnicy zakwalifikowani do skoncentrowanego budownictwa i gospodarstw podupadłych.
6. Przebadaanie w każdym roku dzieci szkolnych – problem ten nie istnieje już na naszym terenie z chwilą pobudowania Ośrodka Zdrowia w Dąbrówce, ponieważ został opracowany plan badania dzieci we wszystkich szkołach i jest on realizowany.

Aneks nr 30

REFERAT

Współdziałanie rad narodowych z organizacjami młodzieżowymi na terenie Gromadzkiej Rady Narodowej Lelis. (wygłoszony przez przewodniczącego PGRN w Lelisie w 1970 r.)

W celu zabezpieczenia pełnej realizacji wzrastających zadań rad narodowych, wynikających z programu wyborczego Frontu Jedności Narodu, planów gospodarczych jednorocznych i wieloletnich, konieczne jest pogłębienie współdziałania rad narodowych z organizacjami młodzieżowymi.

Dotychczasowe formy współdziałania oraz wykorzystania inicjatyw organizacji społecznych przyczyniły się do usprawnienia administracji terenowej, uruchomienia lokalnych rezerw i środków dla celów rozwoju gospodarczego, poprawy warunków socjalno-bytowych i kulturalnych ludzi pracy oraz bardziej racjonalnego ich wykorzystania.

Zbieżność celów i zadań rad narodowych organizacji młodzieżowych – realizowanych pod kierownictwem partii, stanowi zasadniczą płaszczyznę rozwijania wspólnej działalności, koordynacji wysiłków, racjonalnego wykorzystywania miejscowego aktywu w kierunku rozwiązywania problemów ogólnopństwowych i wynikających z potrzeb gromady, poszczególnych środowisk.

Pozwoliło to również na skuteczniejsze oddziaływanie rad narodowych na kształtowanie się socjalistycznych stosunków międzyludzkich, na coraz aktywniejsze włączanie się społeczeństwa do budownictwa socjalistycznego w naszym kraju.

Na terenie GRN Lelis działa 10 kół ZMW w następujących miejscowościach: Dąbrówka, Durlasy, Gąski, Kurpiewskie, Lelis, Łodziska, Łęg Starościński, Płoszyce, Nasiadki, Szafarczyska. Do dobrze pracujących kół ZMW można zaliczyć: Koło ZMW Lelis, Łęg Starościński, Kurpiewskie, Durlasy. Koła te zajmują się wychowaniem młodzieży w duchu socjalistycznym i życiem kulturalnym swojej wsi.

Z inicjatywy Kół ZMW powstał Klub Młodego Rolnika w Dąbrówce, Klub Młodego Rolnika w Lelisie, Klub Upowszechniania Prasy i Książki „RUCH” Durlasy, przyznany jest już Klub „RUCH” w miejscowości Łęg Starościński, w trakcie końcowego załatwiania jest założenie Klubu „RUCH” w Kurpiewskich. Jest jeszcze propozycja zorganizowania Klubu w Nasiadkach.

Koło ZMW w Lelisie wystawiło dla społeczeństwa miejscowego sztukę – teatrzyk na zabawie dochodowej i uzyskany dochód został przeznaczony jako 50% wkład młodzieży, który umożliwi zakup telewizora do Klubu przez GS Kadzidło. Koło ZMW w Łęgu Starościńskim również posiada oszczędności, które z chwilą otrzymania klubu przekażą na zakup potrzebnego sprzętu.

Dla Koła ZMW w Durlasach Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej w ubiegłym roku zakupiło adapter i komplet płyt. Młodzież przez dobrą pracę uzyskała dochody, zakupiła niezbędny sprzęt dla Klubu, doszła do porozumienia z Przedsiębiorstwem Upowszechniania Prasy i Książki „RUCH” otrzymali telewizor. Pierwszą koniecznością jest jak najszybciej założyć Klub w miejscowości Kurpiewskie, ponieważ młodzież ta okazuje dużo szczerych chęci lecz z braku pomieszczenia nie może rozwijać swej działalności.

Obecnie działalność Kół ZMW na naszym terenie ożywiła się częściowo przez wybranie w ubiegłym roku Zarządu Gromadzkiego ZMW w Lelisie, którego przewodniczącą została ob. Aleksandra Szewczyk – obecny pracownik Zarządu Powiatowego Związku Młodzieży Miejskiej w Ostrołęce.

W kołach ZMW corocznie są prowadzone kursy oświatowo-polityczne, których wykładowcami są przeważnie Opiekunowie Kół ZMW nauczyciele i im naprawdę dużo zawdzięczamy. Podsumowaniem tych kursów polityczno-oświatowych są Olimpiady Wiedzy Społeczno-Politycznej przeprowadzone w Kołach, a najlepsi wyróżniający się wiadomościami biorą udział w olimpiadach powiatowych i wojewódzkich.

Członkowie Kół ZMW uczęszczają do SPR i większość ma już ukończony kurs III stopnia, złożony egzamin powiatowy jak również najzdolniejsi kontynuują naukę w Korespondencyjnym Technikum Ogrodniczym w Lubiejewie. Pozostała część młodzieży pracuje w gospodarstwach rolnych rodziców lub własnych dążąc do podniesienia plonów i większej wydajności z ha.

Jeśli chodzi o ruch sportowy na terenie GRN Lelis działa 7 Kół Ludowych Zespołów Sportowych w miejscowości: Lelis, Durlasy, Gibałka, Płoszyce, Dąbrówka, Nasiadki, Szafarczyska. Do najaktywniejszych Kół LZS zaliczyć możemy: Koło LZS Lelis, LZS Durlasy. LZS w Gibałce był kołem dość dobrze pracującym lecz obecnie z niewiadomych powodów działalność ta ustała. LZS Dąbrówka, Płoszyce do obecnej chwili nie wykazują żadnej działalności. Koło LZS Szafarczyska i Nasiadki są to koła nowe powstałe w marcu 1970 roku.

1. LZS w Gibałce dysponuje sprzętem jak dysk, kula, oszczep, posiada ekspandery, piłkę do siatkówki i siatkę, piłkę nożną, piłkę ręczną. LZS ten powstał w roku 1960. W roku 1968 Prezydium GRN również zakupiło dla nich część sprzętu sportowego, który poprzednio zakupiony przez Radę Powiatową LZS został zużyty.
2. LZS Lelis założono w 1967 r. Z Rady Powiatowej LZS otrzymał on sprzęt o wartości 2.360, tj. słupki metalowe do siatki, dysk, oszczep, kule. Prezydium GRN zakupiło zaś siatkę, piłkę siatkową i rakiетки do kometki, piłkę nożną.
3. LZS w Durlasach również otrzymał od nas w roku 1968 siatkę, piłkę do siatkówki, piłkę ręczną.
4. LZS Dąbrówka korzysta ze sprzętu rozwiązanej Zasadniczej Szkoły Rolniczej. W roku bieżącym Prezydium GRN zakupiło im piłkę nożną.
5. Koło LZS Płoszyce, Nasiadki, Szafarczyska posiadają tylko zakupione przez Prezydium GRN piłki nożne, resztę sprzętu zakupimy do końca roku.

Prezydium GRN na cele rozwoju sportu z funduszu gromadzkiego posiada 5.000 zł i w ramach tej kwoty zakupi dla kół LZS potrzebny sprzęt. Nadmieniamy, że kwota 3.000zł w roku ubiegłym nie została wykorzystana.

W roku bieżącym Prezydium GRN już zakupiło dla wszystkich kół LZS piłki nożne i pompki do piłek na sumę 1.914 zł, resztę sprzętu, jak: piłki ręczne, siatkówki oraz strój dla LZS Lelis zakupimy.

Teren naszej gromady w zakresie czytelnictwa obsługiwany jest przez Bibliotekę Gromadzką i 11 punktów w terenie. Biblioteka Gromadzka posiada księgozbiór liczący 8.645 tomów. Jak wynika z dotychczasowej obserwacji to najlepiej pracują punkty w Klubach, gdyż jest to jedyne miejsce gromadzenia się młodzieży i starszego społeczeństwa na wsi.

Jeżeli chodzi o czytelnictwo to najwięcej wypożycza się książek literatury pięknej, najmniej zaś rolniczej i pism z innych dziedzin literatury popularnonaukowej. Co do przekroju socjalnego czytelników to najwięcej czytają rolnicy, a następnie młodzież.

Aneks nr 31

Naczelnicy gminy i wójtowie

1. Stanisław Jastrzębski (1 stycznia 1973-18 października 1976)
2. Jan Nabiałek (pełnomocnik wojewody) (19 października 1976- 31 grudnia 1976)
3. Ryszard Pawłowski (16 grudnia 1976 – 31 sierpnia 1981)
4. Jan Mrozek (16 października 1981 – 15 kwietnia 1982)
5. Halina Bryska (p.o. naczelnika) (16 kwietnia 1982 - 15 października 1982)
6. Rafał Dymerski (16 października 1982 – 31 października 1987)
7. Stanisław Subda (naczelnik od 1 listopada 1987 r., od 1990 r. do 2014 r. - wójt Gminy)
8. Stefan Prusik (2014-nadal)

Aneks nr 32

Przewodniczący Gminnej Rady Narodowej

1. Henryk Puchalski (1973-1973)
2. Roman Wilga (1973-1974)
3. Wiesław Kamiński (1974-1979)
4. Kazimierz Kacprzak (1979-1984)
5. Zygmunt Jurczak (1984-1988)

6. Zygmunt Kaczyński (1988-1990)
7. Kazimierz Kacprzak (1990-1998)
8. Jan Mrozek (1998 – 2018)
9. Anna Dobkowska (2018 – 2024)
10. Paweł Kurpiewski (2024 – nadal)

Aneks nr 33

Sekretarze gminy

1. Irena Chorążewicz (Truskowska)
2. Halina Bryska (p.o.)
3. Hieronim Mizerek
4. Klementyna Gniazdowska
5. Aleksandra Gers
6. Halina Bryska
7. Halina Szymczyk
8. Halina Gontarzewska
9. Mirosława Dziczek

Aneks nr 32

Wykaz radnych Gminnej Rady Narodowej w Lelisie w latach 1973 - 1977

1. Antońkiewicz Eugeniusz – Długi Kąt
2. Arcichowski Walenty – Łęg Przedmiejski
3. Bączek Stanisław – Płoszyce
4. Brodzik Edward – Łęg Starościński
5. Cherubin Józef – Białobiel
6. Cichocki Aleksander – Kurpiewskie
7. Deptuła Stanisław – Gibalka
8. Gadomski Stefan – Obierwia
9. Gałązka Antoni – Białobiel
10. Gawrych Czesław – Gąski
11. Gers Franciszek – Olszewka
12. Golan Konstanty – Obierwia
13. Grzyb Czesław – Łodziska

14. Kaliszewski Antoni – Szafarczyska
15. Kołodziejczyk Józef – Płoszyce
16. Kosek Czesław – Łęg Przedmiejski
17. Krysiak Mieczysław – Dąbrówka
18. Kuta Władysław – Obierwia
19. Laskowski Zygmunt – Szafarczyska
20. Łepicki Stanisław – Łęg Przedmiejski
21. Marcińczyk Jan – Kurpiewskie
22. Milewski Stanisław – Gąski
23. Orzechowski Franciszek – Lelis
24. Parciak Maria – Obierwia
25. Parzych Henryk – Durlasy
26. Parzych Józef – Nasiadki
27. Pijanowska Jadwiga – Dąbrówka
28. Piersa Jan – Siemnocha
29. Pierzchała Czesław – Szafarnia
30. Podeszwa Eugeniusz – Dąbrówka
31. Potkaj Zofia – Gibałka
32. Prusaczyk Stanisław – Obierwia
33. Przygoda Franciszek – Kurpiewskie
34. Puchalski Henryk – Długi Kąt
35. Rzosiński Walenty – Aleksandrowo
36. Sęk Józef – Lelis
37. Skórzewski Stanisław – Łęg Starościński
38. Staśkiewicz Stanisław – Szafarnia
39. Stodolski Konstanty – Lelis
40. Sul Waclaw – Szkwa
41. Szlachetka Helena – Łęg Przedmiejski
42. Wiktorek Anna – Durlasy
43. Wilga Roman – Obierwia
44. Wołosz Mieczysław – Olszewka
45. Zamojski Edward – Szwendrowy Most
46. Zyśk Stanisław – Łęg Starościński
47. Żukowski Józef – Gnaty

/Źródło: Kronika Gminy Lelis, w posiadaniu GOK-O w Lelisie/

Aneks nr 33

Wykaz radnych Gminnej Rady Narodowej w Lelisie w latach 1988-1990

1. Antoszewski Andrzej
2. Bieńkowski Jan
3. Dankiewicz Marian
4. Dzięgielewski Edward
5. Jaksina Krzysztof
6. Kacprzak Kazimierz
7. Kaczyński Zygmunt
8. Kowalczyk Józef
9. Kowalski Kazimierz
10. Kobrzyński Stanisław
11. Krysiak Mieczysław
12. Kurpiewski Kazimierz
13. Laskowski Zygmunt
14. Łepicki Stanisław
15. Ogniewski Ryszard
16. Parzych Mirosław
17. Pędzich Wiesław
18. Pierzchała Edward
19. Plona Jan
20. Polak Zofia
21. Rudzik Władysław
22. Szczubełek Zofia
23. Tercjak Jerzy
24. Tercjak Kazimierz
25. Żelazny Bronisław

/Źródło: Nowe gminne rady narodowe, „Tygodnik Ostrołęcki”, nr 30, 1988.07.24, s.4/

Aneks nr 36

Wykaz radnych Rady Gminy w Lelisie w latach 1990-1994

1. Antońkiewicz Eugeniusz – Długi Kąt
2. Arcichowski Czesław – Łęg Przedmiejski
3. Baćłowski Franciszek - Nasiadki

4. Bednarczyk Władysław - Szafarnia
5. Dziągielewski Jan - Obierwia
6. Kacprzak Kazimierz - Lelis
7. Kaczyński Zygmunt - Gibałka
8. Kisiel Antoni - Szkwa
9. Kobrzyński Stanisław - Gąski
10. Kurpiewski Stanisław - Durlasy
11. Ogniewski Ryszard – Łodziska
12. Pędzich Wiesław - Siemnocha
13. Plona Jan - Płoszyce
14. Prajs Stanisław - Kurpiewskie
15. Sierżputowski Jan – Łęg Przedmiejski
16. Sobotka Marek - Lelis
17. Szczubełek Zofia – Szwendrowy Most
18. Święcicki Wiesław - Obierwia
19. Tercjak Jerzy - Białobiel
20. Tercjak Kazimierz - Gnaty
21. Wiski Andrzej - Szafarczyska
22. Wołosz Edward – Łęg Starościński
23. Wołosz Stanisław - Olszewka
24. Zyśk Stefan – Łęg Starościński

/Źródło: Obwieszczenie o wynikach wyborów do Rady Gminy w Lelisie, załącznik nr 23 do Obwieszczenia Wojewódzkiego Komisarza Wyborczego w Ostrołęce z dnia 28 maja 1990 r./

Aneks nr 37

Wykaz radnych Rady Gminy w Lelisie (1994-1998)

1. Bednarczyk Władysław – Szafarnia
2. Choroszewski Jerzy – Łęg Starościński
3. Ciak Antoni – Łęg Przedmiejski
4. Giers Leszek - Olszewka
5. Gontarz Bogdan - Nasiadki
6. Gromek Wiesław – Kurpiewskie
7. Jurczak Zygmunt Władysław
8. Kacprzak Kazimierz - Lelis

9. Kowalski Kazimierz – Łęg Przedmiejski
10. Mrozek Jan - Lelis
11. Ogniewski Ryszard - Łodziska
12. Parzych Henryk - Szafarczyska
13. Plona Jan - Płoszyce
14. Puchalski Zdzisław – Długi Kąt
15. Szczepanek Stanisław - Durlasy
16. Szczubętek Zofia – Szwendrowy Most
17. Świącicki Wiesław - Obierwia
18. Tercjak Jerzy – Białobiel
19. Wielga Mirosław - Obierwia
20. Zyśk Stefan – Łęg Starościński

/Źródło: Obwieszczenie Wojewódzkiego Komisarza Wyborczego w Ostrołęce z dnia 20 czerwca 1994 r., Archiwum Urzędu Gminy w Lelisie/

Aneks nr 38

Wykaz radnych Rady Gminy w Lelisie (1998-2002)

1. Baławski Franciszek
2. Bednarczyk Władysław
3. Ciak Antoni
4. Kosek Edward
5. Kurpiewski Tadeusz
6. Laskowski Robert
7. Mrozek Jan
8. Niedźwiedzki Mieczysław
9. Parzych Henryk
10. Pawłowska Barbara
11. Pianka Marian
12. Plona Jan
13. Prusaczyk Franciszek
14. Prusaczyk Zenon
15. Puchalski Zdzisław
16. Szczepanek Sabina
17. Szczepanek Stanisław
18. Szymczyk Teresa

19. Tercjak Jerzy
20. Zyśk Stefan

/Źródło: Dokumenty Rady Gminy w Lelisie/

Aneks nr 39

Skład Rady Gminy w Lelisie latach 2002-2006

1. Baćłowski Franciszek
2. Bednarczyk Władysław
3. Bieńkowski Jan
4. Ciak Antoni
5. Dawid Wiesław
6. Dymerski Zygmunt
7. Krukowski Mirosław
8. Pianka Marian
9. Pierzchała Edward
10. Plona Jan
11. Prusaczyk Zenon
12. Surgiewicz Andrzej
13. Szczepanek Stanisław
14. Tercjak Jerzy
15. Zyśk Stefan

Aneks nr 40

Skład Rady Gminy w Lelisie w latach 2006-2010

1. Bednarczyk Czesław
2. Bieńkowski Jan
3. Ciak Antoni
4. Dawid Wiesław
5. Krukowski Mirosław
6. Łępicki Roman
7. Murach Krzysztof
8. Mrozek Jan

9. Mróz Dariusz Józef
10. Mróz Krzysztof
11. Pianka Robert
12. Piątek Janina
13. Sierputowski Antoni
14. Szczepanek Stanisław
15. Tercjak Jerzy

Aneks nr 41

Skład Rady Gminy w Lelisie w latach 2010-2014

1. Bednarczyk Czesław
2. Ciak Antoni
3. Dawid Jerzy
4. Krukowski Mirosław
5. Łepicki Roman
6. Majewski Robert Antoni
7. Mrozek Jan
8. Mróz Dariusz Józef
9. Mróz Krzysztof
10. Murach Krzysztof
11. Pianka Robert Jan
12. Piątek Janina Władysława
13. Stachelek Elżbieta
14. Szczepanek Stanisław
15. Tercjak Jerzy

Aneks nr 42

Skład Rady Gminy w Lelisie w latach 2014-2018

1. Bałon Janusz Henryk
2. Bednarczyk Czesław
3. Brzozowski Andrzej
4. Dawid Jerzy
5. Dobkowska Anna Danuta

6. Gers Kazimierz
7. Krukowski Mirosław
8. Mrozek Jan
9. Mróz Dariusz Józef
10. Murach Krzysztof
11. Nalewajk Tomasz Antoni
12. Pianka Robert Jan
13. Piekarski Marcin Marian
14. Szczepanek Stanisław
15. Szczubełek Józef

Aneks nr 43

Skład Rady Gminy w Lelisie w latach 2018-2023

1. Bakuła Andrzej
2. Bałon Janusz Henryk
3. Bieńkowski Eugeniusz
4. Dawid Jerzy
5. Dobkowska Anna Danuta
6. Kołodziejczyk Zdzisław
7. Mróz Dariusz Józef
8. Nalewajk Tomasz Antoni
7. Parzychowski Paweł
8. Pianka Robert Jan
9. Pyskło Zdzisław Bogdan
12. Stepnowski Kamil
13. Szczepanek Stanisław
14. Szczubełek Józef
15. Wołosz Małgorzata

Aneks nr 42

Wykaz sołtysów z terenu gminy Lelis (2010 r.)

L.p.	Nazwisko i imię	Sołectwo
1	Bieńkowski Eugeniusz	Łęg Przedmiejski
2	Deptuła Józef	Szafarnia
3	Deptuła Zofia	Gąski
4	Duda Tadeusz	Dąbrówka
5	Gers Kazimierz	Olszewka
6	Gromek Wiesław	Kurpiewskie
7	Kaliszewski Henryk	Długi Kąt
8	Kołodziejczyk Zdzisław	Płoszyce
9	Laskowski Jan	Szafarczyska
10	Łępicki Antoni	Gnaty
11	Łępicki Roman	Łęg Starościński - Walery
12	Marczak Jan	Nasiadki
13	Mielnicki Kazimierz	Łęg Starościński
14	Piątek Janina	Łodziska
15	Pierzchała Maria	Obierwia
16	Prusaczyk Franciszek	Gibałka
17	Puławski Zygmunt	Szkwa
18	Pyskło Bogdan	Lelis
19	Stachelek Elżbieta	Siemnocha
20	Szczepanek Stanisław	Durlasy
21	Szczubełek Zofia	Szwendrowy Most
22	Tercjak Jerzy	Białobiel

/Źródło: dane Urzędu Gminy/

Aneks nr 45

Wykaz pracowników Urzędu Gminy w Lelisie (2010 r.)

1. Wójt – Stanisław Subda
2. Zastępca Wójta – Stefan Prusik
3. Sekretarz Gminy -Halina Gontarzewska
4. Skarbnik Gminy – Bogusława Parzych
5. Inspektor d/s samorządowych i organizacyjnych – Barbara Żebrowska
6. Referent d/s kancelaryjno-technicznych i obsługa kasy – Iwona Sakowicz
7. Kierownik USC – Czesława Ziemak
8. Inspektor d/s obronnych, kultury i kultury fizycznej – Kazimierz Majk
9. Inspektor d/s budownictwa i gospodarki gruntami – Zofia Szczubełek
10. Inspektor d/s inwestycji i nadzoru budowlanego – Roman Listwoń
11. Inspektor d/s rolnictwa i ochrony środowiska – Wacław Kania
12. Referent d/s księgowości budżetowej – Ewa Nadolna
13. Referent d/s gospodarki komunalnej i zatrudnienia – Paweł Bieńkowski
14. Inspektor d/s wymiaru podatków i opłat lokalnych – Danuta Bakuła
15. Inspektor d/s ewidencji działalności gospodarczej – Hieronim Laska
16. Podinspektor d/s drogownictwa – Radosław Parzych
17. Podinspektor d/s pozyskiwania środków i promocji gminy – Beata Kraska – Romanowska

/Źródło: Materiały Urzędu Gminy/

Aneks nr 46

Wykaz „Kurpików” nadanych osobom z gminy Lelis

Lp.	Rok nadania	Osoba (organizacja, instytucja)	Kategoria
1.	2001	Stanisław Subda	Działalność publiczna
2.	2001	Henryk Kulesza	Ochrona dziedzictwa narodowego
3.	2007	Waldemar Pędzich	Talent
4.	2007	Anna Ogniewska	Ochrona dziedzictwa kulturowego
5.	2009	Jan Kania	Muzyka, taniec
6.	2013	Magdalena Żebrowska	Talent

Lp.	Rok nadania	Osoba (organizacja, instytucja)	Kategoria
7.	2015	Stowarzyszenie Strzelców Kurpiowskich	Budzenie tożsamości
8.	2016	Marianna Pędzich	Talent
9.	2019	Jan Karczewski	Budzenie tożsamości
10.	2021	Robert Niedzwiecki	Działalność publiczna
11.	2021	Roman Gawrych	Nauka i pióro
12.	2022	Kółko Rolnicze ZAGAJNICA w Łodziskach	Ochrona dziedzictwa kulturowego

/Źródło: Dokumenty Związku Kurpiów/

Oprócz wyżej wymienionych „Kurpika” otrzymały jeszcze dwie osoby pochodzące z gminy Lelis, obecnie mieszkające w Ostrołęce – Czesław Parzych (nauka i pióro) oraz Tadeusz Grec (edukacja regionalna). Kurpika 2005 otrzymał autor niniejszego wydawnictwa – Jerzy Kijowski, zaś Kurpika 2019 otrzymał związany przez szereg lat z gminą Lelis Antoni Kustusz.

Aneks nr 47

Dekret biskupa łomżyńskiego dot. Sanktuarium w Dąbrówce.

Mając na uwadze półtorawiekową historię objawień i wszystkie przedstawione fakty świadczące o żywym kulcie Matki Boskiej, niniejszym dekretem, w myśl kanonów 1230-1234 Kodeksu prawa kanonicznego, z dniem dzisiejszym

Ustanawiam

Parafialny kościół w Dąbrówce wraz z kaplicą Matki Boskiej

Sanktuarium Najświętszej Maryi Panny Dąbrowskiej,

Królowej Ludu Kurpiowskiego, Patronki Leśników i Pszczelarzy

W tym Sanktuarium będą obchodzone następujące dni odpustowe:

- Uroczystość tytułu kościoła parafialnego św. Anny - (niedziela przed lub po 26 lipca).
- Uroczystość ku czci NMP Dąbrowskiej - (niedziela po Świącie Narodzenia NMP).
- Równocześnie mianują proboszcza parafii pw. św. Anny w Dąbrówce Ks. Stanisława Grosfelda Kustoszem Sanktuarium NMP Dąbrowskiej.

Polecając modlitwom pielgrzymów sprawy Diecezji i Kościoła w Ojczyźnie – kustoszu, Parafianom i wszystkim nawiedzającym Sanktuarium z serca udzielam pasterskiego błogosławieństwa.

Aneks nr 48

Wiosna w Durlasach

Niecierpliwość pól
drzeniem błękitu objęta
trzymiel po łąkach zgubi promienie
rolnik z ziarnem wyśpiewa skowronki

okna domy otwarły na przestrzeń
dzieci z dziupli wybierają słońce
wiatr się wplątał w sukienki dziewczynkom
radośnie nad Durlasami furkocze

ja wsparty o drugi brzeg Narwi
z każdym snem tam powracam i świtem
matka dla mnie piecze świeże chleby
w ojca dłoniach dojrzewa ciężar ziemi.

/Źródło: zbiory autora – Czesława Parzycha/

Aneks nr 49

Edward Parzych

Tęsknota emigranta

Oj wiosko moja rodzinna
gdzie poszły wesołe czasy
Jesteś ta sama lecz inna
smutne, ponure Durlasy.

Było tu kiedyś tak fajnie
i gra na organkach i śpiewy
a dzisiaj już swojej ferajnie
nie zagram jak dawniej, bo kiedy.(...)

Obudź się Kurpiu z letargu
i nabierz dechu w piersi

nie powiększaj se garbu
lecz śpiewaj własne pieśni

Bo piękne są Durlasy
Zagórka i Nadlasek
Dziś mamy ciężkie czasy
więc zaśpiewajmy czasem.

A kiedy będziesz siwy
jak stara, mądra sowa
niech Ci się wyobrazi,
że słyhać śpiew od nowa (...)

Aneks nr 50

Wybory samorządowe w gminie Lelis (21 października 2018 r.)

Wybory wójta gminy:

1. Stefan Prusik – 2 357 głosów (52%)
2. Krzysztof Mróz – 842 głosy (19%)
3. Marek Gawrych – 813 głosów (18%)
4. Jacek Olkowski – 520 głosów (11%)

Ogółem na 9 669 mieszkańców gminy uprawnionych do głosowania było 7 465 osób. Gmina podzielona została na 8 obwodów i 15 okręgów wyborczych. W wyborach wzięło udział sześć komitetów wyborczych, z 56 kandydatami. Wybranych zostało 15 radnych. Poszczególne komitety uzyskały następujące wyniki:

1. Komitet Wyborczy Wyborców Gminy Lelis (KWWGL) – 1769 głosów na 14 kandydatów, 39,15 % poparcia, 8 mandatów.
2. Komitet Wyborczy Prawo i Sprawiedliwość – 1036 głosów na 12 kandydatów, 22,94 % poparcia, 5 mandatów.
3. Komitet Wyborczy Wyborców Bezpartyjna Gmina Lelis, 854 głosy na 11 kandydatów, 18,91% poparcia, 1 mandat.
4. Komitet Wyborczy Wyborców „Zjednoczona Gmina”, 710 głosów na 13 kandydatów, 15,73% poparcia, 1 mandat.
5. Komitet wyborczy Wyborców „Czas na zmiany dziś”, 94 głosy na 5 kandydatów, żadnego mandatu.

6. Komitet Wyborczy Wyborców Krzysztofa Bulaka – 33 głosy na 1 kandydata, 1,17% poparcia, brak mandatu.

W skład Rady Gminy zostali wybrani:

1. Zdzisław Bogdan Pyskło, KWW Bezpartyjna Gmina, 133 głosy, 31,87 %
2. Jerzy Dawid, KWW Gminy Lelis, 126 głosów, 62,07 %
3. Stanisław Szczepanek, KWW Gminy Lelis, 146 głosów, 58,63 %
4. Janusz Henryk Bałon, KWW Gminy Lelis, 127 głosów, 50,60 %
5. Dariusz Józef Mróz, KKW Gminy Lelis, 202 głosy, 49,15 %
6. Małgorzata Wołosz, KKW Gminy Lelis, 183 głosy, 48,41 %
7. Eugeniusz Bieńkowski, KKW Gminy Lelis, 162 głosy, 61,13 %
8. Anna Danuta Dobkowska, KW PiS, 142 głosy, 57,49 %
9. Józef Szczubełek KW PiS, 147 głosów, 76,97 %
10. Robert Jan Pianka, KW PiS, 65 głosów 27,43 %
11. Zdzisław Kołodziejczyk, KKW gminy Lelis, 99 głosów, 41,09 %
12. Tomasz Antoni Nalewajk, KW PiS, 136 głosów, 39,77 %
13. Kamil Stepnowski, KKW Gminy Lelis, 277, 56,47 %
14. Paweł Parzychowski KKW „Zjednoczona Gmina” 143 głosy, 35,54 %
15. Andrzej Bakula, KW PiS, 141 głosów, 52,42%

Pierwsza inauguracyjna sesja Rady Gminy Lelis odbyła się 19 listopada w sali konferencyjnej Urzędu Gminy. Prowadził ją radny senior Eugeniusz Bieńkowski. Po przedstawieniu wyników wyborów przez sekretarz Gminy Halinę Gontarzewską i wręczeniu zaświadczeń o wyborze radnego i wójta, radni i wójt złożyli ślubowanie. Następnie dokonano wyboru przewodniczącego Rady Gminy, którym została Anna Dobkowska, wiceprzewodniczącego, którym został Stanisław Szczepanek oraz przewodniczących komisji.

Bibliografia

I. Źródła archiwalne

1. Archiwum Akt Nowych (AAN) w Warszawie
2. Archiwum Diecezjalne w Łomży
3. Archiwum Głównej Komisji Badania Zbrodni Hitlerowskich w Polsce, akta Sądów Grodzkich, województwo warszawskie, tom III, sygn. 43
4. Archiwum Państwowe w Białymstoku, Urząd Wojewódzki Białostocki, 1920-1939
5. Archiwum Państwowe m. st. Warszawy i województwa warszawskiego, Urząd Wojewódzki Warszawski
6. Archiwum Państwowe m. st. Warszawy i województwa warszawskiego, Oddział w Otwocku
7. Archiwum Państwowe m. st. Warszawy i województwa warszawskiego, Oddział w Pułtusk
8. Archiwum Urzędu Miejskiego w Ostrołęce, materiał nieuporządkowany, ewidencja poległych żołnierzy Armii Czerwonej ZSRR

II. Źródła drukowane

1. *Gmina Lelis w latach 2014-2018*, „Wieści gminne”, Biuletyn Gminy Lelis, październik 2018
2. Kryński A., *Stanisława Skrodzkiego porządek prawa bartnego*, (w:) Archiwum Komisji Historycznej, t. 3, Kraków 1886
3. *Lustracja wojewódzkiego mazowieckiego z 1565 roku*, oprac. I. Gieysztorowa, A. Żaboklicka, cz. I-II, Warszawa 1968
4. *Lustracja województwa mazowieckiego 1617-1620*, cz. 1, wyd. A. Wawrzyńczyk, Wrocław-Warszawa-Kraków 1968
5. *Lustracja województwa mazowieckiego XVII wieku*, cz. II, 1660-1661, wyd. A. Wawrzyńczyk, Warszawa 1989
6. *Materiały wizytacyjne biskupa Michała Nowodworskiego*. Z. 2., dekanat ostrołęcki, zebrał, do druku przygotował i wstępem opatrzył M. M. Grzybowski, Płock 2006
7. *Metryka księstwa mazowieckiego z XV - XVI wieku*, t. 2 - Księga nr 334 z lat 1429 - 1433 (wyd. A. Włodarski), Warszawa 1930, nr 409.
8. Niszczycki K., *Prawo bartne bartnikom należące*, Biblioteka Starożytna Pisarzy Polskich, t. 4, Warszawa 1854
9. *Pamiętna książka łomżyńskiej guberni, 1894-1914*
10. *Raport o stanie Gminy Lelis w roku 2020*, Gmina Lelis 2020, 30 kwietnia 2021 r.

11. *Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej opracowany na podstawie pierwszego powszechnego spisu ludności z dnia 30 września 1921 r., województwo białostockie*, Warszawa 1925
12. *Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*, pod redakcją Filipa Sulemirskiego, redaktora „Wędrowca”, magistra nauk fizyczno-matematycznych byłej Szkoły Głównej Warszawskiej, Bronisława Chlebowskiego, magistra nauk filologiczno-historycznych byłej Szkoły Głównej Warszawskiej, Władysława Walewskiego, obywatela ziemskiego, kandydata nauk dyplomatycznych Uniwersytetu w Dorpacie. Tomy I - XV, Warszawa 1880 – 1902.
13. Szczepański J., *Mazowsze północne w XIX - XX wieku. Materiały źródłowe*, Warszawa - Pułtusk 1997.
14. *Źródła historyczne do dziejów Kurpiowszczyzny 1789-1956*, Wybór materiałów pod redakcją Wojciecha Łukaszewskiego, Żelazna Rządowa, 2020

III. Relacje

1. Bieńkowska Czesława
2. Bulak Krzysztof
3. Dymerski Rafał
4. Gadomski Stefan
5. Gers Aleksandra
6. Gontarzewska Halina
7. Grec Tadeusz
8. Ks. Grosfeld Stanisław
9. Jastrzębski Stanisław
10. Kacprzak Kazimierz
11. Kawalek Zygmunt
12. Kurpiewska Jadwiga
13. Kurpiewski Stanisław
14. Kustusz Antoni
15. Kulesza Henryk
16. Majk Kazimierz
17. Mrozek Jan
18. Ogniewska Anna
19. Parzych Czesław
20. Pawłowski Ryszard
21. Pędzich Waldemar
22. Prusik Stefan
23. Przeradzki Andrzej
24. Pyskło Edward

25. Sobotka Marek
26. Subda Stanisław
27. Zaczkowski Aleksander
28. Zyśk Wacław

IV. Opracowania

1. Arnold S., *Geografia historyczna Polski*, Warszawa 1951
2. Baranowski B., *Walka chłopów kurpiowskich z feudalnym uciskiem*, Warszawa 1953
3. Bogucka M., Samsonowicz H., *Dzieje miast i mieszczaństwa w Polsce przedrozbiorowej*, Wrocław 1986
4. Boże Narodzenie. Zwyczaje i tradycje na Kurpiach na przykładzie Gminy Lelis, Lelis, 2014
5. Buczek K., *Książęca własność służebna w Polsce wczesnofeudalnej*, Wrocław 1958
6. *Bursztyn jako stymulator turystyki kulturowej*, pod red. Janusza Hochleitnera, Jantar 2009
7. Chętnik A., *Bursztyniarstwo na Kurpiach*, Nowogród 1927
8. Chętnik A., *Dąbrówka. Kościół i parafia w pow. Ostrołęckim*, Nowogród pod Łomżą – 1937
9. Chętnik A., *Jak ginie dawna Kurpiowszczyzna*, Nowogród 1935
10. Chętnik A., *Jak Kurpie ze Szwedami wojowali, Gawędy*, Warszawa 1986
11. Chętnik A., *Krótki przewodnik po Kurpiach*, Warszawa 1932
12. Chętnik A., *Kurpie*, Kraków 1924
13. Chętnik A., *Pożywienie Kurpiów*, Kraków 1936
14. Chętnik A., *Puszcza Kurpiowska*, Ostrołęka 2004 (reprint wydawnictwa z 1913 r.)
15. Chętnik A., *Warunki gospodarczo-kulturalne na pograniczu kurpiowsko-mazurskim*, Łomża, 1927
16. Chętnik A., *Z kurpiowskich borów*, Ostrołęka 2015 (reprint)
17. Chętnik A. *Z Puszczy Zielonej*, Warszawa 1978
18. Chętnik A., *Życie puszczańskie Kurpiów*, Warszawa 1971
19. Chłudziński T., Żmudziński J., *Puszcza Kurpiowska*, Warszawa 1966
20. Chomać R., *Struktura agrarna Królestwa Polskiego na przełomie XIX i XX wieku*, Warszawa 1970
21. *Dzieje Mazowsza*, t.1, pod red. H. Samsonowicza, Pułtusk 2006
22. *Dzieje Mazowsza do 1526 roku*, Praca zbiorowa pod redakcją Aleksandra Gieysztorza i Henryka Samsonowicza, Warszawa 1994.
23. *Dzieje powiatu ostrołęckiego*, pod redakcją Janusza Gołoty, Jerzego Kijowskiego

i Jana Mironczuka, Ostrołęka 2018

24. *Dzieje ziem województwa ostrołęckiego*, Warszawa 1984
25. Dziwirski J., Kijowski J., Maćkowiak H., *5 Pułk Ułanów Zasławskich*, Ostrołęka 1991 (I wydanie), 1994 (II wydanie)
26. Dziewoński S., *Geografia miast i osiedli w Polsce*, Warszawa 1953
27. *Ecclesia ostrolencensis, Dzieje parafii i kościoła pod wezwaniem Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny w Ostrołęce*, Ostrołęka 2013
28. Gałęcki T., *Uniwersytet Ludowy Rolny w Ostrołęce a uniwersytety ludowe w Polsce*, Warszawa 1928
29. Gawarecki W. H., *Pamiętnik historyczny plocki*, Warszawa 1830
30. Gieysztorowa I., Zahorski A., Łukasiewicz J., *Cztery wieki Mazowsza, Szkice z dziejów 1526-1914*, Warszawa 1968
31. Gloger Z., *Dawna ziemia łomżyńska*, Łomża 1986
32. Gloger Z., *Geografia historyczna ziem dawnej Polski*, Kraków 1903
33. Heymanowski K., *Gospodarka leśna na Mazowszu w okresie feudalizmu (dobra królewskie)*, Kraków 1970
34. Jemielity W., *Diecezja łomżyńska*, Łomża 1990
35. Jemielity W., *Parafie Ostrołęki i okolicy*, Łomża 1990
36. Jemielity W., *Parafie Puszczy Kurpiowskiej*, Łomża 1975
37. Jemielity W., *Szkołnictwo w Guberni Łomżyńskiej*, Warszawa 1994
38. Jemielity W., *Szkoły powszechne w powiatach ostrołęckim i ostrowskim w latach 1795-1939*, Ostrołęka 1991
39. Jemielity W., *Szkoły powszechne w województwie białostockim w latach 1919-1939*, Łomża 1991
40. Kaczyńska E., *Spółeczeństwo i gospodarka północno-wschodnich ziem Królestwa Polskiego w okresie rozkwitu kapitalizmu*, Warszawa 1974
41. Kazimierski J., *Dzieje północno-wschodniego Mazowsza 1525-1864*, (w:) *Dzieje ziem województwa ostrołęckiego*, Warszawa 1984, s. 77-116
42. Kazimierski J., Pleskaczyńska M., *Przewodnik po źródłach historycznych do dziejów ziem województwa ostrołęckiego XV-XX w., (do 1945)*, Ostrołęka, brak roku wydania
43. Kazimierski J., Pleskaczyńska M., *Przewodnik po źródłach historycznych do dziejów województwa ostrołęckiego 1944-1989*, Tom II, Ostrołęka 1995
44. Kielak B., *Artyści ludowi województwa ostrołęckiego*, Ostrołęka 1984
45. Kielak B., *Artyści ludowi województwa ostrołęckiego, Cz. II, folklor*, Ostrołęka 1993
46. Kielak B., *Rok obrzędowy w Puszczy Zielonej*, Ostrołęka 1984
47. Kielak B., *Sztuka ludowa Puszczy Zielonej i Białej*, Ostrołęka 1981
48. Kielak B., *Zwyczaje doroczne Kurpiowskiej Puszczy Zielonej*, Ostrołęka 2005
49. Kielak B., *Zwyczaje gospodarcze Puszczy Zielonej*, Ostrołęka 2000

50. Kijowski J., *Dzieje Ludowych Zespołów Sportowych w gminie Lelis, Lelis-Ostrołęka* 2018
51. Kijowski J., *Dzieje Ostrołęki 1944-2000*, Ostrołęka 2002
52. Kijowski J., *Kalendarium najważniejszych wydarzeń z historii Ostrołęki i okolic (od czasów najdawniejszych do 2007 r.)*, Ostrołęka 2008
53. Kijowski J., *Ruch ludowy na ziemiach obecnego województwa ostrołęckiego*, Ostrołęka 1982
54. Kijowski J., *Obraz powiatu ostrołęckiego w okresie międzywojennym*, Ostrołęka 1983
55. Kijowski J., *Z dziejów czasopiśmiennictwa na ziemiach obecnego województwa ostrołęckiego*, Ostrołęka 1987
56. Kijowski J., *Ruch rewolucyjny w powiecie ostrołęckim w okresie międzywojennym 1918-1939*, Ostrołęka 1987
57. Kijowski J., *Z dziejów powstania kościuszkowskiego w Ostrołęce i okolicy*, Ostrołęka 1994
58. Kondracki J. 1981 *Geografia fizyczna Polski*, 1981
59. Koskowski B., *Wychodźstwo zarobkowe włościan w Królestwie Polskim*, Warszawa 1901
60. Koszyła Z., *Wrzesień 1939 r. na Białostoczczyźnie*, Białystok 1967
61. Kozłowski A., *Samorząd terytorialny w Polsce, historia, ustroj, zarzadzanie, finanse*, Szczecin 1997
62. Kozłowski F., *Dzieje Mazowsza za panowania ksiązq*, Warszawa 1858
63. Kromer M., *Polska, czyli o położeniu, obyczajach, urzędach i Rzeczpospolitej Królestwa Polskiego, ksiąg dwoje*, Wilno 1853
64. Krzywicki L. *Kurpie*, (w:) *Dzieła*, t. VI, Warszawa 1962
65. Kuczyńska U., *Bartnictwo Kurpiowskiej Puszczy Zielonej*, Wilczyska-Łomża 2004
66. Kudrzycki Z., *Dzieje Rozóg. Pogranicze mazursko-kurpiowskie w XVII-XX wieku*, Toruń 2003
67. *Kurpie. Najważniejsi w dziejach*, Ostrołęka 2014
68. *Kurpie, Puszcza Zielona*, pod red. Kutrzeby-Pojnarowej, Wrocław t. 1 – 1962, t. II – 1964, t. III – 1965
69. *Kurpiowszczyzna, kultura-historia-gospodarka*, Ostrołęka 2019
70. Kutrzeba - Pojnarowa A., *Kultura ludowa i jej badacze*, Warszawa 1977
71. *Losy tułacze mieszkańców województwa ostrołęckiego*, Ostrołęka 1993
72. Łukaszewski W., *Nowe jarzmo, Życie społeczno-polityczne na północnym Mazowszu w latach 1945-1956*, Kraków 2019
73. Maćkowiak H., *Działalność związkowa i oświatowa nauczycieli Kurpiowszczyzny w latach 1918-1939*, Warszawa 1985

74. Maćkowiak H., Kijowski J., *Polskie Państwo Podziemne i operacja „Burza” w ostrołęckim obwodzie AK oraz powiat ostrołęcki w pierwszych latach powojennych*, Ostrołęka 2005 r.
75. Maćkowiak H., *Szkolnictwo na Kurpiach 1905 - 1939*, Ostrołęka - Łomża 1990
76. Maćkowiak H., *Szkolnictwo ostrołęckie w 40-leciu PRL na tle stanu przedwojennego*, Ostrołęka 1987
77. Maćkowiak, *Udział nauczycielstwa i związku w rozwoju oświaty na Kurpiach w latach 1918-1932*, Ostrołęka 1981
78. Madajczyk Cz., *Polityka III Rzeszy w okupowanej Polsce*, Warszawa 1970
79. Majewski D., *Wspomnienia nauczyciela z lat 1893-1945*, Wrocław-Warszawa 1959
80. Markowski A., *O barciach i bartnikach w Zagajnicy Ostrołęckiej w wiekach XVI-XVIII*, Ostrołęka 1980
81. Mielnikiewicz K., *Puszczzańskie łowy. Monografia łowiecka okręgu ostrołęckiego*, Ostrołęka 2010
82. Miśkiewicz M., *Mazowsze wschodnie we wczesnym średniowieczu*, Warszawa 1980
83. Niedziałkowska Z., *Ostrołęka. Dzieje miasta*, (wydanie czwarte), Ostrołęka 2002
84. Niedziałkowska Z., *Puszcza Zielona. Bory Ostrołęckie*, Warszawa 1981
85. Pajka S., *Dylewo dawniej i dziś*, Dylewo, 2012
86. Pajka S., *Na drogach życia*, Ostrołęka 2010
87. Pajka S., *Słownik biograficzny Kurpiowszczyzny XX wieku*, Kadzidło 2008
88. Pajka S., *Słownik biograficzny Kurpiowszczyzny XX-XXI wieku. Część druga*, Ostrołęka 2016
89. Pajka S., *Wpisani w Kurpiowszczyznę i życie moje*, Ostrołęka 2003
90. Pajka S. *Współcześni badacze i popularyzatorzy Kurpiowszczyzny*, Ostrołęka 1993
91. Pałucki W., *Mazowsze w drugiej połowie XVI w.*, Warszawa 1973
92. Paprocka W., *Współczesne przemysły wsi kurpiowskiej*, Warszawa 1975
93. Parzych Cz., *200 lat cmentarza parafialnego w Ostrołęce*, Ostrołęka 2017
94. Parzych Cz. *600 lat parafii w Ostrołęce*, Ostrołęka 1999
95. Parzych Cz., *Cmentarz parafialny w Ostrołęce*, Ostrołęka 1997
96. Parzych Cz., *Z odległości lat*, Ostrołęka 2016
97. Pazyra S., *Geneza i rozwój miast mazowieckich*, Warszawa 1959.
98. Pazyra S., *Najstarszy opis Mazowsza Jędrzeja Święcickiego*, Przekład i objaśnienia Helena Pazyrzyna, Warszawa 1974
99. Piaśnik F., *Osadnictwo w Puszczy Kurpiowskiej*, Warszawa 1939
100. Połujański A., *Wędrówki po guberni augustowskiej w celu naukowym odbyte*, Warszawa, 1859
101. Porwit M., *Działania SGO Narew i GO gen. Kowalskiego 6-8 .IX. 1939 r.*

102. Potkański K., *Puszcza Kurpiowska*, (w:), Pisma pośmiertne, t. I, Kraków 1922
103. *Powiat Ostrołęka w pierwszej dekadzie rządów komunistycznych, Mazowsze i Podlasie w ogniu*, Materiały z sesji naukowej powiat Ostrołęka w pierwszej dekadzie rządów komunistycznych zorganizowanej 23 października 2009 r. przez Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Warszawie i Prezydenta Ostrołęki, Instytut Pamięci Narodowej, Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej, Warszawa, brak roku wydania
104. Puciata O, Kielak B., *Zabytki architektury woj. ostrołęckiego*, Ostrołęka 1987
105. Rafacz, J., *Regale bartne na Mazowszu w późnym średniowieczu*, Lwów 1938
106. Respond S., *Słownik etymologiczny miast i gmin PRL*, Wrocław 1984
107. Rowita-Gawroński Fr., *Prawo bartne XVI wieku. Przyczynek do historii pszczelarstwa w Polsce*, Lwów 1855
108. Rybicki, Z., *Działalność i organizacja rad narodowych w PRL*, Warszawa 1965
109. *Sanktuarium Matki Boskiej Dąbrowskiej w Dąbrowce*, Dąbrowka 8.IX.2009
110. Sierżputowski A., *Serc ludzkich wzajemnej potrzebie*, Ostrołęka 1995
111. Syska H., Adam Chętnik. *Działacz, pisarz, badacz Kurpiowszczyzny*, Warszawa 1969
112. Syska H., *A w Zielonej, w Myszynieckiej*, Warszawa 1956
113. Syska H., *Kurpiak siedzi w lesie*, Warszawa 1954
114. Syska H., *Nad błękitną moją Narwią*, Warszawa 1952
115. Syska H., *O czarne wody Narwi*, Warszawa 1971
116. Syska H., *Zamodrzała puszcza świtem*, Warszawa 1980
117. Szczotka S., *Udział chłopów w walce z potopem szwedzkim*, Lwów, 1939
118. Szlązak S., Niedzielski E., *Z historii kótek rolniczych na Kurpiowszczyźnie*, Ostrołęka 1986
119. *Tradycje kultury Północnego Mazowsza*, praca zbiorowa pod redakcją Stanisława Siekierskiego, Pułtusk 2006
120. Trzebiński W., Borkiewicz A, *Podziały administracyjne Królestwa Polskiego. Zarys historyczny*, Warszawa 1956.
121. Tyszkiewicz J., *Mazowsze północno-wschodnie we wczesnym średniowieczu*, PWN, Warszawa 1974.
122. Wielkanoc. Zwyczaje i tradycje na Kurpiach na przykładzie Gminy Lelis, Lelis, (brak roku wydania)
123. Wiśniewski J. A., *Kościół drewniane Mazowsza*, Część, I. Dawne województwo mazowieckie, Pruszków 1998
124. Woźniak W., *Mit wolnego Kurpia w literaturze*, Ostrołęka 1984
125. Wójcicki K., *Kurpie. Powieść historyczna*, Łomża 1938
126. Zakrzewski A., *Kurpie. Szkic z dziejów ludu w Polsce*, "Wędrowiec" 1886, R. 24
127. Zakrzewski A., *Kurpie*, „Wędrowiec”, 1886, nr 6-11

128. Zawadzki S., Chwistek J., *Rady narodowe w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej*, Warszawa 1981
129. Zawilski Apoloniusz, *Bitwy polskiego września*, Warszawa 1971
130. Zielińska E., *Bibliografia Ostrołęki*, Warszawa 1988
131. Zielińska E., *Dawni badacze Kurpiowszczyzny*, Ostrołęka 1989
132. Zielińska E., *Wpisani w historię. Słownik biograficzny województwa ostrołęckiego*, Ostrołęka 1990
133. Zierhoffer K., *Nazwy miejscowe północnego Mazowsza*, Wrocław 1957.
134. Żukowski R., *Bartnictwo w Zagajnicy Łomżyńskiej*, Białystok 1965

V. Artykuły w wydawnictwach zbiorowych i czasopismach naukowych

1. Andryszczyk S., *Walki obronne oddziałów polskich na obszarze województwa ostrołęckiego we wrześniu 1939 r.*, (w:) Zeszyt Naukowy Ostrołęckiego Towarzystwa Naukowego, nr 3, Ostrołęka 1989, s. 108-125
2. Chmielewska M., Chmielewski W. *Paleolit w Polsce środkowej*, Prace i Materiały Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi” Seria Archeologiczna, nr 22, Łódź 1971
3. Cieślak W.M., *Sytuacja społeczno-ekonomiczna w gminach kurpiowskich i drobnoszlachecko-chłopskich powiatu ostrołęckiego w latach Drugiej Rzeczypospolitej*, „Zeszyty Naukowe” OTN, nr X, Ostrołęka 1996, s. 108-129
4. Czarnecki M., Niezgoda K. 1985 *Geomorfologia i paleogeografia rejonu Leśnej Góry koło Ostrołęki*, maszynopis, w posiadaniu autorów
5. Czajewski W., *Kurpie. Obraz historyczno-etnograficzny*, Przegląd Bibliograficzno-Archeologiczny, r. 1, 1881, T. 1
6. Czajewski W. *Kurpie. Kartka etnograficzna*, „Tygodnik Ilustrowany” 1881, T. 12
7. Czaplicki J., Karczewska M., *Wartość mikrohistorii, czyli pierwszowojenne dzieje Dąbrówki*, w: *Dziedzictwo I wojny światowej po stuleciu. Stan badań i ochrony*, Białystok 2020, s. 89-107
8. Damrosz J., *Kurpie – Puszcza Zielona*, „Literatura Ludowa”, 1961, nr 4-6
9. Damrosz J., *Zainteresowania etnograficzne terenem Kurpiowskiej Puszczy zielonej na tle regionu do czasów uwłaszczenia*, (w:) *Kurpie, Puszcza Zielona*, Wrocław - Warszawa - Kraków 1962
10. Gierowski J., *Stłumienie powstania chłopów kurpiowskich w 1738 r.*, „Przegląd Historyczny, 1953, T. 44, z.1/2, s. 91-99
11. Gołota Janusz, *Emigracja z północno-wschodniego Mazowsza i Podkarpacia – przyczyny, kierunki, następstwa – zarys tematyki*, „Zeszyty Naukowe” OTN, nr XVI, Ostrołęka 2002, s. 213-226

12. Gołota J., *Spółczesność powiatu ostrołęckiego i Ostrołęki w okresie międzywojennym*, „Zeszyty Naukowe” OTN, nr X, Ostrołęka 1996, s. 86-103
13. Groniowski H., *Przemiany gospodarczo-społeczne na Kurpiach na przełomie XIX i XX w.*, „Przegląd Historyczny, tom 54, 1963 r., z. 1
14. Grzybowski S., *Z udziału organów MO i SB w walce o utrwalenie władzy ludowej na terenie powiatu Ostrołęka*, „Materiały Historyczne”, Wydawnictwo Akademii Spraw Wewnętrznych, 1986, z. 5
15. Jemielity, *Parafie w Ostrołęckiem*, „Zeszyty Naukowe” OTN, nr IX, Ostrołęka 1995, s. 127-136
16. Jemielity W., *Szkolnictwo w Puszczy Zielonej*, „Zeszyty Naukowe” OTN, nr VII, Ostrołęka 1993, s. 107-110
17. Jemielity W., *Układ administracyjny ziemi ostrołęckiej dawniej i dziś*, „Zeszyty Naukowe” OTN, nr VIII, Ostrołęka 1994, s. 48-57
18. Kaczyński J., *Kurpie i Puszcza Zielona w literaturze*, „Zeszyty Naukowe” OTN, nr IV, Ostrołęka 1990, s. 147-160
19. Kamińska Joanna, *Bohater z leśniczówki* (wspomnienia o Władysławie Małkowskim), w: *Ostrołęka pełna wspomnień*, Zeszyt 8., Ostrołęka 2020, s. 51-56
20. Kawalek E. *Mezolityczne osadnictwo kultury janisławickiej w okolicach Ostrołęki*, „Zeszyty Naukowe” Ostrołęckiego Towarzystwa Naukowego, nr XIII, Ostrołęka 1999
21. Kielak B., *Kultura ludowa Kurpiowskiej Puszczy Zielonej*, „Zeszyty Naukowe” OTN, nr V, Ostrołęka 1991, s. 111-120
22. Kijowski J., *Historia Puszczy Zielonej w pracach Adama Chętnika*, „Zeszyty Naukowe” OTN nr VII, Ostrołęka 1993, s. 15-26
23. Kijowski J., *Kształtowanie się obecnego województwa ostrołęckiego*, „Zeszyty Naukowe” OTN, nr IV, Ostrołęka 1990, s. 5-14
24. Kijowski J., *Kultura kurpiowska – wczoraj i dzisiaj*, w: *Tradycje kultury Północnego Mazowsza*, Pułtusk 2006, s. 93-117
25. Kijowski J., *Początki zorganizowanego ruchu ludowego na ziemiach obecnego województwa ostrołęckiego (1895-1907)*, „Zeszyty Naukowe OTN, Ostrołęka, nr IX, 1995, s. 97-114
26. Kijowski J., *Podziały administracyjne na Mazowszu od XVI wieku do chwili obecnej ze szczególnym uwzględnieniem regionu ostrołęckiego*, „Zeszyty Naukowe” OTN, Ostrołęka, nr XIV, 2000, s. 22-33
27. Kijowski J., *Powstanie w Zielonej Puszczy Kurpiowskiej*, „Zeszyty Naukowe” OTN, Ostrołęka, 2003, nr XVII, s. 18-30
28. Kijowski J., *Przed wybuchem II wojny światowej*, „Zeszyt Naukowy” OTN, nr III, Ostrołęka 1989, s. 91-94

29. Kijowski J., *Przesiedlenia ludności Kurpiowszczyzny na Ziemię Odzyskane po II wojnie światowej (ze szczególnym uwzględnieniem powiatu ostrołęckiego)*, (w:), *Pogranicze mazursko-kurpiowskie. Materiały z sesji naukowej (14 listopada 1997)*, Olsztyn-Ostrołęka 1998, s. 92-104
30. Kijowski J., *Rola Narwi w dziejach Ostrołęki oraz mosty ostrołęckie*, (w:), *Narew w dziejach i współczesności Mazowsza i Podlasia*, Łomża, 2004, s. 243-252
31. Kijowski J., *Ruch oporu w Puszczy Zielonej*, (w:), *Z dziejów wojny i okupacji na ziemiach obecnego województwa ostrołęckiego 1939-1945*, Ostrołęka 1995, s. 98-114
32. Kijowski J., *Treści niepodległościowe i patriotyczne w „Zeszytach Naukowych” Ostrołęckiego Towarzystwa Naukowego im. Adama Chętnika (wybrane zagadnienia)*, (w:), *Tradycje niepodległościowe na Mazowszu północno-wschodnim*, Ostrołęka 1996, s. 88- 101
33. Kijowski J., *Wspomnienia o Adamie Chętniku*, (w:), *Adam Chętnik, Kurp i Polak*, Łomża 1987
34. Kijowski J., *Zarys dziejów Armii Krajowej w powiecie ostrołęckim*, „Zeszyty Naukowe” OTN, Ostrołęka, nr VI, 1992, s. 49-66
35. Kijowski J., *Zarys historii służby zdrowia w powiecie ostrołęckim*, (w:), *Wczoraj, dziś i jutro ochrony zdrowia na Kurpiowszczyźnie*, Ostrołęka 2002, s. 16-61
36. Kijowski J., *Z dziejów badań nad historią Puszczy Zielonej*, „Zeszyty Naukowe” OTN, nr VII, Ostrołęka 1993, s. 101-107
37. Kijowski J., *Z dziejów Armii Krajowej w pow. ostrołęckim*, „Zeszyty Naukowe” OTN, nr VI, Ostrołęka 1992, s. 49-67
38. Kijowski J., *Z dziejów Kurpiów*, (w:), *Kurpiowska Puszcza Zielona w edukacji regionalnej*, Ostrołęka 1993
39. Kijowski J., *Ziemię województwa ostrołęckiego pod koniec I wojny światowej*, „Zeszyt Naukowy” OTN, Nr III, Ostrołęka 1989, s. 7-16
40. Kijowski J., *Życie polityczne Ostrołęki w latach 1945-1948*, (w:), *Ostrołęka na tle innych miast mazowieckich w XIX i XX wieku*, Ostrołęka 1998, s. 54-80
41. Kutrzeba-Pojnarowa A., *Ludowa sztuka kurpiowska a zagadnienie odrębności i żywotności historycznego regionu kultury*, „Polska Sztuka Ludowa”, 1964, nr 3
42. Kutrzeba-Pojnarowa A., Paprocka W., Drozd M., *Prace etnograficzne na Kurpiowszczyźnie*, „Rocznik Mazowiecki”, t. V, Warszawa 1974
43. Lenckowska-Kawałek E. *Historia początków ostrołęckich grodów*, „Mazowsze”, 2000, nr 13 (1)
44. Lenckowska-Kawałek E. *Magiczne praktyki ludności mezołitycznej w okolicach Ostrołęki*, „Mazowsze”, 2000, nr 13 (1)
45. Maćkowiak H., *Polska oświata szkolna w powiecie ostrołęckim u progu niepodległości w 1918 roku*, „Zeszyt Naukowy” OTN, nr III, Ostrołęka 1989, s. 46-55

46. Majewski W., *Walki Kurpiów ze Szwedami w dobie wielkiej wojny północnej*, „Kwartalnik Historyczny”, 2, 1959, s. 404-424
47. Modzelewski K., *Z badań nad organizacją służebną w Polsce wczesnofeudalnej*, „Kwartalnik Instytutu Historii Kultury Materialnej”, t. IX (1961), nr 4
48. Pajka Stanisław, *Region kurpiowski – zarys problematyki*, „Zeszyty Naukowe”, nr V, Ostrołęka 1991, s. 96-110
49. Parzych Cz., *Kościół w Ostrołęce*, „Zeszyty Naukowe” OTN, nr IX, 1995, s. 136-147
50. Parzych Cz., *Wieś Durlasy we wspomnieniach*, „Zeszyty Naukowe” OTN, nr VII, Ostrołęka 1994, s. 228-242
51. Samsonowicz H., *Kurpie na mapie świata*, „Zeszyty Naukowe”, nr V, Ostrołęka, 1991, s. 8-12
52. Samsonowicz H., *O wielkiej i małej ojczyźnie*, w: *Mazowsze wspólnota w kulturze*, Pod red. Zygryda Rekosza, Warszawa 1999 Mazowieckie Towarzystwo Kultury
53. Sawicki L., *Zabytki archeologiczne w okolicy Ostrołęki w ziemi tomżyńskiej*, „Wiadomości Archeologiczne”, t. VI, Warszawa 1921
54. Szczepański J., *Emigracja zarobkowa z Kurpiowszczyzny (do I wojny światowej)*, „Zeszyty Naukowe” OTN, nr VII, Ostrołęka 1993, s. 40-52
55. Szczotka S., *Przyczynki do dziejów buntów chłopskich w dawnej Polsce*. *Wieś i Państwo*, 1946, nr 6(23), s. 462-3
56. Szydlik W., *Edukacja regionalna na pograniczu kurpiowsko-mazurskim. Stan i potrzeby*, Materiały na Sympozjum w Szczytnie (5 - 9 lipca 1999 r.). Tłuszcz 1999.
57. Ząbek W. L., *Z dziejów walk narodowo-wyzwoleńczych na Kurpiowszczyźnie*, „Zeszyty Naukowe” OTN, nr IX, Ostrołęka 1995, s. 161-173

VI. Prasa

1. „Gość Puszczański”, Rok 1919-1923
2. „Goniec Pograniczny”, Rok 1919-1924
3. „Kurpie”, Rok 2002-2021
4. „Płomyk”, tygodnik dla dzieci i młodzieży, rok 20, tom 1, nr 19, Warszawa 20 stycznia 1936 r. (poświęcony w całości Kurpiowszczyźnie)
5. „Poznaj swój kraj”, Warszawa 1991, nr 6 (w większości poświęcony Kurpiom Zielonym)
6. „Tygodnik Ostrołęcki”, Rok 1982-2021
7. „Wieści Gminne”, Rok 2005-2021, nr 1-100

VII. Źródła publikowane

1. Codex diplomaticus et commemorationum Masoviae generalis (wyd. J. K. Kochanowski), Warszawa 1919
2. Drugi powszechny spis ludności z dnia 9.XII. 1931 r. Nieruchomości i budynki w miastach, Warszawa 1935
3. Drugi powszechny spis ludności Rzeczypospolitej Polskiej. Mieszkania i gospodarstwa domowe. Ludność. Stosunki zawodowe. Województwo Białostockie, Warszawa 1938
4. Dziennik Praw Królestwa Polskiego, 1866, t. 66
5. Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej
6. Losy Kurpiów – sukcesy i porażki, Ostrołęka 2000 r.
7. Lustracja województwa mazowieckiego 1565, cz. II, Wyd. Irena Gieysztor i Anna Żaboklicka, Warszawa 1968
8. Metryka Księstwa Mazowieckiego z XV - XVI w., t. II, wydał A Wolff, Warszawa 1930
9. Niszczyci K., Prawo bartne bartnikom należące, „Biblioteka Starożytna pisarzy Polskich”, t. IV, Warszawa 1844
10. Opozycja polityczna na terenie powiatu ostrołęckiego 1944-1947 w dokumentach władz komunistycznych, oprac. Tomasz Lendo, Ostrołęka 2006
11. Pierwszy powszechny spis Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30.IX. 1921 r. mieszkania. Ludność. Stosunki zawodowe, Województwo Białostockie, t. VIII, Warszawa 1927
12. Pułtusk. Studia i materiały z dziejów miasta i regionu, red. J. Antoniewicz, A. Gieysztor, S. Kotarski. Tom I, Warszawa 1969
13. Rejestr miejsc i faktów zbrodni popełnionych przez okupanta hitlerowskiego na ziemiach polskich w latach 1939-1945, województwo ostrołęckie, Warszawa 1985
14. Rocznik statystyczny powiatu Ostrołęka, 1971, Ostrołęka 1972
15. Stanisława Skrodzkiego porządek prawa bartnego dla starostwa łomżyńskiego z 1616 r., oprac. A. A. Kryński, Archiwum Komisji Historycznej, t. III, Kraków 1886
16. Statystyka Polski, Stan szkolnictwa powszechnego w grudniu 1917 roku, Warszawa 1919
17. Źródła historyczne do dziejów Kurpiowszczyzny 1789-1956, wybór materiałów źródłowych pod redakcją Wojciecha Łukaszewskiego, Truskaw-Żelazna Rządowa 2020.

VIII. Materiały niepublikowane

1. Baćłowski Br., *Moje wrześnie (Wspomnienia)*, Ostrołęka 2002, maszynopis, w posiadaniu B. Baćłowskiego.
2. Chorąży – Samsel A., *Działalność Związku Harcerstwa Polskiego w Ostrołęce w mieście i powiecie w 30-leciu PRL*, Łódź 1975. maszynopis, w posiadaniu autorki pracy.
3. Czarnecki M., Niezgoda K., *Geomorfologia i paleogeografia rejonu Leśnej Góry koło Ostrołęki*, 1985, maszynopis.
4. Daniłowska J., *Zniszczenia i straty wojenne powiatu ostrołęckiego w latach 1939-1945*, praca magisterska napisana pod kierunkiem dra St. Iwaniaka, Kielce 1976, maszynopis, w posiadaniu autora.
5. Gocłowski K., *Armia Krajowa w powiecie ostrołęckim w latach 1939-1945*, Bydgoszcz 1985, maszynopis, w posiadaniu Powiatowej Biblioteki Publicznej w Ostrołęce.
6. Gontarzewska H., *Istota samorządu terytorialnego na przykładzie gminy Lelis w latach 1994-1998*, praca magisterska napisana pod kierunkiem dr. Waldemara Dzielińskiego, Pułtusk 2000, maszynopis, w posiadaniu autorki pracy.
7. Gontarzewska H., *Powstanie i działalność władz samorządowych w latach 1990-1997 w gminie Lelis*, praca licencjacka napisana pod kierunkiem prof. dr. Jacka Langa, Ostrołęka 1998, maszynopis, w posiadaniu autorki pracy.
8. Jemielity W., *Podziały administracyjne powiatu ostrołęckiego w latach 1919-1990*, maszynopis, w posiadaniu Ostrołęckiego Towarzystwa Naukowego im. Adama Chętnika
9. Kania J., *Pierwsze lata władzy ludowej w powiecie ostrołęckim w latach 1944-1948*, Białystok 1985, maszynopis, w posiadaniu autora.
10. Kruszewski T., *Zbrodnie hitlerowskie popełnione na mieszkańcach b. powiatu ostrołęckiego w latach 1939-1945*, maszynopis, w posiadaniu autora.
11. Lewiński E., *Stosunki społeczno-polityczne w powiecie ostrołęckim w latach 1945-1948*, Warszawa 1971, maszynopis, w posiadaniu autora
12. Sieradzki M., *Pierwsze lata władzy ludowej w powiecie ostrołęckim*, praca magisterska napisana pod kierunkiem naukowym prof. dr. hab. Zygmunta Hammerlinga, Uniwersytet Warszawski, Wydział Dziennikarstwa i Nauk Politycznych, Zaoczne Studium Nauk Politycznych, Warszawa 1981 r., maszynopis w posiadaniu autora.
13. Struniewska M., *Gospodarka powiatu ostrołęckiego w okresie międzywojennym*, praca magisterska napisana pod kierunkiem prof. dr. hab. Andrzeja Skrzyпка, Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Olsztynie, Ostrołęka 1998, w posiadaniu autorki.

Indeks osób

A

Adamiec Jan Polikarp, ks.,
127
Aleksander Nalewajk, 75
Ambrożewicz Andrzej, 75
Anczykowski Antoni, 75
Andrzejewski Jacek, 27
Angier Witold, 142
Antoszewski Jan, 113
Antoszewski Kazimierz, 176
Antońkiewicz Andrzej, 191
Antońkiewicz Eugeniusz, 222
Antońkiewicz Eugeniusz,
170, 175, 192, 200
Antońkiewicz Eugeniusz, 223
Antońkiewicz Jan, 209
Antońkiewicz Jerzy, 170, 209
Arcichowski, 160
Arcichowski Czesław, 223
Arcichowski Wincenty, 175

B

Bačławska Anastazja, 42
Bačławski Bronisław, 115,
134, 136, 145, 193
Bačławski Franciszek, 224
Bačławski Józef, 142, 171
Bačławski Michał, 42
Bakuła Aleksander, 171
Bakuła Andrzej, 270, 445
Bakuła Danuta, 230, 441
Balcerzak Małgorzata, 27
Bałdyga Franciszek, 170
Bałon Celina, 213, 350, 362
Bałon Czesław, 191
Bałon Janusz, 270, 272, 347,
362
Bałon Kazimierz, 175
Bartoszewicz Stanisława,
191, 213
Bastek Agnieszka, 213
Bastek Beata, 213
Bazydło Arkadiusz, 213
Bączek Marianna, 263
Bączek Stanisław, 171
Bednarczyk Aleksander, 143
Bednarczyk Helena, 213
Bednarczyk Mariola, 213

Bednarczyk Wiktor, 200, 205
Bednarczyk Władysław, 223,
224, 225
Bejgiel Kamila, 117
Bejgiel Tadeusz, 117
Berkowski Czesław, 131
Bialik Marta, 163
Białobrzęski Kajetan, 70
Białobrzęski Witold, 208
Białobrzęska Mariola, 235
Bielański, ks., 79
Bieńkowska Czesława, 9
Bieńkowski Eugeniusz, 270,
272, 333, 335, 339, 367,
445
Bieńkowski Jan, 206, 223,
225
Bobik Grażyna, 15
Bobiński Władysław, 100
Bokun Magdalena, 299
Borecki Marian, ks., 215
Borowiec Władysław, 109
Borowik Barbara, 218
Boruch Edyta, 213, 235
Brodzik Edward, 197
Bryska Halina, 9, 178, 431,
432
Bryska Stanisław, 184
Brzeski Kamil, 256
Brzeski Maciej, 235
Brzozowska Zofia, 213
Brzozowski Andrzej, 272
Brzozowski Antoni, 183
Budniak Łukasz, 272
Bugardt Jan, 75
Bulak Krzysztof, 100
Burzymowska Helena, 213
Bylica Hieronim, 117
Bziukiewicz Mieczysław, 209

C

Cejko Leonard, 144
Cejko-Izdebski Leonard, 142
Cejmer Jadwiga, 197
Cekała, 142
Chaberek Wiesława, 213,
263

Chętnik Adam, 2, 3, 9, 22,
26, 42, 43, 48, 57, 58, 60,
63, 66, 67, 68, 79, 82, 86,
90, 91, 92, 107, 108, 109,
113, 127, 128, 247, 260,
268, 324, 352, 373, 390,
452, 454, 455, 458
Chmielewski Waldemar, 27
Chorażewicz Irena, 170, 175,
432
Choraży Czesław, 184
Choraży Feliks, 193, 203
Choraży Henryk, 184, 255,
324, 340
Choraży Teresa, 184
Choroszewska-Zyśk Iwona,
2
Choroszewski Antoni, 139
Choroszewski Tadeusz, 233
Chrapkiewicz, ks., 79, 371
Chrostek Władysław, 191
Chyla Maciej, 45
Ciak Antoni, 223, 224, 225
Cicha Aleksandra, 196, 235,
413
Cichocki Aleksander, 175
Ciszewski Henryk, 129, 130
Ciszowska Halina, 213
Czajkowski Jan, ks., 230,
306
Czaplicki Eugeniusz, por.,
129, 130, 397
Czartoryski Janusz, 174, 184
Czeleń Grzegorz, 270, 272,
338
Czerkas Ewa, 194
Czesław Deptuła, 328
Czesław Piersa, 328
Czarnóg Grzegorz Wojciech,
ks., 127
Czyż Eleonora, 263

D

Daniłowicz Anatoliusz, 170,
171, 194, 196, 201
Dawid Elżbieta, 235
Dawid Jerzy, 270, 445
Dawid Rozalia, 109
Dąbrowski, 34, 75, 372
Dąbrowski H., 142

Dąbrowski Henryk, 99, 136, 142
Dąbrowski Władysław, 99
Denkiewicz Antoni, 152
Deptuła Czesław, 131, 170
Deptuła Władysław, 150, 197
Dobek Andrzej, 174, 180
Dobkowska Anna Danuta, 270, 335, 445
Dobkowska-Wiśniewska Katarzyna, 300
Domurad Stanisław, 150
Dragow Maria, 196
Duda Bartosz, 2
Duda Henryk, 209
Dudzińska Maria, 117
Dudziński Eugeniusz, 116, 117, 131
Duszak Walenty, 150
Dwiliński Aleksander, 75
Dymerska Czesława, 172
Dymerski Rafał, 8, 9, 178, 179, 200, 207, 211, 212, 217, 431
Dziamątek Bronisława, 152
Dziczek Mirosława, 270, 271, 347, 432
Dzięgielewski Józef, 150

G

Gadomski Stefan, 175, 194, 206
Gajtkowski Stanisław, 100
Gałązka Alina, 213
Gałązkowski Marcin, 45
Gampf Stefan, 118, 131
Garbacka-Makowiecka Danuta, 221
Garbowski Wincenty, 75
Gawarecki Wincenty Hipolit, 54, 59
Gawrych Czesław, 170, 209
Gawrych Roman, 207, 442
Gawrych Stefan, 206
Gawrychowski Jan, 72
Gąska Franciszek, 139
Gers Aleksandra, 8, 432
Gloger Zygmunt, 34
Głębocka Mirosława, 241
Godzina Stanisław, 213
Gogolewska Anna, 196
Gontarz Bogdan, 224
Gontarz Franciszek, 100

Gontarzewska Halina, 8, 221, 223, 224, 225, 230, 255, 262, 270, 271, 309, 335, 349, 432, 441
Gontarzewski Aleksander, 170, 189, 217
Gontarzewski Eugeniusz, 184
Gonzaga Roch, 150
Gosiewska Janina, 263
Gosiewski Władysław, 75
Góralczyk Władysław, 72
Grala Zofia, 195
Grec Stanisław, 100
Grec Tadeusz, 442
Grodecki Włodzimierz, 75
Gromek Franciszek, 72
Gromek Jan, 114
Gromek Józef, ks., 82, 394
Gromek Wiesław, 223
Grosfeld Stanisław, 99, 303, 304, 333, 344, 350, 394
Grzesiuk Stanisław, 139
Gudz Maria, 117
Gudz Mieczysław, 117

H

Hermakowicz, 120
Hołejczyk Jan, 45

I

Idzikowska Halina, 213
Ill Henryk, 174, 184

J

Jagodziński, ks., 118
Jakacki, 149
Jaksina Stanisław, 150
Jakubowska Irena, 191, 213
Janusz Stanisław, 171
Jarzyło Sebastian, 53
Jastrzębski Stanisław, 8, 9, 174, 176, 177, 179, 184, 431
Jechanowska Zofia, 170
Jefimow Saweli, 75
Jurczak Barbara, 192, 194, 212, 213

Jurczak Zygmunt, 192, 194, 200, 212, 431
Jurga, sier., 144

K

Kacprzak Kazimierz, 8, 150, 175, 184, 191, 192, 205, 222, 223, 431, 432
Kacprzak Zofia, 191, 213
Kaczmarek Konstanty, 75
Kaczyńska Antonina, 263
Kaczyńska Marianna, 75
Kaczyńska Sylwia, 272
Kaczyńska Urszula, 213
Kaczyński Bolesław, 169
Kaczyński Józef, 142, 143, 150, 161, 398
Kaczyński Walenty, 120
Kaczyński Zygmunt, 212, 223, 432
Kaliszewski Czesław, 211, 233
Kaliszewski Konstanty, 176
Kaliszewski Walenty, 131
Kamiński Jan, 263
Kamiński Wiesław, 176, 205
Kania Wacław, 184, 230, 441
Kapuściński Tadeusz, 184
Karczewski Franciszek, 153
Kawałek Antoni, 206
Kawałek Zygmunt, 171
Kawałkowa Ewa, 19, 20, 27
Kijowski Jerzy, 1, 2, 9, 129, 352, 442
Kisiel Dominik, 199
Kisiel Roman, 150
Kiwerski Andrzej, 212
Klewicka Wanda, 191, 213
Klimaszewska Sabina, 213
Kłosiński Ryszard, ks., 305, 394
Kobus Teresa, 191
Kobyliński Karol, 75
Kocot Władysław, 120
Kolasiński, ppor., 144
Kolator P., ks., 120
Kolator, ks., 82, 122
Kolimaga Józef, 170, 171, 375
Kolimaga Stanisław, 150
Kotakowski Marcelli Bonifacy, 75

Kołodziejczyk Józef, 131,
170, 175
Kołodziejczyk Zdzisław, 270,
445
Korsak Juliusz, 27
Korzeniecki, 152
Korzeniecki Franciszek, 149
Korzeniecki Radosław, 270
Kosek, 149
Kosek Czesław, 131, 208
Kosek W., 169
Kosiorek Władysława, 236,
253
Kościeszka-Załuski Łukasz,
ks., 38
Kowalczyk Alicja, 213
Kowalczyk Zygmunt, 195
Kowalski, 160
Kowalski Aleksander, 100
Kozłowska Barbara, 213
Kozłowska Maria Franciszka
Feliksa, 83
Kozłowski Jerzy, 197
Kozłowski Wincenty, 131
Kraska, 194
Kraska Franciszek, 142, 154,
162, 163, 170, 171, 172,
328, 409
Kraska Halina, 213
Kraska Józef, 171
Kraska Zofia, 191
Kraska-Romanowska Beata,
309
Kraśniewski Stanisław, 109
Krawczyk, 160
Kruczyk Paweł, 160
Kruczyk Władysław, 108
Krukowski Franciszek, 70,
109
Kruszewski Albin, 75
Krysiak Marianna, 118
Krysiaków Stasia, 142
Krystian Monika, 272
Krzyspiak Adolf, 168
Krzywicki Ludwik, 13
Kubeł Stanisław, 224, 325,
330, 338, 348
Kubrak Stanisław, 118
Kubrak Stefan, 131
Kulas Adam, 150
Kulesza Henryk, 8, 9, 40,
191, 205, 207, 263, 264,
266, 309, 325, 332, 336,
348, 441
Kulesza J., ks., 79, 393
Kurpiewska Alina, 192, 213

Kurpiewski Aleksander, 153
Kurpiewski Bolesław, 143
Kurpiewski Czesław, 119,
172
Kurpiewski Henryk, 171
Kurpiewski Jan, 139, 233
Kurpiewski Józef, 170
Kurpiewski Michał, 53
Kurpiewski Paweł, 270, 271,
272, 367
Kurpiewski Stanisław, 184,
205, 207, 212, 224, 227,
229, 260, 263, 410
Kursa Kazimierz, 162, 218
Kurzyńska Anna, 213
Kustusz Antoni, 2, 8, 147,
149, 224, 233, 242, 309,
339, 341, 344, 347, 352,
442
Kwiatkowska Beata, 213
Kwiatkowski, 160
Kwiatkowski Stefan, 190,
195

L

Laska Bronisława, 152
Laska Urszula, 309
Laskowska Grażyna, 213
Laskowska Hanna, 235
Laskowski, 160
Laskowski Franciszek, 72, 81
Laskowski Henryk, 170
Laskowski Robert, 224
Laskowski Stanisław, 150
Laskowski Zygmunt, 171
Lemisiewicz Józef, 142
Lenkiewicz Aleksander, 153
Lenkiewicz Antoni, 150
Lenkiewicz Marian, 139
Lenkowska Anna, 272
Lewandowski Jan, 72
Lewiński Edmund, 190, 194
Lipka Józef, 100, 114, 150
Lipski, ks., 82
Lubak Remigiusz, 197

Ł

Łada Stanisław, 142, 170
Łazicki Adam, 197
Łępicka Marta, 9, 352
Łępicki, 160
Łępicki Adam, 131

Łępicki Antoni, 109
Łępicki Wojciech, 270
Łys Roman, 174

M

Maćkowiak Henryk, dr, 119,
129
Madrak Walenty, 150
Majchrzak Małgorzata, 213
Majewski Antoni, 196
Majewski Dionizy, 98
Majk Kazimierz, 8, 230, 343,
441
Majk Stefan, 139
Majka Marian, 27
Maliszewski Dionizy, 9
Małkowski Henryk, 197
Mamajek Franciszek, 113
Mamiński Henryk, 206
Marzewski Franciszek, 153,
219
Marzewski Jakub, 100
Marzewski Józef, 153
Marzewski Walenty, 153
Mąka Jerzy, 142
Mąka Józef, 170, 209
Mąka Leon, 183
Mąka Onufry, 81
Melnicki Artur, 180, 218
Michalak Stanisław, 174
Mielnicka Janina, 265
Mielnicki Czesław, 197
Mielnicki Stanisław, 70
Mierzejewski Witold, 143
Milewska Urszula, 235
Milewski Stanisław, 170
Mizerek Małgorzata, 272,
368, 369
Mizerek Stanisława, 191
Mroczek Józef, 101
Mrozek Aleksander, 184
Mrozek Jan, 8, 174, 178, 179,
184, 212, 224, 225, 227,
228, 431, 432
Mrozek Maria, 191
Mrozek Marianna, 272
Mrozek Stanisława, 184
Mróz Dariusz, 227, 255, 270,
340, 410, 445
Mróz Franciszek, 118
Mróz Henryk, 196
Mróz Krzysztof, 227, 444
Mróz Lucjan, 169

Murach, 160
Murach Adam, 263
Murach Aleksander, 131, 143
Murach Józef, 131
Murach Krzysztof, 227
Murach Marcin, 270, 272
Myśliński, ks., 82

N

Nabiatek Jan, 212
Nalewajk Aleksander, 112, 194
Nalewajk Edward, 184
Nalewajk Henryk, 222
Nalewajk Jakub, 72
Nalewajk Stanisław, 206
Nalewajk Tomasz, 270
Napiórkowska Halina, 190
Napiórkowska Maria Barbara, 221
Napiórkowski Stanisław, 170, 190, 191
Nieciecki Przemysław, 272
Nieciecki Stanisław, 162, 184, 410
Niedbała Ireneusz, 209
Niedziałkowska Zofia, 7, 9
Niedźwiecka Justyna, 300
Niedźwiecka Danuta, 217
Niedźwiedzki Jan, 185
Nieżgoda Alicja, 170
Nowak Jerzy, 224
Nyczkówna Zofia, 117

O

Ogińska Helena, 151, 195, 380
Ogiński Józef, 142, 151, 195
Ogniewska Anna, 8, 111, 207, 217, 230, 256, 257, 258, 261, 262, 263, 300, 309, 339, 346, 349, 362, 410, 441
Ogniewska Barbara, 217
Ogniewska Mariola, 256, 261
Ogniewski Ryszard, 184, 223
Ogonowski Jan, 131
Okoń Wincenty, ks., 112
Olech Barbara, 213
Olkowska Jadwiga, 191, 213
Olszewska Magdalena, 299

Olszewski Teofil, 117
Ortwein Janina, 193
Ortwein Ludwik, 193
Orzechowska Stefania, 118

P

Pac Adam, 300
Pac Dawid, 300
Paczkowski Alojzy, 197
Panuś Stanisław, 170, 174
Parciak Antoni, 170
Pardo Czesław, 148
Part Helena, 191
Paryszek Kazimierz, 176
Parzych, 12, 14, 55, 57, 70, 216, 221, 235, 262, 265, 270, 271, 306, 321, 324, 325, 336, 348, 360, 380, 397, 401, 402, 403, 406, 407, 409, 410, 413, 414, 433, 434, 436, 441, 443, 447, 451, 456
Parzych Bogusława, 230
Parzych Czesław, 8, 12, 57, 87, 88, 107, 113, 130, 131, 136, 137, 139, 142, 145, 146, 153, 188, 265, 411, 442, 443
Parzych Edward, 265
Parzych Halina, 9, 171, 184
Parzych Henryk, 171
Parzych Jan, 118
Parzych Józef, 131, 139, 170, 171
Parzych Justyna, 216
Parzych Krystyna, 207
Parzych Krzysztof, 224
Parzych Sabina, 191
Parzych Wiktor, 107, 152
Parzychowski Paweł, 270, 344, 445
Pawelski Antoni, ks., 82, 394
Pawłowski Marian, 150
Pawłowski Ryszard, 9, 177, 178, 179, 184, 208, 431
Pawłowski Wincenty, 113, 171
Pędzich, 149
Pędzich Andrzej, 118, 195
Pędzich Jadwiga, 206
Pędzich Jan, 235, 397
Pędzich Marianna, 272, 442
Pędzich Roman, 233

Pędzich Waldemar, 208, 226, 253, 441
Pianka Marian, 233
Pianka Robert, 225, 227, 270, 271, 272, 350, 438, 439
Piasecka Helena, 196
Piasta Krystyna, 213
Piątek Janina, 230
Piekarski, 160
Piekarski Marcin, 2
Piersa Czesław, 130
Piersa Danuta, 190, 191, 230, 341
Piersa Edward, 160
Piersa Franciszek, 133, 147, 169, 170
Piersa Krzysztof, 272
Piersa Maria, 194, 195
Piersa Stanisław, 196
Piersa Witold, 208
Piersa Zofia, 197
Pierzchała, 152
Pierzchała Jarosław, 270, 272
Pierzchała Józef, 150
Pierzchała Władysław, 100
Pijanowska Irena, 213
Pijanowski Eugeniusz, 169, 170, 209
Pijanowski Józef, 170
Plona Jan, 224
Plona Wacław, 196
Płodowski Jan Władysław, 75
Podgórski Placyd, ks., 79, 80, 394
Podolak Bartosz, 300
Podziunas Wiktor, 75
Pokora Halina, 213
Polak Zofia, 263
Polewacz Maria, 263
Popielarczyk Czesława, 241
Popławski Wiktor, 72
Potkaj Józef, 184
Potkaj Zofia, 217
Prachniak Grażyna, 233
Prachniak Stanisław, 184
Prusaczyk Amelia, 127
Prusaczyk Katarzyna, 270
Prusaczyk Konstanty, 86
Prusaczyk Piotr, 127
Prusaczyk Stanisław, 131, 175, 176, 177, 229, 411
Prusaczyk Teresa, 213
Prusaczyk Wojciech, 53

Prusaczyk Zenon, 224, 225
Prusik Stefan, 5, 8, 9, 221,
225, 226, 227, 228, 270,
286, 287, 309, 321, 324,
333, 337, 339, 340, 341,
343, 344, 345, 347, 348,
361, 362, 366, 367, 431,
441, 444
Prusiński Stanisław, 206
Przeradzka Jolanta, 191,
213
Przeradzki Andrzej, 8, 191,
192, 194, 212, 213, 292,
309
Przybyła Zenon, 270
Przygoda Franciszek, 175
Przytocka Maria, 81
Pstrągowski Władysław, 171
Puchalska Aleksandra, 263
Puchalska Czesława, 191
Puchalski Henryk, 175, 431
Puchalski Stanisław, 171
Puchalski Wiesław, 226
Puchalski Zdzisław, 224
Pułtowski, 150
Puławska Barbara, 213
Puławska Maria, 197, 324
Puławski Jarosław, 272, 339
Puławski Zygmunt, 230
Pyskło Edward, 9, 189, 343
Pyskło Sławomir, 213
Pyskło Stanisław, 150, 191
Pyskło Teresa, 184, 217
Pyskło Władysław, 118, 189,
191
Pyskło Zdzisław, 270

R

Radyno Anna, 213
Rejchel, ks., 80
Rejmontowski Stanisław,
ks., 122
Reska Bogdan, 184
Reska Stanisław, 170, 174,
229
Roszkowski Jerzy, por., 129
Rózycka Hanna, 235
Rzosiński Walenty, 150

S

Sacharski Jan, 170

Sadownik Walenty, 171
Sadowski Jan, kpr., 144
Sadowski Roman, 144
Salamucha D., 213
Sawicki Ludwik, 27
Sawicki Napoleon, 75
Seremak Józef, 117
Sęk Aleksander, 150
Sęk Barbara, 207, 218, 230,
263, 264, 265, 352
Sęk Danuta, 184
Sęk Halina, 184
Sęk Jan, 264
Sęk Józef, 184
Sęk Sabina, 213
Sierzputowski Alfred, 265
Sierzputowski Jan Józef, 223
Skórzewski Mieczysław, 206
Skórzewski Stanisław, 169,
172
Smilgin-Kamińska Sylwia,
197, 236
Sobiech Franciszek, 109
Sobol Danuta, 213
Sobotka Marek, 8, 175, 183,
200, 223
Sobotka Paweł, 206, 394
Sobotka Paweł, ks., 305
Sokołowska Kornela, 117
Sokołowski Antoni, 54, 109
Sokołowski F., ks., 81
Sołtan Marek Andrzej, 263
Stankis Franciszek, 75
Staškiewicz Antoni, 196
Staškiewicz Henryka, 191
Staškiewicz Jacek, 270, 272,
369
Staškiewicz Jan, 171
Staškiewicz Marian, 168, 172
Staškiewicz P., 177
Stefanowicz Kazimierz,
ppor., 142
Stepnowski Kamil, 270, 349,
445
Stępkowska Maria, 101
Stodolski Czesław, 184
Subda Stanisław, 8, 9, 178,
212, 221, 222, 223, 224,
225, 226, 228, 230, 241,
255, 257, 260, 264, 266,
325, 431, 441
Suchecy, 142
Sypniewska Joanna, 272
Syska Henryk, 7, 37
Szczański Wojciech, 42
Szczepanek Anna, 70

Szczepanek Czesława, 176,
207
Szczepanek Henryk, 189,
191
Szczepanek Sabina, 224
Szczepanek Stanisław, 139,
206, 222, 224, 225, 270,
271, 272, 350, 410, 436,
437, 438, 439, 440, 445
Szczepanek Wanda, 213
Szczepanik Jan, 193
Szczepanik Zofia, 193
Szczęsny Wołosz, 45
Szczubetek Aleksander, 208
Szczubetek Antoni, 160, 411
Szczubetek Feliksa, 152
Szczubetek Józef, 270, 445
Szczubetek Monika, 272
Szczubetek Teofila, 152
Szczubetek Waldemar, 208
Szczubetek Zofia, 223, 225,
226, 230, 441
Szczypek Czesław, 170, 209
Szelkowski Józef, 169
Szewczyk Aleksander, 153
Szewczyk Aleksandra, 207,
430
Szewczyk Czesław, 206
Szewczyk Janina, 197
Szewczyk Józef, 129
Szewczyk Władysław, 170
Szkop Jędrzej, 45
Szmidt Kazimierz, 75
Sztachański Sławomir, ks.,
216, 306, 394
Szudrawska Janina, 117
Szumińska Władysława, 117
Szumowska Halina, 193
Szymczyk Halina, 263, 432
Szymczyk Teresa, 222, 265

Ś

Śmiarowski Józef, 144
Śniadach Władysława, 194,
213
Święcicki Wiesław, 223
Święcki Franciszek, 131
Święcki Paweł, 108
Świsterska Kamila, 117
Świtaj Bolesław, 192

T

Tabaka Józef, 209
Taradejna, 139
Tchórzewski Stanisław, 174
Tercjak Jerzy, 230, 235, 434,
435, 436, 437, 438, 440
Tercjak Robert, 270, 272
Tercjak, ks., 79
Tofel, 142
Tomaszewska J., 117
Toppercer Jakub Stanisław,
117
Trawiński Tadeusz, 194, 235
Trzciński Stanisław, 149
Trzeciak Henryk, 192, 241
Turowski Michał, ks., 83
Tyc Antoni, 197

U

Umiński Adam Edward, ks.,
82
Umiński Edward, ks., 80, 394

W

Walc Edmund, 192, 197
Walewicz Władysław, 75
Wasilewski Adam, 131
Wiestaw Kamiński, 431

Więcek Aleksander, 131
Wiktorek Józef, 142, 153
Wilga Roman, 175, 213, 431
Winnowska Małgorzata, 213
Wiski Edward, 149
Wiski Kazimierz, 212
Wiszniewski Stanisław, 150
Wiśniewska Jadwiga, 213
Wiśniewski Józef, 127
Włostowski, ks., 79
Wnukowski Piotr, 108
Wołosz Adam, 2
Wołosz Janina, 189
Wołosz Małgorzata, 270, 445
Wołosz Mariola, 213
Wołosz Stanisław, 42
Wołosz Szczęśny, 42
Woronowicz Bolesław, 75
Woźniak Zofia, 191
Wójcik Ewa, 235

Z

Zaczkowska Krystyna, 196
Zaczkowski Aleksander, 196
Zadroga Krystyna, 223, 235
Załęska Bożena, 265
Załęska Lucyna, 213
Załuska Mirosława, 191,
212, 213
Zaniewski Paweł, 127
Zapadkówna, 142
Zawada Janina, 198

Zawalich Gienek, 142
Zawalich Henryk, 209
Zbichorowicz Władysław,
127
Zera Henryk, 170, 217
Zera Irena, 217
Zieliński Stefan, 139
Ziemak Anna, 184
Ziemak Czesława, 230, 347,
441
Zybert Stanisław, 394
Zybert Stanisław, ks., 82
Zyśk, 152
Zyśk Czesława, 213
Zyśk Jan, 196, 197
Zyśk Stefan, 223
Zyśk Tadeusz, 260
Zyśk Wacław, 170, 237

Ż

Żebrowska Barbara, 230,
335, 441
Żebrowska Irena, 213
Żebrowska Jadwiga, 184
Żebrowski Adam, 235
Żebrowski Henryk, 170, 184
Żebrowski Józef, 184
Żebrowski Wacław, ks., 83
Żerański Ireneusz, 194, 213
Żubrowski Czesław, 263
Żytkówna Stefania, 117

SPIS TREŚCI

Od Wydawcy.....	5
Wstęp.....	7
Środowisko przyrodniczo-geograficzne	11
Herb gminy Lelis	15
Warunki fizjograficzne.....	15
Flora i fauna.....	16
Rezerwat Olsy Płoszyckie	18
Pradzieje tych terenów	19
Stanowiska archeologiczne na terenie dzisiejszej gminy Lelis.....	27
Okres I Rzeczypospolitej.....	32
Tereny Puszczy Szkwąńskiej do czasu wcielenia Mazowsza do Korony (do 1529 r.)....	32
Puszcza Kurpiowska po 1529 r.	36
Udział ludności w walkach narodowo-wyzwoleńczych.....	47
Kościół	51
Pod zaborami.....	52
Polityka zaborców i zajęcia ludności.....	52
Emigracja zarobkowa	63
Walki narodowo-wyzwoleńcze na terenie dzisiejszej gminy Lelis.....	68
Podział administracyjny, oświata i życie religijne.....	71
Parafia w Dąbrówce	77
Mariawityzm	83
Kapliczki i krzyże przydrożne.....	86
I wojna światowa.....	89
Okres międzywojenny	98
Podział administracyjny i ludność gminy	101
Gospodarka	107

Życie polityczne	111
Szkolnictwo	114
Życie religijne	120
Okres wojny i okupacji.....	129
Polityka okupanta.....	130
Wspomnienie	134
Ruch oporu	142
Wyzwolenie Lelisa.....	146
Po drugiej wojnie światowej	148
Pierwsze lata powojenne.....	148
Funkcjonowanie władz gminnych.....	160
Proces centralizacji	167
Powstanie i działalność gminy Lelis	172
Gospodarka gminy.....	179
Związek Młodzieży Wiejskiej i LZS.....	183
Szkolnictwo	186
Ochrona zdrowia.....	198
Życie polityczno-społeczne.....	199
Organizacje społeczne.....	208
Zmiany we władzach samorządowych	212
Związek Harcerstwa Polskiego w gminie Lelis.....	212
Związki zawodowe – statystyki	214
Życie religijne	214
Gminna Biblioteka Publiczna w Lelisie, świetlice i kluby	217
Lelis i gmina po transformacji ustrojowej	219
Ogólna charakterystyka gminy po 1990 roku.....	219
Wybory w latach 1990-2014	222
Zmiany ustrojowe i społeczne.....	228
Szkolnictwo i życie sportowe w gminie do 2010 roku.....	235

Ochotnicza Straż Pożarna	254
Ludowe Zespoły Sportowe.....	255
Gminny Ośrodek Kulturalno-Oświatowy w Lelisie	257
Gminna Biblioteka Publiczna	264
Ośrodek Etnograficzny Dziedzictwa Kulturowego Kurpiów w Lelisie	266
Lata najnowsze – wybrane obszary	270
Sołectwa w gminie Lelis.....	272
Strategia gminy i zarządzanie kryzysowe.....	285
Mieszkańcy gminy	290
Oświata.....	292
Sportowe sukcesy	299
Centrum Kultury-Biblioteki i Sportu.....	300
Biblioteki	301
Polityka senioralna i rodzinna	302
Życie religijne	303
Parafia w Łęgu Starościńskim.....	305
Parafia Obierwia	306
Parafia w Lelisie	306
Zabytki.....	307
Wieści Gminne	309
Składowisko odpadów paleniskowych w Łęgu Przedmiejskim	311
Zakład Gospodarki Komunalnej Gminy Lelis.....	314
Ochotnicza Straż Pożarna	315
Ośrodek Pomocy Społecznej	317
Wybrane inwestycje w latach 2018-2023	318
Kalendarium wydarzeń – lata 2012-2024.....	323
Rok 2012.....	323
Rok 2013.....	324
Rok 2014.....	326

Rok 2015.....	326
Rok 2016.....	327
Rok 2017.....	329
Rok 2018.....	329
Rok 2019.....	335
Rok 2020.....	341
Rok 2021.....	346
Rok 2022.....	353
Rok 2023.....	357
Rok 2024.....	357
Biogramy osób zasłużonych dla gminy Lelis.....	371
Aneksy.....	389
Bibliografia.....	446
I. Źródła archiwalne.....	446
II. Źródła drukowane.....	446
III. Relacje.....	447
IV. Opracowania.....	448
V. Artykuły w wydawnictwach zbiorowych i czasopismach naukowych.....	453
VI. Prasa.....	456
VII. Źródła publikowane.....	457
VIII. Materiały niepublikowane.....	458
Indeks osób.....	446

Lelis to nowoczesna gmina, urzekająca przyrodą zaliczoną do obszaru „Zielonych Płuc Polski”, z pięcioma rzekami: Rozogą, Piasecznicą, Omulwią, Narwią i Szkwą, Rezerwatem Przyrody „Olśny Płoszyckie”, bujnymi lasami. To gmina stale rozbudowywanej infrastruktury technicznej ze stacjami uzdatniania wody, siecią wodociągową i kanalizacyjną, z nieustannym wzrostem dostępności komunikacyjnej i inwestycjami w drogi oraz ciągłym zaangażowaniem kapitałowym w budowę, rozbudowę i remonty szkół, przedszkoli, boisk, świetlic i placów wiejskich. Gmina Lelis jest małą ojczyzną aktywnych mieszkańców, działających w stowarzyszeniach, Kołach Gospodyń Wiejskich, kółkach, zespołach artystycznych, Dziennym Domu Seniora w Durlasach. To miejsce, w którym rozbrzmiewa kurpiowska muzyka i kwitnie twórczość ludowa, czego można doświadczyć na dorocznych Dożynkach Regionalnych czy Regionalnym Przeglądzie Harmonistów i Skrzypków Ludowych „Kurpiowskie Granie”. Niniejsza książka opisuje, począwszy od pradziejów, historię gminy Lelis, prezentuje także teraźniejszość, która pozwala z nadzieją spoglądać w jej przyszłość.

ISBN 978-83-62775-72-9

9 788362 775729

GMINA LELIS

www.lelis.pl